

KOUTECKÝ

osmdesátníkem

václav rejholec

josef

*Tato kniha je věnována panu
profesorovi Josefu Kouteckému,
vynikajícímu lékaři,
znalci umění a života,
filosofovi a především dobrému
a laskavému člověku.*

AMEDIS Vydání publikace podpořil: Ing. Julius Prüger
a společnost Amedis

© Nakladatelství Argentum
© Václav Rejholec
© Grafický design: Vladimír Nevosad
© Litografie: Jaroslav Kučera

Vydání první 2010

ISBN: 978-80-904717-1-9

*V Nebesích Bůh, Syn jeho sedí proti,
za třicet let Vám možná pokyne:
Pojď mezi nás! Josefe, chutnalo ti?
Vy na to vroucně: Bože, jak by ne!
A vzdáte díky za pozemské dary
a andělé se pustí do fanfáry...*

Profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc.

václav rejholec

KOUT

Josef
ecký
osmdesátníkem

Úvod

Pana profesora Kouteckého mám rád od prvního okamžiku, kdy jsem se s ním setkal. Bylo to na jaře roku 1998 v Karolině, v době, kdy byl prorektorem Karlovy univerzity. Provázel jsem tehdy jednoho našeho zahraničního partnera, který toužil poznat významné české instituce, a Karlova univerzita samozřejmě nemohla chybět. Pan profesor nás přijal se svojí obvyklou laskavostí, po krátkém výkladu nás provedl reprezentačními prostory Karolina a na závěr nám věnoval plaketu k šestistému padesátému výročí Univerzity Karlovy. Byl jsem jeho osobností zcela okouzlen a doufal jsem, že tím naše kontakty nekončí.

Krátce poté začala společnost Zentiva sponzorovat výroční cenu Učené společnosti pro nejlepšího vědeckého pracovníka, a protože profesor Koutecký byl tehdy jejím předsedou, vznikla další příležitost k setkávání. Následně jsem začal být zván na pravidelné Karolinské koncerty, kde jsem zjistil, že pan profesor je nejen špičkovým lékařem, ale také vynikajícím znalcem hudby, který dokáže zasvěceně uvést známé i méně známé skladby a jejich uvedení doplnit poutavou úvahou, nutící k zamyšlení. Na tyto úvodní, věcně i formálně brilantní proslovy se od té doby těším stejně jako na vlastní koncerty. Jejich popularita stále rostla, ke konci jsem chodil již půl hodiny před začátkem, abych ještě našel místo v aule.

Po otevření nového obchodního centra Zentiva stál pan profesor u zrodu tradice Salonů Zentivy – výstav obrazů, soch nebo fotografií ve spojení s koncerty a zajímavými přednáškami osobností naší vědy a kultury. V této době také vznikla tradice dalších neformálních setkání, která na jiném místě zmiňuje profesor Jaroslav Spížek, kdy se v nepravidelných (a bohužel poměrně dlouhých) intervalech scházíme s profesory Kouteckým, Zahradníkem, Spížkem a generálním ředitelem Zentivy Jiřím Michalem k zajímavým filozoficko-umělecko-politicko-odborným diskusím spojeným s mírnými kulinárními požitky.

Musím se ještě krátce zmínit o mé návštěvě v letním sídle pana profesora v malé středočeské vesničce Mezihoří. Jeho od prvního pohledu sympaticky působící domek stojí ve svahu a ze strany vchodu je hustě porostlý zeleným loubincem, který je v létě plný včel. Tímto intenzivně a poněkud zlověstně bzučícím včelstvem je nutno projít do vstupních dveří. Pan profesor mě ujistil, že mohu klidně jít dál, že mi nic neudělají. S jistým váháním jsem vstoupil, očekávaje bodnutí, to se ale nedostavilo, což jsem nakonec přisoudil celkově blahodárnému působení pana profesora na své okolí. Domek je dokonalým odrazem osobnosti pana profesora a jeho paní Jitky – příjemný, pohostinný, neokázalý a vyvolávající chuť se tam znovu vrátit.

Pak se přihodilo, že při rozhovoru s několika přáteli profesora Kouteckého vznikl na podnět Dr. Martina Petišky nápad připomenout významné výročí jeho osobnosti v roce 2010 vydáním knížky sestavené z příspěvků jeho kolegů a přátel, s nimiž šel životem. Myšlenka byla spontánně přijata, ale vznikla otázka, kdo se postará o její vydání, organizaci, oslovení potenciálních přispěvatelů a o zpracování textu, který jednotlivé příspěvky spojí v souvislé představení osobnosti jubilanta v jakési životní lepoporelo. Osnovatelé nápadu se usnesli, že bych to měl být já, mimo jiné proto, že nejsem lékařem, ani hudebníkem nebo malířem a že bych proto mohl k takovému úkolu přistoupit s větším nadhledem. Protože mám pana profesora rád a vážím si ho, tak jsem – nikoliv bez lehkého rozechvění – tento úkol přijal. Jsem přesvědčen, že pan profesor si takové připomenutí zaslouží. On totiž celý svůj život rozdával – nejen nemocným dětem a jejich rodičům, ale studentům,

ZAKLADATELI ČESKÉ ŠKOLY
DĚTSKÉ ONKOLOGIE
Prof. MUDr. JOSEFU KOUTECKÉMU Dr. Sc.
VDĚČÍ JEHO ŽÁCI, SPOLUPRACOVNÍCI
A PACIENTI

kolegům a přátelům – a pořádáním báječných setkání. [Už dávno v minulém režimu se v bytě Kouteckých scházeli nepravdělně v sobotu večer přátelé – bylo jich tak kolem čtyřiaadvaceti a hráli jim profesionální muzikanti – po koncertu se při vínu a zákuskách povídalo dlouho do noci.] Vyvrcholila po řadu Karolinských a pak Rudolfiských koncertů. Kolik jen rozdával myšlenek, podnětů, poučení v proslovech před koncerty, ale kolik také při vernisážích výtvarných výstav, křtech knih a nosičů, při imatrikulacích nově přijatých studentů na fakultu a při promocích, kdy se s absolventy loučil. A kolik také zahajoval symposií, konferencí, národních i mezinárodních kongresů. A kolika laudacemi mnohým při jejich životních výročí udělal radost. Byly těch proslovů stovky – každý jiný a každý dokonale obsahem i jazykem vybroušený. Často někteří nechodili na to či ono, co bylo obsahem večera, ale „na Kouteckého“. Uváděná knížka se tak stává malým projevem vděku za jeho vlastní soustavné rozdávání. Tentokrát bude přijímat. Dodatečným benefitem pro mne byla při sestavování příspěvků i možnost poznat lépe alespoň některé z významných osobností patřících do životního okruhu jeho přátel.

Oslovil jsem přátele a kolegy pana profesora s žádostí o příspěvek a reakce byla velmi rychlá – převážná většina textů se sešla během jednoho měsíce, což při vytíženosti mnohých oslovených je nutno považovat za velký úspěch a samo o sobě to svědčí o vztahu autorů k panu profesorovi.

Při sestavování sborníku jsem vycházel z toho, že pan profesor je především lékařem, ale sféra jeho zájmů přesahuje daleko oblast jeho profese. Proto jsem vyzval k účasti nejen jeho kolegy z kliniky, 2. lékařské fakulty a Fakultní nemocnice v Motole, ale též pracovníky z Univerzity Karlovy, dalších lékařských fakult a nemocnic, Učené společnosti, a dále pak hudebníky, malíře a další osobnosti, které nelze tak jednoznačně zařadit, snad s výjimkou toho, že je spojuje přátelství s panem profesorem.

Za léta setkávání při nejrůznějších příležitostech jsem pana profesora mohl poznat z různých stran. Mnoho podrobností o něm, o jeho osobnosti, myšlenkách, názorech, o jeho životu a činech jsem se dozvěděl z rozhovorů i z jeho nemedicínských knih. Přečetl jsem jich většinu a staly se pro mě podstatným zdrojem pro to, abych tuto knihu nejen redigoval, ale abych statě přispěvatelů doprovodil spojovacími texty. Ovšem ani to nestačilo. Měl-li jsem splnit stanovený záměr, potřeboval jsem upřesnit mnoho okolností a také získat fotografie z páně profesora archivu. Musel jsem ho opakovaně vyzpovídat a přípravu knížky prozradit. Setkávali jsme se, klábosili a tak jsem získával nedocenitelný materiál. Při jeho vzpomínání se mi dostalo do rukou také mnoho zajímavých dopisů, které mu napsali významní jedinci. Vyjadřují vztah k jubilantovi tak přesvědčivě, že jsem se rozhodl několik z nich zařadit do souboru. Jsou mezi nimi i dopisy osobností, které jsem oslovit nemohl; překročily už řeku zapomnění. Byla to pro mě práce velmi radostná.

Všem autorům děkuji za jejich příspěvky a řediteli nakladatelství Argentum Mgr. Miroslavu Moravcovi za velkou pomoc při vydání sborníku. Děkuji také majiteli firmy ROT INTERNATIONAL, s. r. o., Petrovi Gočíkovi, který vydání publikace podpořil. V neposlední řadě děkuji paní Iloně Kyselové za neocenitelnou organizační i morální podporu, bez níž by tento sborník nemohl vzniknout, a paní PhDr. Evě Fischelové, jejíž mimořádná pomoc byla při sestavování knihy zásadní. Můj největší dík ale patří panu profesorovi Kouteckému za to, že se mohu počítat mezi jeho přátele. Jsem přesvědčen, že vzniklá publikace je poděkováním panu profesorovi za všechno, čím mnohé oslovil, že je knížkou, ke které se budeme vracet tak rádi, jak rádi se setkáváme s ním.

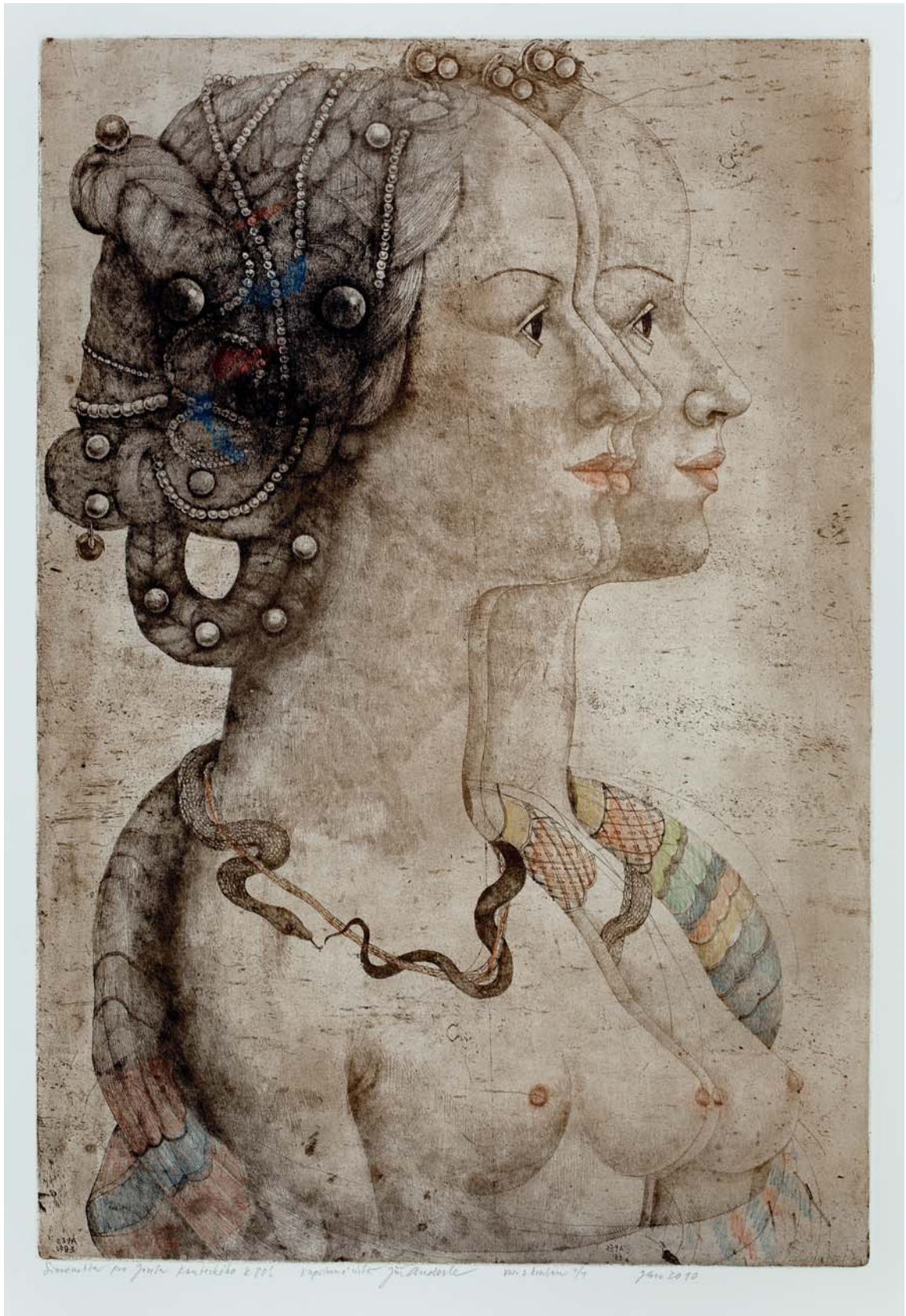
Václav Rejholec

P. S.

Mezi přáteli pana profesora Kouteckého, které jsem požádal o příspěvek do této knihy, byl samozřejmě i vynikající malíř a grafik Jiří Anderle. Do psaní se mu ovšem nechtělo a moje naléhání vyřešil po svém. Vztah k panu profesorovi vyřešil tím, že místo slov poslal do sborníku třináct svých nádherných grafických listů. Každý z nich bylo radostí námětově zařadit na příslušné místo a každý z nich knihu povýšil. Mistr Anderle musí mít pana profesora opravdu rád.

V. R.

339A
1983
Svenante per jenta konstakto k. 201. vapormuutto j. Andorle m. s. l. m. 7/4 Jano 2010

Profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc. – běh života

U soudil jsem, že je nutné připomenout osmdesát let jubilatova života v jejich celém, dlouhém a širokém proudu. A tak mě napadlo rozdělit plynoucí čas do čtyř úseků připomínajících čtyři roční období určená řádem Přírody a překrásně zpodobená Ovidiem v jeho znamenitých Proměnách. Jeho život do nich dokonale zapadá.

Profesor Josef Koutecký se narodil 31. 8. 1930 v Praze. Praha jej od mládí ovlivnila a je pro něj dodnes zdrojem inspirace, ať již jde o významné osobnosti spojené s pražskou historií, nebo o staré paláce, kostely a domy s vlastním geniem loci. Pan profesor dokonce věří na pražská strašidla. To je mi zvláště sympatické, neboť tuto víru s ním sdílím. Jakkoli jsem zatím žádné strašidlo přímo nezahlédl, tak o jejich existenci nepochybuji a vnímám je prostřednictvím různých nepřímých projevů.

Vyrůstal v harmonickém rodinném prostředí. Od raného mládí se u něho projevoval zájem o přírodu; byl akvaristou, navštěvoval zoologickou zahradu, ve skautingu se naučil rozeznávat stopy zvířat. Závidím lidem, kteří zažili skauting, myslím, že to na všechny mělo dobrý vliv, nejen pokud jde o stopařské umění.

V Praze prožil i válku, včetně totálního nasazení v libeňské části Kolbenky, kde zažil i nálety a řadu nebezpečných situací. Válku na štěstí přežil bez úhony a hned v roce 1945 začal studovat na gymnáziu, které se nacházelo v budově Učitelského ústavu v Panské ulici.

V té době se u něho již projevoval zájem o biologii a medicínu, začal si sám obstarávat odbornou literaturu a věnoval se historii medicíny (mimo jiné i z populárních knih Paula de Kruifa), navštěvoval populárně-vědecké přednášky, pitval menší živočichy a poznával přírodu i prostřednictvím mikroskopu, který mu obstaral otec. Pro studium medicíny se rozhodl velmi brzy, již ve svých šestnácti letech. Poslední třídu, oktávu, dokončil v Akademickém gymnáziu ve Štěpánské ulici.

Maturitou byla ukončena první formativní etapa jeho života, která jej jednoznačně nasměrovala k zájmu o přírodu, biologii a medicínu, ale také k historii, umění a zejména k hudbě. Skončilo dětství a začala druhá etapa Peřova života.

Lékařskou fakultu Karlovy univerzity začal studovat v roce 1949, podle svého vlastního vyjádření studoval s nadšením, často dokonce s rozkoší, ale také s obrovským nasazením, takže po pěti a půl letech promoval s vyznamenáním v roce 1955.

Při studiu měl možnost poznat mnoho klasiků předválečné pražské lékařské školy, významných vědeckých i pedagogických osobností, které studenta Kouteckého ovlivnily. Z nich na přední místo staví zejména profesora patologie Heřmana Šikla, jehož portrét stále visí v jeho současné pracovně. Já sám jsem se s prof. Šiklem setkal pouze nepřímo prostřednictvím historiky z Alaricha, v níž se popisuje, jak káral při přednášce studenta ryjícího nožikem do lavice, ale pak se ukázalo, že již před lety tam durdící se pedagog vyryl větu „zde si sedat zvykl, z Plzně Heřman Šikl“.

V té době samozřejmě navázal mnoho přátelských vztahů se spolužáky a pozdějšími kolegy, z nichž někteří jsou i spoluautory tohoto sborníku.

V padesátých letech si absolvent nemohl vybírat, kde bude pracovat, ale musel nastoupit „na umístěnku“. První umístěnka ho přivedla do malé nemocnice v Novém Bydžově na dětské oddělení, ale po několika měsících byl přesunut do Janských Lázní, do léčebny dětí postižených dětskou obrnou, kde pracoval až do roku 1957.

V tomto roce se vrátil zpět do Prahy a nastoupil na Kliniku dětské chirurgie na Karlově, kterou tehdy vedl profesor Václav Kafka. Na této klinice složil atestační zkoušky z dětského lékařství, později pak z chirurgie a dětské chirurgie. Jeho původní představy o zaměření na kardiochirurgii se pro obsazenost oboru ukázaly jako málo nadějně, a tak se jeho zájem začal postupně obracet k úplně jinému oboru.

Hlavní motivací pro jeho příklon k dětské onkologii byl zoufalý stav tohoto oboru začátkem šedesátých let, kdy prakticky všechny děti s nádorovým onemocněním umíraly. Pro humanisticky založeného člověka to musela být silná výzva pokusit se o zlepšení situace. V té době se na západě začala dětská onkologie rozvíjet a nové diagnostické a terapeutické postupy začaly zlepšovat prognózu nemocných. Kouteckému se podařilo tento vývoj zachytit. Od roku 1964 se začal onkologickou problematikou zabývat cíleně. Sám o tom říká v jedné ze svých knih toto: „Většina kolegů se na mě dívala jako na blázna, který se pohybuje stále mezi dětmi ohroženými na životě, umírajícími a posléze zemřelými (také v pitevně) a mezi jejich nešťastnými rodiči.“

Zamyslel jsem se nad touto větou a pokusil se představit sám sebe v podobné situaci a uvědomil jsem si, jakou duševní sílu, vůli a odhodlání musí člověk mít, aby se pustil do takového oboru, kde úspěšnost léčby byla zpočátku menší než 5% a kde součástí práce byly i dlouhé a nepochybně traumatizující rozmluvy s pozůstalými. Rok 1964 byl vstupním rokem další, třetí etapy života profesora Kouteckého.

Začátky byly velice skromné, nejprve měl k dispozici jednu postýlku, později jeden malý pokoj, ale od začátku se snažil o zavedení komplexní péče a soustředění onkologicky nemocných na jednom kvalifikovaném pracovišti. Důsledné dodržování těchto základních principů nakonec vedlo k ustavení pediatricko-onkologické stanice, jejíž koordinovaná činnost začala přinášet výsledky. Aktivit postupně narůstalo a konečně v roce 1978 bylo v Motolské nemocnici zřízeno nejprve

samostatné onkologické oddělení a v roce 1983 vznikla Klinik dětské onkologie. Profesor Koutecký se stal jeho, resp. jejím přednostou na více než dvacet let. Tím byla završena třetí etapa jeho života, ve které dokázal, téměř z ničeho, vybudovat u nás nový klinický obor a povznést ho na vysokou úroveň.

Čtvrtá etapa začíná v roce 1989, kdy radikální změna politických poměrů otevřela nové možnosti rozvoje onkologie. Profesor Koutecký nepatřil mezi oblíbence komunistů, do jejich strany, přes opakované vábení, nikdy nevstoupil, jednoznačně odmítl pokusy tehdejší státní bezpečnosti o spolupráci, takže jeho možnosti kariérního postupu a kontaktů se západem byly před rokem 1989 omezené.

V roce 1989 se mu již blížila šedesátka, věk, v němž řada lidí odcházela do penze. Ve své knize Život mezi beznadějí a úspěchem píše: „Ale nikdy jsem nepatřil k těm, pro které bylo na něco pozdě, nebo to už ‘nestálo za to’. Toužil jsem ještě něco dokázat, být ‘u toho’. A zůstal jsem ‘u toho’ podstatně déle, než jsem předpokládal, vlastně do současnosti.“

Skutečně, rok 1989 jeho život výrazně změnil a jeho pracovní aktivity se v krátké době znásobily. V období od prvního února 1990 do 31. ledna 2006 byl pětikrát zvolen děkanem 2. lékařské fakulty a po jedno období byl prorektorem Karlovy univerzity. Přitom nadále vedl kliniku, přednášel, publikoval, byl zakládajícím členem Učené společnosti a posléze i jejím předsedou po dvě volební období, což je maximum, které stanovy společnosti připouštějí.

Za jeho děkanování prošla fakulta řadou změn. Jednou z prvních byla změna názvu na 2. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy – dosavadní název Fakulta dětského lékařství nevystihoval univerzálnost a šíří její-

ho zaměření. S tím souviselo i zřízení ústavů pro teoretické obory, které fakulta dosud neměla.

Pod jeho vedením se změnil i vnitřní život fakulty, zejména pokud jde o společenskou úroveň, ať již se to týkalo laskavých a vtipných laudací fakultním jubilentům, nebo důstojných oslav 40. a 50. výročí vzniku fakulty. K tomuto výročí byla vydána výpravná a reprezentativní kniha *Spondeo ac polliceor*, která je svou vysokou úrovní ojedinělá.

Zcela mimořádnou kulturní a společenskou událostí se staly Karolincké koncerty pořádané 2. lékařskou fakultou, které profesor Koutecký organizoval a uváděl brilantními proslovky, které násobily zážitek z poslechu krásné komorní hudby, interpretované Kocianovým kvartetem. Charakteristické pro oblibu těchto koncertů je, že po jejich ukončení spontánně vznikl Klub přátel profesora Kouteckého, který pokračoval v organizaci koncertů v Sukově sálu Rudolfiny až do konce roku 2009 – stále doufám, že se podaří tuto krásnou tradici udržet i nadále.

Musím se ještě zmínit o spolupráci pana profesora se společností Zentiva – nikoliv v oblasti medikamentů, ale při vzniku tradice Salonů. V roce 2000 byla dokončena stavba nového obchodního centra Zentivy, které svojí vnitřní dispozicí přímo vybízelo k pořádání výstav a koncertů. Čtyřikrát do roka, poté co ustane bzukot příčinnivých manažerů, kteří v pozdním odpolední opustí své kanceláře, a utichne pracovní ruch, se v atriu obchodního centra pořádají vernisáže obrazů, soch nebo fotografií doprovázené krátkým hudebním vystoupením. Byl to právě profesor Koutecký, který tyto akce pojmenoval *Salony Zentivy*, v duchu tradic 19. století a tehdejších mecenášů umění z řad průmyslníků (vhodnější slovo „továrník“ je příliš zprofanováno socialistickým realismem). Také jeho úvahy nebo úvodní proslovky k několika vernisážím patří k tomu nejlepšímu, co jsme tam mohli slyšet.

Čtvrtá, polistopadová etapa života profesora Kouteckého je ovšem pestřejší, než jsem zmínil. Stačí připomenout akademické funkce děkana 2. lékařské fakulty (třináct let) a prorektora Karlovy university, práci ve vědeckých radách, odborných společnostech, ministerských komisích, grantových agenturách, ale také ve společnostech uměleckých. Ani v osmdesátce v intenzivní práci neustává. S uspokojením se může ohlédnout za svým dílem a přijímat ocenění, kterých se mu dostává za jeho celoživotní dřinu – nejen v medicíně. Poslední z jejich dlouhé řady, které dostal v závěru roku 2009, je národní cena vlády Česká hlava.

Profesor Koutecký je ušlechtilě vyhlížející, vždy dokonale upravený pán, kterého jen málokdo viděl bez motýlka. Zdobí ho už několik desetiletí. Sám říká, že ho sundá, jen když jde do vany a do postele. Je to muž spíše přísné tváře s laskavým pohledem. Muž distingovaný, zdvořilého chování, pozorně naslouchající, ochotný, vstřícný a připravený prospět komukoliv a kdykoliv je třeba. Má své jasné, dokonale promyšlené názory, za kterými stojí a které nepodkračuje.

Profesor Koutecký je muž „staré dobré generace“. On první zdraví všechny ženy bez rozdílu věku a postavení a otevírá jim dveře, aby mohly vstoupit před ním. První se představí – bez titulů – jen svým jménem. Zastává názor, že není důležitá jeho profesura, funkce a titul, že důležité je, že je Koutecký, že nese jméno svého otce, který se za něho nemusel nikdy stydět, právě naopak, a které nikdy ničím nepošpinil.

Profesor Koutecký je muž velkého intelektu, bystrosti, mimořádně širokého vzdělání ve více oblastech, dokonalého vyjadřování. Češtinu miluje a její narůstající nešvary ho rozčilují. Nikdy, absolutně nikdy se nesníží v řeči k hrubosti a tak, jak je výřečný (když to uzná za vhodné), neuzívá zásadně vulgární slova. Ve společnosti jedinců, kterých si váží a které má

rád, se stává milým, vtipným účastníkem debat, plný zájmu, úcty, s decentním sarkasmem a příhodnými komentáři. S lidmi, kterých si z různých důvodů neváží, se baví nerad, a pokud je to možné, s nimi nehovoří vůbec. Neumí se právě přetvařovat, bývá to na něm vidět.

Obdivuhodná je jeho invence, pracovitost a píle. Po půl století a ve stále stoupající míře to dokazoval a dokázal ve svém oboru. Kolika jedincům se podařilo ve svém státu založit a vybudovat úplně nový a navíc tak nesnadný obor, institucionalizovat ho a přivést do se světem srovnatelné úrovně. Mnoho let spal čtyři hodiny denně – pracoval do jedné v noci a vstával v pět, aby v šest hodin už byl na klinice. Když předal ve čtyřiasedmdesáti letech kliniku svému nástupci, prodloužil spánek o hodinu. Stejně úsilí věnoval činnosti pedagogické, vášnivě rád učil studenty medicíny (i postgraduanty) a dodnes soustavně přednáší a zkouší. Je examinátorem laskavým a spravedlivým. Mediky nevyhazuje. Zkouška je pro něho rozhovorem staršího, zkušenějšího s mladým adeptem medicíny. Chce, aby student znal základní principy oboru potřebné pro jeho budoucí lékařskou praxi. V současné době, v níž onemocní v průběhu života každý třetí občan naší republiky některým z mnoha druhů zhoubných nádorů, musí každý lékař základní principy onkologie znát. Když je student nezná, musí se omluvit, doučit se je a přijít na zkoušku znovu. Cílem pana profesora není dokázat studentovi, že nic neumí. Naopak. Jedničky dává nesmírně rád.

Své schopnosti projevil dokonale ve funkcích akademických. V polistopadovém období byl v průběhu třinácti let pětkrát zvolen děkanem fakulty a mezi nimi tři roky prorektoroval na Karlově univerzitě. K tomu, aby šestnáct let sloužil své Alma mater a její fakultě, museli mít ti, kteří ho volili, zcela jistě pádné důvody. Podařilo se mu ve spolupráci se skupinou

schopných kolegů fakultu kompletizovat (když se jí ujal, nedisponovala teoretickými obory) a povznést ji na přední místo mezi ostatními lékařskými fakultami. Bylo k tomu zapotřebí nejen uvážlivého rozhodování a činů na fakultě, ale právě tak navázání dokonalých vztahů s vedením Fakultní nemocnice v Motole, největšího zdravotnického zařízení v republice. Podařilo se mu to způsobem ojedinělým.

K práci klinické prosazoval soustavně svůj vztah k vědě. Na klinice se trvale řešily výzkumné úkoly, zaváděla se nová technika, teoretické poznatky se převáděly do vlastní praxe a výsledky se plynule zlepšovaly. Pracovníci kliniky (a samozřejmě i on sám) pilně publikovali a klinika získala vynikající renomé. Bylo přirozené, že prof. Koutecký byl zavalován řadou funkcí v odborných a vědeckých institucích a posuzoval mnoho kandidátských, doktorských a habilitačních prací. Ale ani na tom není dosti. Při veškeré odborné pedagogické a organizační práci našel čas, aby nejen na fakultě a na univerzitě, ale i v institucích mimo ně vyvíjel společenské, zejména do jeho milovaného umění zasahující aktivity, které nejen přinášely mnohým radost a poučení, ale podílely se na zvyšování obecné kulturnosti národa. Nejen koncerty, křty, vernisáže výtvarných výstav a všelijaké jiné aktivity, ale i četná rozhlasová a televizní vystoupení a články v různých periodikách oslovovaly a stále oslovují širokou laickou veřejnost. Reakce na ně je mimořádná.

Při tom všem si našel čas, aby v průběhu několika let vydal kromě několika knih v malé knižní edici Krásná setkání (pět svazků vyšlo, šestý dokončuje a sedmý ho ještě čeká), knihu o historii české (československé) dětské onkologie (Život od beznaděje k úspěchu) a velmi úspěšnou knížku pro děti (i dospělé!?) Vodníček Buližníček, která vyšla už ve dvou vydáních.

Dlouho jsem přemýšlel, jak tento průřez životem pana profesora zakončit a nakonec jsem dospěl k závěru, že nejlepší je ocitovat jeho vlastní slova z knížky rozhovorů sestavené Veronikou Sailerovou, která se velmi případně jmenuje **Zůstal jsem klukem**: „Snažím se, aby s přibývajícimi vráskami ve tváři přibývalo co nejméně vrásek na duši. Snažím se příkrášlo-

vat osobní uplývající čas vším, čím je to možné. Je toho, díky Bohu, dost. Těším se z mnoha příležitostí a na další se těším v budoucnu. Napadá mě v této souvislosti sentence Marcela Pagnola: 'Naše dny jsou krásné jen svými zítřky.' Blahodárně na mě působí vzpomínky. Jimi mohu žít podruhé a nikdo mi nemůže rozkoš, kterou mi přinášejí, sebrat. Tak vlastně žiji divuplnou, bohatou směsí vzpomínek, úvah, nápadů, snah, úsilí, skutků a vlastností, zkušeností a poznání, údivů a zklamání míchaných v srdci a myslí a kořeněných náležitou dávkou ideálů a snů. Jsou v nich všechny ty klukovské, až po ty, které jsou dosažitelné jen moudrým.“

P. S.

Předložený soubor příspěvků napsaných k jubilantovým osmdesátinám je pochopitelně rozměrnou chválou jeho košaté, ušlechtilé osobnosti. V rámci objektivitu však musím připustit, že i on má některé nedostatky a že i on hřeší. Je jistě zarážející, že v současné době technizace života neumí řídit auto, neumí nic opravit, počítač je pro něho spíše nepřítelem (k jeho nezbytnému použití využívá spolupracovníků). Neumí brázdit po internetu, jednoduše řečeno všechno technické je pro něho špatně zvládaným nebo nezvládaným problémem. Asi se s tím už nedá nic dělat, důležité je, že umí a zná mnoho jiného, takže ani tyto nedostatky mu život a činnost neomezují.

Nerad chodí na dlouhé túry (jen po staré Praze špacíruje rád a také po galeriích). Nesportuje a tento nedostatek zaštiťuje pochybnými citáty zajímavých lidí, např. výrokem autora oblíbených detektivek George Simenona: „*Sport je v rozporu s inteligencí.*“ (Ve skutečnosti má Peťovo nesportování závažnou příčinu.) Ačkoliv má rytmus v těle, ke škodě mnoha chtivých žen netančí.

Jeho dominantním hříchem je kouření doutníků a viržinek. Kouří je od studentských časů, patří k radostem jeho vyrovnaného bytí. Dokladů o prospěšnosti doutníkového dýmu snese moc, dokládá je příkladem velkých osobností, které se opály jeho vůní a chutí. Téměř o tom dovede přesvědčit. Ale je vůbec možné představit si Kouteckého bez doutníku?

Vážený pane profesore,
sdravím Vás i Vaši paní
v Novém roce.

Váš
František Ponorský!

8. I. 1996.

Všichni přátelé Joana a jeho kolektivůh Jménaček pro 2010 vsk. 1/1

Setba (léta 1930 – 1945)

Skládat životní příběh prof. Kouteckého se nemůže obejít bez zmínky o jeho narození a dětství, o období, pro které nebylo možné najít jeho pamětníky. Pravděpodobně všichni odešli v uplynulých letech do nenávratna, a pokud některý zůstal, odvál ho osud do širého světa. A tak to zbylo na mně.

Údaje o novorozenci Kouteckém jsou nedostupné, nicméně několik okolností za zmínku stojí. Narodil se v horké letní noci deset minut před půlnocí v jedné z porodnických klinik u Apolináře. Byla to neděle a stalo se to ve znamení Panny. Nedělníátkům se přičkává šťastný život. To se naplnilo. Pokud se tkne té Panny, praví se, že „je znamením praktické píle“. Zatímco „Kozoroh se zabývá niternými stránkami země a Býk jejím povrchem, Pannu víc zajímá její složení a možný užitek. Je symbolem přetváření, průniku k podstatě a následného tváření a měnění v zájmu lidských potřeb. Má analytickou povahu a může být hyperaktivní. Táhne k ostrému odsudku... Kladně se projevuje jako spolehlivá a upřímná a slučuje v sobě sílu zemských hlubin s plodností a bohatstvím zemského povrchu. Její čas probíhá ve znamení činnosti, neboť člověk sklízí plody své práce.“ (David Fontana, Tajemný jazyk symbolů – Paseka 1994)

Kdybych věřil na symboliku zvěrokruhu, musel bych přiznat, že ta připsaná znamení Panny profesoru Kouteckému „sedí“: usiluje o poznání podstaty jevů a o přetváření toho, co je možné pro prospěch člověka. Povahu nepochybně analytickou má, ovšem je schopen dokonalé syntézy. Ani o jeho hyperaktivitě není pochyb. Je spolehlivý a je upřímný. A dokáže v sobě spojovat pochopenou podstatu jevů s tvořivostí užitečnou pro nejširší okolí. Jen s tou hyperkritičností a ostrým odsudkem to nehraje. Profesor Koutecký má sice své pevné, nepřekročitelné zásady, a když je někdo v jeho okolí porušuje, brání se tomu. Ale brání se decentně a kritizuje uvážlivě.

Prostředí slovně pražské kliniky, kterou postavil slavný český architekt a mecenáš Josef Hlávka, však zřejmě předurčilo další osudy novorozence. Lásku k Praze, lokalitu, ve které (na blízkém Karlově) zahájil a rozvinul po letech svoji celoživotní odbornou kariéru a Hlávkův odkaz k vědě a umění. A také k Hlávkou milovaným Lužanům, ve kterých strávil prof. Koutecký s rodinou v 60. letech několik šťastných prázdnin a do kterých se stále rád vrací.

Ovšem nebylo to jen působení Panny, které nasměrovalo jeho cestu. Silně zapůsobily vlivy dědičnosti. Přesto, že vyrůstal ve skromných poměrech rodiny, která žila „od platu k platu“, utvářela ho kultivovanost rodičů, zejména otce, který prožil těžké dětství a pro kterého se rodina stala smyslem a cílem života. Byl to člověk pevného charakteru, řádu, píle a pracovitosti a svědomitosti. Syn tyto vlastnosti po něm zdědil a celý život rozvíjel. Byl to jeho otec, který mu vštípl principy ovládající jeho rozhodování a činy.

V porodnici u Apolináře se však udála ještě jedna zásadní okolnost. Do této chvíle uvádím pana profesora Josefa Kouteckého. Ale všichni, kteří mu jsou blízcí, mu říkají Peťo. Bylo mi záhadou proč. Dostalo se mi náležitěho vysvětlení. Jubilant se narodil v době, kdy neexistovalo vyšetření ultrazvukem a nebylo možné vědět před porodem, jestli do rodiny přibude kluk nebo holka. A tak, když se stalo, a ti, kteří mu té noci pomáhali na svět, viděli, co vidět měli, bylo rodičům jasné, že se chlapeček bude jmenovat po otci, tedy Josef. Ovšem byl v tom malý problém. Josefů bylo v rodině více – prastrýc Josef, strýc Josef, bratranec Josef, otec Josef, teta Josefina a teď další. Jednomu se říkalo Josefe, druhému Pepíku, třetímu Jožko, teta byla také Jožka a otcí Pepo. A tak vzniklo snadno z otcovského Pepa synovské Peťa. Říkali mu tak od narození, na oslo-

vení Josefe neslyší. Ale proto, že Peťa vzniklo z Pe-pa, nesnáší, když mu někdo říká nebo dokonce píše Pěťo. Ohrazuje se, že není žádný ruský Běda Pěťa.

Ač narozen v Praze, vyrůstal Peťa po zvládnutí prvních dnů poporodního období v Kralupech nad Vltavou, rodném městě matky. Od útlého dětství ho obklopovaly a utvářely tři významné a zřejmě pro jeho celý další život rozhodující okolnosti. První z nich byla hudba. Jeho otec byl už od studentských dob v Rakovníku aktivním houslistou. Hrával na kůru rakovnického kostela a v Kralupech v amatérském orchestru. Hrával i doma. Matka sobě i jemu zpívala, kudy chodila. Často naslouchal vážné hudbě, která se linula z pověstných gramofonových desek His master's voice rotujících na gramofonu natáčeného klikou. Gramofonové jehly se otupovaly a musely se často vyměňovat, aby nepoškodily drážky nosiče. Druhou okol-

ností byly knihy. Otec byl vášnivým čtenářem, neobvykle si zakládal na tom, že byl členem Spolku českých bibliofilů (založeného roku 1908) a doma byla na tu dobu a skrovné hospodářské poměry docela slušná knihovna. Je nasnadě, že od tří čtyř let byly knížky nejčastějším dárkem, který chlapec dostával. Dva zmíněné zdroje se nepochybně podepsaly na jeho narůstajícím zájmu o řeč a umění. Třetí okolností byla zvířata – od otcova akvária přes milovaného psa sousedů po domácí zvířata často navštěvovaného statku v blízké vesnici a brouky, kterých byla hejna na polních cestách a v kralupském háji Lutovniku. Láska ke zvířatům mu zůstala na celý život a z ní určitě pramení jeho vztah k biologii a do její sféry patřící medicíně.

V šesti letech vstoupila do Peťova života Praha naplno a navždy. Rodina se přestěhovala do pražských Holešovic. Stala se jeho osudovým městem, jakýmsi „capitale fatal“ – tak jako některým mužům se stává osudovou žena – ona femme fatale. Ostatně takovou ženu dostal později i on. Prahu nikdy pak už neopustil, jen si odskočil krátce po promoci, kdy byl všemocným úředníkem ministerstva zdravotnictví a vystavenou umístěnkou přidělen „v zájmu zachování zdraví pracujícího lidu“ na půl roku do malé nemocnice v Novém Bydžově a na jeden a půl roku do léčebny dětí postižených dětskou obrnou v Janských Lázních. Ale i v té době měl trvalé bydliště v Praze, do které utíkal, jak jen to bylo možné. Tvrdí, že by bez ní nemohl žít, nebo že by bez ní alespoň nekonečně strádal. Patří k oněm omámeným „pražským chodcům“, miluje její historii, staré paláce, kostely a domy, střechy a věže s oněmi několika genii loci, které sedí na jejím prahu – románským, gotickým, renesančním, barokním, empírovým, biedermeierským a secesním. Opájí se staropražskými pověstmi stejně jako básněmi jejího nejmilostnějšího básníka Jaroslava Seiferta. Ctí nesmírně majestát starobylého Karlova učení a instituce, které mu skýtají radost z krásy – Národní i Stavovské divadlo, Rudolfi-

num a Národní galerii, ve kterých je jako doma, ale právě tak knihkupectví a antikvariáty a obchody se starožitnostmi. A také řeku. V jeho životě sehrály významnou roli tři staré, úctyhodné kláštery, minoritský u sv. Jakuba na Starém Městě pražském, maltézský na Malé Straně a premonstrátský na Strahově. Ovšem je ještě jedna instituce v Praze, která prochází jeho celým životem – zoologická zahrada. Kamarádí se s ní do dnešních dnů, a to často velmi aktivně. Ostatně právě tak aktivně se všemi zmíněnými a některými dalšími institucemi.

Praha změnila styl Peťova dětského života dokonale. V šesti letech nastoupil do obecné školy na Maninách. V sedmi letech začal chodit do houslí, v osmi se začal učit hrát na klavír. Dodnes neví, jakým zázrakem získal jeho otec prostředky na zakoupení pianina. Na oba nástroje ho učil krátkou dobu pan profesor Matyáš. Chodil do jeho blízkého bytu, ne však příliš dlouho. Byl to starší nevládný pán, učil ho na oba nástroje, ale nepatřil mezi učitele, kteří dovedli probouzet v malých

dětech lásku k hudbě. Úplně jiným typem byl jeho druhý učitel hudby. Pan profesor Trpišovský, za kterým musel chodit z Holešovic na Letnou, byl jako z minulých dob. Ve vestě a v bačkorách měl ve svém pokoji několik žáků najednou, jeden ťukal do kláves, druhý vzral na housle, třetí psal nějaké noty a čtvrtý ladil. Připomínalo to ladící orchestr a svědčí to o tom, že Peťovy hudební kořeny čerpaly z hlubokých kořenů více než z nabídnutého menu. Ve hře na housle ho ovšem cepoval důkladně jeho otec (a stálo to za to!) a ke klavíru, ve kterém se cítil dokonale svobodný, důvěrně přilnul. Teprve třetí pedagožka plnila bezezbytku představu, jaký by měl být učitel hudby. Paní profesorka Engererová, starší, svobodná a poněkud mile zvláštní dáma byla dobrou houslistkou i klavíristkou, krásně zpívala, učila příkladem a zanícením. (Muzicírovala s Peťou až do gymnaziálních let.)

A samozřejmě zaplnili jeho život spolužáci, z nichž někteří se stali kamarády „na život a na smrt“. To byl velký rozdíl mezi dětstvím v Kralupech, kde kamarádů bylo pomálu. Život v pražských Holešovicích byl poklidný. Kluci směli po splnění povinností běhat po ulicích, hrát kopanou, zvláště „chodníčky“ a dovádět pod blízkými městskými jatkami na břehu Vltavy. (Ulice, ve které bydlel, se tenkrát jmenovala Malá jateční.) V zimě bylo malých kluzišť jako naseto, ovšem to nejlepší, kde bylo možné sehrávat lité hokejové zápasy, bylo na Malé říčce ve Stromovce.

Řád rodiny šel svojí pevnou cestou. Časté odpolední procházky s rodiči, směřované často do středu města se všemi překvapeními, které skýtalo. Praha se všemi kouzly chrámů, paláců, náměstí a zákoutí, malých obchůdků, lákajících pouličních párkařů a prodavačů pečených kaštanů do něho doslova vrůstala.

Když jen trochu povyrostl a směl chodit „do města“ sám, procházel nejen malostranskými a hradčanskými uličkami, ale pronikal do jejich domů, chodeb, púd a dvorů a nechal se vzrušovat jejich skrytým tajemstvím. O lásce k Praze svědčí i okolnost, že ho dojímalý návraty z krásných prázdnin domů. Když vjížděl vlak do pražských předměstí, slzíval radostí. Každou neděli dopoledne se chodilo do kostela sv. Antonína na velkou mši svatou a občas v neděli odpoledne do zoologické zahra-

dy. Byla jiná než ta dnešní, ale její chovanci ho fascinovali. To mu zůstalo napořád. A netrvalo dlouho, kdy i do ní směl chodit sám vždy zásoben pochoutkami, kterými mohl některá zvířata obšťastňovat. Od počátku pražského života chodil do Sokola, v zimě do holešovické Domoviny, od jara do podzimu na letní hřiště k Libeňskému mostu. V roce 1938 cvičil na Vše-sokolském sletu na Strahově. Na řadu ovšem přišlo i Národní divadlo – první opera, kterou slyšel v sedmi letech, byla Sme-tanova Hubička – a Národní muzeum s rozsáhlou zoologickou expozicí – tedy zase zvířátka. Po večerech s ním hráli rodiče neúnavně stolní hry – Člověče nezlob se, domino, blechy, lízaný mariáš a dámu a později hrával s otcem šachy. Přibývalo knížek, stal se vášnivým čtenářem, ovšem daleko víc přečetl knih, které si vypůjčoval v obecní knihovně. Ještě jednu významnou okolnost je třeba zmínit. Vlastnil dvě krásné hračky – velký statek plný domácích zvířat a hospodářského zví-řectva a docela velké loutkové divadlo. Tak bývalo u Kouteckých v kuchyni často několik kluků lačných si hrát.

Je ale třeba vrátit se na skok do školy. Obecná a měšťanská škola Na Maninách, do které to měl z domova „co by kamenem dohodil“, patřila k oněm typickým velkým standardním školám velkých měst. Byla to mohutná rohová budova s jedním kříd-lem směřujícím do Tusarovy ulice, patřícím škole chlapecké, a druhým, shlížejícím do ulice Osadní, škole dívčí. Bariera mezi kluky a holkami byla nepřekročitelná. Holky jakoby neexistovaly. Nostalgicky vzpomíná na 1. září roku 1936, kdy ho maminka odvedla ke škole a kdy poprvé vstoupil do třídy. Vešel do ní beze strachu a rád. První vstup do neznáma bývá často rozhodující. Ten jeho byl zřejmě šťastný. Do školy cho-dil vždycky rád a dobře se učil. Velká třída se dvěma řadami dřevěných lavic, každá pro tři žáky, s uličkou uprostřed. Prvníáčky vítala starší, křehká paní učitelka Anna Novotná, starosvětsky působící, laskavá, ale přísná dáma, která vštěpovala svým svě-řencům základy vzdělanosti po celých pět let. Nikdy nezvýšila hlas, a přesto dokáza-la udržet absolutní kázeň ve třídě. Vyučování probíhalo od pondělí do soboty dopo-ledne a v pondělí a ve čtvrtek po dvou hodinách odpoledne. Byla to ovšem doba

přinášející občasně přerušování docházky, když některé dítě onemocnělo spálou, záškrtem nebo dětskou obrnou. To bývala vyhlášena většinou týdenní karanténa. Děti to samozřejmě vítaly, ale ne vždy to dopadlo pro nemocné dobře. Jeden z Peťových spolužáků zemřel na záškrty, jinému po obrně ochrnula dolní končetina a další malý spolužák po dlouhém stonání zemřel na chronický zánět kostní dřevě. A s příchodem války v roce 1939 bývaly vyhlášeny v mrazivých zimách pro nedostatek uhlí „uhelné prázdniny“, kdy si děti jednou týdně chodily do školy pro úkoly. Nejdelší, dvouměsíční, užívaly v roce 1942. Jen jednou vystřídal onemocnělou paní učitelku Novotnou mladý pan učitel Maudr. Byl to zanícený muzikant, třída zněla často jeho hrou na housle a zpěvem malého sboru vybraných žáků, který pak vystupoval ve vypůjčených krojích na jakési školní besídce.

Po prvních třech pražských letech začala válka. První stále živá a nepříjemná vzpomínka patří jednomu dnu o pľnoci, kdy ho rodiče probudili, aby se rozloučil s otcem v uniformě důstojníka, který plnil mobilizační rozkaz. Byl velitelem obrněného vlaku na hranicích u Velenic. Válka mění život národa i jednotlivců. I malých kluků. Po ulicích maširovaly sevřené řady německých vojáků, kteří vyřvali vojenské písně za doprovodu pronikavého zvuku píšťal a dunění doprovodných bubnů. Šel z nich strach. Večerní a noční Praha se halila do husté tmy – pouliční lampy zůstávaly nerozsvícené a všechna okna oslepla povinným zatemňováním. Stačila úzká škvíra pronikajícího světla, aby na dveře bytu bušili strážníci. Na knoflíkách radiových přijímačů musela viset cedulka s varováním: „Poslouchání cizího rozhlasu se trestá smrtí.“ A na ulicích přibývalo plakátů se jmény popravených „nepřátel Říše“. Sklepy domů byly vyklizeny (do dřevěných bud postavených na dvoře), aby se staly protiletectkými kryty. Přibývalo varovného houkání sirén, které ohlašovalo nebezpečí náletů. Ubývalo potravin, šatstva i obuvi, všechno bylo na příděl, bez potravinových lístků a šatek nebylo k sehnání nic. Rodina měla malou výhodu v tom, že teta na Moravě pravidelně přilepšovala potravinami. Otec k ní jezdil jednou měsíčně o víkend a přivážel aktovku (ne víc – kontroly vojáků Wehrmachtu na nádražích byly přísné, riziko velké) s kouskem másla, uzeneho nebo trochou mouky. Strach o otce znásobila pověstná Heydrichiáda. Matka byla totálně nasazena.

Ovšem situaci vnímali jinak dospělí a jinak malí kluci. A paradoxně přinášely válečné strasti i pozitiva. Upevňovala se vzájemná soudržnost a vznikaly pevné vztahy s kamarády, zvláště když se několik nejvěrnějších sdružilo ve skupině Setonova amerického skautingu – Woodcraftu – samozřejmě Němci zakázaného. Setonův skauting byl jiný než český Svojsikův. Žádný kroj, žádné výložky a pochodování v zástupu, ani lovení bobříků. Vzorem byli Indiáni – bederní rouška, indiánské písně, lovení orlích per, prostý ale neobyčejně bohatý život v přírodě s pozorováním zvířat, jejich stop ve sněhu, obrysů dravčích křídel ve vzduchu, stromů, listů, květin a keřů a jejich plodů, bylin, hvězd, rozděláváním ohně třením dřev a stovky ohňů v dešti či sněhu jednou sirkou. A také vyprávění doma přečtených příběhů. Tam vzala počátek Peťova rétorika. Woodcraft nepochybně utužil mnohé zděděné vlastnosti a domácí výchovu. Ještě jedné vášni propadl. Akvaristice. Otec si po přestěhování do Prahy akvárium už nepořídil. Ale když po něm zatoužil syn, souhlasil, dokonce mu obstaral stojan, ve kterém bylo akvárií několik. Jejich pečlivé zařizování, nákup levných, ale krásných rybek a rostlin v akvaristickém obchodu pana Kindla, starost o krmení (tehdy výhradně živé – dafnie, nitěnky, patentky), každý nový přírůstek a odchov – to byla jeho velká radost. K rybkám přibyl záhy i chov čolků, které chytal o prázdninách v Novém Městě na Moravě, a pak i žab – dnes už vzácných ropuch zelených, kterým ovšem bylo zapotřebí dávat potravu hutnější – mouchy a červy. K některým vysněným, dražším a větším rybám nikdy nedosáhl, právě tak jako k vlastnictví většího zvířete. S jednou výjimkou – několik let bylo doma ochočené morče – Šmrksa.

Roku 1941 skládal absolvent pěti tříd obecné školy přijímací zkoušku na reálné gymnázium na Strossmayerově náměstí. Složil ji úspěšně, ale nepřijali ho. Snad pro to, že otec byl byt' záložním, ale přece jen důstojníkem československé armády. Nedalo se nic dělat, byla válka, všechno bylo jinak. Pokračoval na měšťanské škole ve stejné budově se stejnými kamarády a v zásadě se mnoho nezměnilo. Rozdíl spočíval v tom, že místo jedné, laskavé paní učitelky Novotné začalo učit pedagogů několik. Poznal rozdíl, které nebyly vždy příjemné, a začal si uvědomovat, jak hodně na učiteli záleží. Snad to v něm vytvářelo přesvědčení, že bude učitelem, jednoho neprospívajícího spolužáka ze sociálně slabé rodiny se zaujetím doučoval. Dospívající hoši samozřejmě při vyučování zlobili, někdy se prohřešil Peťa také a pocítil na vlastní kůži, co to je dostat od učitele rákoskou přes natažené prsty nebo „dvoufacku“, která mu otočila učitelovou dlaní hlavu na jednu stranu a jejím hřbetem ji vrátila do původní polohy. Ovšem naprosto nepochopitelné bylo trestání fyzikáře, který nezbedy napájel elektrickými výboji. Tam asi pramení Peťův odpor k fyzice a vlastně k technice vůbec.

Další léta ukázala, že i špatné se zásahem Osudu mění v dobré. Vlastní denní život běžel i během války v drobných povinnostech, obavách i radostech. Škola, hodiny klavíru, houslí, schůzek a výletů skupinky woodcrafterů, péče o akvária a náruživá četba. Někdy také pocit, že by snědl o knedlík nebo dva k obědu více a k večeři místo jednoho malého, padesátigramového špekáčku s chutí dva nebo tři. Ale Osud zasáhl do jeho života ještě jednou velice podstatně. Poslední rok války – od léta 1944 do osvobozujícího května 1945 byl totálně nasazen. Pracoval ve známé Kolbence v Libni, kde se vyráběly za války tanky. Ve skladu materiálu, ve kterém sabotoval, když kuličková ložiska prosypával pískem a znovu balil. Při náletu vyjžděl na přídi tanků z továrny za město a několikrát ho útočící spojenecká letadla pěkně vyděsila. V domě scházeli jeho nájemníci za kvílení sirén do zlikvidovaných sklepů, ze kterých se staly protiletadlové kryty. V dubnu 1945 byla továrna (naštěstí v neděli) vybombardována. Podílel se na vyklízení trosek, sledoval, jak vězni vynášejí na dřevěných nosítkách nevybuchlé bomby. Sklad přestěhovali do Karlína, do něho přejížděl přes Vltavu na prámu. Bylo cítit, jak se režim hrouť. 5. května, když začalo Pražské povstání, z továrny utekl, cestou sledoval zajímané Němce a v následujících dnech stavěl na ulicích barikády a poslouchal třesk děl, kterými bránící se Němci ostřelovali Prahu. A pak už Prahou začala projíždět sovětská vojska, která Pražané nadšeně vítali. I on nosil vojákům na nádraží v Bubnech jídlo a plavil ve Vltavě při Trojském ostrovu jejich koně. To bylo jedinkrát, kdy v životě jezdil na koni.

Celé dětství ovšem provázely příjemné měsíce nebo alespoň týdny prázdnin. Až na dvě zanedbatelné, krátké výjimky je prožíval u tety v Novém Městě na Moravě. V létě celé dva měsíce, v zimě alespoň týden, někdy o nějaký den déle. Malé, idyllické město v chudé, ale krásné Českomoravské vysočině, v něm starý, útulný tetin dům, rozlehlý dvůr, v každém rohu

555 D
Všetchnym přelohám Jitce a Janě Konec děkujeme pro skvělé fundování pro 2010
v. s. k. 1/7

stavení, z nichž jedním byla pila s vantroky. Všechno vonělo dřevem, kterého byly před ní haldy. Zahrádka před domem voněla celé léto nesčetnými květy floxů. Voněly louky za pilou a v nich potoky plné okounů, pstruhů a raků. První z nich chytával na pětihaléřové háčky, ostatní do ruky. Voněly malé rybníky, které obklopovaly město a tak dobře se v nich koupalo, a o kus dál voněly lesy, paseky a v každém z nich metráky hub, v každém jiný druh. A co víc – na Peťu čekalo několik věrných kamarádů a s nimi kopaná, koupání, splouvání vantrok na malém prámu a riskantní jízdy na malém valníčku drandícím po úzké koleji, určeném ke svážení kmenů vybraných k rozřezání. Také chodil s kluky pást kozy a rozdělávat ohýnky, v jejichž popelu si pekli brambory. Zimy tam bývaly drsné, s množstvím sněhu, kopečků víc než dost, a tak se celé dny lyžovalo. A některá jara, když přišly Velikonoce, se dalo všechno tak, jako dlouhá léta v minulosti, se všemi tradicemi od Zelené stědy až do Vzkříšení s palbou z hmoždířů a pondělní pomlázkou. Tak to trvalo do roku 1944. Ten ovšem jeho dětství totálním nasazením dokonale změnil.

Protože se chtěl stát, jak jsem už zmínil, učitelem, otec rozhodl a Peťa na konci prázdnin 1945 úspěšně složil přijímací zkoušku na slovný Amerlingův učitelský ústav v Panské ulici. Tu ale znovu zasáhl Osud. Z prvního ročníku „učiteláku“ se stala kvinta reálného gymnázia a tím se možnosti dalšího vzdělávání a možnosti budoucího zaměření zásadním způsobem změnila a rozšířila. Skončilo období dětství.

Získat vzpomínky přátel z Peťova dětství se vymykalo možností, ale snad je nahrazují dva dopisy. Jeden je sugestivním klukovským vyznáním stárnoucího kamaráda, druhý výrazem obdivu ke kamarádovi z obecné a měšťanské školy, s nímž se jeho pisatel šedesát let neviděl, který získal nejvyšší vědecké ocenění – Českou hlavu.

V Praze dne 24. srpna 2005

Milý Peťo,

ve Všeobecné encyklopedii jsem se dočetl, že ses narodil 31. srpna. Doufám, že to tam uvedli správně a že Ti blahopřeju k Tvým pětasedmdesátinám ve správný čas. Současně Ti chci poděkovat za všechno, co jsi mi dal. Měl jsi na můj vývoj po řadu let velký a dobrý vliv, žiju z toho dodnes a vzpomínám na Tebe s vděčností. Kdybych Tě nepoznal, byl by můj život mnohem chudší.

Jsou to útržky vzpomínek, které mi letí hlavou. Seznámili jsme se ve Woodcraftu. Od první chvíle jsi mě přitahoval, cítil jsem v Tobě osobnost a dost neurvale jsem se na Tebe přilepil. A Ty ses tomu nebránil. Chodili jsme cvičit do Sokola na Mani-

ny, na Letnou a na letní cvičiště. A do Tyršova domu plavat a nacvičovat čela na slet, na kterém jsme oba cvičili. A taky na sokolské besídky a na výlety do pražského okolí. Byli jsme na sokolském táboře ve Šmídeberku, vzpomínám, jak jsi tam hrával po večerech v kostele na varhany. V létě jsme dělali na stavbě nového Štefanikova mostu na kesonu. Naše kamarádství se postupně měnilo v přátelství. Moc jsi pro mě znamenal. Byl jsi všestranný, podnětný, vždycky aktivní a vždycky fair. Chtěl jsi se se vším seznámit, všechno vyzkoušet a to nejlepší podržet a dělat. Měl jsi vůdčí schopnosti a já se rád nechával Tebou ovlivňovat.

Od dětství jsem miloval přírodu, snad jsem to měl v genech. Ty jsi mi otevřel oči i pro kulturu. Už tenkrát bylo v Tobě kus učitele. Pod Tvým vlivem jsem si začal uvědomovat krásu umění a vědy. Ve sběru papíru jsi objevil klavírní skladby Chopina, a když jsi je přehrával, ta hudba začala mluvit i ke mně. Chodili jsme na nedělní mše ke sv. Jakubovi, kde hrávali mistři varhanní hudby, a na koncerty a do divadel. Jednou jsi mě upozornil, že večer dávají v rozhlase Dvořákovu Novosvětskou a já pak začal hledat hudbu i sám. Četl jsem o Beethovenovi a Dvořákovu a chodil do Divadla hudby na jejich symfonie a koncerty, tvrdohlavě, třeba několikrát na tytéž, až jsem v nich postupně objevil jejich krásu. Pochopil jsem, proč Dvořák říkal, že jeho hudbu skládá ten nahoře, on ji tady dole jen zapisuje. Bachova, Beethovenova a Dvořákova hudba byly plné víry a já to cítil a nechal jsem se jimi k té víře vést. Upozornil jsi mě, že ve Spálené ulici prodávají laciný soubor Nerudových básní a mě zaujaly a zalíbily se mi a kupoval jsem pak i další knihy poezie. Ukázal jsi mně knihu, kterou jsi dostal od svých rodičů k Vánočům, v níž se autoři snažili vysvětlit svět z hlediska víry, a mně došlo, že mezi vědou a vírou nemusí být rozpor.

Četli jsme Paul de Kruifa, v motolských tůňkách jsme lovili plankton, Ty jsi pak barvil dafnie, já udělal ze dřeva primitivní stativ na spojení Tvého mikroskopu a mého starého deskového fotoaparátu a podařilo se nám udělat několik mikrofotografií. Napsal jsi o tom svůj první vědecký článek do Vesmíru a ten ho otiskl. Vzpomínám, jak jsem byl při tom nadšen, spěchal jsem pro něco do předsíně, ve dveřích stála židle a já ji chtěl s rozběhem přeskočit, abych neztrácel čas jejím odklizením. Ve svém zápalu jsem zapomněl, že dveře mají horní břevno, narazil jsem do něj čelem a Ty jsi mě pak sbíral mírně otřeseného ze země.

Půjčil jsi mně svůj sešit s písněmi z našeho mládí a já si některé opsal a sbíral pak další. Dal jsi mi nějaké výstřižky aforismů a i ty jsem pak začal sbírat a tady začala má úcta k moudrosti a k optimistické filosofii, které mě pak taky vedly k víře. Vedle Tebe jsem začal chápat cenu vzdělání a času. Kupoval jsem si učebnice pro gymnázia a bavilo mě je číst. Knih mně přibývalo. Ukázal jsi mně svou sbírku starožitností a já jsem prořekl, že bych rád koupil pěkný krucifix a Tys mně sehnal krásný korpus za neuvěřitelně nízkou cenu. Mě pak začaly zajímat i plastiky a obrazy. Později jsi mně pomohl s výběrem porodníka pro manželku a dalších lékařů pro naše dcery. A Tvůj Buližníček pobavil nejen má vnoučata, ale i mne a já si od té doby začal všimnout staré Prahy a vnímat její krásu.

Byl jsi pro mne vzorem ještě dlouho poté, co se naše cesty rozešly. Šel jsem Ti z cesty, protože jsem od Tebe pořád jen získával a já Ti neměl a neuměl čím splácet. A tam, kam Ty jsi mířil, jsem Tě nemohl sledovat. Od té doby dodnes nebylo ale snad dne, ve kterém bych si na Tě nevzpomněl...

Tvůj Běda Turek

Praha 21. 11. 2009

Vážený pane profesore!

Dovoluji si připojit se k dlouhé řadě gratulantů a blahopřát Vám k dosažení významného ocenění, kterého se Vám dostalo v uplynulých dnech. Obdivuji kluka z Malé Jateční, jeho nezměrnou píli, odhodlání a zajisté i odvahu poprat se s úskalími medicínského oboru, kterému v zemích českých, až do Vašich časů, bylo věnováno pramálo pozornosti.

V současné době pochybných titulů, rádoby hvězd a celebrit, budete vždy pro nás, obyčejné lidičky, Vy i ostatní ocenění představovat opravdovou elitu národa, které se nám, zejména ve vrcholné politice, zoufale nedostává.

A na závěr mi dovoluji Vám potykat. Milý Peťo! Ať Ti ještě dlouho zdraví dovolí užívat si života v celé jeho kráse.

To Ti přeje

Vladimír Lvovský

Vzácným přátelům Josefa a Jitky Kratochvílových Jubileumě Anny 2010
v. s. k. 7/7

Rašení (léta 1945-1964)

Konec války a zahájení gymnaziálního studia vnesly do života jubilanta mnoho změn a mnoho možností. Profesori, kteří ho vychovávali (nejen odborně, ale i svými postoji) patřili k vynikajícím středoškolským profesorům první republiky. Mnozí z nich dovedli studenty získat pro odpovědné studium. Peřovi vstúpili lásku a úctu k české řeči, vztah k literatuře, dějepisu, filozofii (vyučoval se předmět filozofická propedeutika) a zejména k biologii. Ten se datuje do roku 1946, ve kterém se nezvratně rozhodl, že chce studovat medicínu a stát se lékařem. O žádném jiném povolání od té doby nikdy neuvažoval. Začal skupovat základní, zpočátku populárně-vědeckou a postupně stále odbornější literaturu a opájel se četbou knih o historii medicíny, především velice populárními knihami Paul de Kruifa, ale i mnoha dalšími. Doma prováděl jednoduché pokusy, jejichž protokoly má dodnes schované jako vzácnou osobní relikvii svých začátků. Otec mu obstaral v poválečné době téměř nedostupný mikroskop (monokulární – značky Zeiss). Nikdy se ani pořádně nedopídil, jak se mu to podařilo, ani jak se mu na něj podařilo ušetřit. Za jeho obětavost a za nadšené překvapení, které mu připravil, když přišel jednoho dne domů a na stole stál mikroskop, jeho vlastní mikroskop, mu nikdy nepřestal být vděčný. A přepustil mu svůj psací stůl – první v jeho životě. V septimě a oktávě už byl ve třídě premiantem.

Ovšem ani zanícený zájem o biologii a čas, který jejímu studiu věnoval, neomezily jeho ostatní záliby. Byl aktivním, sportujícím dorostencem vzkříšeného Sokola a v roce 1946 znovu cvičil na Vsesokolském sletu. Ale ještě více dotyků věnoval umění. Objevoval novou a novou literaturu, navštěvoval divadla, v biografech sledoval do té doby neznámé, zakázané slavné filmy, ovšem přim hrála hudba. Housle sice asi v sedmnácti letech „pověsil na hřebík“, ale klavír se mu stal neodmyslitelnou náplní života. Zakládal si, podle finančních možností, rozsáhlou diskotéku. Koncertů našich i zahraničních orchestrů i sólistů přibývalo, zejména v souvislosti se vzniklým hudebním festivalem Pražské jaro.

Rok 1948 přinesl do všemi možnými aktivitami nabitého života gymnazisty tři zásadní události. První byla ryze soukromá – náhle vzniklé onemocnění vymazalo z jeho činností do konce života sport. Trápilo ho to, ale nedalo se nic dělat. Jeho ostatní činnost to vůbec neomezovalo. Sužovalo ho téměř třicet let, do roku 1976. Ke sportování se ale už nikdy nevrátil. Na všem zlém je ale třeba nalézt to dobré. Příznivým shledával, že mu tak zbývá více času na všechno ostatní. Druhá událost postihla na dalších čtyřicet let celý národ a spolu s ním i jeho. Komunistický puč v roce 1948. Třetí událostí bylo zrušení Amerlingova učitelského ústavu a k němu přidruženého reálného gymnázia. Oktávu Peřa absolvoval na starém, slovném Akademickém gymnáziu ve Štěpánské ulici a na něm v červnu roku 1949 maturoval. V průběhu oktávy publikoval svoji první „vědeckou“ práci v časopise Vesmír. Zabývala se problematikou vitálního barvení perlooček – věnoval jí celé letní prázdniny roku 1948. Pomaturitní prázdniny v roce 1949 bylo už nezbytné věnovat brigádě. Bez potvrzení o absolvování manuální práce by bylo zbytečné snažit se o přijetí na lékařskou fakultu. V tom horkém létu pomáhal stavět na Vltavě pilíř Švermova mostu.

V líčení běhu života prof. Kouckého jsem dospěl k rozhodujícímu momentu. Před zahájením akademického roku 1949/1950 skládal přijímací zkoušku na pražské lékařské fakultě. Byla jen ústní a bylo to vůbec první řízení toho druhu v historii fakulty. Do té doby mohl zahájit studium na vysoké škole každý, kdo úspěšně maturoval a na fakultu se zapsal.

Studium medicíny ho doslova pohltilo. Fascinovalo ho prostředí teoretických ústavů, piteven a laboratoří. Většina pedagogů ještě patřila ke gardě profesorů či docentů z předválečných časů, cítil k nim úctu a měl k nim velký respekt: biolog

Bohumil Sekla, anatom Ladislav Borovanský, histolog a embryolog Zdeněk Frankenger, fyziologové Vilém Laufberger, František Karásek a zejména tehdejší docent Otakar Poupa. Ve druhém roce studií získal místo demonstrátora Fyziologického ústavu a pracoval v laboratoři docenta Poupy. To byl jeho první kontakt se skutečnou vědou. Lékařská fyzika byla jakousi Popelkou mezi teoretickými předměty prvního rigoróza, zato zbývající šestá – lékařská chemie byla asi nejhorší disciplínou celých jubilentových studií, nejen obsahem (učit se musel i jak se taví železo), ale i formou, s profesorem Karlem Káclem si „nepadli do oka“. Chemie byla jediným předmětem za celé studium, jejíž zkoušku si musel medik Koutecký zopakovat.

První dva roky studií, naplněné náročným studiem teoretických předmětů, skončily. Zvědavý student se rozhodl „osahat si“ před nástupem do třetího roku studií oborů preklinických a úvodu do studia klinické medicíny, jak to v té klinické praxi vypadá. Opět zasáhl Osud – dokonce ve třech okolnostech jeho budoucího odborného života. Přednosta pracoviště, na kterém chtěl o prázdninách fiškusovat, ho nepřijal. Zato přednosta dalšího – oddělení dětské chirurgie na Karlově – tehdejší primář MUDr. Václav Tošovský se ho ujal s veškerou vstřícností. Pracoval na oddělení celé prázdniny, a fiškusoval na něm další tři roky tak úspěšně, že v jejich průběhu, jako

medik, dostal od ředitelství nemocnice písemné povolení ke sloužení pohotovostních (nočních i víkendových) služeb (v současnosti nepochopitelné). A ony tři okolnosti? První způsobila, že se mu dětská medicína dostala „pod kůži“. Neopustil ji celý život. Druhou bylo rozhodnutí, ovlivněné prací s dětmi, přestoupit po třetím roce studií, když byla pražská lékařská fakulta rozdělena na fakulty tři – na Fakultu dětského lékařství. Třetí pak návrat (po dvouletém popromočním odskoku do Nového Bydžova a Janských Lázní) na tehdy už Kliniku dětské chirurgie vedené profesorem Václavem Kafkou, na které, po sedmi letech intenzivní práce, začal vytvářet nový, u nás neexistující obor dětské onkologie.

Ve zmíněném třetím roce studií ho z preklinických oborů – patologické fyziologie, mikrobiologie, farmakologie zaujala zejména patologická anatomie a přednosta I. Hlavova patologického ústavu profesor Heřman Šikl. Považuje ho dodnes za jednoho z největších lékařů naší medicíny 2. poloviny 20. století – odborně i lidsky. Hned v třetím roce se stal Peťa demonstrátorem ústavu a další dva roky jeho pomocnou vědeckou silou. Velký Šiklův vědecký zájem o nádory zanechal v jeho mysli prvotní impuls, který sehrál v jeho životě velikou úlohu. A tak kromě intenzivního studia všech oborů pracoval pilně v ústavu (odpitval desítky zemřelých a asistoval při histologických praktikách) a stejně pilně na dětské chirurgii. Tak získal mnoho zkušeností navíc, nad rámec běžného studia.

V té době zasáhla rodinu krutá represe totalitního režimu – otce vyhodili v roce 1952 v rámci akce **72 000 do výroby** z úřadu. Pracoval nejdříve v kladenských hutích, pak v pérovně Hostivař, poničili mu zdraví a po nějaké době invalidního důchodu předčasně zemřel.

Po dalších dvou a půl letech studia klinických oborů, už na půdě Fakulty dětského lékařství, v březnu roku 1955 promoval s vyznamenáním. (Studium lékařství trvalo v té době jen 11 semestrů.)

A ještě několik poznámek k celému studiu. Na jeho počátku, kdy se rodina přestěhovala do většího bytu, mu otec pomohl zařídit v bývalém pokojíku pro služby vlastní malou laboratoř, ve které prováděl všelijaké chemické a biologické pokusy. Sada chemikálií (při jednom z pokusů si nepříjemně popálil prsty

kyselinou sírovou), preparační stůl a preparační nářadí, už zmíněný mikroskop, laboratorní zvířata (žáby a potkani). Nakupoval vášnivě všelijaké (někdy zbytečné) lékařské knihy, koupil si od zřízence histologického ústavu dvě sady histologických preparátů a v anatomickém ústavu sadu kostí – včetně lebky, kterou má v knihovně dodnes. Demonstrátorství přispělo 120 Kč a pomvĕdectví 200 Kč měsíčně. To byl pro studenta významný prostředek. Živobytí mu skýřtali rodiče. Laboratoř pak samozřejmě zruřil, když pracoval od 3. ročníku „na více frontách“. Poslední rok studiů si přivydělával službami u pražské záchranky – jeden den v týdnu (24 hodin) a každý šestý víkend (48 hodin) vyjízďel s pohotovostní sanitkou k akutním případům (200 Kč měsíčně). Nebylo dost lékařů a končící medicí se hodili. Malým zdrojem příjmu byly i překlady souhrnů článků v Časopise lékařů českých do ruřtiny.

Studium na rozdělených fakultách přinářelo rozdíly. Menří fakulta dětského lékařství vytvářela jakési rodinné prostředí, kontakty pedagogů a studentů byly blízké. Učitelé se postupně střídali – pro ještě nekompletní fakultu probíhala část výuky na klinikách Fakulty všeobecného lékařství, část na vlastních přidělených klinikách. Ale až na malé výjimky to byli učitelé výborní; interní propedeutiku ho učil docent Zdeněk Mařatka na II. interní klinice, vnitřní lékařství na I. interní klinice profesora Miloře Netouřka zejména asistent Franiřek Heřmanský a profesor Vojtěch Hönig, chirurgii profesor Jan Knobloch na Bulovce a profesor Otakar Hněvkovský – ortoped, gynekologii a porodnictví profesor Rudolf Peter na klinice v Londýnské ulici, oční lékařství profesorka Věra Kadlecová, neurologii docent Ivan Lesný, kožní lékařství docent Bohumír Rejšek, otolaryngologii docent Jan Chvojka, stomatologii docent Ferdinand Škaloud, infekční lékařství profesor Jaroslav Procházka na Bulovce a pediatrii pod vedením profesorů Josefa Houřtka a Josefa Švejcara řada dalších výborných asistentů. Že největřími učitelé té doby mu byli profesoři Václav Kafka a Václav Tořovský na dětské chirurgii, je nasnadě. Několik dalších oborů (hygiiena, soudní lékařství, sociální lékařství) považovali medicí za nedůležitě a několik oborů, které dnes patří k významným, se vůbec neučilo (zobrazovací metody, onkologie, rehabilitace, praktické lékařství – ortopedie a urologie patří k chirurgii).

/Jednou z „osudových“ knih, které si Peřa v rámci působení na patologickém ústavu koupil, byla obsáhlá monografie profesora Ferdinanda Škorpila z téhož ústavu „Obecná a soustavná pathologie novotvarů“. Autor se jejího vydání nedožil, Peřa už prof. Škorpila na ústavu nezastihl. Zemřel mladý na leukemii. Publikace provázela Peřu pak dlouhá léta. Profesor Škorpil byl ovšem také literát, napsal několik beletristických knih. Příhoda, která provázela získání jedné z nich, stojí za zmínku. V horkém létě roku 1952 řel dychtivý medik kolem antikvariátu v Ječné ulici a ve výloze spatřil Škorpilovu knihu Mezihry života. Stála 80 Kč (bylo to před měnovou reformou). V kapse neměl ani vřndru. I řel smutně dál, dořel na vylidněné Staroměstské náměstí a tu před orlojem spatřil na chodníku nějaké papírky. Zvedl je. Bylo to přesně osmdesát korun ve třech bankovkách. Samozřejmě se vrátil do Ječné ulice. Opět Osud se vztahem k nádorům.

Z milované Prahy se Peřovi po promoci nechtělo – kvůli rodině, medicíně i Praze. Ministerský úředník mu přidělil umístěnku do Libereckého kraje, ale než se vypravil na zdravotnický odbor Národního výboru v Liberci, přiřla nová umístěnka, tentokrát do Hradce Králové. Poslali ho dělat sekundáře na dětské oddělení nemocnice v Novém Bydžově. Na své půlroční působení na něm vzpomíná rád. Vzdělaný primář, vysoká úroveň péče o nemocné děti, služby po ostatních odděleních (interním, chirurgickém, infekčním a novorozeneckém v Chlumci nad Cidlinou). Pak ale „ztracený“ rok a půl v Janských Lázních v léčebně pro děti postižené dětskou obrnou. Neuměl neurologii, nevěďel nic o rehabilitaci, postrádal učitele, nebavilo ho

to. Dělal v podstatě praktického dětského lékaře na osmdesátilůžkovém oddělení malých dětí, lehká onemocnění léčil sám, děti s vážnější nemocí posílal do nemocnice v Trutnově.

Po dvou letech se konečně dostal na „svoji“ milovanou Kliniku dětské chirurgie do Prahy. Nastoupil 27. května roku 1957. Týž rok složil atestaci z pediatrie, v roce 1962 si odešel doplnit vzdělání v chirurgii dospělých na Chirurgickou kliniku fakultní nemocnice Pod Petřínem (na které vzalo počátek pozdější přátelství s profesorem Zdeňkem Vahalou), aby pak složil v témž roce atestaci z chirurgie a nástavbovou atestaci z dětské chirurgie. Tři atestace v průběhu sedmi let není zrovna málo. Aby získal dychtivý adept dětské chirurgie přehled o celém oboru, vystřídal v době do atestace postupně všechny disciplíny, které se na klinice pěstovaly. Seznámil se se základy dětské kardiochirurgie. Asistoval profesoru Kafkovi při experimentech na psech. Pan profesor totiž před první operací vrozené srdeční vady u dítěte odoperoval srdce padesáti psů, které po příslušné době Peťa pitval. To byla dokonalá škola! Poznal základní principy dětské břišní a hrudní chirurgie, proktologie i traumatologie. Poměrně dlouho se zabýval dětskou urologií a také v ní pracoval experimentálně. V Ústavu patologické fyziologie profesora Hepnera sledoval dráždivé působení preparátů, o kterých se předpokládalo, že dokáží rozpustit močové kameny, na sliznici močového měchýře králíků. Zavádět do močového měchýře živého králíka cystoskop, přístroj opatřený světelnou optikou, nebylo právě snadné. Čas plynul, a mladému dětskému chirurgovi bylo jasné, že mezi všemi zmíněnými disciplínami musí zvolit jednu, ve které to může někam dotáhnout. Ale kterou, když všechny byly obsazeny už erudovanými staršími kolegy?

A tu opět, jako už několikrát, přispěchal na pomoc Osud. Záhy po přijetí na kliniku pověřil profesor Kafka benjamína, o jehož studentských aktivitách v Ústavu patologické anatomie dobře věděl, funkcí styčného pracovníka mezi klinikou a patologicko-anatomickým ústavem. Účastnil se pitev všech na klinice zemřelých dětí. Srovnávání klinických obrazů s pitevními nálezy bylo neobyčejně poučné. Už v roce 1961 publikoval společně s profesorem Kafkou a patologem docentem Kubátem monografii Příčiny úmrtí chirurgicky léčených dětí. Mezi pitvanými dětmi byla i naprostá většina dětí ošetřovaných na klinice pro zhoubný nádor. V mysli mladého lékaře se začaly řadit okolnosti, které posléze vyústily v zásadní rozhodnutí: Hluboce vnímaný zájem profesora Šikla o nádory, který Peťu ovlivnil na celý další život; sledování nešťastných osudů nádory nemocných dětí na klinice a konfrontace s nálezy patologů po jejich smrti; pilné studium odborné zahraniční literatury, ze které bylo zjevné, že na západ od naší republiky jsou na tom onkologicky nemocné děti lépe a že by stálo za to, usilovat o zlepšení jejich situace i u nás. Vědomí, že se o to u nás nikdo nezajímá, bylo vzrušující. Proč se o to nepokusit? Tak se začala konstituovat česká, resp. Československá dětská onkologie jako u nás nový, do té doby neexistující obor. V podstatě z ničeho – jen z nápadu, souhlasu šéfa a odvahy. A také z úorné práce a nezměrné píle.

Ani při nesmírné pracovní zátěži nepřicházelo zkrátka umění. Utíkal k němu v každé volné chvíli a měl příležitost seznámit se osobně s významnými českými umělci – houslisty Josefem Sukem, Václavem Hudečkem a Ivanem Štrausem, s ředitelem Divadla Na zábradlí Dr. Vladimírem Vodičkou a jeho prostřednictvím s některými herci, ale také s dirigentem Liborem Peškem. Potkal se s básníkem Jaroslavem Seifertem, malíři Cyrilem Boudou, Otou Janečkem, Vladimírem Komárkem, Františkem Ronovským a grafikem Jiřím Švengsbírem. Někteří odešli do nenávratna, jiní zanechali Peťovi po sobě památku a další příspěvek do této knihy.

Není mnoho těch, kteří měli příležitost sledovat jubilantův život a počínání od samých začátků jeho lékařských studií dodnes. Je to dlouhých jednašedesát let. Přece jen se mi však podařilo získat výpovědi tří takových, vesměs významných osobností české medicíny. Jsou svědectvím nadmíru hodnotným. Autorem prvního z nich je Petův přítel z nejmilejších – virolog a experimentální onkolog světového renomé – **profesor MUDr. Vladimír Vonka, DrSc.** Oba spojuje medicína, ale i shodné životní názory a kulturní zájmy.

Život bez úsilí o ctnosti,
bez uvažování a zkoumání,
nestojí za to, aby byl žit.

Sokrates

Profesoru MUDr. Josefu Kouteckému, Dr.Sc. k osmdesátinám

Zdá se být neuvěřitelné, že od chvíle, kdy jsme slavili 70. narozeniny profesora Josefa Kouteckého, uplynulo už 10 let. A byla to léta vyplněná nepřetržitou prací, kterou tento nestárnoucí muž koná pro českou medicínu a pro českou kulturu. Jeho neumdlévající elán a oddaná služba této zemi je příkladem a inspirací pro nás všechny, kteří s ním přicházíme ve styk. K Josefu Kouteckému mám zvláštní vztah. Poznali jsme se před 60ti lety jako studenti lékařské fakulty a už tehdy jsme cítili, že si máme co říci, že sdílíme netoliko zájmy o vědu, filozofii a umění, ale že jsou si blízké i naše životní ideály. Po tom, co po třetím ročníku přešel na tehdejší nově vytvořenou pediatrickou fakultu, se naše cesty na dlouhý čas rozešly. Ale pak nás svedl opět dohromady zájem o onkologii, zejména pak o její nové směry. Ty se zdály naznačovat, že tento jeden z nejméně deprimujících lékařských oborů prochází dramatickými změnami spočívajícími v postupném poznávání příčin zhoubného bujení, ale i v zbrusu nových terapeutických postupech, které podstatně zvýší naděje pacientů na vyléčení. Začali jsme se vídat na seminářích a konferencích. Vzpomínám i na pracovní oběd, při němž jsme kuli plány, jak pozvednout úroveň české medicíny, která se nám zdála opožďovat se za světem. Leč naše iniciativa nenašla tehdy odezvu, jakou bychom si přáli. A hodně jsme diskutovali o vědě, ale i o umění. To vše se odehrávalo v časech normalizace. Setkávání s Josefem Kouteckým a poznání, že naše vidění světa je velmi podobné a že nás spojuje zájem o kořeny a smysl existence věcí, nás nesmírně sblížilo a stalo se zdrojem vzácného přátel-

ství, které nikdy nezkaleno trvá do dnešních dnů.

V té době již byl Josef Koutecký uznávaným klinickým onkologem. K onkologii se dostal přes chirurgii. Jako dětský chirurg se setkával s pacienty s různými typy malignit. Tenkrát byl osud malých pacientů přesmutný. Navzdory radikální léčbě 97 % z nich své nemoci podlehl. Kouteckého citlivá duše těžko snášela malou účinnost tehdejších terapeutických postupů. Postupně vyzoroval, že malignity dětských pacientů mají své zvláštní klinické rysy a začal prosazovat, aby jejich léčba a poléčebná péče tyto skutečnosti respektovaly. Věřil, že je to cesta k zlepšení osudu aspoň části malých pacientů. Když mu zdravotní problémy zabránily, aby pokračoval v dráze chirurga, učinil zásadní životní rozhodnutí: bude se věnovat dětské onkologii naplno. Přes pochybnosti konzervativců, které tradičně provázejí a zatěžují všechny pokusy o inovační přístupy v medicíně, se mu ideu podařilo prosadit, a to snad ve větším rozsahu a úplnosti, než mu z počátku tanulo na mysli. A tak postupně vznikla stanice, později oddělení a nakonec Klinika dětské onkologie, jejímž se stal prvním a dlouholetým šéfem. To, že uspěl jako zakladatel nového lékařského oboru – dětské onkologie, je výsledkem jeho bezmezného pracovního nasazení, ale také jeho schopnosti vyložit problémy a přesvědčit ty, kteří mu zpočátku nevěřili. To vše by nebylo možné bez jeho hlubokého humanistického přesvědčení, zakladatelského ducha a v neotřesitelném přesvědčení o správnosti toho, co chce uvést v život. Při tom nebral ohledy na sebe sama, v nejlepších tradicích toho, co po staletí provází lékaře-průkopníky,

a nikdy necouval před povinnostmi, které si uložil. Pro ty, kteří nejsou s dětskou onkologií obeznámeni, uvádím, že se jedná o obor, který je z celé medicíny asi nejbědnější a nejvíce stresující, a to nejen pro vlastní každodenní práci s malými pacienty, ale i pro nutný kontakt s jejich rodiči. Ti nemoc svých milovaných většinou prožívají s pocity marnosti a beznaděje, protože na rozdíl od svých trpících potomků jsou si vědomi povahy nemoci, o níž jde. Bez vědomí poslání nelze v oboru dětské onkologie pracovat. Koutecký v něm vydržel působit po desítky let, což svědčí o síle jeho osobnosti a kvalitě zdrojů, jež ji napájely. Ale nejen to. Díky svému charismatu a povaze misionáře dokázal postupně získat pro dětskou onkologii řadu vynikajících spolupracovníků, oddaných oboru podobně jako on sám, a vybudovat školu, která začala patřit a dodnes patří mezi přední evropská pracoviště. To, že se tak podařilo v době, kdy jsme se opožďovali za světem ve většině lékařských oborů, je jedna z velkých zásluh profesora Kouteckého. Díky svým širokým medicínským znalostem a systematickému sledování trendů v onkologii zachytil včas nástup chemoterapeutické revoluce a dokázal ji tvůrčím způsobem uplatnit v její pediatrické odnoži. Současně začal Koutecký budovat laboratorní komplement, který postupně dovolil sledovat molekulově biologické a imunologické aspekty onemocnění, což umožnilo lepší pochopení povahy onemocnění, ale i způsobů, jak se s ním a s jeho léčbou organismus vyrovnává, a přístup k pacientovi racionálně individualizovat. Výsledky na sebe nedaly dlouho čekat. V průběhu tří desítek let se počet vyléčených dětských pacientů zvýšil z někdejších 3 na těžko uvěřitelných 80 %. Někdy začátkem 80. let se mi podařilo zajistit pozvání Onkologické společnosti ČLS JEP k návštěvě Prahy pro slavného Dennise Burkitta. Bylo charakteristické pro tehdejší dobu, že vyřízení mého návrhu trvalo téměř dva roky. Po tom, co tento velký muž okouznil svými dvěma přednáškami v Lékařském domě naši lékařskou veřejnost, projevil přání navštívit některé pražské klinické onkologické pracoviště. Obrátil jsem se tehdy na kolegu Kouteckého, který ihned se setkáním souhlasil. Na motolskou kliniku jsem Burkitta doprovázel. Po prohlídce lůžkového oddělení jsme pak společně poseděli. Jejich rozmluva patří k těm nejkrásnějším, jakých jsem byl kdy mezi lékaři svědkem. Oba, silně nábožensky založení, si náramně notovali, a to nejen, když hovořili o problematice dětské onkologie a medicínské práci vůbec, ale i o svých postojích k životu a jeho hodnotám. Když jsem s Burkitem a jeho paní druhý den navštívil zámek Konopiště, opakovaně se k své návštěvě Kliniky dětské onkologie vracel a oceňoval Kouteckého nejen jako vynikajícího lékaře a organizátora klinické práce, ale i jako mimořádnou lidskou bytost.

V době totality byla veřejná vystoupení Josefa Kouteckého omezena na odborné přednášky na onkologických konferencích a ve Společnosti pro dějiny vědy. Všechny jeho projevy měly vysokou odbornou úroveň, kritický smysl a ukotvovaly nové poznatky lékařské vědy do širších souvislostí vědeckého myšlení. Téměř vždy se v nich nacházela skrytá poselství, jejichž cílem bylo vrátit pravý smysl hodnotám, jejichž obsah byl pokřiven či hrubě zatemňován. Kdo chtěl, tak rozuměl. Myšlenky, které sděloval, vybízely k přemýšlení a nabourávaly lhostejnost, jež tehdy charakterizovala přístup k životu a světu tak mnohých z nás. Když probíhala sametová revoluce, na tehdejší pediatrické fakultě se rázem octl v centru dění. A bylo jakýmsi přirozeným důsledkem vývoje následujících týdnů, že byl zvolen revolučním děkanem fakulty. Této funkce se ujal s velkou energií a jasným programem obnovit na fakultě akademické svobody, povznést ji odborně i organizačně a ve svých, často zakřivených spolupracovnících vzbudit pocit sebevědomé rovnocennosti s rozvinutým světem. O úspěšnosti jeho práce a oblíbenosti a úctě, které si v akademických kruzích, ale i u studentů získal, svědčí to, že byl do funkce děkana zvolen ještě čtyřikrát. Kromě toho se mu podařilo v 90. letech vybudovat v rámci motolské nemocnice nový pavilon, který jako dependance Kliniky dětské onkologie slouží teoretickým studiím zhoubných nádorů, a dosud patří k tomu nejmodernějšímu, čím česká onkologie disponuje. Pozoruhodný byl způsob, jakým svůj záměr prosadil. Neobrátil se na poloprázdnou státní pokladnu, ale sérií emotivních vystoupení ve sdělovacích prostředcích se mu podařilo vyburcovat českou veřejnost k tomu, aby výstavbě tohoto díla přispěla. Po celou dobu jeho děkanování se mi dostalo cti být členem Vědecké rady fakulty, po sametové revoluci přejmenované na 2. lékařskou fakultu. A tak jsem mohl z bezprostřední blízkosti pozorovat jeho činnost. Zasedání bylo vždy perfektně připraveno a mělo vysokou odbornou úroveň. Význačnou charakteristikou jednání byla noblesa, kterou jim vdechtl, a jejímž snad nejpronikavějším a nejemotivnějším prvkem byly laudace. Koutecký nikdy nezapomněl na nikoho, koho dostihlo kulaté výročí jeho narození. Pozornosti děkana neušli nejen členové Vědecké rady a význačné osobnosti fakulty, včetně těch, kteří již byli dlouhá léta na odpočinku, ale i zasloužilí pracovníci bez akademických titulů. Jejich životní jubilea dala Kouteckému příležitost vyslovit jim své díky, sympatii a úctu a ocenit jejich přínos fakultě a české medicíně. Všechny tyto projevy byly připraveny s nevšední péčí a vrcholným lidským poro-

zuměním. A protože byly prosloveny na začátku zasedání, dodaly dalšímu jednání atmosféru vlídnosti a pohody, ale i obecně respektovaný závazek ji ničím nevhodným nenarušit. Domnívám se, že doba působení Kouteckého bude jednou v budoucnosti historikem fakulty označena jako její „*aurea aetas*“, na kterou lze navázat, ale kterou asi nebude možné nikdy v úplnosti reprodukovat. Všichni jeho nástupci se musí smířit s tím, že s ním budou srovnáváni a že v této prověrce na sto procent neobstojí.

Aktivita prof. Kouteckého se neomezily v posledních 20 letech jen na 2. lékařskou fakultu. V letech 1997-2000, kdy podle zákona nemohl znovu působit jako děkan, byl prorektorem Karlovy univerzity. Ve své novém postavení měl na starosti organizaci oslav 650. výročí založení Karlovy univerzity. To, že proběhly ve velkém stylu a že zanechaly v účastnících početných setkání nesmazatelné vzpomínky, je do velké míry zásluhou prof. Kouteckého.

Ale Alma Mater, Karlova universita, nebyla jedinou oblastí jeho vědeckých a odborných zájmů. Profesor Koutecký je zakládajícím členem *Učené společnosti České republiky*. Rád vzpomínám na ono památné setkání před 15 lety (v roce 1994), jež se konalo ve Vlasteneckém sále Karolína a jemuž mimořádně slavnostní symboliku dodávala skutečnost, že právě zde byla koncem 18. století založena *Česká královská společnost nauk*, zrušená v pohnutých 50. letech minulého století. Josef Koutecký měl tehdy jeden ze tří úvodních projevů (další měli prof. Rudolf Zahradník, první předseda Učené společnosti, a filosof prof. Ladislav Hejdlánek). Jeho tehdejší proslov patřil k nejzdařilejším, jaké kdy pronesl. Pokud si dobře vzpomínám, shrnul historii organizace vědeckého života v této zemi a vybídl k navázání na bohaté tradice předchozích svazů českých učenců. Později se stal na dvě období předsedou Společnosti. S úspěchem navázal na práci prvního předsedy. Učenou společnost řídil s přehledem, rozvahou a respektem k rozšiřujícímu se společenství vědců s vyhraněnými osobními názory na život, společenské dění, ale i na činnost Společnosti. Jeho znalost všech úskalí lidské duše, velká dávka tolerance a diplomatické umění pomohly, že se nesourodé a rychle se rozšiřující seskupení postupně stávalo vyváženým a vcelku dobře sladěným a fungujícím útvarům. Jsa si vědom důležitosti vědy pro život národa a pro jeho schopnost úspěšně soutěžit v globalizujícím se světě, viděl jako jednu ze svých hlavních povinností přispět k překonání nedůvěry ve vědu, která přetrvává v naší veřejnosti. Snažil se, aby Učená společnost v těchto aktivitách hrála co nejaktivnější roli. Společně s proslulým propagátorem vědy Jiřím Grygarem připravili a nechali natočit výtečný dokument o Učené společnosti, o smyslu její existence a jejích úkolech. Je politováníhodné, že žádná z našich televizních stanic neprojevila o film zájem.

Obnovení demokracie otevřelo široký prostor i pro jeho další činnost. V ní se projevil jako muž kultury, kterou vždy chápal jako dvousložkovou součást života společnosti, tj. vědu a umění. Jeho zájem o umění sahá do dětství, kdy ho poprvé očarovala klasická hudba. Stal se výborným amatérským klavíristou a fanatickým konzumentem hudby ve všech jejích podobách. Hluboce ji vnímá, při jejích zvucích se dokáže povznést do nadzemských výšin. Později ho uchvátila krásná literatura a čeští básníci, z nichž na prvé místo staví Jaroslava Seiferta, který je zřejmě jeho vnímání světa nejbližší. Jak mi kdysi v slabé chvílce sdělil, k jeho mladí patřily i básnické pokusy, které, bohužel, zůstaly veřejnosti skryty. V studentských dobách ho zaujalo i výtvarné umění, o němž má vědomosti dosahující profesionální úroveň. On prostě miluje umění, rozumí se *dobře umění*; vše, čeho se dotkla něžná ruka krásy, ho vzrušuje, ale i naplňuje klidem a pohodou. Od většiny titelů umění jej odlišuje to, že mu rozumí. Zná jednotlivé umělecké směry a jejich návaznost, je obeznámen s životopisy jednotlivých slavných umělců, snaží se vystopovat okolnosti, za kterých se jejich díla rodila, a co více, dovede o nich poutavě hovořit, čímž je přibližuje myslím a srdcím svých méně znalých posluchačů. Po desetiletí ho vnímám jako bytost, v níž se věda a umění do sebe vzájemně vmezeňují. A tím se dostáváme k činnosti, která je zcela určitě tím nejvýznamnějším, co se děje ve vztahu vědeckých pracovníků k umění na půdě Karlovy university. Skoro 20 let profesor Koutecký organizoval koncerty konané donedávna ve velké aule Karolína. V posledních dvou letech se odehrávaly v Sukově síni Rudolfiny. Angažoval pro ně skvělé Kocianovo kvarteto zajišťující posluchačům prvotřídní umělecké zážitky. Ale to není vše. Každý koncert byl uváděn jeho projevem, který byl vždy vysoce informativní, často filosoficky laděný, ale současně byl i mistrovskou literární črtou, dokonalou po stránce jazyka i stylu. Výběr děl asi prováděl ve spolupráci s členy Kocianova kvarteta. Vždy byl dobře sladěný a nikterak nerušilo, objevila-li se vedle vyhlášených klasických děl skladba navýsost moderní. Proč tomu tak bylo, vysvětloval Koutecký ve svých úvodních vystoupeních. Ta se krom charakteristiky příslušných skladeb zabývala i osudy komponistů, jejichž díla byla na pořadu, vysvětlovala životní situace, v nichž se v době tvorby ocitali, a umožňovala tak pochopit radost či tragiku, jež z jejich výtvorů vyznačují. Občas zazněly v jeho projevech i verše jeho oblíbených básníků

(a snad i jeho vlastní verše), které propůjčily sdělovaným faktům poetický rozměr a patřičně umocňovaly dojem, který jeho vystoupení vyvolávalo. A nikterak nepřekvapovalo, že lyrické ladění doplňovaly odkazy na myšlenky, které souvisejí s jeho vírou v humanitní ideály a v lepší příští osudy lidstva. Ale nebyl by to Koutecký, kdyby nepoukázal i na některé současné negativní jevy, které do demokratické, svobodné a hrdé společnosti nepatří. Jeho projevy nepochybně významně přispívaly k vytvoření jedinečné atmosféry, která jím organizované koncerty provázela. Společně s nádhernou hudbou, jež následovala po jeho vystoupeních, z nich tvořila prvotřídní společenskou událost, na kterou se její účastníci dlouho předem těšili a na kterou dlouho potom vzpomínali. Je velice dobré, že nakonec podlehl tlaku svých přátel a rozhodl se vydat je knižně. Škoda, přeškoda, že nedávný 60. koncert byl koncertem posledním a že o nich musím hovořit v čase minulém.

Profesor Koutecký je osobností o mnoha rozměrech. Jeho přínos lékařské vědě a praxi jej činí jednou z velkých postav současné české medicíny. Jako vysokoškolský učitel výrazně ovlivnil, a to v tom nekladnějším smyslu slova, dvě generace českých lékařů. Za tuto činnost se mu dostalo mnoha poct a ocenění, formálních i neformálních. Za všechny uvedme, že byl prvním lékařem, jemuž se dostalo od prezidenta České republiky státního vyznamenání *Za zásluhy o stát*, a že v roce 2009 byl poctěn udělením titulu *Česká hlava*, nejvyššího vyznamenání, jaké jednou do roka uděluje vláda České republiky českému učenci. Ale nemenší jsou jeho zásluhy o povznesení kulturní úrovně naší společnosti, a také o kříšení hodnot, z nichž se zrodil moderní český stát a které v minulém století prošly tolika těžkými zkouškami, jež je téměř vymazaly z národního povědomí. Za tyto služby zasluhuje úctu a vděčnost.

Při ocenění životního díla profesora Kouteckého není možné nevpomenout jeho vážené, milé a laskavé choti, paní Jitky, v níž měl a má silnou a stálou podporu, pramenící z lásky a pochopení, ale i ze sdílení stejných životních hodnot a zájmů. Je málo tak harmonických partnerství.

G. B. Shaw kdysi napsal, že rozumný člověk se přizpůsobí svému okolí a nerozumný se snaží přizpůsobit své okolí sobě. V tomto smyslu je Koutecký člověkem „nerozumným“. Podařilo se mu totiž nejen vybudovat špičkové lékařské pracoviště, a tím změnit „okolí“ motolské nemocnice a povznést českou medicínu, ale současně ovlivnit široký okruh lidí, aby se stali náročnějšími vůči sobě samým, aby se nadchli pro zásady, které činí člověka lepším, aby zahnali rozmrzelost a lhostejnost a aby usilovali o zušlechtění světa.

Ad multos annos, vážený a milý příteli!

Vladimír Vonka

Dalším certifikátem hodnotícím kvality Josefa Kouteckého je srdečné vzpomínání **profesora MUDr. Jiřího Kramla, DrSc.**, emeritního přednosty 1. ústavu lékařské chemie Fakulty všeobecného lékařství (nyní Ústavu lékařské biochemie 1. lékařské fakulty) UK v Praze. Takové není možné napsat „jen tak“!

60 let setkávání s Peťou.

Ano, patřím také k těm nemnohým, pro které oslovovat profesora MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc. jako Peťu bylo a je zcela přirozené. Jsme narozeni v roce 1930 v Praze, oba jsme se zapsali v roce 1949 po maturitě na pražských gymnáziích na lékařskou fakultu Univerzity Karlovy a tři roky jsme navštěvovali na této ještě nerozdělené fakultě přednášky a cvičení v téže paralelce, on v kroužku č. 10, já v kroužku č. 9. Většinu přednášek a část praktické výuky jsme absolvovali společně, aniž jsme se předtím blíže znali. Prostředí, v němž jsme vyrůstali, však bylo podobné. Pamatujeme 1. a 2. Československou republiku, prezidenty T. G. Masaryka, Edvarda Beneše a Emila Háchu, říšskoněmecký protektorát Čechy a Morava, tři roky obnovené poválečné Československé republiky s navrátilivším se prezidentem Benešem, která vyústila v únorový komunistický převrat v roce 1948 se všemi důsledky sovětské hegemonie a vojenské invaze v roce 1968, a nakonec i sametovou revoluci a studentské demonstrace a stávkou v roce 1989 s návratem k demokratickým poměrům, ve které jsme už skoro přestávali doufat. Nová společenská situace v roce 1990 nás také dovedla do akademických funkcí, profesora Kouteckého jako děkana 2.

lékařské fakulty UK v Praze a mne jako proděkana na 1. lékařské fakultě UK v Praze, jak se tyto fakulty od roku 1990 nazývají. Společný máme i rok promoce v pražském Karolinu. Josef Koutecký promoval na Fakultě dětského lékařství Univerzity Karlovy a já na Fakultě všeobecného lékařství, jak se tyto fakulty dříve jmenovaly po osamostatnění původních větví pediatrické a hygienické roku 1953.

Profesoři, kteří nám po vstupu na fakultu přednášeli, byli odchováni školskými tradicemi „starého dobrého“ Rakouska-Uherska a 1. Československé republiky, která akademické principy od bývalého mocnářství v téměř nezměněné podobě převzala. Patřili k nim v prvních ročnících našeho studia takové osobnosti jako biolog a genetik Bohumil Sekla, anatom Ladislav Borovanský, lékařský chemik Karel Kácl, který mne později v roce 1969 z tohoto oboru habilitoval, fyziolog Vilém Laufberger, patologický anatom Heřman Šikl a mikrobiolog a imunolog František Patočka. Já jsem pak na Fakultě všeobecného lékařství v klinických semestrech mohl ještě poznat a poslouchat profesora Josefa Charváta a Josef Koutecký zase nezapomenutelného profesora Josefa Švejcara, abych zmínil aspoň ty nejvýznamnější. Tato jména máme většinou také podepsána ve svých indexech, neboť tehdy bylo běžné, že zkoušeli hlavně profesoři, výjimečně docenti, zatímco asistenti fungovali u zkoušek převážně jako přísedící. Všechny těchto svých učitelů jsme si hluboce vážili, neboť nás vedli k vědecké pravdě často i za cenu ohrožení vlastní vědecké kariéry v dobách nesvobody, a chováme je ve smyslu Hippokratovské přísahy ve věčné paměti.

Je třeba uvést, že nás bylo v roce 1949 přijato na lékařskou fakultu UK z 500 přihlášených uchazečů 400 poté, co jsme absolvovali přijímací pohovory před komisemi složenými z učitelů fakulty a zástupců Spolku mediků. Komise byly jistě sestaveny s ohledem na konformitu s existujícím komunistickým režimem, ale byly poměrně benevolentní, věděli jsme, co se od nás očekávalo, a pokud došly o nás nějaké nepříznivé posudky z uličního výboru nebo svazáckých organizací na gymnáziích, našli se i slušní úředníci na děkanátě, kteří je dokázali zlikvidovat. Režim se teprve administrativně upevňoval.

Překvapením může být, proč se nás na fakultu hlásilo tak málo, když předchozí válečné ročníky maturantů, kteří nemohli po zavření českých vysokých škol nacistickými okupanty v roce 1939 ve studiu pokračovat a k zápisu se hlásili po znovuotevření univerzity až v roce 1945, byly několikasícové a přednášky se konaly v cirkuse na Letné nebo ve velkém sále paláce Lucerna („lucernové ročníky“). Okupační protektorátní školská správa totiž nařídila v roce 1941, že na každém gymnáziu může být otevřena pouze jedna nová třída (prima) o 40 žácích, takže přijímací řízení z českého jazyka a z matematiky písemnou a ústní formou bylo velmi selektivní. Krom toho se ovšem nesměli hlásit ke studiu žáci narijského původu a žáci z tzv. smíšených manželství nás musili opustit na konci tercie. Během kvarty však válka skončila, takže se k nám naši spolužáci do kvinty mohli vrátit, pakli se toho ve zdraví dožili. Pokud jsem správně počítal, z promočního ročníku 1955 na fakultách všeobecného a dětského lékařství a lékařské fakultě hygienické UK v Praze z nás bylo později jmenováno profesory osm kolegů a dvě kolegyně, Peťa nedlouho před listopadovým převratem a já krátce po něm. Objektivně musím doznat, že Josef Koutecký z nás všech dosáhl po zásluze největšího společenského i odborného věhlasu a ocenění, včetně státního vyznamenání od prezidenta Václava Havla v roce 1996.

To všechno jsme ovšem v roce 1955 při své promoci netušili. Tehdy totiž existovalo tzv. umístěnkové řízení v distribuční komisi na ministerstvu zdravotnictví, které mne přidělilo do kraje Ústí n/L. do nemocnice v Chomutově, kde jsem pobyl, s přerušením dvouleté vojenské prezenční služby, čtyři roky, převážně na interním oddělení. Josef Koutecký byl přidělen do Východočeského kraje do nemocnice v Novém Bydžově, pak pracoval dva roky v Janských Lázních a v roce 1957 byl přijat po konkursním řízení na Klinikou dětské chirurgie Fakulty dětského lékařství, tehdy v areálu pražského Karlova. V té době jsme se někdy potkávali častěji, neboť já jsem nastoupil roku 1959 rovněž po konkursním řízení na 1. ústav lékařské chemie Fakulty všeobecného lékařství (nyní Ústav lékařské biochemie 1. LF UK) v Kateřinské ulici v Praze 2, na kterém působím už 50 let. Někdy koncem šedesátých let Peťa také zažil při noční službě mému synu Pavlovi (nar. 1960) řeznou ránu na tváři, kterou utrpěl při úrazu. Později jsem se dozvídal, že Josef Koutecký na Klinice dětské chirurgie založil stanici dětské onkologie, která se po přestěhování této kliniky do FN Motol stala oddělením s primariátem a v roce 1983 byla založena samostatná klinika dětské onkologie. Jejím prvním přednostou byl Josef Koutecký také po zásluze jmenován, neboť ji doslova od základů vytvářel. Ostatní okolnosti životní dráhy profesora Josefa Kouteckého jsou naší veřejnosti dostatečně známy díky jeho aktivitám v akademických funkcích, při benefičních akcích zajišťujících vybudování kliniky v Motole a při dalších veřejných činnostech.

I když mezi pražskými lékařskými fakultami docházelo na počátku 90. let někdy k přecitlivělosti v obavě o jejich koexistenci a v soutěžení o přijímané studenty, hlavně ze zahraničí, Josef Koutecký svou velkorysostí a noblesností všechna dočasná nedorozumění dokázal překlenout. Alespoň mne a moji ženu nikdy nepřestal zvat na Karolinské a později Rudolfské koncerty Kocianova kvarteta, které neúnavně organizoval.

Za jeden z vrcholných okamžiků své akademické dráhy pokládám udělení čestného doktorátu Univerzity Karlovy v Praze laureátu Nobelovy ceny za fyziologii a medicínu Jamesi D. Watsonovi z USA, spoluobjeviteli molekulové struktury DNA a zakladateli moderní molekulové biologie, v roce 1998 ve velké aule pražského Karolina při příležitosti 650. výročí založení naší Alma Mater. Já jsem byl pověřen vysoce čestnou funkcí promotora a profesor Josef Koutecký se promoce účastnil jako prorektor pro zahraniční styky v prorektorském taláru. Také později, při jeho druhém děkanském období po roce 2000 jsme úzce spolupracovali při vytváření doktorského studia v biomedicině na Univerzitě Karlově v Praze a Akademii věd ČR, v mém případě při zakládání oborové rady biochemie a patobiochemie, jejímž jsem dlouholetým předsedou. Byli to také učitelé 1. a 2. lékařské fakulty UK, kteří společně přeložili v 90. letech minulého století americkou učebnici Harperovy biochemie. Skutečnost, že jsme součástí jedné univerzity, se projevuje i v tom, že tři kliniky 1. LF UK jsou umístěny ve FN Motol a Anatomický ústav 2. LF UK je lokalizován v budově Anatomického ústavu 1. LF UK. Se vstupem ČR do Evropské unie se také usnadnilo přijímání zahraničních studentů na naše lékařské fakulty, takže ani na tomto poli pražské fakulty nejsou vzájemně limitovány v získávání studentů do 1. ročníků. V posledních letech se také s Peťou setkáváme při akcích České lékařské akademie, jejímiž jsme členy, čehož si velice vážím.

Často jsem přemýšlel o tom, jak asi musí být lékaři, který rodičům nemocného dítěte má sdělit, že jeho osud je neodvratný a že jejich dítě nemůže vyléčit. A jak si zachovat vlídnost, laskavost a najít hřejivé slovo nebo i humor pro nevléčitelně nemocné děti. Naštěstí s rozvojem a úspěchy nových léčebných metod onkologie a zejména dětské onkologie přestaly

být oním obávaným tabu, kolem kterého se chodilo po špičkách, a onkologické onemocnění se stále více pokládá za onemocnění jako každé jiné, přičemž je důraz kladen na prevenci, screening a včasnou diagnózu. Tyto všechny proměny Josef Koutecký v dětské onkologii také uváděl do života a může se za svou odbornou prací ohlédnout se zadostiučiněním. Pro obor dětské onkologie u nás napsal první učebnice, které byly po zásluze oceněny cenou rektora UK, nehledě na řadu publikací v odborném tisku a četná ocenění, kterých se mu dostalo od odborných společností a institucí u nás i v zahraničí.

V knize, která vyšla v roce 1993 při příležitosti 40. výročí založení dnešní 2. lékařské fakulty UK v Praze a která nese název „Étos Hippokrates“, jsou obsaženy všechny základní vize Josefa Kouteckého o formování lékařské fakulty a charakteristice i charakteru jejich učitelů v demokratické společnosti. Krom toho se v ní Peťa vyznal také ze své lásky ku Praze a k Jaroslavu Seifertovi, kterého při svých vystoupeních často cituje. Vytýčil tam tři základní pilíře, o něž se má opírat osobnost lékaře-učitele: vědeckost, cit pro krásu a humanita. Sám jako lékař a vědec je znalcem, obdivovatelem a sběratelem výtvarného umění a starožitností, milovníkem a propagátorem hudby a poezie, a dokonce literárně činným autorem pro dětské čtenáře. Tedy osobnost vpravdě renesanční.

Nakonec bych chtěl upřímně poděkovat za setkání, jichž bylo početně nejvíce. Mám tu čest být členem Klubu přátel profesora Kouteckého, neformálního sdružení lidí, jejichž členskou legitimací jsou pozvánky Josefa Kouteckého na koncerty Kocianova kvarteta. Tyto koncerty komorní hudby profesor Josef Koutecký 18 let organizoval a uváděl zasvěcenými muzikologickými a filozofickými úvahami, v nichž oslovoval lidi sobě blízké, své přátele. Stmeluje nás víra v přirozený řád věcí, krásu a humanitu, jevy, které nás přesahují a které pouhým rozumem uchopit nelze. Jejich prostředníkem je právě umění, a ze všeho nejvíce hudba. 21. října 2009 to byl koncert v pořadí šedesátý. Koncerty byly pořádány nejprve ve velké aule Karolina a později, díky pochopení vedení České filharmonie a sponzorů, které Peťa svou neúnavnou činností získal, v Sukově síle Rudolfiny. Většiny těchto koncertů jsme se já a moje manželka účastnili. Děkuji tedy profesoru Josefu Kouteckému a jeho choti Jitce za všechna ta pozvání a prožití sváteční chvíle v kruhu přátel, ale i za všechna ta krásná a upřímná vánoční blahopřání, která si každoročně vyměňujeme. Kéž je nám jich ještě v budoucnu hojně dopřáno!

10. listopadu 2009

Jiří Kraml

Pozoruhodná je gratulační úvaha i třetího pamětníka příběhu Josefa Kouteckého, zasvěceného znalce lidské psyché – **docenta MUDr. Vladimíra Horta, CSc.**, bývalého dlouholetého přednosty Dětské psychiatrické kliniky 2. lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Motole. Spolu začínali na pražské lékařské fakultě objevovat krásu medicíny a do dnešních dnů se setkávají – nejen v motolských prostorách. Moudrá slova pana docenta se čtou se zatajeným dechem.

Profesor Koutecký osmdesátiletý

Setkání s profesorem Kouteckým má jubilejní podobu. Jde o slavnost setkání, která by nebyla bez všednosti setkávání. Stojíme nad cestami, které je utvářely a které vydaly jeho dnešní podobu. Viděli jsme ty zjevné a možná tušíme i ty důvěrné a skryté.

Každá z cest, do kterých jsme sesláni, potřebuje poutníka, který ji probouzí. Potřebuje i svědky – diváky a soupevníky, jejichž svědectví legitimizuje, že poutník šel.

Cesta a cesty, ty lesklé i všední, našeho soupevníka Josefa Kouteckého měly v těch svých různých podobách různé odstíny. Předivo, které je tkalo, ho obléklo do podoby, ve které se s ním dnes setkáme.

K nám, k jednotlivým pozorovatelům, spolupracovníkům a soupevníkům, přichází z různých dálek a směrů, v různých úlohách a pověřeních. A není zde teď důležité, kudy šel a kde prodléval. Jak u lidského přijímání bývá, závažnější je, jak člověk šel. Jde o rozměr a o hodnotu, která se nevejde do plochého a účetního slova bilancování.

Potkávání Josefa Kouteckého bylo vždy snadné. Nebylo nutné ho na každé cestě znovu poznávat nebo poznání opravovat. Neměnil se, zůstával týž – ať jako Peťa, společník a učitel, kolega chirurg nebo onkolog, i tehdy, když oblékal děkanské a prorektorské ornáty, nebo vystupoval jako protagonista slavnostních setkávání.

Co vzpomínková paměť dohlédne, vždy, již jako student, měl „dress code“ zřetelně osvojený. Vždy společensky oblečený, elegantní, upravený. V době totality to nebyly jevy obvyklé a nerizikové. Také jeho biografické portfolio v té době zůstávalo čisté. Dokázal se nezařadit do mocenské struktury, i když bylo zjevné, že bez jejího mocenského odznaku (členství) mu vyšší patra akademických hodností zůstanou uzavřená. Svou lékařskou profesí šel důstojně a úspěšně. Pak se změnila epocha. Tehdy před 20ti lety, kdy byl na prahu šedesátky, měl patřit podle dobového konstatování ke ztracené generaci. Mezi ty, kterým tři čtvrtiny jejich života utvářely totality. On se ale vymknul jejich stigmatizaci. V době jedinečného, a asi neopakovatelného vzepětí se sešel s fakultou a její veřejností a najednou vyčníval. Ze tří kandidátů byl zvolen prvním polistopadovým děkanem fakulty (a po uplynutí funkčních mandátů pak ještě čtyřikrát). První kandidátský projev, kterým se o funkci ucházel, se tehdy odlišoval od mnoha dalších. Nebyl tak uvolněný, jeho výrazem i vlastní prezentací postupovala velká vážnost prožívané chvíle. Ale i když v následné debatě s plénem se jedna z poznámek o dalším kandidátovi stočila k jeho (seniorskému) věku jako k možné nevýhodě, dokázal poznamenat, že to může platit i pro něj – protože je mladší jen o necelý rok.

Děkanská autorita profesora Kouteckého byla přirozená a i v mimofakultní společenské oblasti byla respektovaná. Posiloval statut teritoria a nejspíše ho tak i chránil před zevními snahami do něj vstupovat a oslabovat ho.

V něčem však možná očekával od mimoakademického světa víc, než ten fakultě v narůstající pragmatické zběhlosti jeho exponentů mohl a chtěl dát.

Pro fakultu (zřejmě ale i pro univerzitu) bylo blahodárné, že ve svých děkanských a prorektorských letech filtroval svou noblesou a laskavostí dopad drsností způsobů doby. Uvažme jen, jak v průběhu času narostla „emancipace“ ředitelů nemocnic a co pro ně a ministerskou administrativu dnes znamená akademická půda a akademický hodnostář. Kde jinde se dostávalo členům fakulty tak laskavého připomenutí a uznání při jejich životních výročích. A doslovného odejmutí jejich životní existence, jak se stávalo v medailonech, které jim profesor Koutecký věnoval.

S odplývajícími dekádami jeho auroou zřetelně prozařovala potřeba hledat lidskou krásu. Hledal ji v poezii, literatuře a zejména v hudbě. O nalezené se dělil a sdělované svým projevem umocňoval. Také se tím těšil a zájem ho odměňoval. Vytvářel tak jakési ostrůvky mimopozemského beztíží, z nichž každé další nalodění bylo snadnější.

Aniž to asi plánoval a cítil, možná i chtěl, přecházel z cest, kde se oblékají bílé pláště. Snad i v povědomí těch, kteří ho znají, poslouchají, a vědí o něm, se jeho bílý plášť rozplývá. Přesáhl ty hranice a dorozepnul své duševní vlohy, jeho osobnost se syntónně doplnila, uzrála a ve smyslu učení K. G. Junga završila. Stal se Osobností. Osud utváří cesty zvolené, i ty, o kterých ani nevíme, že je jdeme. Je-li nám přáno, dopadne to dobře, aniž se o něco zvláště snažíme nebo to za nejlepší považujeme. Nejde, myslím, dobře odhadnout, zda nedoznívá stesk po profesi a počtech minulosti. My, svědci a pozorovatelé, bychom pro to měli pochopení a soucítění. Zároveň však cítíme, že takový, jaký nyní je a co profesor Koutecký přináší a představuje, je nejen pro nás nejuplněnější, a tím i nejlepší.

Když medik Koutecký přestoupil na Fakultu dětského lékařství, stal se pilným fiškusem na oddělení a posléze na Klinice dětské chirurgie a studoval obor dětského lékařství na II. dětské klinice profesora Houšťka na Karlově, byl jeho učitelem také MUDr. Otto Hrodek. I když si na studenta z padesátých let minulého století jistě nepamatuje, začali se setkávat od roku 1957, kdy Peťa zakotvil na Karlově natrvalo. Od té doby se stal **profesor MUDr. Otto Hrodek DrSc.**, zakladatel moderní české dětské hematologie jeho častým laskavým rádcem a oponentem jeho vědeckých a vědecko-pedagogických prací. Setkávají se spolu dodnes na Klinice dětské hematologie a onkologie, podílejí se na její činnosti, probírají svět a těší se z úspěchů svých žáků. Profesor Hrodek i z úspěchu osmdesátníka Kouteckého.

K životnímu výročí profesora MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc.

V historických souvislostech rychlého rozvoje lékařské vědy posledního století se setkáváme s velkými osobnostmi, které svou činností patří k nejvýznamnějším vědcům, zakladatelům a průkopníkům nových vědních oborů. Právě v této souvislosti stojí na čelném místě zcela mimořádná vědecká osobnost profesora Karlovy univerzity v Praze MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc. Když jsem se s ním setkal poprvé v prvních poválečných letech, byl nadšeným dětským chirurgem mimořádného nadání a širokého rozhledu v řadě lékařských oborů. Projevoval nezměrnou snahu přispět co nejvíce a co nejrychleji právě v těch oblastech péče o dětské pacienty, kde záchrana zdraví a života byly nejvíce ohroženy. Lékařská věda stála tehdy teprve na začátku rozkvětu. Zaměřovala se na naplnění nových myšlenek a nadějí. Otevřel se ohromný prostor uvolněný po znovunabytí svobody po skončení válečných let 1939 až 1945. Mladý MUDr. Koutecký se svou přemýšlivou zdatností, cílevědomím a prozíravostí věnoval všechny své síly vybudování komplexního

systemu lékařské péče o děti s nádory všech typů. Vyžadovalo to nesmírné úsilí vytvořit podmínky na přísně vědeckém základě při narůstání nových objevů v mnoha lékařských oborech a technologiích. Díky tomuto úsilí a obětavosti vybudovalo průkopnické poslání Dr. Kouteckého pevné základy pro nově se tvořící komplexně pojatý obor dětské onkologie v našem státě. Jeho soustředěná činnost přinášela obrovský pokrok v diagnostice a léčbě dětských nádorů. Právem budila uznání a respekt v dalších navazujících oborech. V mezinárodním rozsahu se stal MUDr. Koutecký respektovaným členem řady pracovních konferencí a lékařských společností. Příkladem těchto úspěchů bylo pověření Mezinárodní společností pro pediatriickou onkologii SIOP uspořádat mezinárodní kongres v roce 1989 v Praze. Prezidentem tohoto velmi úspěšného kongresu byl profesor Koutecký a zařadil se mezi nejvýznamnější představitele dětské onkologie ve světě. Mezitím buduje profesor Koutecký mnohaoborovou základnu pro vědeckou a pedagogickou práci na specializované klinice dětské onkologie při 2. lékařské fakultě Karlovy univerzity v Praze ve Fakultní nemocnici v Motole. Založil řadu specializovaných laboratoří v oblasti studia nádorových buněk až k podstatě molekulárně genetické a vztahu k onkogenezi. Vychoval zanícené vědecké a klinické spolupracovníky. Jejich práce na mezinárodním fóru mají velký ohlas. Za celou tuto celoživotní mimořádnou činnost získává profesor Koutecký plným právem nejvyšší ocenění.

Vážený pane profesore, při Vašem tak významném životním jubileu vyjadřuji Vám svůj obdiv a díky za vše, co jste vykonal na své dosavadní dráze na poli vědeckém, pedagogickém a pro výchovu celé současné a budoucí generace při záchraně našich dětí v zájmu jejich dobré životní perspektivy. Přeji Vám do dalších let pevné zdraví, životní svěžest a pohodu ve všem, čím obohacujete naši vědu a praxi a co naplňuje Vaše další plány v oboru, kterému jste věnoval celou dosavadní životní dráhu.

V Praze dne 18. prosince 2009

Otto Hrodek

Zrání (léta 1964 – 1989)

Následující období života profesora Kouteckého vymezují dvě zásadní hraniční okolnosti. Uplynulo mezi nimi celé čtvrtletí. První spočívala v jubilatově rozhodnutí věnovat další pracovní úsilí dětské onkologii. Stalo se tak na jaře roku 1964. Druhá mu přinesla mezinárodní uznání. Na podzim roku 1989 uspořádal z pověření výboru International Society of Paediatric Oncology v Praze její XXI. Meeting. Svět o něm věděl.

O mnohém, co se v onom pětadvacetiletém mezidobí událo, vypovídají zdravotice dalších Petových přátel a spolupracovníků. O jeho zásluhách na vzniku a vývoji československé dětské onkologie, oboru, který do té doby v naší republice neexistoval a který „z ničeho“ doslova „vydupal ze země“ a dovedl ho k mezinárodnímu uznání. Usoudil jsem, že by nemělo smysl předkládat čtenářům údaje, které uvádějí zdravotice a jejichž časový sled je možné si přečíst v curriculum připojeném v závěru knihy. Gratulanti vzpomínají na společně prožité časy, na překážky i úspěchy, konstatují a hodnotí, chválí (jak jinak v laudacích), ale i připomínají i některé jiné, nemedicínské okolnosti jedinečné osobnosti. Při jejich pročítání jsem si uvědomil, že ani ty nejzasvěcenější nemohou vyjádřit to, co se odehrávalo po celou dlouhou dobu v oslavencově nitru, jeho úvahy, rozpory, nesnadná rozhodování, jeho úzkosti a nejistoty, ani jeho radosti. Nemohou sdělit chvíle, ve kterých zůstával sám a hledal vnitřní vyrovnaní, které mu dávalo sílu jít dál.

Ta úvaha mě přiměla připomenout, že prvních několik let byl na všechno sám. Nemocné děti přijímal, vyšetřoval, většinu z nich operoval, zaváděl léčbu cytostatiky, léčil její nesčetné komplikace, rozmlouval s rodiči, provozoval pravidelnou ambulanci a ještě dlouho chodil na pitvy těch, které zemřely a kterých byla zdrcující většina. Že byl v nemocnici od šesti hodin ráno, domů chodíval večer a spát v jednu v noci. Dlouhá léta spal jen čtyři hodiny. Špatně spí dodnes a bez prášku neusne. Že po nocích studoval a neznal soboty a neděle. Že psal žádanky o separátní výtisky časopiseckých prací a stovky jich dostával. Jinak to nešlo – neměl se od koho učit. Že usiloval o navázání spolupráce s diagnostickými a terapeutickými pracovišti, která se musela podílet na prováděné komplexní péči, a získával některého z jejich pracovníků k úzké spolupráci. Že usiloval přesvědčit širokou lékařskou veřejnost o nutnosti centralizace onkologicky nemocných dětí, která jediná mohla zlepšit výsledky. A proto že intenzivně přednášel a publikoval. Výsledky se začaly pomalu, ale jistě zlepšovat a o dětské onkologii se začalo vědět.

Roku 1970, těsně před tím, než „spadla klec“ a vlády se ujala normalizace, se mu podařilo získat půlroční stipendium na dětské klinice Guttenbergovy univerzity v Mainzu, která disponovala onkologickým oddělením. Odborně na ní nezískal nic. To povzbudilo jeho sebevědomí. Získal však četné kontakty se zahraničními dětskými onkology. Po návratu přišlo první oficiální uznání – stal se v republice prvním onkologickým ordinářem (primářem bez lůžek). Tak to šlo do roku 1974, kdy se dočkal zřízení autonomní stanice dětské onkologie při Klinice dětské chirurgie s osmnácti lůžky. K tomu získal šest sester a sklepní pracovnu a laboratoř. V roce 1976 ale také srdeční infarkt. To bylo v té době závažné onemocnění s půlroční pracovní neschopností. Ale co práce během ní udělal!

Po zotavení přestal sloužit pohotovostní služby na chirurgické klinice, pověsil skalpel „na hřebíček“ a stal se onkologem naplno. Teprve v roce 1977 získal prvního trvalého sekundáře a v roce 1978 vydalo nakladatelství Avicenum vůbec prv-

ní obsáhlou českou onkologickou monografií *Nádory dětského věku*. Hotová byla již v roce 1976, ale vydat tenkrát knihu nebylo jen tak. Napsal ji se svými spolupracovníky a dostal za ni cenu nakladatelství.

Výsledky práce profesora Kouteckého nebylo možné přehlédnout i přesto, že byl politicky persona non grata. Komunisté zlikvidovali jeho otce (zemřel předčasně v necelých šestašedesáti letech) a obě sestry jeho paní Jitky v roce 1968 emigrovaly. Nikdy se nepoddal a dětská onkologie se stala významnou. Když se Klinika dětské chirurgie přestěhovala z Karlova do Motola, zřídila ředitelka MUDr. Věra Kazimourová oddělení dětské onkologie v motolském dětském monobloku a Peťa se stal primářem. Přibýlo lůžek, lékařů i sester. Přibývalo ale i pacientů. Jednu dobu jich bylo na 60 lůžkách až osmdesát. Je nesnadné si to představit při veškerém nedostatku. Chyběla lůžka, lidé, léky i přístroje. Léčbu zářením provádělo v průběhu let několik radioterapeutických pracovišť v Praze.

Na druhé straně ale přibývalo léčebných úspěchů, pedagogické práce (od roku 1981 byl profesor Koutecký externím asistentem a od roku 1983 řádným asistentem Fakulty dětského lékařství Univerzity Karlovy) a všemožných funkcí. V roce 1983 byla ustavena z oddělení Klinika dětské onkologie, které se stal přednostou. K atestaci z pediatrie, chirurgie a nástavbové atestace z dětské chirurgie se přičlenila ex offio atestace z onkologie. Byla první v republice – kvalifikovaní onkologové nebyli a nemohla proto existovat ani atestační komise. Habilitační řízení zahájila fakulta v roce 1979, ale teprve v roce 1984 se stal doktor Koutecký docentem. Pětiletou přestávku mezi obhajobou habilitační práce a jmenováním způsobily politické důvody. A co víc – stal se docentem chirurgie, protože onkologie tehdy ještě nebyla habilitačním oborem. Teprve po obhájení „velkého doktorátu“ v roce 1985 byl v roce 1987 jmenován prvním profesorem onkologie v republice.

Znovu se vracím k úvaze, jak trnitá to musela být cesta, co všechno musel překonat a čemu odolávat. Nedokázal by to bez oddané pomoci své ženy a pochopení svých dětí. Ví, že je i při veškeré snaze šidil. Přesto je jeho rodina příkladem rodiny, jaká má být. Pomáhalo mu však ještě něco. Stálý kontakt s uměním a umělci. Při veškerém zahlcení prací s ním a s nimi udržoval stálý kontakt. I o tom svědčí několik následujících zdravic.

Zmíněný XXI. Meeting mezinárodní společnosti dětské onkologie proběhl úspěšně ve dnech 18. – 22. září 1989. Za několik týdnů po něm „sametová revoluce“. Zahájila čtvrtou fázi v životě pana profesora.

Docent MUDr. Václav Bek, DrSc., emeritní přednosta Onkologické kliniky 1. lékařské fakulty UK Všeobecné nemocnice na Karlově náměstí, mohl sledovat „onkologické“ úsilí jubilanta od jeho samých začátků. Po mnoho let to bylo společné úsilí charakteru „ruku v ruce“. Stálo to za to!

Příteli prof. MUDr. Josefu Kouteckému, DrSc. k 80. narozeninám

Milý Peťo,

s Tvým významným životním jubileem je výsostně spjata nakladatelstvím Academia v edici Paměť vydaná monografie *Život mezi beznadějí a úspěchem*. Je tomu tak, i kdybychom přihlíželi k Tvým přemnohým textům, které předcházely, případně k těm, které ještě přijdou.

Vydal jsi počet ze dnů svého života, představující v úhrnu dobrou rovnou jednomu půlstoletí. Náročný úkol, který sis vytkl, byl splněn. Pro čtenáře se kniha stala dokumentem, jaké úsilí bylo nutno vynaložit, kolik překážek překonat atd., aby se i v naší zemi zrodil nový medicínský obor.

Hřivny kritického rozumu, pevné vůle, odvahy i zvláštní emoce, které jsi do vínku dostal, „jsi do země nezakopal“, nýbrž rozmnožil a proměnil i v hluboký morální kredit. Kapitolkou „I ty, dětská onkologie?“ dáváš nahlédnout i do svého nitra. Sdělení dotýkající se hlubin lidské duše lze přijímat pouze s vážným respektem a úctou.

Budiž mi nyní dovoleno použít nedlouhý citát z textů Viktora Fischla na posledních dvou vánočně-novoročních přáních Jitky a Josefa Kouteckých. Jde o metaforu vzpomínek coby „korálků krásných chvil, které jsme cestou nasbírali a navlékli na nit paměti“.

Od mého prvního životního setkání s Petou Kouteckým (P. K.) se až do současné doby nakupilo nepřehledné množství vzpomínek. Z nich je pro daný text únosný jen omezený výběr. Přesto z údobí dříve než jsme se vzájemně seznámili, máme oba více méně stejný prožitek z doby studií na lékařské fakultě. Byly to přednášky a histopatologická praktika na Hlavově albertovském ústavu, neoddělitelně spojené s nezapomenutelnou osobností prof. Heřmana Šikla. U mne šlo o tři semestry (1947-48), P. K. si studium patologické anatomie navíc prohloubil praxí v ústavu (1951-1954) jako demonstrátor a pomocná vědecká síla.

Korálkem krásné chvíle, obrazově doloženým, bylo v září 1980 přátelské setkání nás tří z Onkologické kliniky s jubilantem při oslavě jeho 50. narozenin na Bertramce. Vraťme se však k začátkům vzájemné spolupráce obou pracovišť. Vývoj obou, řekněme, linií probíhal po etapách. Na straně chirurgů východiskem byla Klinika dětské chirurgie na Karlově, vedená prof. Václavem Kafkou a po něm prof. Václavem Tošovským. Pověření dr. J. Kouteckého, atestovaného pediatra a dětského chirurga, péčí o onkologicky nemocné děti (1964) vedlo k zásadním změnám. Od zřízení samostatné stanice dětské onkologie (1974) na klinice na Karlově se vývoj posunul přes vybudování samostatného oddělení až po ustavení Kliniky dětské onkologie ve FN v Motole (1983) pod vedením prof. J. Kouteckého jako přednosty. Když předal vedení kliniky prof. Janu Starému (2004), pracoviště pokračuje jako Klinika dětské hematologie a onkologie.

Co se týká naší linie, po válce v červnu 1945 byla zřízena Radiologická klinika (RK), a to jako první tohoto druhu v celém státě. Přednostou byl jmenován prof. Václav Šváb. Radioterapeutické oddělení (RT) vedl asistent a později docent Vladimír Stašek. Na přelomu let 1972/73 bylo RT oddělení ustaveno jako Onkologická klinika (OK), rovněž první svého druhu v Československu. Po náhlém úmrtí prof. Staška, prvního přednosty OK, kliniku od roku 1974 vedl doc. Václav Bek, a to až do odchodu do penze v roce 1989. Poté byl krátce (1989-90) přednostou prof. Pavel Klener, následován doc. Janem Bauerem. Od roku 1955 až po současnou dobu je přednostou prof. Luboš Petruželka.

Úzká spolupráce klinik naší linie (RK a OK) s linií oddělení a klinik na Karlově a později v Motole pokračovala až do konce 80. let. Celé období trvalo nepřerušeno celkem 35 let. Za tu dobu jsme na naší klinice léčili zářením 1839 dětí se zhoubnými nádory. Podrobná analýza tohoto souboru pacientů byla publikována ve dvou odborných sděleních (1987). Vedlejší nežádoucí účinky ionizačního záření na dětský organismus se staly důležitým tématem výzkumné činnosti kliniky. V průběhu let bylo k této problematice publikováno na čtyřicet prací v domácích i zahraničních časopisech a monografiích.

Kvalita péče o děti nemocné maligními nádory se zvyšovala pod vedením motolské kliniky, a to i jako důsledek systematické činnosti interdisciplinárních týmů. Zúčastňoval jsem se pravidelných seminářů v Motole. Později při nárůstu mých funkcí zastupovala naši kliniku asistentka Jitka Abrahámová.

Z mnoha dalších vzpomínek, které se z dlouhodobé paměti derou na mysl, uvedu jen některé. Býval jsem opakovaně návštěvníkem P. K. v jeho pozoruhodné pracovně ve sklepě pod tehdejší III. dětskou klinikou. A naopak, když on po stejné trase z Karlova dorazil na okraj Karlova náměstí do našeho historického špitálu, vždy kromě řešení odborných problémů bylo o leccems přátelsky si poklábosit.

V paměti mi utkvěla vzpomínka, jak jsem, patřičně příroděn, na aseptickém sále kliniky na Karlově sledoval celý průběh operace dívky školačky, postižené Wilmsovým nádorem ledviny. Ačkoli tento zážitek časově zařadit již nedovedu, jisté je, že tomu tak bylo před rokem 1978. Jen do tohoto data byl P. K. ještě aktivním operátorem. Kombinovaná léčba, operace plus před a pooperační ozařování, znamenalo vyléčení zmíněné pacientky.

Přesné časové určení má nečekaná příhoda z konce října 1976. Kráčeje na Karlov, dozvěděl jsem se, že P. K. na pracovišti nezastihnu, neboť je hospitalizován pro akutní srdeční infarkt. Hned jsem ho jako pacienta navštívil. Bylo to – dou-

fám, že se nemýlím – v nedalekém ústavu patologické fyziologie, či jak se ústav jmenoval, tedy Ke Karlovu č. 458/4. Akutní srdeční příhoda v 46 letech nic pěkného, naštěstí vše dobře dopadlo.

Výsledkem mnohaleté spolupráce obou našich klinik byly společné odborné ambulance. Otázkami komplexního léčebného postupu u Wilmsova nádoru ledviny se zabývala práce našeho společného vzácného kolegy a přítele asistenta Leopolda Palečka. Se spoluautory ji publikoval již v roce 1965 v renomovaném západoněmeckém žurnálu Strahlentherapie. V následujících letech vyšla na stejné téma další společná sdělení.

Tomuto typu malignit, tzv. solidním dětským nádorům soustředěnou pozornost věnoval P. K.: Wilmsův nádor ledviny – jako téma kandidátské disertační práce (1975), Neuroblastoma sympathicum – habilitační práce (1979) a obsáhlé zpracování – Nádory břicha v dětském věku – disertační práce doktorská (1984). Ve všech třech případech jsem byl jedním z oponentů. Naopak P. K. byl jedním z oponentů mé disertační práce doktorské – Nádorové metastatické osteopatie (1988).

Výsledkem spolupráce navázané koncem 70. let s hematologickým oddělením II. dětské kliniky v Motole, tehdy vedené prof. Otto Hrodkem, byla odborná sdělení o profylaktickém ozáření CNS u akutních dětských leukémií (1977 a 1980).

Sotva lze zapomenout také na to, jak jsme se jako členové pracovního týmu sešli při zrodu velké monografie Nádory dětského věku (550 stran, 1978). A nejinak tomu bylo i při publikaci celostátní učebnice Klinická onkologie (315 stran, 1989). Výkon, jakým P.K. jako hlavní autor a pořadatel obou děl ukočíroval obě spoluautorská spřežení, budí uznání a obdiv! Obě knihy byly oceněny příslušnými institucemi.

S kolegiální a přátelskou ochotou se P. K. ujal recenze rukopisu memoárové publikace, ke které mě vyzval děkan naší 1. lékařské fakulty prof. Štěpán Svačina u příležitosti mých 80. narozenin na podzim 2002. Monografii vydalo nakladatelství Galén v edici Almanach medicíny pod titulem Onkolog vzpomíná (2005). Do kapitoly dokumentující historický vývoj oboru je zakomponována též část autentického textu laudace, kterou P. K. pronesl k mým 60. narozeninám.

Slavnostní akce se uskutečnila 8. prosince 1982 v Památníku národního písemnictví na Strahově, v síni Boženy Němcové. Odezněly podmanivé tóny Dvořákova kvartetu F dur, „Amerického“, v podání Doležalova kvarteta. Svou laudací, kterou na hudební prožitek P. K. hned navázal, hluboce zaujal nejen mne jako jubilanta spolu s rodinou, nýbrž i všechny ostatní přítomné: „Vstřebávejte se mnou onu moudrou melancholickou atmosféru genia loci prastaré Prahy i nezaměnitelnou atmosféru genia loci této krásné země.“ A o kousek dále nechme ještě „zazní“ větu: „Odtud není daleko k chápání a prožívání umění, ke všem těm přetrvávajícím hodnotám, které vyvolené povzbuzují a dávají jim radost“

Jak se neposunout v běhu času o sedm let vpřed do září 1989: K XXI. pražskému mítinku Mezinárodní společnosti dětské onkologie (SIOP). Jako pořadatel P. K. připravil nad odbornou náplň mítinku dokonale promyšlený kulturní program. Všechny tři kreační, zvláště hudební, více než pět set zahraničních účastníků přímo uchvátily. Naše stovčatá Praha se nadšeným hostům zjevila jako „genius loci magnifici“.

Ve chvílích, kdy píšete tyto řádky, přišlo pro mne a manželku pozvání na jubilejní komorní – v pořadí šedesátý – koncert do Rudolfiny (21. října 2009). Lásky k umění jako neodmyslitelné složky osobnosti našeho jubilanta – osmdesátníka odvážil jsem se dotknout jen lehounce, s ostychem.

Do dalších let Tobě, Peťo, i vážené a milé paní Jitce přeji vše dobré, zdraví především. Kliniky, své celoživotní dílo jsi svěřil do povolaných rukou. Uvolnění se z přemíry povinností plynoucích z vedoucího postavení budiž Ti impulsem naslouchat radě moudrých z dávných dob antiky: Ne quid inimium = Všeho s mírou! Nezapomínejme, že uměřenost je spolu s moudrostí, spravedlností a statečností také čtvrtou křesťanskou kardinální ctností.

Dovol mi uzavřít slovy Zlatého žalmu Davidova, Žl. 59, 17-18 z Poesie Starého zákona, kterou z hebrejštiny přeložil Viktor Fischl (Garamond, 2002):

*Já však budu zpívat o tvé síle a zítřka jásat
nad tvou milostí, neboť jsi byl má tvrz
i moje útočiště v dnech mých úzkostí.
Tobě budu zpívat, ty má sílo, neboť Bůh je má
tvrz, Bůh milosrdenství mi projevuje.*

Václav Bek

Když spolupráce dvou jedinců trvá déle než půl století a když během ní nedojde ani jednou nejen k profesnímu, ale ani k lidskému zaškobrtnutí, může jeden o druhém vydat hodnověrnou zprávu. Takovou zprávou je následující text dlouholetého přednosty Ústavu klinické biochemie a patobiochemie fakulty **profesora MUDr. Jaroslava Masopusta, DrSc.**, který byl prvních sedm „polistopadových“ let Kouteckého proděkanem. I tou dokládá renomovaný vědec, posedlý touhou po poznání a laskavě sarkastický kritik společnosti své upřímné přátelství k Peťově osobnosti.

Osmdesát let prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc.
(Jak jsem ho poznal za více než půl století)

Ano, je tomu 52 let, kdy jsme se potkali jako mladí lékaři v Dětské fakultní nemocnici a na Fakultě dětského lékařství v Sokolské ulici, v Praze na Karlově. Oba jsme po zbourání části nemocnice v Sokolské přešli do nově budované Fakultní nemocnice s poliklinikou a 2. lékařské fakulty UK v Praze 5 – Motole, kde pracujeme už jako senioři dosud. Dost dlouhá doba na to, abychom se sblížili, spřátelili a vzájemně dobře poznali. Toto je moje svědectví o osobnosti oslavence:

Koutecký jako lékař.

Poznal jsem ho, když začínal jako chirurg na klinice profesora Kafky, kde operoval děti postižené nádorovým onemocněním. Pouhé chirurgické odstranění nádoru nepřinášelo dobré výsledky a úmrtnost na tato onemocnění byla vysoká (97%).

Pro mladého dětského chirurga to byla výzva, kterou – nejprve zcela osamocený – přijal a pustil se do boje. Na základě nových zkušeností s komplexní léčbou nádorového onemocnění, která se tehdy začínala ve světě prosazovat, začal jako první v našem státě budovat nový obor – dětskou onkologii (1964). Byla to o řád vyšší péče, než je péče léčebná. Předpokládala zajištění centralizace všech onkologicky nemocných dětí na jednom pracovišti, vybaveném erudovanými odborníky i jiných spolupracujících oborů a vybaveném nejvyššími diagnostickými a léčebnými prostředky. Do komplexní péče podle Kouteckého patřilo všechno, co může nemocnému nebo ohroženému dítěti prospět – od prevence přes komplexní diagnostiku, komplexní léčbu, časem neomezenou dispenzarizaci, rehabilitaci, psychologickou a sociální péči, včasné rozpoznání nežádoucích účinků protinádorové terapie až po péči o umírající a pozůstalé. Tak vznikla a rozvíjela se pediatriká onkologie v našem státě. Z původních čtyř lůžek na dětské chirurgii se stala v roce 1974 malá stanice (na níž si byl sám sobě vedoucím i podřízeným lékařem) a pak (v roce 1978) samostatné oddělení (to už ve Fakultní nemocnici v Motole) jehož byl primářem. Počet lůžek postupně narůstal, takže po ustanovení kliniky dětské onkologie v roce 1983 (dlouho jediné v naší republice), už dostali dětské pacienty náležitou speciální péči postupně na 25, 40, 50 a dokonce na 60 postýlkách. Prognóza léčených pacientů se výrazně zlepšila a dále zlepšovala. Na začátku (tj. v r. 1964) to byla pouhá 3% zachráněných dětí, v 80. letech se podařilo už uchránit dlouhodobě (více než 5 let bez příznaků) zhruba 50% nemocných, v 90. letech stoupl toto skóre na 60% a při oslavě dvacátého výročí založení kliniky (r. 2003) dokonce na 75%. V čem spočíval tento úspěch? Uvedu jen příklad, jak pracoval tým spolupracovníků pod vedením profesora Kouteckého, který se scházel ke každému novému pacientovi nebo k dítěti, u něhož nastaly komplikace. Měl jsem možnost zúčastnit se několika takovýchto konferencí jako klinický biochemik. Připadal jsem si jako na poradě generálního štábu před bitvou proti nepříteli, kterým bylo nádorové onemocnění dětského pacienta. Dobývanou kótou bylo určení lokalizace nádoru nebo metastáz, průzkumnými jednot-

kami byla dohodnutá paleta diagnostických vyšetření a rozhodujícím zásahem byla promyšlená, cílená protinádorová terapie. Taktiku a strategii po důkladné diskusi nakonec vybral hlavní velitel – profesor Koutecký.

Koutecký jako vědec.

Klinická práce znamenala nejen starost o pacienty, a o ty se staral spolu se svým kolektivem moc dobře, protože úmrtnost na zhoubná nádorová onemocnění u dětí klesla na jeho klinice z 97 % na 20 %, ale též práci vědeckou a pedagogickou. A tak se doktor Koutecký stal postupně kandidátem lékařských věd, když v roce 1975 obhájil úspěšně dizertační práci „Wilmsův nádor ledviny v dětském věku“ a pak doktorem lékařských věd na dizertační téma „Nádory břicha v dětském věku“. O jeho rozsáhlé vědecké a odborné aktivitě svědčí 315 prací uveřejněných v domácím i zahraničním odborném tisku, z toho 7 monografií, a dále 703 přednášky. Většina z nich se týká problematiky dětské onkologie, kterou rozvíjí s úspěchem přesahujícím hranice našeho státu. Svědčí o tom členství v pěti zahraničních odborných společnostech, (např. International Society of Pediatric Oncology, American Society of Pediatric Hematology and Oncology, New York Academy of Sciences, American Association for the Advancement of the Science). Samozřejmě aktivně pracuje též v domácích odborných společnostech (Česká onkologická společnost, jejímž byl předsedou, Čs. pediatrická společnost); je též zakládajícím členem Učené společnosti České republiky.

Koutecký jako učitel.

Klinika je výukové pracoviště – a proto její nedílnou součástí je pedagogická činnost, pregraduální i postgraduální. I v tomto směru jubilant ukázal své vysoké kvality. Za velmi nepřejících podmínek komunistické diktatury (Koutecký byl vždy neustraníkem) se stal právě pro své klinické zkušenosti a rozsáhlé odborné znalosti nejprve odborným asistentem (1981), pak po obhájení práce „Neuroblastoma sympathicum“ (1984) docentem a konečně byl jmenován prvním českým profesorem pro obor onkologie (1. 2. 1987). Je velmi oblíbeným učitelem a na jeho přednášky se studenti těší, protože jim poutavým a vysoce zasvěceným způsobem dokáže sdělit své bohaté zkušenosti i nejaktuálnější novinky nejen z oboru onkologie. Profesor Koutecký dokáže nejen věcně a výstižně mluvit o svém oboru, ale též psát. Monografie „Nádory dětského věku“ (1978) byla vůbec první onkologickou monografií u nás a učebnice „Klinická onkologie“, kterou redigoval, se stala jak oficiální učebnicí pro lékařské fakulty, tak i příručkou pro lékaře, začínající onkology.

Koutecký jako akademický hodnostář.

Není proto divu, že profesor Koutecký byl po listopadu 1989 zvolen velkou většinou hlasů Akademickým senátem děkanem Fakulty dětského lékařství, která se pod jeho vedením kompletizovala a stala se 2. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy v Praze. Nový název znamenal i modernizaci jejího zaměření a zbavení se nánosů socialistických zlovyků. Nebylo to vůbec snadné; bylo třeba obnovit starou tradici, důstojnou tvář a postavení ve společnosti, panující od dob svého založení Karlem IV. Vzpomínám si často na první promoci po sametové revoluci. Bývalý děkan, snad ve snaze pomoci novému, začínajícímu děkanovi, nabídl text promočního proslovu, který opakoval téměř nezměněný po dobu svého děkanování a v němž se především děkovalo „straně a vládě“ a vyzdvihovala „zářivá budoucnost socialistického zdravotnictví“. Děkan Koutecký se jen lehce pousmál, zdvořile poděkoval s poznámkou, že už má projev připravený. A byl to projev (po čtyřiceti letech), který všichni přítomní ve staroslavné aule Karolina vyslechli s velkou pozorností a dojetím. Koutecký v něm hovořil o znovu nabyté svobodě projevu, který je základem veškeré činnosti na Karlově univerzitě. Další promoční projevy, i všechny ostatní, které měl profesor Koutecký u příležitosti různých setkání s akademickou obcí i veřejností, byly vždy naprosto originální, vyjadřující jeho postoj k současné situaci. O tom, že byl prvotřídním děkanem, svědčí jeho zvolení po další dvě období, a po jednom meziobdobí, v kterém si ale vůbec neodpočinul (byl totiž jmenován a pracoval velmi pilně jako prorektor Univerzity Karlovy na přípravě oslav 650. výročí jejího založení), byl znovu zvolen a přijal funkci děkana (po určitém přesvědčování o tom, jak je to pro fakultu potřeba) vlastně už po čtvrté a po páté. Z mnoha ocenění, kterých se mu za činnost pedagogickou, vědeckou a organizační dostalo, jmenujme alespoň stříbrnou a zlatou pamětní medaili 2. lékařské fakulty a zlatou pamětní medaili Univerzity Karlovy, čestné členství České onkologické společnosti i České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, prezidentem republiky udělené státní vyznamenání – Medaile za zásluhy, čestná medaile Akademie věd ČR „De scientia et humanitate optime meritis“, Medaile Učené společnosti ČR za zásluhy o rozvoj vědy a národní cenu vlády ČR Česká hlava.

Koutecký jako člověk, jako osobnost.

“Poznej sama sebe”, nám vzkázal známý starořecký filosof – Sokrates. Genetici a biologové naší éry to vzali z gruntu a podařilo se jim zmapovat náš genom, jeho kódující část, tedy scénář, podle kterého se vyvíjí tělo člověka z oplozeného vajíčka. Život člověka bývá proto někdy přirovnáván ke knize, kterou si každý píše, ilustruje a váže sám. Genetici k tomu dodávají, že se to píše do řádků, odstavců a kapitol, které jsou předem určeny genetickým kódem a sociologové ještě připomínají, že na rukopis i sloh působí i vnější prostředí, v kterém člověk vyrůstá a žije. Tak vznikají nejrůznější knihy života: od neupravených a naškrábaných nebo sice vzhledných, ale nic neříkajících, až po svazky, které jsou a zůstanou chloubou každé knihovny. A k takovým patří životní román profesora Kouteckého. Oprávněná popularita a ocenění jeho práce bylo důvodem, že byl v televizním seriálu GEN (Galerie elity národa) zařazen mezi 100 prvních soudobých Čechů, kteří se zasloužili o vlast. Tak i početná obec divácká poznala profesora Kouteckého, dětského onkologa, děkana fakulty, ve zkratce v jeho soukromí u klavíru, s viržinkem v ústech a s motýlkem na krku a dozvěděla se něco o jeho zálibách, především o jeho vztahu k hudbě a umění vůbec, a také o jeho krásném rodinném zázemí.

Milý Petě,

Osm desítek let je v životě člověka dlouhá doba; žijí spolu tři dospělé generace a čtvrtá začíná. Tedy čas, kdy se člověk má ohlédnout zpět a přiznat si, co udělal, a především co neudělal dobrého, ne pro sebe, ale pro ostatní. Ty se tohoto sebekritického pohledu nemusíš vůbec obávat, ale naopak můžeš být nadmíru spokojen. Říká se, že pravý muž by měl zplodit syna (Ty máš dva), postavit dům (Ty jsi postavil palác, v němž se léčí děti s nádorovým onemocněním) a zasadit strom (Ty jsi zasadil semínka stromu poznání, jak se stát dobrým lékařem studentům, mladším i starším kolegům, kteří měli možnost slyšet Tvé přednášky a provázet Tě při práci s nemocnými). Můžeš si proto říci „nežil jsem nadarmo“.

Jak Tě znám, v Tvém srdci zůstává ještě malá prosba k Pánubohu, aby Ti dopřál nějaký čas a především dosti sil mentálních, fyzických a duchovních k tomu, co sis předsevzal ještě učinit. Držím všechny palce, aby se Ti to splnilo.

Jaroslav Masopust

Od roku 1977 stál po boku Josefa Kouteckého jeho první, nejbližší a věrný spolupracovník – **primář MUDr. Vratislav Šmelhaus**. Byl mu nepostradatelnou, spolehlivou, nikdy neselhávající oporou ve všem dobrém i zlém, co klinický život rozvíjejícího se oboru přinášel. To nepříznivého bylo často víc. Víím dobře, jak moc si ho pan profesor váží.

Vážený pane profesore Koutecký,

je to letos 33 let, co jsem Vás poznal. Je to dlouho nebo krátce? Zdá se mi to jako včera. Na druhou stranu jsme spolu prožili spoustu událostí, které se mi zdají být tak příliš dlouho za námi, že tápu, jak to tehdy vlastně všechno bylo. Rozhodně si vzpomínám, že jsem nebyl v době našeho prvního setkání nadšen mým přesunem na Vámi vedenou stanici dětské onkologie, která byla součástí Kliniky dětské chirurgie. Byl jsem totiž nadchnut pro chirurgii jako takovou a dětská onkologie se tehdy již začala profilovat jako obor interní. Vy jste mě ale velmi rychle přesvědčil, nikoliv jen slovy, ale nadšenou prací se zřetelnými výsledky. Ukázal jste mi, že se nejedná o obor naplněný pouze lidskými tragédiemi, k jakéžto představě nás převážně vedla výuka na lékařské fakultě, ale naopak o obor velkých nadějí. Dětským pacientům u nás v té době Vámi zavedená komplexní protinádorová léčba přinesla bez pochyb zvrát prognózy na příznivou stranu. Za Vaší vydatné podpory jsem se nakonec rád podvolil tomu, co mi bylo přisouzeno.

Díky Vašemu úsilí se obor rychle rozvíjel a z pracoviště, které jste vedl, jste postupně vybudoval Klinikou dětské onkologie, ve své době jedinou onkologickou kliniku v Československu. Rozvinul jste rozsáhlou spolupráci s odborníky v oborech podílejících se na diagnostice a léčbě. To vše se Vám podařilo prosadit již v době nepříznivého politického režimu, jehož podpora oboru zejména po stránce materiální byla z dnešního pohledu zoufalá. Jedinou výhodou snad bylo to, že tehdejší mocní měli z nádorových onemocnění u dětí velký respekt. Velké nadšení po listopadové revoluci přineslo získání

nebývalého množství prostředků ze strany sponzorů i státu. Po stránce technické a materiální tak bylo možné dohnat v diagnostických i terapeutických oblastech rozvinutý svět. Umožněním dlouhodobých zahraničních stáží pracovníkům kliniky i ostatním kolegům z jiných pracovišť jste vytvořil podmínky pro jejich další odborný růst, a to nejen jako přednosta kliniky, ale též jako tehdejší děkan 2. lékařské fakulty, tehdy a později i jako prorektor Univerzity Karlovy. Bez toho by vylepšení materiální situace nemělo tak zásadní smysl. Nechci se široce rozepisovat o polistopadovém období, nemám bohužel, a v tom jsem rozhodně Vaším špatným žákem, vytříbený sloh a spisovatelské nadání. Toto období nám rozhodně přineslo velké pozitivní změny, na které bylo dříve těžké pomyslet, a Vy jste v nich téměř dokonale realizoval svoje představy o rozvoji oboru dětské onkologie. Bohužel nás však společně potkala i velká zklamání, z nichž nejhorší byla ta, která pramenila z lidské závisti, chamtivosti a někdy i nenávisti. Mysleli jsme si, že to s sebou přináší doba a že je jenom otázkou času, kdy se věci obrátí na pravou míru. Setkáváme se však více než 20 let po revoluci se situacemi, které nám vyráží dech a které ohrožují i výsledky Vaší dlouho-

leté snahy. Přeji Vám i nám ostatním, aby se atmosféru a poměry ve státě podařilo lidem uřídit tak, abychom přestali být oprávněni takovýchto obav.

Vážený pane profesore, za vše, co jste udělal pro mne a ostatní Vaše spolupracovníky a zejména pro Vaše nemocné pacienty Vám náleží velký dík. Přeji Vám i Vaší drahé paní Jitce k Vašemu životnímu jubileu hodně pokoje, pevné zdraví a hojně potěchy z krásných věcí a z krásných setkání s lidmi.

Váš **Vratislav Šmelhaus**

Na počátku letitých vztahů profesora Klenera a profesora Kouteckého, když oba obtížně prosazovali své odborné zájmy, stál společný zájem o protinádorovou chemoterapii. **Profesor MUDr. Pavel Klener DrSc.**, bývalý přednosta I. interní kliniky 1. lékařské fakulty a ředitel Ústavu hematologie a krevní transfuze, průkopník chemoterapie z nejpřednějších, líčí první setkání ve své vzpomínce. Jak šla léta, setkání přibývalo nebývalou měrou, a to nejen těch „chemoterapeutických“.

Krátká vzpomínka na dlouhé přátství s profesorem Kouteckým

Moje první osobní setkání s Josefem Kouteckým se datuje do poloviny sedmdesátých let minulého století, kdy jsem dokončil svou druhou monografii o chemoterapii, do které jsem začlenil i stať o léčení nádorů dětského věku. Považoval jsem za vhodné, aby text posoudil, kromě oficiálních recenzentů, také onkolog – pediatr. Vydal jsem se tedy do dětské nemocnice Na Karlově, kde jsem v suterénní pracovně našel doc. Kouteckého. Přijal mě vlídně, i když zjevně neskrýval překvapení, že jsem napsal něco, co nepadá do oblasti mého hlavního zájmu. Dal mi cenné rady, které jsem ochotně akceptoval, ale ve druhém vydání jsem raději celou stať o dětských nádorech výrazně zkrátil s odkazem na monografii Kouteckého o nádorech dětského věku.

Od té doby jsme se stali přáteli a našli jsme mnoho společných zájmů, jak v oblasti onkologie, tak i mimo ni. Ve stejném duchu jsme bojovali proti léčitelům a šarlatánům, společně jsme se snažili o rozvoj onkologie, zasedali jsme spolu v různých grémiích, vědeckých radách i odborných společnostech. Společně jsme zkoušeli i atestace z klinické onkologie v rám-

ci Institutu pro další vzdělávání lékařů. Setkaly se i naše akademické kariéry, když jsme se oba stali prorektory Univerzity Karlovy. Záhy jsem měl možnost poznat, že Josef alias Peťa Koutecký není jen průkopník oboru dětské onkologie u nás, ale že je milovníkem a znalcem umění, jak literárního, výtvarného tak zejména hudebního. Založil tradici pravidelných „Karolinských“ koncertů, ze kterých se časem stala velká společenská událost, ozdobená vždy jeho úvodním proslovem. Jako děkan fakulty provázel i každou promoci absolventů 2. lékařské fakulty brilantním projevem. Obdivoval jsem nejen jazykovou vytříbenost, ale také invenci a vtip, kterým byl každý jeho projev prodchnut. Nemohu zapomenout na jeho úvodní řeč o krvi, u příležitosti hematologického kongresu, která ač z úst nehematologa oslnila všechny přítomné. Tyto verbální „koncerty“ zpracoval do několika monografií, aby i ti, kteří neměli příležitost jeho projevy vyslechnout, se z nich mohli potěšit. Ukázalo se, že jeho literární schopnosti mají velmi široký záběr, jak dokázal vydáním pohádkové knížky „Vodníček Buližníček“. Je to velmi poutavé vyprávění a těší mě, že vodníček Buližníček má rád Malostráňáky, mezi něž se již 70 let počítám.

Významné životní jubileum zastihuje prof. Kouteckého ve vynikající kondici, která svádí k pochybnostem, zda datum jeho narození není zaznamenáno s jistou chybou. Ale matriky zpravidla nelžou, a tak nezbyvá, než konstatovat, že uplynulých 80 let naplnil prof. Koutecký vskutku mimořádně plodně a jeho neutuchající elán je příslibem, že i v příštích letech se dočkáme jeho dalších aktivit. Ad multos annos.

Pavel Klener

Profesor MUDr. Petr Goetz, CSc. je výborným genetikem. Byl léta prvním úspěšným přednostou roku 1990 zřízeného Ústavu biologie a lékařské genetiky 2. lékařské fakulty. Rozvinul na něm genetiku do impozantní šíře. Patří však mezi těch několik, kteří sledovali Peťovy snahy od starých „Karlovských“ dob, kteří si vždy rozuměli a navzájem fandili. Ti dva v medicíně, v lásce k umění, k francouzským buldočkům a k tabáku. V Motole se sešly i jejich odborné cesty a společný zájem o rozkvět fakulty.

Když dva dělají totéž

To bylo tak. Ze Strossmayerova náměstí jezdila v 60. letech (tedy minulého století), tramvaj číslo 6 na Karlov, kde byla konečná. V šestce, která byla často přeplněná, bylo možno spatřit, i na stupátkách, mladého pohledného muže v tehdy módním oděni – medových manšestrákách a černém tričku, tedy tehdy ještě bez motýlka. Byl to Peťa Koutecký a mířil do Nalezince, do sklepa, kde měl pracovnu a laboratoř. Já jsem také šestkou jezdil (bydleli jsme poblíž Kouteckých) a také mířil do sklepa, kde jsem měl pracovnu a laboratoř v areálu Dětské karlovské nemocnice, vedle Nalezince. Proč se Josefovi Kouteckému říká Peťa nevím, já jsem na tom ale podobně, jsem sice Petr, ale manželka mi říká Petřáku. V podzemí jsme tedy oba budovali to své, potkávali jsme se, a pak jsme se po čase přestěhovali do nového Motola. Peťa to dotáhl do prvního patra, já do čtvrtého.

Prožívali jsme spolu složitá léta komunistické normalizace a znovunastolení demokracie jsme oba přivítali s nadšením a s chutí dokázat, co umíme, když nejsme omezeni soudruhy. Dostal jsem od Peti (tedy od spectabilis Peti) šanci, spíše výzvu, vybudovat jak výuku biologie a genetiky, tak Ústav biologie a lékařské genetiky. Obojí se povedlo, Peťa mě podporoval

a pomáhal. Já jsem mu žádnou šanci neposkytl, pomáhal jsem mu v duchu, všeho se ale dobral sám. Byl mým vzorem, i ve vědě, konkrétně jak jezdit na kongresy: vždy s dvojími kalhotami. Tuto zásadní zkušenost získal na kongresu v Moskvě, kdy se mu u kalhot porouchal důležitý zip. Věděl si rady a od děžurné v gostinici si půjčil jehlu a nit a kalhotový defekt reparoval (byl přece chirurg). Jenže pak jaksi nemohl do těch kalhot vstoupit a musel své dílo zrušit. Tak se stalo, že do konce kongresu zakrýval pan profesor své popředí sjezdovými materiály.

Fakultě jsme se snažili prospět také oba, on po několika volebních obdobích jako děkan, já jedno období jako proděkan. Opět jsme dělali totéž, že.

Oba jsme také přilnuli ke stejnému psímu plemenu. Koutečtí milují francouzskou buldočku Agátku, my Cathynku. Ve volných chvílích jezdíme na chalupy. Koutečtí do Mezihoří, my do Meziluzí. Naše chalupnická činnost se však liší. Peťa na chalupě hlavně čte a píše, já spíše řemeslničím, čtu a píšu méně.

Hudbu máme oba také rádi. Jenomže Peťa je nepopíratelný znalec (a aktivní muzikant), což demonstruje na svých slavných Karolinských koncertech v projevech plných humanismu, filozofie i muzikologie. Někdy pravda trochu delších, ale jen tak doufejme dál. V naší chaotické době prapodivných hodnot jsou pro nás Peťovy proslovy oázou slušnosti, lidství a posily. Já

mám taky rád hudbu, hlavně trubky, Peťa to o mně napsal v laudacích. Je to tak, mám je rád v milovaném Mesiáši i v podání L. Armstronga. Zasvěceně o nich však povídat neumím a taky bohužel nekamarádím s Kocianovci.

Správnou životosprávu porušujeme opět oba. Máme slabost pro dobrý tabáček. Peťa v doutníčcích, já si ho cpu do fajfky. Čtenář tedy vidí, jak se potvrzuje staré přísloví – když dva dělají totéž, není to totéž.

Peťo, dovol, abych Ti poděkoval za vše (a bylo toho ohromně), co jsi vykonal pro českou medicínu, naší fakultu, kulturnost naší akademické obce i pro mne. Popřál bych ti, abychom ještě dlouho ve zdraví dělali oba totéž. A podepiš mi konečně Tvého Vodníčka Buližníčka.

Petr Goetz

Profesor MUDr. Miroslav Kučera, DrSc. je dalším z těch starých, „karlovských“ Kouteckého přátel. Na fakultě vedl v motolském období Klinikou tělovýchovného lékařství (a po určitou dobu i rehabilitace). Byla ve stejném podlaží jako Kliniky dětské onkologie, spolupráce obou pracovišť byla intenzivní a zejména setkání na chodbě (ale nejen na ni) téměř denní. Více než o medicíně, i když i o ní, si povídali o muzice, o tom, co který z nich slyšel. Muzika – to je jejich.

Ale zaujala mě před časem zmíněná vzpomínka profesora Kouteckého, kterou mu jakási úvaha o opotřebenosti jeho vlastního těla přinesla na jazyk. Když kdysi zjistil, že to s jeho mrštností začíná jít z kopce, rozhodl se, že začne cvičit. Doma (kdepak nějaké tělovýchovné zařízení). Začal, ale jaksi to nešlo. Když chtěl položit napjaté dlaně svých rukou na podlahu při napjatých kolenních kloubech, což bylo v době jeho dorosteneckého cvičení v Sokole hračkou, vyděšen zjistil, že se dlaně zarazí u kolen, níž že to nejde. To ho zarazilo. Při prvním setkání s profesorem Kučerou si mu na to stěžoval – snad s nadějí, že mu poradí. Poradil mu položenou otázkou: „Ty potřebuješ ke spokojenosti pokládat dlaně na zem při natažených kolenou?“ Pan profesor se zastýděl a cvičit přestal. Potom už zase vždycky rozmlouvali o hudbě.

Co mně vždycky potěší – a věřím, že i profesora Kouteckého.

Kulatá – ale i jiná výročí jsou vždycky příležitostí kontaktovat jubilanta. Forem i možností výběru je mnoho a jsem plně přesvědčen, že všechny budou uplatněny v tomto souboru laudací, dlouhé přátelství, kamarádství i kolegiálnosti k tomu přímo vybízejí. Při hledání něčeho jiného, nežli výčtu zásluh a předností jsem zvolil nám oběma blízkou oblast – tedy muziku.

Provází člověka, ať chce nebo nechce, celý život. U Peti Kouteckého je to všeobecně známé a budiž mu složena velká

poklona za to, jak tuto svou lásku demonstruje, a tedy i navozuje ostatním. Často přátelům, známým, ale i jemu osobně neznámým otevírá poznání a možnost navození nálady. Touto zlatou bránou krásy hudby procházíme, ať chceme nebo ne, od narození (a dokonce už i před ním) až do věčnosti. Vždyť ozvy a pohyby jsou vlastně hudbou. A jakou máme radost, když je uslyšíme ať již v normálním životě nebo medicínské praxi.

A tak jsem přistoupil k tomu, že Ti chci nabídnout jako dar a inspiraci k myšlení několik nádherných a mně osobně milých a emoce vyvolávajících darů této pokladnice.

Patří ovšem ale i k vyjádřením stavu, a dokonce i denního pořádku. Probouzíme se a vítá nás při slunečném ránu Ostrčilův recitativ: „Nové jitro, nový zázrak“ a naskočí Otevírání studánek. Barče pozdravuje nejen jitro a skřivánka, ale i seniora do nového dne. A nabírá síly stejně jako Ravelovo Bolero. Když je čas, tak je alespoň chvilku nechat znít, a pak se vrhnout do práce. Stejně jako stadická scéna uvede polední atmosféru, tak zešeření provází měsíční árie Rusalky, Mondschein sonata (nějak se mi nehodí český překlad) či velická melodie Večerního zvonu a nebo Malá noční hudba.

A pak po celý den i noc působí řada impulsů z okolí k navození atmosféry. Napomůže k tomu samozřejmě možnost skutečného naslouchání toho, co nám dnes bohatá desková technika nabízí. Stejně tak i koncerty a divadla jsou další nedílnou částí našeho života, i když některým to nahrazují jen mohutné decibely.

Bohatá je paleta melodií k výběru, a tak Ti jich chci jen pár nabídnout. Sedni nebo se projdi a poslouchej: velká apoteóza člověčenství v Deváté Beethovenově či Dvořákově. Obě jsou veliké bohatstvím nádhery a dostanou nás do jiného světa. Takového, jaký může navodit jenom ten, kdo umí a kdo chce. Nakonec se člověk nediví Američanům, že Dvořáka berou za svého. Paralelně pak k tomu zní Eroica i s celou tehdejší dobou. Ta nás přivede do časů dvě stě let minulých, bez počítačů a automobilových přehrávačů s maximální hlasitostí.

Do této atmosféry zapadnou i slavnostní tóny přede hry k Ruslanu a Ludmile. A co Prorocství, při kterém jde mráz po zádech a slzy do očí.

Konec dne uklidní Appassionata a klavírní koncerty, jak německého tak i ruského genia, Griegův zasněný Peer Gynt a Solvejžin tklivý zvuk – nebo Finlandia. Chopinovy valčíky a Dvořákova humoreska i Vivaldi.

Bruckner se svou velkou a romantickou čtvrtou symfonií přehodí náladu i mysl úplně jinam. Vodní muzika i Berliozova Fantastická, Mahlerův Titan jsou stejně jako Haydnova s rány bubnů podobné tomu, co změní srdeční rytmus. Ale vždy k dobrému (jak jsem sám několikrát v různých formách zažil).

A zcela jinou stimulací dojdeme k Tureckému pochodu, Jupiteru či Únosu ze serailu, abychom se dostali do nadpозemské nádhery přede her k Prodané nevěstě a Hubičce. A co přede hra k Lazebníkovi či všechny árie z Carmen.

Dotkněme se i Leonory, České romance (Martinů). Karnevalu či Poloveckých tanců. Armida a Daliborův zpěv o svobodě i Italské Capriccio a Kartinky jsou schopny dlouho zaznívat v myšlenkách.

Výčet by mohl pokračovat do nekonečna. Jsou sice kakofonie, které nemusím, ale toho, co rozehrěje srdíčko (i takové s generálkou) a povzbudí mysl, je nekonečné množství.

Když si, milý Peťo, na některý z těchto nádherných plodů člověčího genia vzpomeneš, tak budu potěšen. Protože to pokládám za to nejlepší, co Ti mohu dát k narozeninám.

Všechny tyto melodie jsem podobně evokoval a mám na mnohé z nich celoživotní, často kuriózní, vzpomínku. Od přede hry k Prodané nevěstě před odchodem k maturitě, přes Vivaldiho (a naší dávnou debatu na chodbě monobloku o jeho poslouchání) až ke Karnevalu, který mi zněl v nedělním dopoledni na ulici v Dallasu nebo k dešti Rossiniho ve stanu na Velkém Dářku.

Závěrečné přání už jde do zvyklé formy: hodně radosti a minimum starostí, maximum optimismu a minimum pesimismu. Zdatnost a výkonnost fyzickou i psychickou a zůstaň pro nás tím, čím jsi byl doposud.

Mírek Kučera

P. S.:

Tvé koncerty a povídání k nim patří mezi dary, které jsem nejen já od Tebe dostal a věřím, že ještě budu dostávat při Karolinských nebo Rudolfských koncertech. A upřímně řečeno, kde bychom jinde narazili třeba na Slukův či Míčův kvartet nebo na Dohnányiho kvintet. Díky i za to.

Osud někdy připraví nevšední událost, která má trvalý dopad. Tou událostí byla pro Peťu Kouteckého operace gorilky Goldy. Tím dopadem od té doby přetrvávající přátelství s **MVDr. Jaromírem Svobodníkem**, který byl dlouhou dobu uznávaným veterinářem pražské zoologické zahrady. Doktor Svobodník je vynikajícím veterinářem, ale stejně dokonalým společníkem a neodolatelným vypravěčem zvířecích historek.

Jak jsem poznal a poznával profesora Kouteckého

Na samém počátku našeho seznámení byl slyšet toliko zvuk nárazu dvou kovů. Byl to tón ostrý, krátký, ohraničený a nerezonující. Do mističky lesklé chromem upadl předmět velikosti třešně, silně podobný oploštělému projektilu. Až do tohoto okamžiku byla nechtěným vlastníkem tohoto neobvyklého nálezu gorila nížinná jménem Golda, zakoupená pražskou zoologickou zahradou za 50 000 západoněmeckých marek, což na tu dobu byla slušná devizová sumička. Psal se rok 1973. Pražská zoologická zahrada tenkrát zakoupila dvě samičky gorily nížinné, ke kterým později přibyl ještě sameček Jimmy, aby skupinka byla expozičně kompletní. Všechna zvířata se narodila v šeru deštného pralesa afrického Kamerunu. Golda vážila necelých deset kilogramů a byla z ní cítit Afrika každým pohybem, každým dechem a každým pohledem. Lidoopi byli svěřeni zkušené ošetřovatelce, pochopitelně na celodenní úvazek dvacet pět hodin, včetně dnů pracovního klidu. Obě gorilky se ze všeho nejraději nosily v náručí podobně jako lidská mláďata, v těsném styku s vlastní, či náhradní matkou. To jim bylo od přírody vlastní. Při jednom takovém oboustranně příjemném nošení ošetřovatelka zjistila neobvyklé zduření na zadečku svěřeného zvířete, těsně v sousedství sedacího hrbolu. U tak drahého chovance nebylo možné nic opomenout, už kvůli případné reklamaci. Chodil jsem okolo Goldy s nejistotou, kterou podporovaly dva pádné důvody. Zaprvé jsem mládě gorily nížinné viděl poprvé v životě a zadruhé mé zkušenosti tehdy mladého

veterináře s těmito zvířaty nebyly valné, vlastně žádné. Už představa, že by bylo žádoucí změnou krajiny těla chirurgicky zrevidovat, mne připravovala o klidný spánek a naháněla do duše oprávněnou hrůzu odpovědnosti a strachu. Velký pocit úlevy mi poskytl spolupracovník, zoolog dr. Volf, který mi tenkrát řekl, že má spolužáka, dětského chirurga a navíc zaměřeného na nádorová onemocnění (uvažovali jsme pochopitelně i o tomto původu) a pokusí se zařídit konzultaci nebo rovnou případné ošetření. Na Kliniku dětské chirurgie profesora Tošovského jsme Goldu zabalenou do povijanu propašovali klidně a bez rozruchu. Ujal se jí vedoucí lékař stanice dětské onkologie dr. Koutecký. Po předchozím rentgenologickém vyšetření se rozhodl okamžitě operovat pro důvodné podezření z přítomnosti cizího tělesa. Sledoval jsem chirurgovy ruce s napětím, obdivem a jistou mírou zdravé závisti. Přál jsem si skrytě sedět na jeho místě, s jeho zkušenostmi, šarmem – zkrátka se do něj nějak převtělil. Člověk tu a tam potřebuje vzor. Mým vzorem se od toho okamžiku stal jednoznačně a celoživotně Josef Koutecký. To jsem ještě netušil, jaké slastné a povznášející chvíle na mne v jeho společnosti v budoucnu čekají.

Profesor Koutecký je člověkem výjimečně širokého záběru. Jeho vztah k přírodním vědám, zejména biologii a zoologii je obecně známý. Propadl objevům už od klukovských let. Jeho péčí a pozorným pohledem prošla slušná řada zvířat. Savci, kolekce různých papoušků, plazi, obojživelníci a dokonce i hmyz zastoupený kudlankou. Příroda je obrovské klubko tajemna a dokáže trpělivému pozorovateli připravovat nepřetržitě vzrušující proud dobrodružství, poznatků, obojího nepočítaně. Profesor Koutecký ví dobře, že poznání přírody a jejich živých tvorů vede k poznání fylogeneticky nejvýše postaveného savce – tedy člověka. Kdo nechápe chování zvířat, jen stěží je schopen pochopit chování lidí. Tyto otázky zůstávají stále otevřeny a nabízí přešlá skrytých a doposud neobjasněných tajů. Zde je základ, napětí a krásno poznávání. Příklady jsou všude. Je to dobře vidět, dejme tomu, na francouzské buldočce Agátě, která má to štěstí žít v rodině Kouteckých již třináct let a já mám tu a tam zase to štěstí ji osvobozovat od neduhů spojených s věkem a tělem. Agáta je pes a není to pes, není pochopitelně ani člověk, ale jako s člověkem se s ní zachází a ona si to dobře uvědomuje. Jsem vnitřně naprosto přesvědčený, že si toho přístupu rovněž náležitě váží a zneužívá ho jen naprosto výjimečně.

Hluboký zážitek a potěchu mi po desítky let připravovala hudba zajištěná a organizovaná profesorem. U kolébky mu nestály sudičky, ale rovnou řecký bůh světla a věštby Apollón, který s bohem medicíny Asklépiem předurčili jeho životní zaměření a zájmy. Touhu slyšet hudbu zcela živě, nezskresleně měl profesor v sobě zřejmě odjakživa. Měl jsem to štěstí a byl přímým účastníkem prvních komorních koncertů uspořádaných v jejich holešovickém bytě plném starožitného krásna. Večery měly úchvatnou, nenapodobitelnou atmosféru a nesmazatelně se mi vryly do paměti. A to byl teprve začátek pozdějšího velkého rozmachu. Mám na mysli setkání s hudbou v historickém Karolinu, kde prostředí samo o sobě je velký zážitek. Nemenším byly koncerty ve Strahovském klášteře a současně i v Sukově síni Domu umělců – Rudolfinu. Vybrat komorní hudbě důstojnější prostředí už asi nejde.

Chtěl bych ale napsat o profesorovi Kouteckém něco důvěrnějšího, něco, co zatím o něm nebylo nikde publikováno. Napadá mne jedna, dodnes živá vzpomínka. Pozvali jsme kdysi manžele Koutecké na večeři. Bydlel jsem tenkrát v zoologické zahradě v Praze, přímo naproti pavilonu primátů. Mělo to řadu předností. Po uzavření zahrady jsem měl jen a jen pro sebe šedesát čtyři hektary parku a v něm přes tři tisíce zvířat ve stovkách druhů. To mi umožnilo podnikat se známými netradiční procházky, nikým nerušení. Příležitost sama nabízel často i přešlá náhodných pozorování a vyvolávala podnětné diskuse o právě viděném, o zvířatech, o projevech života samého. Byly to strhující, neobvyklé procházky před či po večeři.

Moje pečlivá žena nechtěla nechat nic náhodě a začala přemýšlet, jak manžele Koutecké co nejlépe pohostit. Zrodila se myšlenka podávat jako předkrm tenkrát neobvyklý krevetový koktejl. Přemýšleli jsme, zda jej budeme podávat tradičně s majonézou, koňakem, grapefruitem a dalšími přísadami, či zvolíme neotřelý recept třeba s harisovou omáčkou. Nejpodstatnější problém byl ale jiný. Sehnat v 70. letech v Praze krevety (z dnešního pohledu to může připadat úsměvné) bylo mnohdy nad lidské síly. V úvahu připadala tenkrát pouze prodejna Frionor kousek od Václavského náměstí a dál už nic. A ani tady nebylo zmíněné zboží zcela běžně k dostání. Zapojil jsem do honu na krevety své nevlivnější známé a byl jsem v závěru sám na sebe až nekriticky hrdý, když jsem si odnášel domů dvě krabice plné nevyloupaných mražených krevet. Znovu jsme dopodrobna zvažovali, co s nimi. Potom se Milena rozhodla ukončit nejistotu a přípravu pro jistotu konzultovat s ženou pana profesora – Jitkou. Od ní se dověděla, že ryby, tudíž i dary moře včetně krevet, profesor zásadně nejí. Milena po této zcela zaručené informaci zvolila pro předkrm raději svoje osvědčené a znamenité šunkové závitky plněné křenovou šlehačkou a ananasem. Dvě krabice krevet jsme snědli díky profesorovým gastronomickým výhradám sami. Dlouho, dlouho jsem se na krevety nemohl podívat. Vzhledem k zásobování touto lahůdkou na tehdejší trhu to ale bylo snadné.

Psát o Josefu Kouteckém není jednoduché. Vždy vzniká otazník, z které strany, z jakého úhlu, z jaké profese a jak vůbec profesora pojmut. Ať člověk otevře kteroukoliv disciplínu, všude k ní má profesor Koutecký co říci. Nevydal ze sebe zdaleka všechno, má značné rezervy. Na jejich vyčerpání je lidský život pohřichu krátký.

Jako veterinář celoživotně se věnující problematice zdraví exotických zvířat vím, že všichni tygři, kteří uhynuli v zoo Praha a na pitevně prošli mýma rukama, měli onkologickou diagnózu buď jako vedlejší nálezy, nebo jako hlavní příčinu smrti. To mne oprávněně zneklidňovalo. Diskutoval jsem nejednou tuto skutečnost s na slovo vzatým odborníkem profesorem Kouteckým a ten mi vnuknul myšlenku, že by bylo pro vědu a obor obecně prospěšné srovnání se zvířaty žijícími ve volné přírodě. Znamená to tedy pro nás oba, že se budeme muset společně vypravit do dálné Asie, povodí řeky Ussuri, indických pralesů, lesů Sumatry a bůhví kam ještě a tam si začít opatrovat podklad. Pro nás oba to znamená, že máme nejméně na dvacet let dopředu co dělat. Profesor o mém plánu ještě neví, ale předpokládám, že jej projekt zaujme a neodmítne. Vy, kteří ho důvěrněji znáte, teď víte, kde ho máte v příštích letech hledat. Já osobně se začínám nedočkavě těšit.

Peto, za všechno děkuji.

Jaromír Svobodník

Od počátků společného života Peti a Jitky Kouteckých prostupuje jejich bytím umění. Pan profesor měl už v 60. letech minulého století příležitost seznámit se s významnými umělci. Někdy je sblížilo umění, jindy, jak to u lékařů bývá, zprostředkovala první kontakt medicína. Vznikla setkání, která přetrvávají dodnes. Jiná už patří, bohužel, do sféry vzpomínek. Alespoň

několik následujících příspěvků vypovídá o tom, že umění je u Kouteckých „jako doma“ a že se mu u nich líbí.

Kdysi dávno, když byl Peťa ještě dětským chirurgem, se seznámil s pozdějším dlouholetým, dnes legendárním **šéfdirigentem České filharmonie Václavem Neumannem**. Operoval mu syna a informace o jeho stavu mu podával při šálku kávy v neutěšeném prostředí nevlídné ambulanti laboratoře Kliniky dětské chirurgie. Pro pana dirigenta to muselo být prostředí dost otrěsné, ale laboratoř skýtala klid na popovídání, a co bylo důležitější, pooperační průběh byl příznivý. Od té doby chodívali Koutečtí, pilní návštěvníci koncertů, o přestávkách nebo po skončení koncertu Mistru poděkovat. Šla léta, krásy, kterou Maestro Kouteckým zprostředkoval, přibývalo. Někdy počátkem 90. let napsal Peťa Václavu Neumannovi dopis. Napsal ho „jen tak“, jako výraz hluboké úcty a velkého poděkování „panu šéfovi“. Za tu krásu, za postoje při závažných situacích i za noblesu, kterou Mistr oplýval. Mistr na děkovný dopis reagoval následovně:

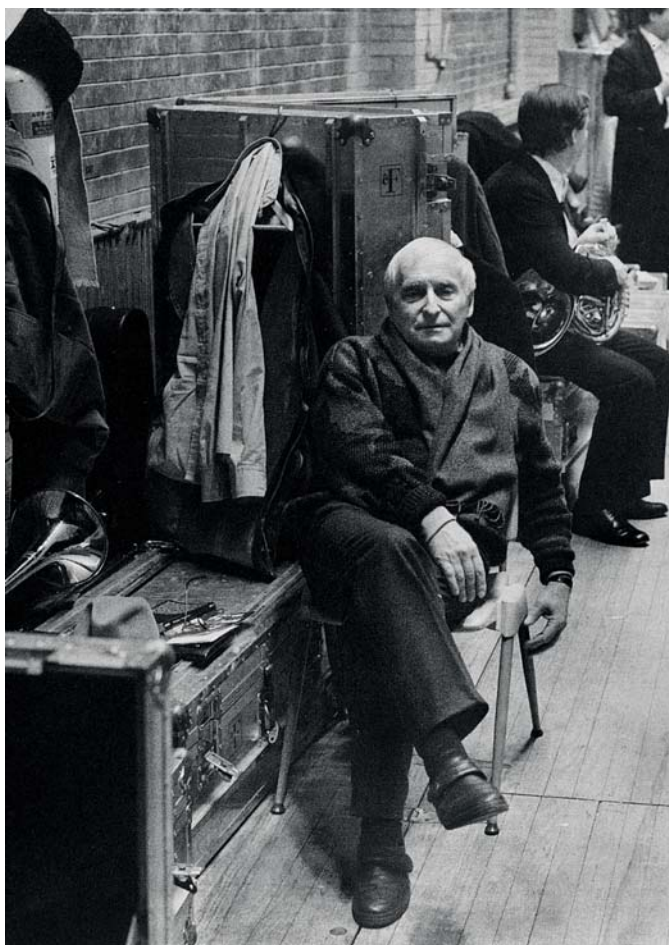
Praha 30. února 1993

Vážený pane profesore,

Věřte, že Váš dopis patří k nejmilejším, jaké jsem v životě dostal. Myslím na Vás a na Vaši práci ve Vaší nemocnici, hluboce si jí vážím. Mohl bych Vám nějak pomoci?

Pane profesore, děkuji Vám za Váš dopis, ale především Vám děkuji za Vaši práci. Však Vám to pánbůh nezapomene. Tím jsem si jist,

Váš Václav Neumann

Také seznámení s vynikajícím reprezentantem slavné české houslové školy **Mistrem Josefem Sukem** má na svědomí Klinika dětské chirurgie na starobylém Karlově. Peťa pečoval o dítě, na kterém ještě mladému, ale už slavnému Mistrovi záleželo. Všechno dobře dopadlo a tehdy vzala počátky setkávání, která trvají dodnes, která jsou oběma (i manželkám obou pánů) milá a která ovšem patří všechna umění.

Kdykoliv si vzpomenu na pana prof. Kouteckého, vybaví se mi jeden z nejvzácnějších mužů, které máme. Seznámili jsme se samozřejmě díky hudbě. Obdivoval jsem jeho večery komorní hudby na Karlově univerzitě, ale hlavně jeho skvostné a zasvěcené úvody ke koncertům. Nesmírně si vážím jeho hudebního vzdělání a jeho vzácné inteligence. Děkuji mu z celého srdce za vše, co učinil pro hudbu. Jako lékař mi připadá jako anděl, který přináší dobro svým malým pacientům. Přeji panu profesorovi stále a pevné zdraví. Je to pro mne velická čest a vyznamenání, že se mohu počítat k jeho obdivujícím přátelům.

Josef Suk

Jeden houslový virtuos zřejmě panu profesorovi nestačil, a tak brzy navázal přátelské vztahy s **Mistrem Václavem Hudečkem** a jeho milou paní Evou. Setkávají se při přerozmanitých příležitostech a jsou to setkání upřímná, jak o tom panu profesorovi Mistr napsal:

Pana profesora znám velmi dlouho, vzhledem k jeho lékařské odbornosti „naštěstí“ pouze ze společenských setkání. Velice si jej vážím, nejen proto, že patří mezi „starou“ školu, kdy páni profesoři medicíny bývali velkými milovníky umění. Pan profesor to celý život prokazuje organizováním a uváděním koncertů a výstav výtvarných umělců. Mnohokrát jsme se při takové spolupráci setkali a musím potvrdit, že jeho vzdělání a schopnost se k umění vyjádřit fundovaně je naprosto výjimečná. Vždy se těším na další setkání s tímto mimořádným člověkem.

Václav Hudeček

Profesor Ivan Štraus je nejen významným houslistou a pedagogem, ale vládne dokonale i slovem. Dokazují to jak dopisy, které občas panu profesorovi napíše, tak následující zdravice. Neseznámili se spolu výhradně „přes hudbu“. I v tom byla už dávno medicína, ale hlavně skutečnost, že Mistr navštěvoval v dětství stejnou školu jako paní Jitka.

Panu profesorovi Kouteckému [a jeho ženě] s láskou

Kvalitu vína ocení nejlépe znalec. Příležitostný konzument sice občas také něco pozná, ale jeho úsudek má menší hodnotu...

Hlubkový rozbor výsledků celoživotní práce profesora Josefa Kouteckého přenechám proto znalcům. Coby dělník v oboru výroby organizovaných zvuků se odvážím raději na území, které je nám s panem profesorem společné: hudební umění. V něm totiž není profesor Koutecký zdaleka jen příležitostným konzumentem, ale zasvěceným znalcem! Možná i proto, že hudba se tak dobře s léčebním a vědou doplňuje. Protože dělat dobře umění – to je věda. Ale dělat dobře vědu – to je umění! K obojímu pokládal profesor Koutecký základy v dětství a mládí. Reklamní slogan z dob první republiky zněl: „Mistra dělá pilný cvik, noty dodá Kudelík.“ Budiž pochválen okamžik, kdy Josef Koutecký začal cvičit na klavír. Stal se tak jedním z nás, muzikantů. Dvojnásobně však budiž pochválen okamžik, kdy výhybku svých životních kolejí přehodil na směr Medicína. Stalo se tak ve prospěch zdraví nejen nás, muzikantů. Neboť být vynikajícím klavíristou je dobré. Být vynikajícím lékařem a vědcem je ale mnohem záslušnější! Důvody zajisté netřeba uvádět.

Hudební svět v tom klukovi, jímž profesor Koutecký zůstal, už ale navždy zakotvil. A když se přidaly ostatní Múzy, stal se profesor Koutecký, toho času již vědecká autorita, také autoritou uměleckou – s vyhraněným vkusem a stejnou náročností na sebe a druhé, jako ve své profesi mateřské. Mít na koncertě v publiku manžele Koutecké je dar – protože tehdy interpret nabízí opojné hudební číše znalcům, umějcům s rozkoší vychutnat a ocenit tu či onu pracně objevenou a vycizelovanou nuanci.

Na svých „Karolinských koncertech“ ve starobylém univerzitním prostředí shromažďuje profesor Koutecký co someliér i mnoho dalších gurmánů, kteří také dokážou vybrané lahůdky předkládané hostitelem a jeho kuchaři – muzikanty – ocenit v té či oné míře. Aby ti, co oceňují lahůdky v míře oné, mohli vychutnávat jejich kvalitu i v míře té, uvádí je pan profesor svým úvodním slovem do okolností historických, tvůrčích i emočních tak poutavě a zasvěceně, že se účinkujícím muzikantům leckdy tají dech a srdce tepe prudčeji...

Měl jsem to velké štěstí, že jsem byl díky pomoci manželů Kouteckých navrácen do života s možností vykonávat nadále své povolání bez újmy na životní síle. To se nezapomíná!

Mé jubilejní přání proto směřuje do hudební oblasti, v níž je profesor Koutecký someliérem. Kéž ještě dlouho může vychutnávat hudební požitky beze ztrát na intenzitě chuťových pohárků. A kéž mu k tomu Pán věků popřeje svěžest barevného, leč nekončícího podzimu a stejně trvalého vinobraní.

Ivan Štraus

Dr. Vladimír Vodička byl dlouhá léta ředitelem skvělého Divadla Na Zábradlí. Slavná činohra, slavná Fialkova pantomima, osobité prostředí. Neopakovatelná atmosféra – to všechno pod jeho prozíravým, moudrým vedením i v dlouhém období politických represí. Krása a umění a ti, kteří je vyznávali, se přitahovali. Ve svém pozdravení to vylíčil sugestivně.

Bude tomu už asi čtyřicet let. Scházeli jsme se tenkrát v ateliéru báječného malíře Karla Laštovky a v bizarním malostranském bytě vynikajícího mima Ivana Lukeše z Fialkovy pantomimy. A tam mezi nás přicházel i pan profesor se svou laska-

vou a krásnou ženou Jitkou. Vařily se špagety a pilo se laciné víno. A všichni jsme si rozuměli. Pan profesor, vždy elegantní, rozvážný a uměřený, sedával trochu stranou a s rituální vážností si připravoval své viržinko. Pravé vídeňské a ještě se slámkou. Pomalu rozemnul tabák a zapálil – samozřejmě sirkou. A tak mi k dýmu z cigaret ostatních zavanula jedinečná vůně pravého viržinka. A do toho plynulo povídání a věčné diskuse o malování, muzice, divadlu a literatuře. A to vše byla i láska a svět pana profesora. Sám klavírista, věděl o hudbě mnoho. To ho později vedlo k organizaci a dramaturgii slavných koncertů v Karolinu. Ty koncerty sám zahajoval. Mluvil poučně nejen o komorní hudbě, ale i společnosti, o světě, o tom, jak žijeme a jak bychom měli žít. A potom šla léta rychleji. Pan profesor se stal pojmem v české medicíně jako zakladatel dětské onkologie, ale láska k umění ho provázela věrně a vytrvale. Vídáme se teď méně, trochu jsme zestárlí. V divadlech, na koncertech, vernisážích. Ale ty mladé, staré vzpomínky jsou krásné. Ve své důstojnosti a ušlechtilosti má pan profesor – Peťa – nezadatelné jistoty: rodinu, medicínu, umění a přátele. O takových říkával Ferdinand Peroutka: Je to muž.

Vladimír Vodička

Mistr Libor Pešek patří seznámením s Kouteckými do okruhu Divadla Na Zábradlí. Slavný dirigent uváděl před mnoha lety na jeho malém jevišti nedělní matiné komorní hudby. Tehdy v 60. letech ještě tak slavný nebyl. Koutečtí byli pravidelnými návštěvníky jeho koncertů a jeho obdivovateli. Zůstali jimi dodnes.

Milý Peťo,

– neboť jsi mi dovolil, abych Ti tak říkal – k Tvému jubileu Ti přeji to, co si přejeme všichni, hodně zdraví a životní spokojenosti!

V tomto sborníku se objeví výroky lidí, kteří jsou mnohem povolanější, aby hodnotili Tvé celoživotní zásluhy. Já o nich jako laik mohu jen tušit, jak obrovské jsou.

Rád bych Ti jenom řekl, že jsi navíc ještě báječný člověk, kterého mám upřímně rád. Jemný chlap a gentleman se smyslem pro krásu v umění i kolem sebe.

Užívej si další léta.

Tvůj
Libor Pešek

Už jsem připomenul, že seznámení s umělci nemusí vždycky zprostředkovat umění. Jedno z těch „jiných“ seznámení líčí v emotivní vzpomínce **profesorka Eva Bublová**, vyhledávaná hudební pedagožka. Všechno dobře dopadlo a vzniklé přátelství houslistů – manželů Evy a Jana (dlouholetého člena České filharmonie) vneslo do života Kouteckých navíc kontak-

ty s dalšími hudebníky a několik let minulého režimu i v jejich bytě pořádané domácí koncerty pozvaných profesionálů v kruhu přátel. V období „budování socialismu“ to byly pro všechny utěšené „sobotní večery u Kouteckých“.

„... necháme si ho na pozorování. Zavolejte odpoledne.“

„... váš maličký byl přeložen na onkologii. Pan primář Koutecký prosí, abyste ho navštívili v jeho pracovně.“

Svět se před očima zatočil v divém víru.

Večer – klid tiché pracovny, zvučný a přelaskavý hlas krásného pána, první malinká a tak důležitá semínka naděje zasévaná do zděšené duše.

A ještě: „Hudebníci? Tak to budeme jistě přáteli.“

Až na konci chodby – stísněné do dnes už nepředstavitelného mikrosvěta – oddělení dětské onkologie. Přímo hmatatelně je cítit prolínání soustředěné, horečné práce s láskou k těm malým andělům bolesti a naděje. Všeho ostatního zřejmý nedostatek. Prostoru (dvě děti v jedné postýlce), sester, pomocných sil (tabulky na chodbách: „Rodiče, pomozte zajistit provoz nemocnice brigádami“). Telefonát pana primáře: „Vy jste chtěla mýt v kuchyni nádobí? Ne, budete u mne na oddělení. Pomůžete s dětmi a alespoň uvidíte malého“.

Muzika (která teď nějak nepochopitelně bolí) se střídá s hodinami na oddělení. Ty bolí jinak.

Ty jediné mají smysl. Cesty pozdě večer z Karlova, pěšky. V tramvaji se nedá nahlas brečet.

Operace. Vánoce. Malý se vrací domů. V 21 měsících 9 kg. Obrovské oči.

Přivezeme si k němu ještě čtyřletou Jarunku a narychlo pro ni sháníme dárky (nesmí na Vánoce domů, v rodině je žloutenková karanténa) ... Na jaře už Jarunka není...

Děkuji Bohu za všechny dary, které bolí.

Děkuji Bohu za štěstí života mého syna.

Děkuji Bohu za nádhernou osobnost, která je mým i synovým celoživotním nedostižným vzorem.

Děkuji Bohu za dar přátelství s krásným a ušlechtilým manželským párem Peti a Jitky.

A prosím Pána, aby je odměnil – neboť my dlužníci toho nejsme schopni – tak, že od nich odejme bolesti a starosti, i tak, že jim dopřeje ještě dlouho se radovat z bezpečí krásného domova i ze všech požehnání a darů tohoto světa.

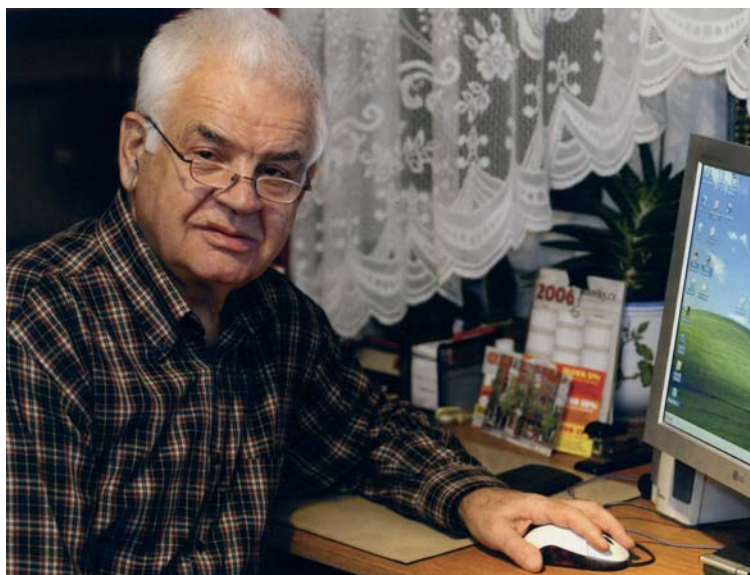
Eva Bublová st.

Profesor Pražské konzervatoře **Karel Špelina**, který „seděl“ po mnoho let na místě prvního violisty České filharmonie a který je jedním z těch, které ke Kouteckým přivedli manželé Bublovi, panu profesorovi napsal:

Vážený pane profesore,

k Vaším osmdesátinám Vám mohu popřát pouze krátkým, nedůstojným tomuto dni, příspěvkem. Bývá zvykem k takovým výročím obracet se hluboko do minulosti, zhodnotit životní úspěchy, práci a její výsledky. Zdůraznit význam a rekapitulovat vše podstatné, čím jste přispěl do pokladnice českého školství, vědy a kultury. Váš vklad je o to cennější, že zahrnuje práci a celoživotní úsilí o zdraví dětí i dospělých, a to nejen u nás, ale na celém světě. Je cennější i o to, že jste ve svém oboru vychoval nejednu generaci svých následovníků a ve světovém kontextu výrazně zviditelnil malou středoevropskou republiku. Ale takový úkol je hodný rozsáhlé disertace, kromě toho, že Vaše práce není zdaleka ukončena a dnes zmiňovaná číslíce je pouze časový údaj, nikoli stav těla a už vůbec ne ducha. Abych parafrázoval našeho významného herce... znám mnoho třicetiletých, kteří jsou mnohem starší, než Vy.

Ale dovolte, abych vzpomenul našich setkání při hudbě, kterou máme oba rádi. Mám předně na mysli Vaše původně „Karolinské“, léta již „Rudolfinské“ koncerty komorní hudby. Uvádíte je zasvěceným a poutavým komentářem, lépe řeče-

no výkladem, který nepostrádá hlubší a odborně fundovaný pohled na jednotlivé skladby a jejich autory. Posluchače seznámíte se skladatelovým záměrem, který nemusí být vždy z poslechu patrný. V kontextu přihlédnete k době vzniku díla, k důležitým historickým souvislostem a potožmo ze všech těchto faktů vyzdvihnete myšlenku, obsah a poselství skladby. Nahlédnout do duše autora, vysledovat filozofii a skutečnou mravní hodnotu skladby, to je dáno pouze nevelkému počtu posluchačů. Jak je dobře, že Vaše úvodní slova k těmto koncertům vyšla knižně. A ještě mi dovolu, abych vzpomenu našich prvních setkání. Obávám se, že tyto vzácné večery nejsou dosud vzpomenu, nejsou zhodnoceny. Bylo to koncem sedmdesátých a začátkem osmdesátých let, řekl bych v „malé době temna“. Pořádal jste ve svém bytě „salóny“, jak jsme je znali pouze z literatury doby

dávno minulé. Oslovil jste známé hudebníky (nebo také oni oslovili Vás, vědouce, že je vyslyšíte), pozval své blízké přátele, vynikající vědce, kolegy ze školy, jakož i výtvarníky. Byla to vždy skutečně vybraná společnost v tom nejlepší smyslu slova. Vaše paní byla vzornou hostitelkou a Vy jste se zhostil i úkolu jistého průvodce večerem. Komorní soubory tak měly možnost provést v předpremiéře díla, která poté uvedly na koncertním pódiu. Vzpomínám na první naše provedení Komorní symfonie Arnolda Schönberga (v úpravě Antona Weberna pro klavírní kvinteto), takto skladatelů druhé vídeňské školy, ale také Prvního klavírního kvintetu Bohuslava Martinů. Jindy to byly skladby Dvořákovy, Mozartovy aj. Byly to pro nás cenné zkušenosti, ověřit si sice před nevelkým, ale zasvěceným publikem závažná díla, která nebyla do této doby na našem repertoáru. A skutečnost, že jsme se setkávali s významnými osobnostmi, byla pro nás velmi motivující.

Vážený pane profesore, raduji se vždy, když se setkáváme, ať už je to na koncertu České filharmonie, jejíž jste dlouhá léta abonentem, nebo při jiných příležitostech. Velice si cením Vašeho přátelství, a proto mi dovolu popřát Vám z celého srdce pevné zdraví a sílu do dalších, mnohých let; naplnění tohoto přání udělá radost nám všem, Vaším studentům, kolegům, Vaším pacientům, české i světové vědě, Karlově univerzitě, muzikantům, výtvarníkům, divadelníkům, všem uměním sloužícím, pro něž je Vaše srdce tolik blahodárné a vždy přístupné. V hluboké úctě, Váš

Karel Špelina

O tom, jak vstoupit do bytu a do bytí manželů Kouteckých, píše poutavě, až rozverně **Mistr Jaroslav Krček**. Kdo by neznal zakladatele proslulého souboru Musica Bohemica, instrumentalistu (hraje na mnoho roztodivných nástrojů), dirigenta, skladatele a sběratele starých písní?

Jak jsem se seznámil s prof. Josefem Kouteckým

Bylo to někdy mezi rokem 77 a 78 minulého století, kdy soubor Musica Bohemica, jehož jsem zakladatelem, měl již zcela slušnou pověst mezi hudbymilovným publikem. Tehdy hrál v souboru první housle pozdější člen České filharmonie Jan Buble, kterému profesor Koutecký vyléčil syna od zlé nemoci. Měli jsme před nějakým důležitým koncertem a já jsem potřeboval Honzovi Bublů, jak jsem jej po jihočesku častoval, neb jsme byli rodáci, odevzdat noty, aby se mohl řádně připravit.

Honza mne nasměroval do jistého domu v Holešovicích s prosbou, abych mu tam v podvečer noty přinesl. Prý mám zazvonit u Kouteckých. Pamatuji si, že jsem měl na sobě džínové kalhoty s vestou, nějakou běžnou košili a dost obnošené boty. Zazvonil jsem na zvoněk před určenými dveřmi. Přišel mi otevřít neznámý pán ve smokingu s motýlem. Myslel jsem, že jsem se spletl a začal se omlouvat. „Ne, ne, ne, jste tu dobře. Pan Buble je zde a my všichni už na vás čekáme. Schází nám totiž klavírista. Pojdte jen dál,“ řekl přívětivým tónem. Uvnitř velkého obývacího pokoje, který se dal rozhrnovací stěnou upravit na komorní sál, mne čekalo šokující překvapení. Procházely se tam dámy ve večerních róbách a pánové ve smokingu se skleničkou v ruce. Uprostřed seděla paní domu na krásném křesle, ke kterému ji připoutala momentální neschopnost chodit, neboť měla nohu v sádře. Myslel jsem v tu chvíli, že jsem se ocitl v jiné době, v jiném světě a velmi jsem se styděl za své oblečení. „Honzo, proč jsi mi neřekl, kam jdu... a co ten klavírista?“, pošeptal jsem mu do ucha. „No právě“, zakabonil se, „oni chtějí, abych jim zahrál na housle, ale nemá mne kdo doprovodit.“ Koncert začal několika vážnými, drobnými kusy pro housle a klavír, a pak zvolna přešel k lidovým písním, které mi odehly stud z mého nedobrovolně trapného odění. Došlo i na společný zpěv a já jsem pochopil, že pan prof. Koutecký i jeho manželka jsou velikými milovníky hudby a nic se nebojí v době, která nás tenkrát odháněla od jakéhokoli sdružování, přivést si hudbu až do bytu. Poté jsem oba dva často pot-

kával či vídal na našich koncertech i na jiných kulturních počinech, v neposlední řadě na Salonech v Zentivě. Z našeho seznámení vznikla okamžitá spolupráce. Pan profesor se stal generálním sekretářem Mezinárodního kongresu dětské chirurgie, který se konal v říjnu 1978 v Praze a požádal mne, abych se svým souborem uspořádal pro tento kongres koncert. Stalo se tak na schodech Národního muzea. Obdržel jsem tenkrát dopis tohoto znění:

Vážený pane,

odborná část Kongresu dětské chirurgie už upadá v myslích účastníků v zapomnění. Věda může spěchat a nestačí přinášet tolik nového, aby na mnoha odborných shromážděních bylo sděleno něco mimořádného. Zato zůstává v mysli účastníků z mnoha zemí světa živá a dráždivá vzpomínka na večer v Národním muzeu, který byl nadšeně přijat a hodnocen všemi účastníky. Je škoda, že jste nemohl Vy a Vaši vzácní spolupracovníci slyšet tu chválu a nadšený obdiv. Jistě víte, jak je tíživé, když má jeden člověk na starosti tak mnohé. Trne obavami, kdy se něco nepodaří, kdy se objeví neúspěch. A jistě mi uvěříte, jak je vděčný, když najde pomoc. Pomoc nezištnou, nabídnutou pro věc samu a pro krásu. Vy a celá Musica Bohemica jste nejen pomohli, ale dokázali, že ještě stále jsou a jaké jsou ty opravdové hodnoty, ty „vyšší principy“, pro které stojí za to žít a snažit se, ať už na jakémkoli osudem určeném místě. Děkuji Vám a všem Vaším spolupracovníkům za sebe i za všechny ty, kterým jste dokázali tak vynikajícím způsobem přiblížit krásu a dokonalost.

*Se srdečnými pozdravy
Prim. MUDr. J. Koutecký, CSc.*

Píši tento příspěvek na své chalupě v Podkrkonoší. Dnes je 29. září a já už se těším na 16. říjen, kdy se s panem profesorem setkám s celou svou rodinou, neboť nás požádal opět o nějaký domácí koncert, který on bude uvádět. Tentokrát si vezmu oblečení pro tuto příležitost vhodné.

Jaroslav Krček

Koutečtí nevnímali krásu ovšem jen hudbou. Vyhledávali ji a nacházeli i ve výtvarném umění. Tak také našli půvabné obrázky (nejen Prahy), které jemnými čarami vytváří **akademická malířka Michaela Lesařová-Roubíčková**. Bylo to už dávno, navázané vztahy trvají a jejich obrázků u Kouteckých přibývá.

Po mé první samostatné výstavě se mi prof. Koutecký ohlásil se zájmem o mou grafiku s pohledem na Prahu.

Fenomén lékařů coby milovníků, podporovatelů a nositelů umění jsem znala od dětství, kdy osudy zavátí do poválečného pohraničí, tam doktoři medicíny vedle péče o těla tvořili štětcem, krásným slovem, muzicírovali a pořádáním akcí pro nejširší veřejnost udržovali naživu i duševní život.

Jakoby potřeba krásy a schopnost ji objevovat a aktivně spoluvytvářet šly nerozlučně dohromady s lékařskou s lidskou bolestí pracující profesí. Ale u prof. Kouteckého to vše překonávalo dosud známá měřítká.

Uvědomovala jsem si, že on není jen někdo, komu je shůry dáno mnohonásobně štědřeji než druhým, ale že ztělesňuje především obrovskou kázeň, když zúročil všechny tak bohatě nadělené vlohy. Zorientovat a zorganizovat se v jakékoli životní situaci s tisíci malými i zásadními každodenními starostmi, potřebami a bolestmi existence vlastní, blízkých i všech, jimž je nadějí i záchranou, a vedle nadmíru úspěšného profesního života vybudovat ještě jeden bohatý a živý paralelní svět kultury, nejen pro sebe, vlastními znalostmi, zkušenostmi a pocity, nýbrž najít i čas a způsoby, jak se o něj podělit s druhými, to je mimořádné umění, kralující všem ostatním jeho uměním, s nimiž mistrně zachází. Nakonec i vždy dokonale kompletní oblek, korunovaný tehdy nevidaným motýlkem, mi signalizoval člověka neslevujícího ze zásad vlastní úrovně. Pociťovala jsem obrovský respekt i radost s opatrností, abych nic nepopletla a neponechala náhodě, až ho u nás uvítám.

První setkání nevyšlo. Pro náhlé úmrtí mého manžela, vystěhování z bytu a svépomocnou stavbu nového bydlení jsme se poprvé osobně viděli až o dva roky později.

A druhé setkání? To jsme již s dcerami bydlely v novém, blízko motolské nemocnice, a mladší spadla z výšky hlavou přímo na betonovou skruž. Krev crčela z několika ran. Skočily jsme do auta a první dveře cestou kolem dětské nemocnice byla onkologie, přednosta prof. Koutecký. Věděla jsem, že tam ne, ale mateřský strach o dítě zvítězil nad soudností i vychováním. Vrazila jsem rovnou k přednostovi. Aniž dal najevo vyrušení v práci, osobně nás uklidnil a nasměroval, kam patříme, s tím svým mírným laskavým úsměvem.

Když hlavu na chirurgii zašili a vzpamatovaly jsme se ze šoku, raději bych se neviděla a trnula, že prof. Koutecký musí vzhledem ke mně pociťovat totéž. Tato příhoda však dosvědčuje jeho lidské pochopení pro člověka cestou životem a pokládám ji za příznačnou a i v přeneseném významu symbolickou. Svým pronikavým diagnostickým i vcítěně chápavým pohledem obnažené profesor Koutecký neodsuzuje, ale posuzuje, jak a kam postrčit vpřed a dodat k takovému kroku odvahy. Tím zdaleka nemyslím jen pacienty, ale i řady umělců všeho druhu, a vlastně všechny, jež inspiruje, sdružuje a propojuje a vyzývá k životu, jaký by si neměli nechat ujit.

Michaela Lesařová-Roubíčková

V líčení Peřova životaběhu tohoto období nemohu pominout dávná přátelství se třemi velikány výtvarného umění – akademickými malíři Ludmilou Jiřincovou, Josefem Lieslerem a Františkem Ronovským. Vyzvat ke gratulaci jsem je nemohl, všichni tři už odešli do malířského nebe. Ale Peřovi mohou přece jen popřát vzpomínkami z minulosti.

V nádherném půdním ateliéru **Ludmily Jiřincové** – Koutečtí jí říkali Lído – v Ostrovní ulici strávili Jitka a Peřa nespočet krásných večerů s ní a s jejím něžným uměním. Pravidelně při vejcích s kaviárem a červeným vínem se šampaňským

půl na půl. Lída byla nejen „první dámou české grafiky“, na kterou ji korunoval Mistr Josef Liesler, když zahajoval jednu z jejích výstav, ale dámou v nejvlastnějším smyslu toho slova in toto. Její vzpomínání na historii moderního českého malířství bylo pro ně okouzující. Vzpomínek na ni (i jejích obrázků) mají u Kouteckých mnoho. Vybral jsem alespoň jednu z nich.

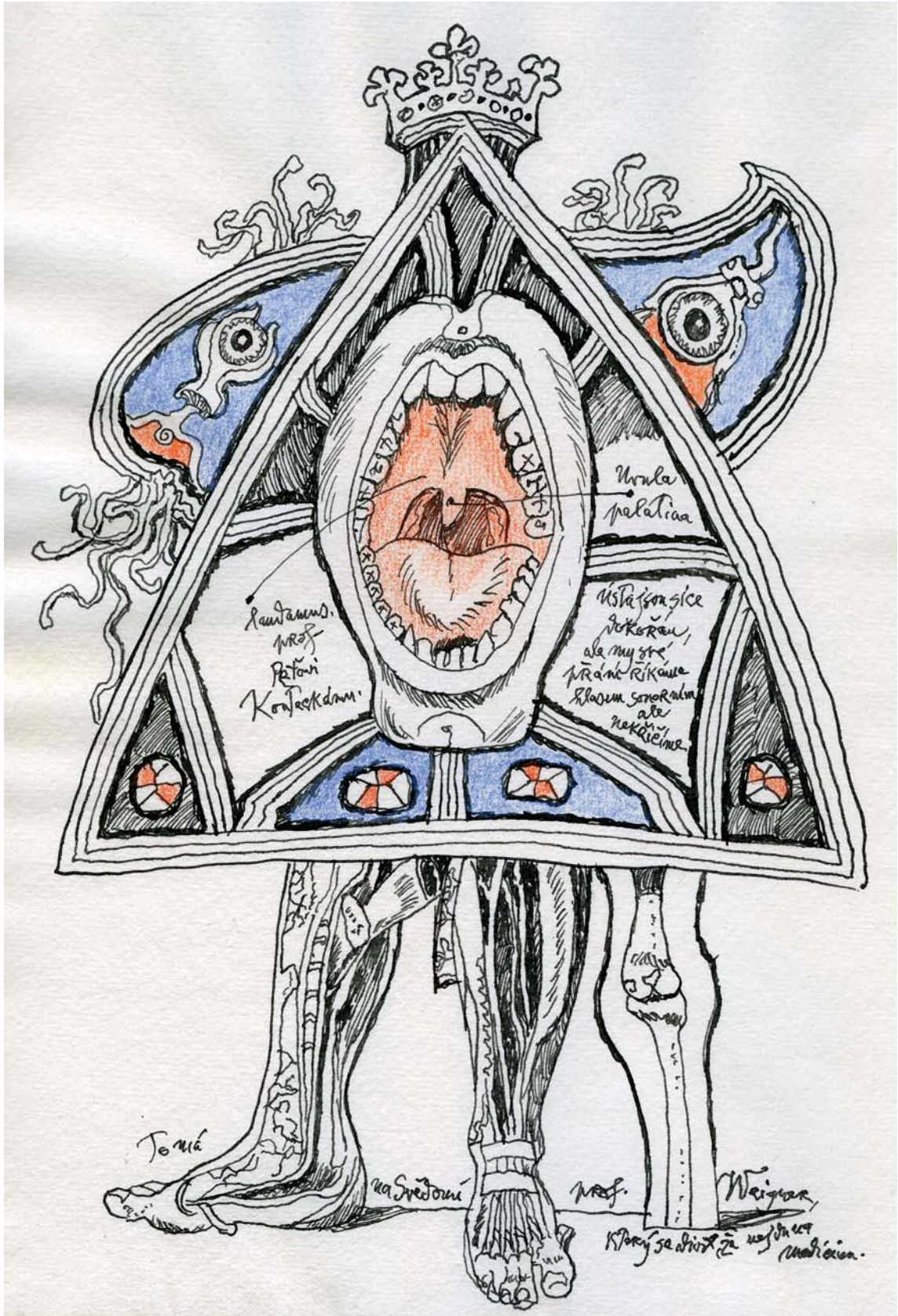
*Milusko
nemáš vyčetky předem
když se podíváš na
tvoje podbradek?*

*Ole! Váš upřímně
zdraví
Vasek Liska*

Vzrušující byly i návštěvy v ateliéru **Mistra Josefa Lieslera** v Mostecké ulici na Malé Straně. Vyjždělo se do něho drkotavým výtahem přistaveným na vnitřní straně domu s pocitem, že určitě spadne. Bohudík to vydržel a ateliér byl světem sám pro sebe. Klid, spousta Mistrových fantaskních obrazů a laskavý, poněkud sarkastický malíř, se kterým se při čaji (Mistr alkohol odmítal) báječně rozprávělo – nejen o umění. Mistr nikdy neopomenul poslat Peťovi k jeho životním výročím originální přání a právě tak originální byla i jeho přání vánoční. Všechna dokládají jeho vztah ke Kouteckým a alespoň jedno z nich stojí za shlédnutí.

S **Františkem Ronovským** se Koutečtí spřátelili počátkem sedmdesátých let minulého století a pevné, srdečné přátelství trvalo do chvíle, kdy se s ním Peťa loučil ve strašnickém krematoriu. Byl to jemný, neobyčejně skromný malíř, který dokázal přenést umění velkých renesančních mistrů do současnosti. Tak také namaloval v letech 1972-1974 portrét paní Jitky. Peťa byl iniciátorem jeho poslední výstavy za jeho života na jednom ze Salonů Zentivy. Tam jsem Mistra poznal i já. Pohledy, které Kouteckým posílal ze své chalupy, byly tuhými kartičkami s málo slovy, ale vždycky s podmaňující malou kresbou. K význačným Peťovým výročím mu gratuloval obrazem. V ateliéru, ale i ve společnosti, ve které se cítil „mezi svými“, se stal neodolatelným vypravěčem.

Myslím, že právě na toto místo se hodí zařadit vyznání **Mistra Jana Bubleho ml.**, které je pro lékaře největší odměnou. Je vyznáním kdysi dvouletého kluka, který panu profesorovi zpíval, když mu v letech 1976-1978 vstříkoval do žil desítky injekcí, a který to dotáhl daleko. Doma i na podiích koncertních sálů.

Milovaný Peťo!

... a hned první řádek mě usvědčuje z domýšlivosti. První dopis, který si vyměníme, a všichni musí vědět, že se pisatel holedbá privilegiem tykat Ti a oslovovat Tě jménem užívaným hlavně v rodinném kruhu.

Všetchnym pátelím žite z/oulov' koutokym
Jinčudské pro 2010
V. sk. 1/1

Ale mám vysvětlení. Je to skutečně tak: holedbám se. Znáť Tě je totiž opravdu privilegium.

Je s podivem, že jsem Ti dopis nikdy nepsal; ale náš vztah je i přesto velmi osobní a životně důležitý – pro mne doslova.

Přitom jsem se o to vůbec nepřičinil. Být Tvým pacientem, pacientem Tvé dětské onkologie, je výsadou, která je oceňována i v laických kruzích. A díky Tobě a mým rodičům – a můj táta by Ti taky napsal, kdyby byl mezi námi – rutinní (naštěstí!) mnohaleté kontroly, ze kterých už mi zbyly jen vzpomínky, metamorfovaly v rodinné přátelství, jaké se už dnes snad ani nevidí. Mé obrázky z paměti se postupně stěhují z Tvých pracoven (pamatuji i tu na Karlově) do nádherného bytu, kde jsem si asi ani neuvědomoval, že jsem prohlížen, hlavně, když jsem mohl zkontrolovat mechanickou autodráhu Vašeho Petra. Postupně se však priority proměňují a já si uvědomuji, v jakém prostředí se to vlastně ocitám. A tak se setkání s Tvou osobou mění v zážitky, které ovlivňují celý život. Že jsem mohl být ve svém dětství také formován lidmi, jako byl můj strýc Ivan Medek, můj děd, grafik Vojtěch Ci-

nybulk, jeho sousedé a kamarádi prof. Jan Panenka, ing. Jiří Hanzelka, Ota Sklenčka, Miroslav Ivanov, Adolf Born a Antonín Pospíšil, ve spojení s Tvým laskavým dohledem hodným spíš Anděla Strážného patrně znamená, že tu mohu nejen ještě nějakou chvíli zůstat, ale také notnou porci odpovědnosti pro další život. To, že jsi vyhověl mé prosbě a dosvědčil jsi mi mé zásadní rozhodnutí před oltářem, přijímám jako dar, ale i jako závazek.

Těším se, až si zase zavoláme a pokusíme se do Tvého stále plného diáře vměstnat rodinnou návštěvu druhé generace.

Tak tedy ještě jednou:

Milovaný Péťo!

Děkuji Ti!

Tvůj

Jan Buble ml.

Ale je zapotřebí vrátit se k motolskému pracovišti dětské onkologie. Na oddělení a v roce 1983 ustavené klinice se vystřídalo několik lékařů. Důvody jejich odchodů byly různé. Někteří vytrvalí jsou oporami rozvíjejícího se pracoviště. Po panu primáři Šmelhausovi jsou nejstaršími spolupracovníky profesora Kouteckého tři, kteří na kliniku nastoupili v polovině 80. let.

Doc. MUDr. Hubert Mottl, CSc. vzpomíná takto:

Reminiscence na spolupráci s profesorem Kouteckým

Na Klinikou dětské onkologie jsem nastoupil začátkem roku 1984. Bylo to v době, kdy celé pracoviště tvořilo jedno oddělení a prakticky denně jsme se potýkali s nedostatkem místa pro naše pacienty. S obdivuhodným nasazením celého kolektivu lékařů a sester se dařilo poskytovat potřebnou onkologickou péči nemocným dětem. Je však třeba zdůraznit nepochybnou zásluhu profesora Kouteckého jak na rozvoj samotného pracoviště, tak zásadní podíl na koncepci péče o dětské onkologické pacienty na celostátní úrovni. Právě díky neúnavné snaze profesora Kouteckého je péče v naší republice o dětské onkologické pacienty soustředěna pouze do dvou center, v Praze a v Brně. Jen tak může být zajištěna vysoká úroveň kom-

plexní onkologické péče. Je totiž jednoznačně prokázáno, že roztržštěná péče vede k malé zkušenosti personálu a léčebné výsledky jsou statisticky významně horší.

Po nástupu na kliniku jsem poznával nesmírně zajímavou a náročnou práci dětského onkologa. Profesor Koutecký byl vždy ochotným rádčem, pečlivým odborníkem a laskavým učitelem. Obdivuhodná a pověstná je jeho publikační aktivita. Stejně tak pověstná je jeho záliba a úžasný cit pro český jazyk. Nejsem rozhodně sám, kdo vzpomíná na korektury, které prováděl vždy rychle a vysoce odborně. Byl velmi pečlivý a hodnotil každý výraz, vzájemné souvislosti i celkový dojem. Výsledkem ovšem byla záplava korektorských značek v celém textu. Nutno ovšem říci, že korektura práci rozhodně prospěla a zlepšila její úroveň. Profesor Koutecký svým odpovědným a v podstatě nenásilným způsobem nás učil psát odborná pojednání pěknou a živou češtinou.

V době mého nástupu na pracoviště byl profesor Koutecký jediným dětským onkologem v republice, který měl kontakty na renomovaná zahraniční pracoviště. Je zakládajícím členem a byl dlouho jediným zástupcem republiky ve velmi uznávané mezinárodní organizaci dětských onkologů – International Society of Paediatric Oncology (SIOP). Dobře si vzpomínám, jak se profesorovi Kouteckému podařilo, díky velké osobní aktivitě a úsilí, uspořádat v Praze v září 1989 výroční symposium zmiňované International Society of Paediatric Oncology. V té době to bylo něco mimořádného. Právě toto symposium bylo pro mnohé z nás příležitostí k navázání důležitých zahraničních kontaktů v oblasti dětské onkologie. Výsledkem bylo, mimo jiné, získání možností zahraničních stáží a postupná integrace pracoviště do mezinárodních studií, bez kterých si současnou vysokou úroveň péče o dětské onkologické pacienty nelze představit.

Při vzpomínání na spolupráci s profesorem Kouteckým musím uvést jeho zásadní podíl na začlenění oboru dětské onkologie do systému pregraduální a postgraduální výuky. Pro mne osobně to znamenalo zahájení pedagogické činnosti v rámci lékařské fakulty a společné budování výuky nového oboru. Pouze přičiněním profesora Kouteckého se podařilo implementovat dětskou onkologii do výuky předmětu klinická onkologie. Zpočátku byla zkouška z onkologie součástí zapisovaného předmětu rentgenologie, nukleární medicína a onkologie. Postupně se však podařilo osamostatnit obor klinická onkologie, ve kterém má dětská onkologie nezastupitelné místo.

Profesor Koutecký je člověk nesmírně pracovitý a odevzdaný své práci. Je přitom obdivuhodné, jak si ještě umí najít čas na koníčky, mezi které patří umění. Miluje hudbu a je známo, že se aktivně věnuje hře na klavír. Píše krásnou literaturu a miluje malířství. Zcela oprávněně je pro mnohé člověkem renesančního založení a charakteru.

Hubert Mottl

Prof. MUDr. Tomáš Eckschlager, CSc., který po několika letech klinické práce vybuodoval základy pro vědecko-výzkumnou činnost kliniky a věnuje se úspěšně základnímu výzkumu v oboru, vzpomíná na léta prožívaná s profesorem Kouteckým z jiného úhlu pohledu.

Mnozí povolanejší budou o „našem panu profesorovi“ psát jako o znalci umění a hudebníkovi amatérovi, v tom původním slova smyslu, tedy jako milovníku hudby. Jistě řada odborníků zhodnotí jeho zásluhy při zakládání nového oboru dětské onkologie či jako děkana 2. lékařské fakulty. Já bych však rád poukázal na jinou z oblastí jeho renesančně širokých zájmů. Je to láska ke zvířatům a chovatelství.

Ta se projevila, i když pro mě poněkud rušivě, již při našem prvním setkání. Pan profesor Koutecký jej popisuje ve své laudaci k mým padesátinám následovně: „*Někdy začátkem roku 1987 zaklepal kdosi na dveře mé pracovny. Bylo snadné jimi projít. Moji přítomnost dokazovala nezvratně vůně mého doutníku či viržinka, a to, že jsem pro kohokoliv a kdykoliv dostupný, skutečnost, že dveře byly trvale otevřené. Navštívil mě mladý, tichý a mírný kolega podsaditější postavy, kterého jsem znal jen od vidění. Věděl jsem, že je z I. dětské kliniky a že se zabývá imunologií. To bylo vše. Skromně mě požádal*

o místo na klinice.” Mě však, i přes velký zájem o místo a z toho plynoucí snahu udělat co nejlepší dojem, vyrušoval pohled na posmrtnou masku gorily, která visela na stěně jeho pracovny. Protože jsem měl zvířata rád, můj pohled se co chvíli nezdvořile stáčet od pana profesora k oné gorilí masce. Až později jsem se dozvěděl, že to byla jeho pacientka, kterou úspěšně operoval. Masku byla dar Pražské zoologické zahrady jako dík za operaci a byla zhotovena až řadu let po té, co jí mladý chirurg Koutecký odstranil útvar, o kterém se veterináři domnívali, že se jedná o nádor.

Na kliniku jsem byl přijat a postupně jsem se během svého více než dvacetiletého působení na klinice pod vedením pana profesora dozvídal stále více o jeho lásce ke zvířatům a chovatelství. Osobně jsem pak měl tu čest se seznámit se dvěma jeho Agátami, krásnými žíhanými francouzskými buldočky. Kromě učitele onkologie a lékařské etiky byl mi pan profesor i rádcem v chovatelství. Radil mi, jak krmit mladé želvy, které chováme, a jak zacházet se psy. V tom druhém však pana profesora příliš neposlouchám, což mi vyčítá slovy: „Své psy nutí k překážkovým závodům, nejen v naší republice, s tvrzením, že je to blaží; trochu o tom pochybuji.”

Páně profesorova láska k nemocným i ke zvířatům se projevila i v jeho přístupu ke canisterapii. Moje dcera Karolína již jako studentka gymnázia se snažila věnovat canisterapii, tedy léčbě pomocí psů. Se svou Bessi, fenečkou bostonského teriera, získala příslušné canisterapeutické zkoušky. Poté mě přemluvila, abych jí umožnil setkání s profesorem Kouteckým, s tím, že se pokusí provádět canisterapii u nádorem nemocných dětí na naší klinice. Pan profesor Karolínu vlídně přijal a canisterapii povolil. Od té doby na kliniku dochází dobrovolníci s pejsky, kteří jsou pro dětské pacienty a jejich rodiče milým zpestřením. A tak začala ve fakultní nemocnici v Motole canisterapie, která se rozšířila i na další kliniky a další oddělení: dětská neurologická klinika, dětská psychiatrie, léčebna dlouhodobě nemocných. Dodnes obdivuji jeho odvahu – povolit přítomnost psů v nemocnici, zvláště když se jedná o onkologii.

I touto cestou bych chtěl popřát panu profesorovi hodně zdraví a radosti se všemi blízkými včetně buldočky Agáty.

Tomáš Eckschlager

Místo laudace třetího kmenového spolupracovníka, **MUDr. Josefa Mališe**, asistenta Kliniky dětské onkologie, uvádím jeho proslov na rozloučenou ze setkání, pořádaném klinikou při odchodu pana profesora Kouteckého z funkce přednosta kliniky:

Vážený pane profesore,

vítám Vás na dnešním „večerním setkání“ naší „staré dobré“ kliniky a všichni jsme rádi, že můžeme přivítat i Vás, paní Koutecká, protože k naší klinice neodmyslitelně patříte.

Dnešním večerem si chceme připomenout onen přelomový okamžik, kdy dětská onkologie k sobě přičlenila hematologii. Tento večer, tato chvíle je pro nás pro všechny vhodným okamžikem k zamyšlení a uvědomění si, co vše naše klinika pro nás znamená. Dnes se nás tady sešlo téměř sedm desítek stávajících zaměstnanců kliniky, dalších deset až dvacet pracovníků je ve službě nebo se z různých závažných důvodů nemohli dostavit. I když jsme si před rokem při oslavách 20. výročí připomněli historická fakta vývoje naší kliniky, ne všichni z nás, zvláště těch mladších, si uvědomují, že obor dětská onkologie a naše současná klinika je jednoznačně spjata s Vámi. Nebýt Vaší nezdolné snahy uvést v život myšlenku komplexní péče o děti nemocné nádorem, těžko bychom se zde mohli takto sejít. Je však nezbytné zdůraznit, že dětská onkologie nevznikla na společenskou objednávku tehdejší doby. Naopak vznikala v šedivé, politicky nevlídné a materiálně chudé druhé polovině 20. století. Mnozí Vám kladli překážky, další Vás považovali za mladického snílka, který chce vyřešit nevyřešitelné, ale svou zdravou urputností a systematičností jste začal získávat sympatizanty, lidi přející, pomáhající, kteří Vám začali vytvářet prostor a podmínky pro uskutečnění Vašich představ. Postupem času jste vytvořil pracoviště, které i přes nevlídné společensko-politické klima poskytovalo dostatek odborné svobody pro medicínské využití mnoha lékařů, sester a dalších odborníků. Navíc jste do péče o nemoc-

né děti systematicky začleňoval další medicínské obory, aby péče byla opravdu komplexní. Těžko by se dalo spočítat množství přednášek, statí a publikací, které se zabývaly problematikou dětí s nádory. Naše pracoviště se stalo respektovaným centrem nejen v naší republice, ale také v Evropě a ve světě. Přiměřenou a přístupnou prezentací problematiky dětské onkologie ve sdělovacích prostředcích se oboru dostalo významného povědomí v široké veřejnosti. Systém péče o děti s nádory inspiroval v mnohém dospělou onkologii, ale i jiné medicínské obory. Kromě precizní medicínské práce jste nám v odborné praxi dnes a denně zdůrazňoval aspekt etický, morální a duchovní. Bez respektování těchto zásad lze jen těžko praktikovat dobrou medicínu. Z ničeho, jen s jasnou představou a nezdolnou vůlí a úsilím, jste vybudoval fungující pracoviště, které se nemusí bát o svou budoucnost.

Pane profesore, jsme velmi rádi, že i přes tu skutečnost, že se klinika rozšiřuje o hematologickou část, zůstáváte s námi, že máme i nadále možnost s Vámi diskutovat všechny otázky a problémy, že komunikace a kontakt s Vámi nekončí. Přejeme Vám – skutečně ze srdce – pevné zdraví, hodně sil ve Vaší děkanské funkci, v naší stále společné práci na klinice i v mnoha Vašich aktivitách kulturně-společenských.

A pokud Vás někdo z nás někdy zarmoutil, či Vám ublížil, tak to, prosím, odpusťte, a to dobré, co jste s námi zažil a sdílel, uchovejte ve svém srdci.

Pane profesore, děkujeme.

Josef Mališ

Restaurant U Sedmi Švábů, Praha 22. ledna 2004

Prof. MUDr. Jiří Šnajdauf, DrSc., přednosta motolské Kliniky dětské chirurgie, přivedl chirurgickou léčbu nádorem nemocných dětí na světovou úroveň (a ne jenom ji). I s panem profesorem si dokonale rozumí ve všem. Že první hraje se záplem kopanou a hokej a druhý poslouchá s nadšením komorní hudbu, nehraje roli. Operátorem nemocných dětí je profesor Šnajdauf dlouhá léta. Proděkanem děkana Kouteckého byl šest let. Přítelem je mu pořád.

K osmdesátinám prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc.

Svého medicínského učitele, kolegu a přítele Prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc., a je mi velkou ctí že mohu říkat „Peťu“, znám třicet dva let. Tehdy jsem po čtyřletém působení na chirurgickém oddělení v Českých Budějovicích přešel na Klinikou dětské chirurgie tehdejší Fakulty dětského lékařství, do prostor na Karlově. Bylo mi dvacet osm let, měl jsem určité zkušenosti ze všeobecné chirurgie, ale o dětské chirurgii jsem prakticky nevěděl nic. Na klinice se v té době dělala velmi dobrá dětská chirurgie, včetně operací nádorů v oblasti hrudníku a břicha. Profesor Koutecký byl vedoucím lékařem stanice dětské onkologie při Klinice dětské chirurgie. Staral se v té době o pacienty se solidními nádory. V mnoha aspektech to byla smutná oblast, protože radikalita operací byla z dnešního pohledu malá. Bylo mi těch malých pacientů líto, protože úmrtnost byla přes veškerou snahu vysoká. Hned po měsíci práce na klinice mi tehdejší ordinář dětské onkologie Dr. Koutecký svěřil péči o onkologické pacienty v době prázdnin. Skoro jsem z toho nespal. Odpovědnost o děti s nádorem je obrovská. Ale systematický „Peťu“ mi na stroji sepsal snad všechny onkologické diagnózy dětí, jak mám postupovat při diagnostice, kdy indikovat operaci a jakou ordinovat pooperační terapii. Tehdy mi snad ani nedošlo, jakou odpovědnost mi přenechal. Pochopil jsem, že na mne vlastně přenesl po dobu prázdnin svoji velkou snahu, odpovědnost a zájem o děti se zhoubnými nádory. Vždy laskavě vysvětloval a radil i při neúspěchu léčby. V roce 1978 se stal primářem Oddělení dětské onkologie FN Motol a stal se tím zakladatelem tohoto oboru v tehdejší Československu. Jeho zásluhy o tento obor jsou nesmírné. Postupně jsem pozoroval zrychlení diagnostiky nádorů u dětí, koncentraci pacientů na jeho pracoviště. Z pohledu chirurgie

ga se zvýšila radikalita operací a v neposlední řadě se zvýšila efektivita pooperační terapie se snížením vedlejších účinků. Logickým vyústěním úspěšné činnosti profesora Kouteckého byl vznik klinického pracoviště v roce 1983.

V roce 1990 se po společenských změnách profesor Koutecký stal děkanem 2. lékařské fakulty. Naše spolupráce byla ještě těsnější po mém jmenování přednostou Kliniky dětské chirurgie v listopadu téhož roku. Velmi se snažil, aby chirurgie byla vybavena nejmodernějšími přístroji. Díky onkologické nadaci jsme dostali jako jedno z prvních pediatricko-chirurgických pracovišť v Evropě ultrasonický disektor (CUSA), Neodym YAG laser a později kompletní vybavení pro thorakoskopii a laparoskopii u dětí. Následoval další dar z onkologické nadace – harmonický skalpel. Tyto milionové investice nebyla schopna zajistit nemocnice, přeneseně stát. Radikalita onkologických operací u dětí se výraznou měrou zvýšila tak, že naše výsledky jsme mohli začít prezentovat na mezinárodních kongresech. Konkrétně v léčbě hepatoblastomu, zhoubného nádoru jater u malých dětí, se přežití zvýšilo z 11% na 85%. To je zásluha nejen technického vybavení, ale spolupráce všech oborů podílejících se na léčbě nádorů dětského věku. Přínos profesora Kouteckého byl nejen v jeho vysoké profesionalitě, ale i v tom, že nás osobně svojí přítomností na operačním sále povzbuzoval v radikalitě operací, protože věděl, že bez toho je naše snaha bezvýznamná. Z každé úspěšné operace měl upřímnou radost. Vždy si na dětské pacienty našel čas navíc a při operacích s humorem vyprávěl a vzpomínal na svá chirurgická léta.

V roce 2000 byl znovu zvolen děkanem 2. lékařské fakulty UK v Praze. Po zvolení si mne zavolal do své pracovny a já jsem měl zprvu obavy, jestli něco nedělám špatně. Dlouze se zamyslel a filozofoval o prospěšnosti univerzitního lékaře pro společnost a studenty medicíny. Když ve svém dlouhém hovoru zabočil na téma, že už jsem zkušeným přednostou a mohl bych trochu času věnovat vedení fakulty, začal jsem mít vnitřní obavy o svůj profesionální čas chirurga. Monolog zakončil tím, že jsem někdy až příliš přímočarý, ale nebojím se práce, takže by mne rád viděl ve svém novém kolegiu děkana. Pokoušely se o mne mdloby, kde najdu čas? Něco jsem na toto téma zakoktal a odpovědí bylo, jestli tomu má rozumět jako odmítnutí. Na to jsem se nezmohl, a tak jsem Peťovi dělal dokonce dvě období proděkana pro personální záležitosti 2. lékařské fakulty UK v Praze. Nikdy jsem toho nelitoval. Byla to krásná práce a snad i trochu prospěšná. Mnoho věcí se jistě nepovedlo, ale pochopil jsem pod jakým hlavně ekonomickým tlakem začala fakulta pracovat. Samotného mne obohatilo pracovat bezprostředně vedle profesora Kouteckého. V tu dobu jsem pochopil, že svůj život zasvětil nejen dětským onkologickým pacientům, ale i studentům medicíny. Krásné byly jeho projevy před promocí studentů 2. lékařské fakulty. Nikdy se neopakoval a témata a jejich doporučení do praktického života byla úžasná. Snad se dočkáme jejich souhrnného vydání.

Příjemná a poučná byla spolupráce s ním, kdy recenzoval pro naše pracoviště novou učebnici „Dětská chirurgie“. Ono se honosně řekne recenzoval, ale on měl připomínky snad ke každé větě, nejen proto, že sám chirurgii dělal, ale protože má nesmírný literární talent. Vždy chtěl, aby věty byly stručné, jasné, poučné a s dobrou češtinou. Snad se to povedlo, byl i kmotrem knihy při křtu v roce 2005.

Nakazil mne klasickou hudbou výměnou za sportovní podporu při fotbalových zápasech se studenty. V době společné práce pro fakultu jsem pravidelně navštěvoval Karolinské koncerty, jak Peťa brzy pochopil, pokud v programu byla klasická hudba kromě Leoše Janáčka. Peťa zase opakovaně podporoval sportovní fotbalové klání při děkanskm dní, kdy učitelé nastupovali proti studentům. Nezapomenutelné bylo utkání ve Stodůlkách snad před třinácti lety, kdy seděl u hřiště s viržinkou a popíjel pivo a se zájmem sledoval nelítostný zápas učitelů proti studentům. Dodnes nevím, komu fandil, ale tenkrát jsme prohráli.

Za všechnu spolupráci a laskavé jednání Ti, Peťo, děkuji a přeji do dalších let zdraví a štěstí.

Jiří Šnajdauf

Prof. MUDr. Richard Škába, CSc., dětský chirurg a předseda České pediatricko-chirurgické společnosti ČLS JEP, pravá ruka profesora Šnajdaufa, vzpomíná s humorem na chvíle sblížení s panem profesorem vně nemocnice. Že se prodloužily do setkávání současných, je jaksí samozřejmé.

Do čtyřiceti se uč hlavně od starších, po čtyřicítce naslouchej také mladým jsem měl v hlavě, když jsem 2. 1. 1978 seděl v knihovně Kliniky dětské chirurgie, v té době ještě sídlící v budově dětských klinik na Karlově, jedl párek a pil bílé víno značky Debré (foneticky to byla nejbližší příbuzná značka jménu paní primářky MUDr. le Breux) a rozhlížel jsem se kolem. Byli jsme spolu s kolegou MUDr. Mráčkem dva noví.

Na každém z kolegů, zjevně starších čtyřiceti let bylo něco zajímavého, a některé jsem znal již z doby studia. Díky plodu vinné révy a dobrých párků z uzenářství Zvonařka se rozhodl brzy neformálně rozproudil a já jsem si všiml lékaře, kterého jsem již jednou viděl, a to před půl rokem na oslavě 65. narozenin přednosty kliniky prof. Tošovského. Tehdy mě zaujal tím, jak elegantně řídil celou oslavu, která i v uniformní šedi betonové architektury kulturního střediska sedmdesátých let byla důstojná, včetně malého koncertu, který udělal z běžné, oficiální slavnosti s proslovem a zdravicemi milou, společenskou událost. Až dlouho potom jsem se dozvěděl, že nejtěžší na celé akci bylo, pro tehdy již zkušeného organizátora, přepravit stokilovou harfu do prvního poschodí kulturního střediska.

Když jsem se zeptal kolegy, který již na klinice nějakou dobu byl, kdo to je, odpověděl mi jako úplnému ignorantovi: „To je přece sekretář společnosti a ordinář pro dětskou onkologii“ (jednalo se tehdy o sekci dětské chirurgie České chirurgické společnosti JEP). Když jsem však zjistil, že se pan sekretář věnuje plně jen „své onkologii“, zdálo se mi, že z učení od něho toho moc nebude, i když už mu čtyřicet bylo, protože já chci být přece dětským chirurgem.

Ale hned další měsíce ukázaly opak. Na ten rok totiž připadl kongres dětské chirurgie s mezinárodní účastí. Myslel jsem si, že kongresy a konference musí mít na starosti jedině přednosta kliniky, ale k svému překvapení jsem při ranních hlášení postupně zjišťoval, že hlavní slovo a respekt v rozhodování o tom, co, kdy a jak bude, měl pan sekretář, budoucí první profesor oboru dětské onkologie, přednosta Kliniky dětské onkologie, děkan lékařské fakulty, prorektor Univerzity Karlovy, předseda České učené společnosti etc. et etc.

Kongres se konal na podzim v roce 1978 v Praze. Nikdy jsem se podobné události nezúčastnil a byl jsem tou akcí uchvácen. Mohl jsem vidět mnoho zahraničních osobností dětské chirurgie a během společenského programu slyšet skvělou hudbu, která zněla v krásných prostorách v podání skvělých hudebníků.

Vše bylo dokonale zorganizované a přitom přirozené a jednoduché, takže se člověku neznalému věci zdálo, že stačí vhodně seřadit přednášky, sepsat si, co kde říci, dát si zkontrolovat cizojazyčný text a pak se ho naučit zpaměti nebo přečíst a je to. Vlastně vždyť je to tak jednoduché. Pan sekretář, který jakoby znal moje naivní myšlenky, mě při jednom ze společenských večerů kongresu v Jiřském klášteře překvapil neočekávaným úkolem, oznámit změnu v programu koncertu Českého komorního orchestru, protože jeho umělecký vedoucí Mistr Josef Vlach onemocněl.

Bylo to jen několik vět ve dvou jazycích a mohl jsem mít i malý lístek s textem v ruce, ale mně to připadalo, jako bych měl vystoupit s monologem Hamleta. A navíc mě stále něco nutilo říci, že se koncert pro onemocněného nekoná. Nevím už, kolik chyb jsem udělal, kolikrát jsem se přečkl nebo zadrmlil text, ale pan sekretář byl k mému epizodnímu výkonu velkorysý, a když jsem se omlouval, že to asi nebylo to pravé, povzbudivě poznamenal: „Vidíte, že vám rozuměli, sedí na místě a nešli domů.“

Od té chvíle jsem si uvědomil, kolik času, námahy a zkušeností je třeba vynaložit i pro krátké vystoupení, má-li být profesionální a nikoliv jen výsledkem šťastné náhody. Také jsem poznal jak je dobré, když je člověk shovívavý a má pochopení pro nedokonalost druhých.

Pan profesor toto pochopení má a spolu s humornou pohotovostí uměl napravit časté chyby svých fámulů, mezi které jsem se po této příhodě rád zařadil.

Mezi záliby pana profesora patří také historie medicíny, které se věnoval jako sekretář a pozdější předseda lékařské sekce Československé společnosti pro dějiny věd a techniky při Československé akademii věd (ČSAV). Sekce měla své pravidelné přednášky v sále ČSAV v klášteře v Emauzích. Docházeli jsme tam s kolegou MUDr. Michalem Weinrebem promítat diapozitivy k přednáškám mnoha slovutných osobností a za odměnu jsme mohli pít plnými doušky ze studnice historie medicíny. Ale tyto doušky v kombinaci s přítmím sálu, monotónním zvukem větráku diaprojektoru a postupující teplotou v sále nás vždy natolik omámily, že se nám i při sebevíce zajímavé přednášce chtělo spát. A i když jsme promítali ve dvou a zdá se to nemožné, usnuli jsme jednou oba. (Pravidelně spal vždycky jeden.)

Když se po obvyklém: „Další diapozitiv prosím“, nic nedělo, a stejně tak po opakovaných žádostech přednášejícího, a v sále se navíc ozval smích, pan profesor, který znal naši slabost, se otočil a svým zvučným hlasem konstatoval: „Oni opravdu usnuli oba!“ Samozřejmě, že jsme hned procitli, ale jak jsme se snažili rychle napravit vzniklou situaci, přeházeli jsme diapozitivy a převrátili diaprojektor. Byla to situace podobná grotesce z éry němého filmu. Pan profesor se však ani nerozzlobil ani nad námi nenaříkal, ale svým důstojným hlasem pohotově poznamenal: „I když vše nasvědčuje tomu, že jsme pro dnešek skončili, my budeme naopak pokračovat, když se nám páni promítači tak dobře prospali. Mějme s nimi strpení, protože když jsme je tak náhle probudili, tak jim to asi bude chvílku trvat.“ Naštěstí jsme se rychle zorientovali a brzy se mohlo pokračovat v promítání. Na konci přednášky se tak předchozí extempore jevilo jako předem připravená vložka pro pobavení publika.

Shodou okolností jsem se stal také sekretářem již zmiňované společnosti a všechny první akce, které mi byly svěřeny, jsem se snažil udělat podle toho, co jsem se od pana profesora naučil. Pokaždé jsem si při tom znovu ověřil, že na setkání, které má přinést radost, poznání a užitek, se musí člověk pečlivě připravit. Pečlivá příprava a vytrvalá píle jsou totiž nezbytnou složkou každého nadání, a když se k tomu přidají přirozené dary a vlohy pro hudbu, výtvarné umění, literaturu a další, vznikají z toho všechna ta krásná setkání, skrze která nás pan profesor Koutecký jemně, ale vytrvale přivádí ke kráse, harmonii a štěstí. Postupuje podle věčně platného receptu na štěstí: „Starajíc se o štěstí druhých, nacházíme své vlastní.“

Milý pane profesore, milý Josefe, buď dlouho živ a stále šťasten!

Richard Škába

Vzpomínka **doc. MUDr. Václava Smetany, DrSc.**, emeritního přednosty Ortopedické kliniky 2. lékařské fakulty, připomíná odvíjející se kotouč biografického filmu.

Vita brevis est sed mirabilis

Život je krátký, ale mnohdy obdivuhodný ve splétání osudů různých lidí, vršení náhod či zvláštních setkání. Mnohdy z pozdního pohledu vypadá vše jako dobře připravené představení.

Obraz první:

V době, kdy nikdo z nás netušil, čím bude, mladá blondýnka, budoucí manželka, kterou jsem ještě neznal, pracovala vždy v době gymnaziálních studií o prázdninách jako pomocná sestra na pediatrii v Novém Bydžově. Tam potkávala sebevědomého čerstvého absolventa medicíny, obdivovaného sestrami pro jeho elegantní zjev, jasně cílevědomého, který seznamoval své okolí se svým životním plánem stát se kardiochirurgem. Svou šikovností všechny o tom přesvědčoval.

Obraz druhý:

Na 1. lékařské fakultě se dívka z prvního obrazu seznamuje se svým kroužkovým vedoucím, po ukončení studia následuje jejich svatba s nástupem obou do nemocnice v Náchodě, do vyložené českého pohraničí s řadou pověstí, zázračných studánek, fantastických primářů a enormně zkušených obvodních všeumělců, tedy rodinných lékařů schopných poradit a pomoci mladým kolegům na lůžkových odděleních. Tam začíná medicínská pouť manželů Smetanových.

Obraz třetí:

Lékař z Náchoda vyhrává v roce 1962 konkurz na místo sekundárního lékaře na 2. klinice pro dětskou chirurgii a ortopedii UK prof. MUDr. Otakara Hněvkovského, DrSc., patřící tehdy již k Dětské fakultní nemocnici. Na nejkrásnějším ze tří dětských oddělení této historické budovy na Karlově náměstí č. 1, ve třetím patře pracuje mladá, krásná a zkušená staniční sestra, bývalá reprezentantka v házené, která začala v té době spojovat svůj život s oním mladým mužem z prvního obrazu, jenž se stal výrazně perspektivním lékařem dětské chirurgie DFN pana profesora Kafky, mladým MUDr. Josefem Kouteckým, který svým blízkým byl znám pod jménem Peťa. Ten miloval čtyři „věci“, pokud se to tak dá říci: paní Jitku, pana profesora Kafku, svůj obor a hudbu. S narůstajícím pracovním přátelstvím mladého ortopeda a staniční sestry

paní Jitky, která se stává mezitím manželkou pana Dr. Kouteckého, tato dvojice se sblíží s párem manželů Smetanových a chodí společně do divadel, především do divadla Na Zábradlí šedesátých let obdivovat nové dramatické nápady (Král Ubu) a po představení u baru i herce (např. tehdy kouzelného pana Libíčka či probírat kouzlo paní Málkové). Tato část je organizována manželi Kouteckými, naopak manželé Smetanovi přivádějí pana Dr. Kouteckého s chotí poprvé na hokej ČSSR-SSSR. Oba tak poprvé obdivují, kam až v době nesvobody je možné veřejně dávat najevo politický nesouhlas a dodnes slyším hodnocení Dr. Kouteckého, že se mu to líbí a že si to musíme někdy zopakovat (i s pohledem na schlíplé bílé helmy).

Byl to, alespoň pro mne, krásný čas. Paní Jitka mne od počátku informovala s nadšením o první dlouhodobé mezinárodní stáži jejího manžela v NSR v oboru, který si po chirurgickém vybral, tedy z onkologie. Ona sama naopak napomáhala aktivně mé snaze o nové metody trakční léčby u novorozeneckého vykloubení kyčlí, která se pak stala metodou naší kliniky. Nic netrvá věčně, vše se rozplynulo, dny především dospělé ortopedie na Karlově náměstí se chýlily ke konci, sestra Jitka odešla, odešla řada členů kliniky a odešel jsem i já od ledna 1980 na místo přednosta ortopedicko-traumatologického oddělení nemocnice v Kolíně a naše styky se přerušily.

Obraz čtvrtý:

Růstem náplně práce i vrcholové operativy v Kolíně jsem se stal krajským odborníkem oboru ortopedie a traumatologie Středočeského kraje. Prací v poradním sboru hlavního odborníka jsem se stal po polovině 80tých let s panem prof. Kouteckým jako s hlavním odborníkem MZ pro onkologii při snaze o vypracování směrnic o postupu a povinnostech oborů v péči o onkologické pacienty. Po tomto setkání jsem nevěřil, že by se něco mohlo změnit, že bych mohl z Kolína někdy odejít, natož si myslet, že bych mohl v budoucnu ještě někdy s panem profesorem Kouteckým spolupracovat.

Obraz pátý:

Můj návrat na 2. ortopedickou kliniku díky událostem z konce roku 1989 znamenal nejen návrat do svazku Fakultní nemocnice na místo přednosta, ale především do svazku 2. lékařské fakulty pod vedením pana prof. MUDr. Kouteckého, DrSc., člověka, kterého jsem si nesmírně vážil a který mi po návratu pomohl splnit povinnosti a podmínky, které jsem splnit musel.

Schválením ředitele nemocnice a prof. Kouteckým mne vrátilo ke všemu, co jsem měl rád od moderní rozsáhlé operativy, rozšiřování léčebného repertoáru kliniky až po přednášky, praktickou výuku a zkoušky od zápočtů až po státnice. Vrátil jsem se do středu dění s děkanem, který byl brilantním řečníkem, ať šlo o slavnostní projevy na fakultě či univerzitě, při

otevírání studia nebo při promociích. Pravými perlami byly proslovy při příležitosti slavných koncertů, které prof. Koutecký jako děkan či prorektor organizoval, které dokládaly jeho vzdělanost a vědomosti. Slavné jsou i jeho novoročenky. Perlami byly rovněž jeho laudace. Doufám, že bohatství jeho proslovů bude písemně zachováno.

Při pravidelnosti této jeho činnosti jsem jen sledoval, jak ten čas rok za rokem letí. Mezitím jsem věnoval občas i péči členů jeho rodiny, naopak jsem využíval v mé rodině jeho odborných vědomostí. Vždy mne bude mrzet, že léčení jeho choti Jitky už na mne nevyšlo.

Často na to vše myslím, ale nejraději vzpomínám na těch několik let v dobách šedesátých, kdy jsme byli mladí a plnily se nám první sny, alespoň ty medicínské.

Pro mne bude prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc. symbolem 2. lékařské fakulty a mužem, který s důstojností nesl nejen funkci děkana, ale byl postavou, myšlením i skutky hoden funkce prorektora Univerzity Karlovy v Praze.

Vážený pane profesore, Spectabilis, Vaše Magnificence, milý Petě, jak jinak Ti přát k Tvému životnímu jubileu než slovy

AD MULTOS ANNOS

Václav Smetana

Když se stal **profesor MUDr. Jaroslav Fajstavr, DrSc.** přednostou Kliniky ušní, nosní a krční v Motole, rozvinula se spolupráce klinik obou pánů profesorů do nebyvalé šíře a kvality. Profesor Koutecký říkával, že by „Fajstavra měli zavřít v pondělí ráno na operační sál a pustit ho domů až v pátek večer“. Takovým byl v jeho názoru operátorem. Podařilo se jim společně mnohé.

Prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc.

V „Who is Who“ by byl prezentován jako:

Zakladatel a budovatel československé dětské onkologie, kterou vyzdvihl na vynikající světovou úroveň.

Opakovaně ve funkci děkana dokázal 2. lékařskou fakultu UK posunout do čela vysokých škol v České republice.

Já bych doplnil: Perfekcionista. Jeho přednášky a eseje komentující například nádherné hudební večery byly vždy неотřelým literárním skvostem. Nabitý sál, tisíce věrných posluchačů nechodilo poslechnout si jen hudbu, ale těšilo se i na jeho zasvěcené úvody, se spoustou až filozofických úvah o programové náplni. (Jeho žena mi prozradila, že si dokonce cvičil i přednes!)

Veliký milovník a znalec všeho krásného v literatuře, ve výtvarném umění a v hudbě, kterou i sám aktivně provozoval.

Ale především a nad tím vším: dobrý člověk. Nežil jen vědou, prací pro fakultu, pro dětské pacienty. Kdysi jsme se náhodně potkali v Českých Budějovicích. V náručí nesl balík zavařovacích lahví. „To víš, musím ženě pomáhat se zpracováním nádherného ovoce. Dalo to ale práci ty lahve vůbec sehnat.“ (Jeho žena mu byla a je celoživotní oporou, realistická, první kritik jeho přednášek, nenápadná brzda, když cítí, že to Pepíček přehání v čerpání duševních i fyzických sil).

A vynikající, spolehlivý přítel. Naše přátelství vznikalo, rostlo a sílilo v průběhu naší práce. Začalo před více než 30 lety, na podkladě perfektní spolupráce při řešení nádorových onemocnění v oblasti hlavy a krku u dětí. Výsledkem je celá řada – dnes již dospělých „pacientů“, kteří se k nám hlásí, vodí nám ukázat své děti – je to nejen výsledek naší spolupráce, ale i doklad lidského, osobního vztahu k těmto dětem.

Vím, že v řadě příspěvků k Pepíčkovým osmdesátinám nebude chybět výčet jeho úspěchů na vědeckém, výzkumném i léčebném poli. Samozřejmě, že je znám, sleduji je a jsem hrdý, že jsem se zejména na tom léčebném poli malou kapičkou mohl podílet. Ale na prvním místě mého vztahu k němu je právě to spolehlivé, lidské přátelství.

Takže: věřím, že se vyhneme úskalím a strastem tělesným ještě pořádnou řádku let a naše přátelství znovu oslavíme při naší devadesátce.

Jaroslav Fajstavr

Když se **profesor MUDr. Vladimír Beneš, DrSc.** ujal vedení nově zřízeného oddělení dětské neurochirurgie v motolské nemocnici, otevřela se konečně dětské onkologické klinice a panu profesoru Kouteckému možnost zajistit komplexní péči i o děti nemocné nádory mozku. Profesor Beneš je pro jubilanta velkou osobností. Nejen kvůli těm nádorům. Jeho vzpomínka je přesvědčivým dokladem jejich vzájemných vztahů.

Když jsem po propuštění z armády přešel do Fakultní nemocnice Motol, abych tu založil neurochirurgické oddělení, nebyla to žádná sláva, nikdo mě nevítal. Kromě dětských neurologů, s nimiž jsem spolupracoval již ve vojenské nemocnici, neměl o neurochirurgii nikdo zájem, nikoho nenapadlo, že by ji mohl potřebovat. Byl jsem proto v nepříjemné izolaci, kterou jsem snášel tím hůř, že jsme ve vojenské nemocnici byli až do roku 1969 jedna rodina.

Pak přišel jednoho dne prof. Josef Koutecký, přednosta velké renomované kliniky, a nabídl mně, primáři nejmenšího oddělení, pořádání pravidelných společných seminářů. Teprve na nich jsem ho poznal. Byl vždy noblesní, tolerantní k názoru jiných, vždy pohotový, vtipný, plný optimismu. Pro mne, který měl rád otevřené odborné diskuse, to byla první podaná ruka, jakoby někdo konečně rozsvítil. Pamatuji, jak jsem přijel z Paříže otřesen statistikami o hrůzných následcích ozařování malých dětí s meduloblastomem. Josef okamžitě v léčení meduloblastomu reagoval.

Pohodové semináře ustávaly, asi proto, že onkologové se stále víc řídili schématy z velkých západních studií, ale osobní styk všech pracovníků zůstal, o každém pacientovi jsme společně rozhodovali po dlouhé diskusi. Spolupráce malého oddělení s velkou klinikou byla vždy výborná.

Za své zásluhy o dětskou neurochirurgii jsem byl pověřen, abych jako prezident organizoval kongres Internacionální společnosti dětské neurochirurgie. V roce 1992 to byla organizačně jen velmi těžko zvládnutelná událost. Z celé nemocnice Motol o světovém sjezdu věděli jen dětské neurologové a onkologové, kteří se aktivně zúčastnili. Musím přiznat, že sjezdu se účastnil jako tehdejší ministr zdravotnictví doc. Martin Bojar, tedy neurolog z Motola.

Sjezd dopadl odborně, společensky i finančně velmi dobře, proto jsem mohl poměrně velkou částku darovat na výstavbu onkologie Josefa Kouteckého, na kterou se tenkrát organizovala sbírka. Bylo to nejen uznání významnému oboru, bylo to i za tu podanou ruku a rozsvícení v tmavém pokoji.

Při pohodové spolupráci s profesorem Josefem Kouteckým jsem samozřejmě poznal jeho košaté zájmy. Líbily se mi, proto jsem Josefovi fandil i po svém odchodu do důchodu nejen v jeho děkanské funkci, ale i v pořádání legendárních koncertů, na které chodím dodnes.

Nevím, Josefe, jestli jsme se za tu krátkou dobu poznali dost, abych něco směl připsat k Tvým kulatým narozeninám. Ale věřím, že se svou noblesou a pohodovostí přijmeš přání dalších let od svého přítele

Vladimíra Beneše

V konci období „budování socialismu“ doslova vpadl svým uměním a následným přátelstvím do života manželů Kouteckých **Mistr Oldřich Kulháněk**. Na počátku jejich více než dvacetiletého setkávání nestál nikdo menší než císař Rudolf II. a věda i umění, kterým jeho Majestát holdoval. Oldřich Kulháněk mu dal v šesti nádherných grafických listech podobu, které Peťa, milovník rudolfínské doby, nemohl odolat. Od té chvíle podléhají on i jeho paní Jitka kouzlu celého jeho díla i šarmu jeho osobnosti.

Své laudatio začnu trochu ze široka. Přemýšlel jsem, kdy vzniká a kde pramení vzájemné pochopení, přerůstající v přátelství mezi lékařem a umělcem. Snad je to tím, že se oba zajímají o člověka, že středobodem jejich činnosti je u jednoho pomoc tělu i duši a u druhého – umělce, je to umělecká výpověď o stavu duše člověka. Je to vzájemné pochopení obou, je okouzlením i inspirací. Lékař i umělec se dotýkají největšího lidského tajemství – samotné existence života.

A teď trochu jednodušeji, vždycky je dobré mít za přítele lékaře, který, když může, tak pomůže. Já zase na oplátku mu zpříjemním svými díly realitu, ve které žije.

Mé setkání s naším jubilantem se datuje od roku 1989. V tomto roce jsem vytvořil cyklus leptů zvaný Rudolfini. Byla to moje apoteóza doby, kterou považuji za jeden z vrcholů českého, ale i evropského umění. Na bratislavském hudebním festivalu byli moji Rudolfini vystaveni a vzápětí jsem měl telefonát, ve kterém mne známý profesor Koutecký skládal komplimenty, a tak jsme si domluvili setkání v mém ateliéru. Mé sympatie okamžitě přerostly v nadšení, neboť jsem v osobě Josefa Kouteckého poznal člověka, který nejenže obdivuje mého milovaného Rudolfa II. a umění jeho doby, ale s kterým jsem si, tak jak šel život, rozuměl a byl inspirován víc a víc. Stali se z nás přátelé, nechci, aby to znělo banálně. Jelikož jazyk nedokáže postihnout celý obsah onoho sdělení, raději zůstanu u prostého- jsme přátelé. Mne Peťa fascinuje hloubkou svého myšlení, zájmů i invence. Pro mne je opravdu inspirující každé setkání s ním.

Jestli někdo dovede verbálně postihnout to, co jsem vytvořil, je to on. Často mu závidím, že to tak umí, ale nakonec si říkám, nedej bože, kdybych tohle uměl jako on, asi by to moje kreslení za nic nestálo. Můj prostor pro dobrodružství ducha je totiž moje kresba, grafika a tak to máme docela dobře rozdělené. Asi bych toho napsal i více, o tom, jak si rozumíme i v těch praktických věcech života, že po nás nikdo (tedy ani naše drahé polovičky) nemohou chtít zatlouct hřebík. Že jsme vyznavači života, že hledáme to lepší, i když je to hodně těžké, zkrátka, že ctihodný profesor Koutecký je můj kamarád do nepohody.

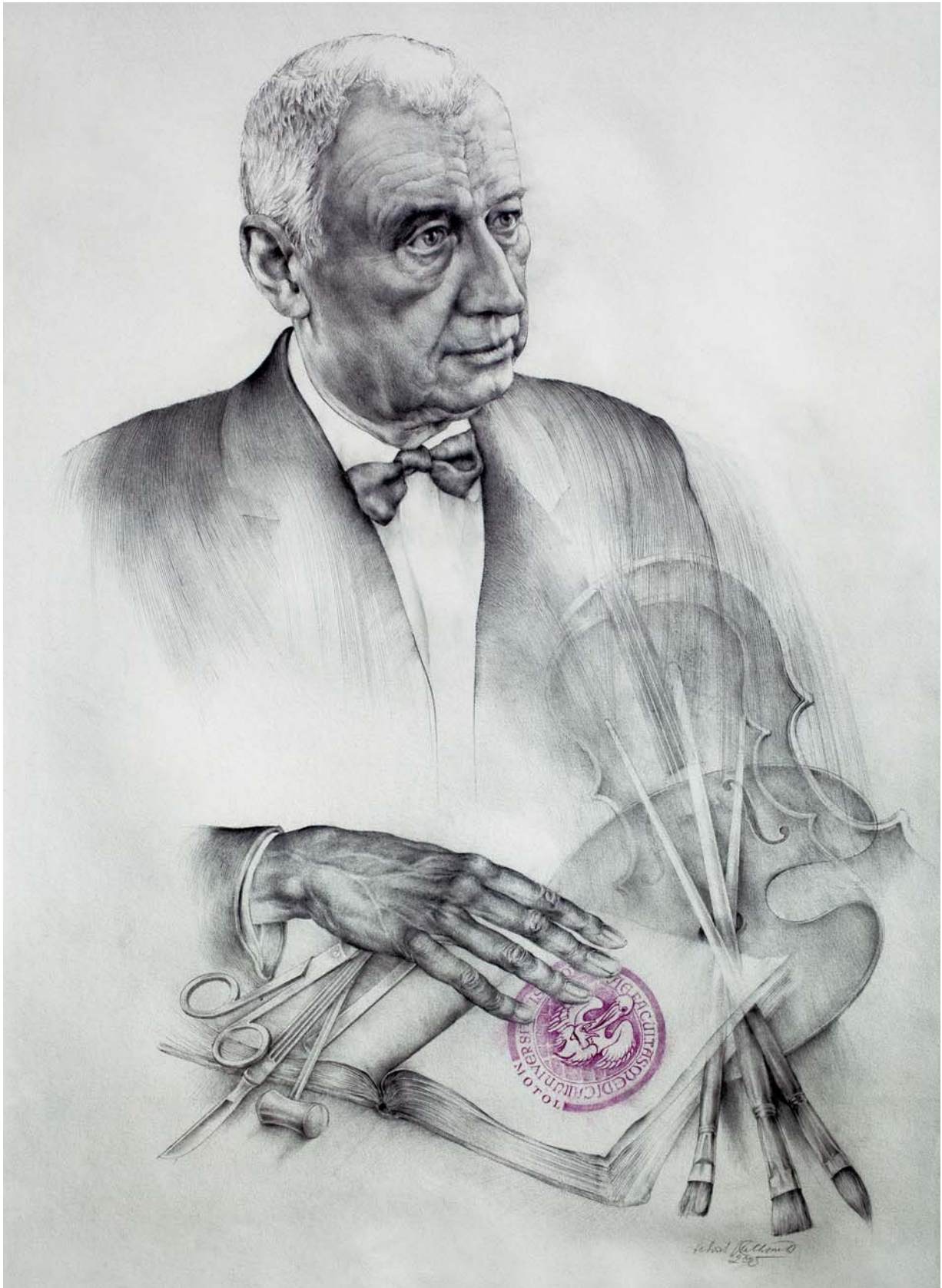
Co mu ale opravdu závidím, je jeho přirozená noblesa a nadhled i v tom, jak dokáže poslat hlupce do háje. Učím se, učím, ale jako umělec jsem moc emotivní.

Milý příteli, milý Peťo, přeji Ti všechno, co bys rád, buď mi vzorem a hled' na mne se sobě vlastní noblesou a nadhledem.

Tvůj

Oldřich Kulháněk

Skizeň (léta 1990-2010)

Domnívám se, že uvádět posledních dvacet let dosavadního života pana profesora Kouteckého je nošením dříví do lesa – stal se jednou z nejznámějších osobností „polistopadového“ období v naší republice – nejen v medicíně. Stačí připomenout, že byl jednou z prvních pětadvaceti osobností zařazených na počátku 90. let (minulého století) do velmi sledovaného a oblíbeného televizního pořadu GEN. Televizních a rozhlasových pořadů, ve kterých měl příležitost nabízet veřejnosti své názory, stejně jako článků v různých časopisech bylo mnoho desítek a reakce veřejnosti na ně vyjadřovaly stovky dopisů a telefonátů. Mimořádný ohlas vyvolával rozhlasový pořad „Jak to vidí...“, ve kterém po tři roky komentoval otázky obecné kulturnosti (a nekulturnosti) naší současnosti.

Po sametové revoluci, tedy od roku 1990, ve kterém oslavil šedesátiny, měl za sebou nepřehlédnutelné pracovní výsledky a mohl začít odpočítávat. Jeho činnost se ale naopak násobila. Klinika, kterou vedl, začala díky založené Nadaci Národ dětem a jejím prostřednictvím získaných finančních prostředků vzkvétat. Nejen ji, ale i mnoho s ní spolupracujících ústavů a klinik bylo možné vybavit moderními diagnostickými i léčebnými přístroji. Úroveň péče o děti nemocné nádory začala stoupat. Nastupovali noví pracovníci, začala se rozvíjet spolupráce se zahraničními pracovišti, na klinice bylo možné vybudovat první laboratoř a vyvrcholením jeho úsilí byla výstavba nového pavilonu Dětské onkologie, ve kterém bylo možné vybudovat jak důstojné ambulance a výzkumné laboratoře, tak zejména radioterapeutické oddělení. Po desetiletích, kdy bylo nutné den co den převážet nemocné děti k ozařování do ostatních pražských nemocnic, začaly být ozařovány „doma“.

Na samém začátku té převratné doby rozšířila činnost profesora Kouteckého nová, velice rozsáhlá dimenze. 1. února roku 1990 se stal děkanem 2. lékařské fakulty a společně s akademickými spolupracovníky v kolegiu děkana, ve Vědecké radě fakulty a v jejím Akademickém senátu se podařilo ustavit nové, do té doby chybějící ústavy a kliniky. Vyžadovalo to dokonalou spolupráci s vedením nemocnice a právě tak s vedením Univerzity Karlovy. Vztahy pana profesora s rektory a jejich kolegií dosáhly úrovně hodné pražského vysokého učení. Děkanoval dlouhých třináct let, rozšířených o vsunuté tři roky, ve kterých byl jejím prorektorem. Během tohoto šestnáctiletého období připomenul ojedinělým způsobem 40. a 50. výročí založení fakulty (mj. publikacemi *Étos Hippokrates* a zejména *Spondeo ac polliceor*, kterými se nemůže pochlubit žádná jiná fakulta) a měl ve funkci prorektora zásadní podíl na důstojných oslavách 650. výročí založení Karlovy Univerzity.

Je přirozené, že byl přizván do rady grémií jako jejich žádaný člen či předseda, byl po léta předsedou České onkologické společnosti a její sekce dětské onkologie. Stal se zakládajícím členem Učené společnosti a při tom všem řídil zdravotnickou činnost kliniky, zaníceně učil (i v rámci postgraduální výchovy lékařů), psal a vydával odborné monografie a učebnice, přednášel u nás i v zahraničí a publikoval desítky odborných sdělení. Jistě není zapotřebí ve výčtu pokračovat. Připomenul jsem to stručně v rámci tohoto jubilejního souboru proto, abych doložil, jak široké byly jeho styky s mnoha jedinci, z nichž někteří, ti nejbližší, do něho následně zařazenými vstupy přispěli.

Ovšem nebyl by to profesor Koutecký, kdyby omezil tuto etapu svého života jen na oblast medicíny. Šíře jeho zájmů o kulturnost a v jejím rámci o umění, se stala natolik známou, že ho do svých řad vtáhli umělci – byl členem správní rady Akademie výtvarných umění, je předsedou Nadace Národní galerie v Praze, členem Nadace Sdružení českých umělců grafiků Hollar a mnoho let členem Rady Národního divadla. Byl duchovním strůjcem vynikajících Salonů Zentivy. To ale není

zdaleka všechno – byl iniciátorem a organizátorem šedesáti proslulých Karolinských a Rudolfinských komorních koncertů Kocianova kvarteta, zahajoval desítky vernisáží výtvarných výstav, křtil knihy a hudební nosiče a je autorem knížky pro děti Vodníček Buližníček, několikadílné edice Krásná setkání (další připravuje) a pozoruhodné knihy Život od beznaděje k úspěchu, ve které vzpomíná na svůj život s dětskou onkologií. Ze všech vyzařuje jeho láska k českému jazyku a z mnohých i jeho láska k Praze. A znovu – všechna tato činnost mu přinesla mnoho nových setkání a přátelství, vyjádřená jejich protagonisty na následujících stránkách. Končí je příspěvky osobních Peťových přátel, které jsem nemohl zařadit do zvolené struktury knihy, která však pro něho budou právě tak významná a milá. Bylo by toho ještě mnoho, co bych mohl nebo měl doplnit. To ale není záměrem. Ono totiž všechno to ostatní vyplyne z následujících příspěvků jaksí samo.

Profesor Koutecký má už od studentských let slabost pro patologickou anatomii. Také pro pathology. Bylo více těch dobrých, ale tři z nich byli přece jen pro něho nej- : předně jeho učitel profesor Heřman Šikl, dále spoluautor jeho velké monografie o nádorech dětského věku docent Karel Motlík a konečně jeho spolupracovník v klinické praxi profesor Josef Stejskal. Ten si vychoval nástupce, který se stal Kouteckého patologem čtvrtým. **Profesor MUDr. Roman Kodet, CSc.**, přednosta Ústavu patologie a molekulární medicíny, Peťovi napsal:

Pana profesora Josefa Kouteckého znám od svých studijních let a své promoce před 30 lety. Jeho uvážlivý a citlivý přístup k nemocným dětem jsem postřehl hned po prvních krůčcích ve svém oboru, v patologii, kdy mě tehdejší šéf Ústavu patologie, doc. Josef Stejskal, pověřil převzít onkopatologickou diagnostiku u dětí. Tehdy jsem začal navštěvovat pravidelné mezioborové semináře na Klinice dětské onkologie, přestěhované do dětské části Fakultní nemocnice v Motole z Karlova. Vždy jsem se těšil na písemnou pozvánku, kterou pan profesor Koutecký rozesílal nám, přespolním, poštou a čísloval je v pořadí. Po letech mělo číselné označení trojmístnou podobu. To vypovídalo o vytrvalé a usilovné klinické práci, zvažování diagnóz, způsobech léčby a někdy i o zoufalství nad beznadějně postiženými dětmi onemocněnými zhoubným nádorem. Posluchárna kliniky byla relativně velká, ale nevětratelná místnost se silným stupněm vzdušné vlhkosti. Jakmile se však začalo řešit onemocnění některého z dětských pacientů, na subtropické podmínky klimatu jsme rychle zapomínali. Je velmi pozoruhodné, že i po třech desetiletích přichází pan profesor na semináře, které pořádá Klinika dětské hematologie a onkologie ve spolupráci s dalšími specialisty a scházíme se v posluchárně našeho ústavu v Modré budově Fakultní nemocnice v Motole. Pan profesor je vždy nejen pozorným posluchačem, ale cenným komentátorem a přispěvatelem k diskusím. Co se za tu dobu změnilo? Pan profesor vedle jedinečného vedení svého pracoviště ukázal svůj obrovský nadhled a svou píli v mnoha dalších rovinách, o kterých jsem neměl jako začátečník ani povědomí. Předně jej v porevolučním období naše

fakulta opakovaně volila děkanem. Po celou dobu jeho děkanování jsem měl pocit jistoty, že naše jednání na fakultě je svobodné, nezatěžované zbytečnostmi a mohli jsme se skutečně věnovat své práci a přípravě studentů na povolání. Bylo jasné, že pan profesor přebíral na svá bedra mnoho úkolů, od kterých nás tím oprostil. Jeho nezměrnou píli a vůli pomáhat nejen pacientům, ale také spolupracovníkům z jiných oborů mohu doložit i svými osobními zážitky. Nemohu zapomenout na svou inauguraci na místo přednosta Ústavu patologie v roce 1992, kterou pan profesor režíroval s noblesou a šarmem a neváhal vážít cestu na Albertov, kde mi symbolicky předával žezlo vedoucího po panu profesorovi Stejskalovi. Ostatně se tehdy pan profesor Koutecký vracel do míst, kam pravidelně a pilně docházel jako student k profesoru Heřmanu Šiklovi a kde sbíral

také své první medicínské zkušenosti. Patologie zůstala panu profesorovi Kouteckému stále blízká, a to nejen proto, že biop- tické nálezy byly vždy s napětím očekávány na klinice prakticky ke každému pacientovi, ale také proto, že měl a má mezi patology řadu přátel ve své generaci (doc. K. Motlík, prof. J. Stejskal a další) a má také nepřímé žáky, ke kterým se hlásím já osobně. Vyučován panem profesorem jsem sice nebyl pravidelně, ale každé setkání považuji za školu života, školu slušnosti, korektnosti a oduševnělosti nebývalé síly. Kdo zažil pravidelné příspěvky pana profesora na vědeckých radách fakulty k životním výročním velkým osobnostem fakulty, ale i lidem všech profesí věrných fakultnímu prostředí, jistě přitaká, že tyto příspěvky měly neopakovatelné kouzlo, vtip a nadhled. Nikdy nepropadly do formálních a fádních klišé. Pokaždé jsme vycházeli z těchto laudací povznesení nad výrazem úcty k jiným, někdy i vzdálenějším spolupracovníkům pana profesora Kouteckého. To byla škola, která nás ovlivňovala a připravovala do budoucna. Panu profesorovi vděčím, jako jeden z mno- ha, za svůj akademický růst. Nedovedu si představit, jak bych dopadl, kdyby si mě pan profesor nepozval a neuložil mi úkol, že musím v inaugurační přednášce obhájit své nastávající jmenování profesorem. Myslím, že bych se k tomu sám nikdy neodhodlal.

Významnými momenty odborného života byly i zahajovací proslovy před konferencemi. Upřímně jsem byl vyveden z míry přátelským proslovem pana profesora Kouteckého při příležitosti zahájení 31. sjezdu českých patologů, který jsme jako ústav pořádali v roce 2004. Tehdy se pan profesor přihlásil ke svým začátkům v Hlavově ústavu za vedení profesorem H. Šiklem a mě překvapil předáním vydání známé učebnice profesora H. Hamperla z roku 1942 jako skutečné bibliografic- ké lahůdky.

Vrcholem byly proslovy pana profesora při koncertech, které pro fakultu, univerzitu a přátele za přispění Kocianova kvarteta a mnoha dalších hudebníků pořádal a stále pořádá. Mohu říci, že jsem se vždy těšil nejen na zážitek hudební, ale neméně také na projev pana profesora.

Přeji touto krátkou zdravicí panu profesorovi do dalších let pevné zdraví a pocit, že jej máme v úctě a rádi. A toto přání má osobní trochu sobecký podtext – přeji totiž i sobě, abychom se mohli dál setkávat a já si mohl dopřát naslouchat a vnímat osobnost, ke které cítím hlubokou úctu a vnímat náklonnost, která je vyzářována celou osobou pana profesora.

V Praze 31. ledna 2010

Roman Kodet

Jestliže platí, že „jablko nepadá daleko od stromu“, dokazuje to žák a nástupce profesora Fajstavra na místě přednosta Kli- niky nosní, ušní a krční **docent MUDr. Zdeněk Kabelka** dokonale. Profesor Koutecký ho zná od jeho učňovských let.

V životě je jen málo lidí, které můžeme zařadit mezi své učitele v tom nejlepším slova smyslu. V mém životě k nim pan profesor Koutecký patří. A při tom jsme se nikdy nesečkali jako student a vyučující. Poprvé jsem pana profesora poznal, když naše klinika navázala těsnou spolupráci s Klinikou dětské onkologie. To, co jsem ihned vycítil a co naprosto odpovídalo mému chápání světa, byla jeho lidskost. Chápání rozměru, jak věci mají být seřazeny a jak je to správné. Na to není potře- ba mnoho slov, myslím, že někdy není ani potřeba mluvit. Přitom je pan profesor Koutecký mistrem slova, ctitel a propa- gátor krásy českého jazyka.

Setkání s panem profesorem jsou většinou krátká, pracovní, nebo jako lehký dotek cestou na chodbě motolské nemoc- nice, nebo na koncertě. Na délce však nezáleží, protože máte pocit, že setkání vlastně navazují. Stejně je to i s pocitem, že pan profesor patří k těm stavitelům, kteří s rozmyslem vybudovali základy a trpělivě vedou stavbu do výšky tak, aby byla silná, prostorná a lahodila oku i duši. Místo dobře vypálených cihel a neošizené malty používá pan profesor znalosti a pochopení. A nemá rád, když se staví lajdácky – v medicíně, v politice, nebo kdekoliv jinde.

Jen jednou jsem se s panem profesorem setkat nechtěl. To když jsem vyšetřil jeho vnuka, který měl potíže se záněty střed- ního ucha a bubínek si říkal o operaci, možná ne jednu. Říkal jsem si, že bych panu děkanovi nerad přiděloval starosti. Nález nevypadal dobře.

Začali jsme cvičit autoinsufiaci středouší. Zní to vědecky, ale ve skutečnosti vypadá trochu směšně. Pan profesor mne krátce na to potkal na nádvoří nemocnice, zkoumavě se na mne podíval a řekl – „pane docente, vy na tom ušním máte zvláštní metody léčení – děti vám neslyší a vy je nutíte foukat do balónku“. Nasazená léčba fyziologického provzdušňování středouší měla naštěstí přímo fantastický úspěch. Tím foukáním jsme nejen unikli operaci, ale bubínek se uvolnil, vypnul a za tři měsíce nebylo poznat, že se ve středouší dělo něco špatného. To cvičení pomohlo stovkám dětí, ale bubínek vnuka pana profesora vidím před sebou jako fotografii. Málokdy můžeme vrátit vše, čeho se nám dostalo. Nicméně vracet můžeme tím, že budeme dávat dál.

S poděkováním a přáním všeho dobrého

Zdeněk Kabelka

Dětskou onkologii si nelze představit bez dětské neurologie. Dětská onkologie v Motole má v této oblasti štěstí. Klinikou dětské neurologie vede **profesor MUDr. Vladimír Komárek, CSc.** Spolehlivě rozvíjí odkaz jejího zakladatele profesora MUDr. Ivana Lesného. Pana profesora má rád. Dokládá to jeho laskavá a vtipná úvaha.

Čtyři věty s profesorem Kouteckým a Kocianovým kvartetem

21. prosince slunce na obrátce zajiskřilo a dodalo sílu jak k dopisování grantové žádosti či třídění papírové a elektronické předvánoční pošty, tak i k předsevzetí, že slíbené články budou do konce roku dopsány. Jenže... jak psát o někom, kdo tak brilantně vládne slovem i perem a jehož laudace se staly malými literárními skvosty? Naštěstí večerní komorní koncert přinesl nejen krásnou Dvořákovou hudbu v podání Kocianova kvarteta, ale i potřebnou inspiraci. A tak se z tónů *Amerického kvartetu* postupně vynořovaly čtyři portréty oslavence:

Allegro ma non troppo – ve svižném tempu se profesor K. objeví nejprve jako „Homo creans“, člověk tvůrce, který nejenže skvěle ovládá své milované řemeslo (chirurgii a onkologii), ale který hledá nové cesty a stává se zakladatelem dětské onkologie...

Lento – profesor K. pomalu vzhůru stoupající a shůry dirigující, mentorující i chválící – přednosta, děkan, prorektor ... „Homo dirigens“. Vzpomínám na jeho promoční projevy v Karolinu – jednou provoněné láskyplným pochopením všech aspektů života a rezonující s mužskou polovinou příbuzných v auditoriu („vidíš mámo, i ten pan profesor povídal, že mi ta sklenička a cigárko neuškodí“), jindy lamentující nad úpadkem kultury lékařského jazyka při psaní chorobopisů i odborných článků („tak si to slyšel táto, ani pořádně psát se ten kluk v Praze nenaučí“). Z Dvořákovy hudby vytane i úsměvná vzpomínka na studenty naší fakulty, kteří nejprve dlouho váhali s odpovědí na otázku, kdo namaloval *Ecce Homo 3* (promítám tento obraz na začátku přednášky o vyvíjení i zavíjení lidského mozku), a po nápovědě, že autor obrazu je přítel děkana Kouteckého, jeden z nich šeptl: „Že by Dürer?“

Molto vivace – profesor K. jako „Homo amans“, člověk milující nejen svou ženu Jitku a celou rodinu, ale i své četné přátele, kolegy a studenty. Vidím vždy vlídnou a mírně doprava nakloněnou trpělivě naslouchající tvář a slyším láskyplné nabádání...

Vivace ma non troppo – profesor K. jako „Homo ludens“, člověk hravý a hrající, pianista i spisovatel, básnický na tomto světě zabydlený, vědec, gurmán a romantik...

Americký koncert dozněl a Břevnovským klášterem se nesl dlouhý potlesk. Tleskal jsem nejen Dvořákovi, Hůlovi, Paďourkovi, Bernáškovvi či Černému, ale především panu profesorovi. Pak zazněly koledy a já si v duchu přál, aby profesor Koutecký mohl ještě pár desítek let tvořit, chválit, milovat a hrát si.

26. 12. 2009

Vladimír Komárek

Někdejší laskavá šéfka Oční kliniky dětí a dospělých v Motole – paní **profesorka MUDr. Blanka Brůnová, DrSc.** vždycky byla a dodnes zůstala páně profesorovou obdivovatelkou.

Krédo prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc.

**Spojením vědění a krásy (tj. vědy a umění) spolu s mravností
dosáhnout znovu zásadních principů humanistické kultury.**

Sled oslovení, kterých se prof. Kouteckému od promoce dostalo, by vystihoval odbornou a vědeckou kariéru a vypadal by asi takto:

Pane doktore, asistente, ordináři, primáři, kandidáte věd, docente, přednosto, profesore, doktore věd, spectabilis děkane, magnificence prorektore. Takový výčet by ale zcela pomíjel velkou oblast aktivit pana profesora (zakládající člen a pozdější předseda Učené společnosti, předseda Nadace Národní galerie, člen Rady Národního divadla atd. atd...) Kdybych chtěla uvést všechna uznání, medaile a čestná uznání, jenom jejich výčet by zaplnil několik stran. Vyzdvihnu tedy jen poslední vyznamenání – udělení Národní ceny vlády Česká hlava 2009.

Je tedy zdánlivě velice snadné přičinit několik slov k oslavě krásného životního jubilea tak velké osobnosti. Jakmile ale chci formulovat myšlenky, upadám do naprosto beznadějné neschopnosti. Uvědomuji si totiž brilanci vyjadřování prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc., se kterou formuluje nejen svoje odborná sdělení, články, přednášky, beletrii i popularizující sdělení.

Dovolu mi, abych se zmínila jen o několika oblastech, které pro mne (vynechám ohromné odborné a vědecké zásluhy na poli dětské onkologie) při pohledu na osobnost prof. Kouteckého vystupují do popředí.

Jako členka Vědecké rady 2. LFUK jsem měla déle než 12 let možnost sledovat dokonalé slavnostní laudace při životních výročních pracovníků fakulty. V nich dovedl s nesmírnou a obdivuhodnou důkladností i vtipným nadhledem formulovat kořeny, života běh, odborné zásluhy i náhled do soukromí jubilanta.

Vždycky jsem to velice obdivovala a v duchu se ptala, kde se vezme tolik času i na takovéto aktivity.

Dalším požitekem je pročitání novoročních přání, v nichž prof. Koutecký s paní Jitkou dovede dokonale vyjádřit ohlednutí za končícím rokem a zformulovat hluboce filozoficky, eticky, se značnou mírou empatie a noblesy přání do nového roku. Je svátečním zážitkem pročitat tato moudrá slova a je mou radostí a pýchou, že je mám všechna uložena.

Velice významnou a záslužnou kulturně společenskou aktivitou prof. Kouteckého byly Karolinské koncerty, které se konaly od října 1991 do prosince 2005 a potom jakoby volně přešly v Rudolfské koncerty s profesorem Kouteckým. Být hlavou i srdcem tak skvělých kulturních setkání není jistě snadné. Vztah ke Kocianovu kvartetu (jehož členové se stali blízkými bytostmi i pro nás, posluchače koncertů), dát náplň, získat tým oddaných organizátorů a sponzory, je obdivuhodné. Přítomnost nejvyšších představitelů našeho kulturního, vědeckého i církevního života byla celá léta důkazem velké vážnosti, které se prof. Koutecký těší. Od svých dětských let jsem zvyklá chodit na koncerty, vždycky pro mne hudba mnoho znamenala. Karolinské a Rudolfské koncerty byly zcela výjimečně úvodními přednáškami prof. Kouteckého, v nichž dovedl

prožitek z poslechu obohatit nejen pohledem na hudební skladatele, ale i zasvěceným, obdivuhodným rozbořem díla samotného.

Tak vznikl Klub přátel prof. Kouteckého, který sice nemá organizovanou členskou základnu, ale řadu citově spřízněných jedinců.

Nakonec se musím zmínit o čistě soukromé vzpomínce na prof. Kouteckého.

Před 17 lety to byla v podstatě jen krátká rozmluva, když jsem se na něj obrátila sice také jako přednostka kliniky na děkana, ale především jako pacientka na odborníka. Při tomto relativně krátkém setkání jsem získala pocit vnitřního klidu, síly a přesvědčení, které je tolik potřebné v boji s nepřízní osudu. Tisíceré díky Vám, pane profesore!

Ad multos annos!

Blanka Brůnová

Profesor MUDr. Jan Starý, DrSc. má v životě pana profesora Kouteckého výlučné místo. Jeho odbornou kariéru sledoval od samých počátků a občas se na ni podílel – jako oponent jeho vědecko-pedagogických prací, jako děkan a posléze, když předal do jeho rukou milovanou kliniku. Bylo to předání šťastné, nemohl ji předat nikomu lepšímu a zdatnějšímu. 12. ledna 2004 se Klinika dětské onkologie stala Klinikou dětské hematologie a onkologie a profesor Starý jejím přednostou. Soužití obou přednostů – bývalého a současného je noblesní. Nebývá tomu tak pravidelně.

Profesor Koutecký – dětský onkolog

Šedesátá léta dvacátého století znamenala zásadní zlom v nazírání na dětské zhoubné nádory. Neléčitelná a ve většině případů rychle k smrti vedoucí onemocnění se začala měnit v nemoci vyléčitelné. Pokroky ve výzkumu umožnily pochopit fundamentální rozdíly mezi zhoubnými nádory dětí a dospělých. Mimořádná citlivost řady dětských nádorů vůči chemoterapii ji zařadila po bok operace a záření v nedílné jednotě komplexní léčby dětských nádorů. Na počátku devadesátých let se

dařilo vyléčit sedmdesát procent dětí s nádory. Více než dvacetileté sledování pacientů léčených v dětství pro nádor ukázalo zvýšený výskyt pozdních následků léčby postihujících řadu orgánů a funkcí. A tak excelentní výsledky léčby musely být u některých nádorů korigovány vysokým výskytem pozdních následků a sníženou kvalitou života. Přišel čas zohlednit tuto zkušenost do klinických postupů optimalizujících stávající léčbu. V současnosti hledá dětská onkologie uplatnění postupů cílené léčby a imunoterapie, které by umožnily snížit intenzitu chemoterapie a radioterapie, a tím zlepšily kvalitu života dětí nemocných zhoubným nádorem, které platí za vysokou naději na vyléčení martyriem měsíce i roky trvající léčby s řadou akutních i život ohrožujících komplikací.

Profesor Koutecký po většinu svého profesního života vytvářel zásady diagnostického a léčebného přístupu k dětem s nádory. Měl životní štěstí, že mohl měnit osudy generací dětí nemocných nádory. Prožil celou fascinující historii úspěchu léčby dětských nádorů jako

její aktivní spoluvůrce. Patří do generace zakladatelů oboru dětské onkologie ve světovém měřítku. Spoluurčoval trendy v přístupech k léčbě těchto dětí. Plynule přešel od role chirurga operujícího dětské nádory k roli onkologa, který aplikuje chemoterapii, prosazuje zásady komplexního přístupu k těmto dětem, vytváří široký tým spolupracovníků. Z jednoho pokoje na chirurgické klinice vytvořil onkologickou kliniku s vlastním výzkumem, včlenil dětskou onkologii do chodu motolské nemocnice, našel vysoce erudované spolupracovníky v diagnostických laboratořích a spolupracujících klinikách a odděleních. Vždy měl na prvním místě nejen nádor, ale i duši nemocného dítěte a jeho rodičů. Učil své mladší spolupracovníky pokoře před možnostmi medicíny. S mimořádným charismatem šířil nutnost včasné diagnostiky a význam komplexní péče o děti se zhoubnými nádory mezi pediatry, chirurgy, patology, laickou veřejností. Prosadil od počátku existence dětské onkologie jako samostatného oboru nutnost soustředění dětí s nádory do vysoce specializovaných center, umožňujících získávat rychle zkušenost v diagnostice a léčbě těchto vzácných onemocnění. Oceněním respektu, který získal v obci onkologické, byla funkce předsedy České onkologické společnosti, kterou vykonával jako první pediatr po řadu let, a ovlivnil tak i organizaci onkologie dospělých v České republice. Zavedl onkologii jako samostatný obor na fakultě a generace mediků zapáleně seznamoval s včasnou diagnostikou dětských nádorů a s prvními klinickými projevy těchto nemocí. Vědom si nutnosti vícezdrojového financování tak finančně náročného oboru, jakým je dětská onkologie, od počátku se neúnavně účastnil charitativních akcí, přinášejících klinice a nemocnici finanční prostředky zlepšující nejen diagnostiku, léčbu a výzkum, ale i kvalitu života dětí v nemocnici a mimo ni. Je mezinárodně respektovaným dětským onkologem, prezidentem světového kongresu dětské onkologie v Praze v roce 1989. Jeho mimořádné pracovní nasazení, charisma a respekt jeho spolupracovníků ho vyzvedly k roli děkana lékařské fakulty a prorektora univerzity, kterou s noblesou plnil po mnoho let.

Přínos profesora Kouteckého české medicíně dvacátého století nelze omezit na roli dětského onkologa, vysokoškolského učitele a děkana lékařské fakulty. Profesor Koutecký dokázal svou neobyčejnou znalost a lásku k hudbě a české i světové literatuře přenést na své spolupracovníky a žáky. Jím organizované koncerty klasické hudby v Karolinu našly nadšené posluchače mezi lékaři i mediky, které tak učil chápat, že plnohodnotný život není jen medicína a práce. Laudace význačným osobnostem fakulty k jejich životním jubileím se staly legendárními a byly dokladem velkého řečnického a literárního talentu, který zhodnotil jak vytvořením oceňovaných učebnic onkologických, tak knih beletristických. Pan profesor tak učil své posluchače vážit si a ctít své kolegy z jiných pracovišť a kultivoval akademickou obec fakulty.

Je veliké štěstí pro kliniku a studenty fakulty, že pan profesor pokračuje v roli vysokoškolského učitele dosud. Účastní se chodu kliniky, velkých vizit, seminářů, diskutuje komplikované pacienty a možnosti jejich léčby. Další generace lékařů a studentů v něm nacházejí vzor v přístupu k pacientům a jejich nemocem.

Vážený pane profesore, za kolektiv spolupracovníků z kliniky a Vašich žáků Vám přeji hodně zdraví a energie do dalších let a děkuji Vám za vše, co jste pro českou dětskou onkologii udělal.

Jan Starý

Být přednostou kliniky se vším, co k tomu náleží – pacienti a jejich příbuzní, studenti, věda a výzkum, přednášková a publikační činnost a (bohužel) rozsáhlá práce administrativní, aktivity v odborných společnostech a v různých komisích a radách, bohatá činnost recenzní a oponentní, to všechno dohromady je náročnou záležitostí. Profesoru Kouteckému k tomu přibýly však ještě mnohé další závažné a nelehké závazky. Zřejmě proto, že akademická obec fakulty a univerzity věděla dobře, co dělá, pověřovala ho opakovaně po dlouhých šestnáct „polistopadových“ let vysokými akademickými funkcemi. Třináct let byl děkanem 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy (1990, 1991-1997 a znovu 2000-2006) a tři roky mezi oběma obdobími byl prorektorem univerzity. Svým úřadům se věnoval velmi intenzivně, byly pro něho ctí, která pramení v jeho lásce k oběma institucím už od prvních okamžiků, kdy se s nimi v mládí setkal.

Fakultu spravoval ve svém kolegiu s proděkany – v dlouhém období třinácti let se jich vystříдалo několik. Příspěvky dvou z nich, kteří byli už léta jeho klinickými spolupracovníky – profesorů Masopusta a Šnajdaufa našly místo na minulých stránkách. Zdravice tří patří sem.

Profesor MUDr. Jan Herget, DrSc., vedoucí fakultního Ústavu fyziologie, vědec a učitel par excellence, byl Peťovým proděkanem po všech třináct let jeho děkanování. Příkladně se výrazně o veškeré dění fakulty, o její rozkvět a důstojné postavení mezi ostatními lékařskými fakultami – nejen v Čechách.

Vážený pane profesore, milý Peťo!

Prožil jsem s Tebou Tvých životních výročí již povícero. Pokaždé se člověk zamýšlí nad tím, proč si Tě lidé ve Tvém okolí tolik váží a zároveň Tě mají tak rádi? Z čeho vyvěrá Tvoje charisma? Odpověď je prostá a připadá mi jednoznačná. Jseš chlap. Nekličkuješ, nelžeš, jsi k lidem laskavý. Názory si vytváříš obezřetně, pak jsou trvalé. Pro řadu z nás jsi po léta pevným bodem. Máš samozřejmě mnoho dalších obdivuhodných vlastností a schopností, které možná lze měřit nebo vážit. Ty byly zdrojem hojných poct, jichž se Ti dostalo. Fakulta, kterou oba máme rádi, měla vskutku štěstí, že v období pro ni snad nejdůležitějším stál v jejím čele chlap Tvé síly a intelektu.

Tvůj

Honza Herget

Profesorka MUDr. Jiřina Bartůňková, DrSc., přednostka Ústavu imunologie, který se stal za jejího vedení jedním z nejpřednějších (nejen u nás), zastávala s nevšedním přehledem funkci proděkanky fakulty v letech 2000-2006. Peťa dobře ví, že si nemohl vybrat lépe. Žena jejího rozhledu vnesla na fakultu novou, krásnou dimenzi.

Milý Peťo,

už jen fakt, že Tě oslovuji tímto jménem, ačkoliv se jmenuješ Josef, svědčí o tom, že patřím mezi vyvolené kruhy Tvých blízkých, čehož si nesmírně vážím. Měla jsem to štěstí, že jsem mohla být po šest let členem kolegia děkana v době, kdy jsi tuto akademickou funkci zastával. Bylo to moc hezké období pravidelného pondělního setkávání, diskutování nad koncepčními akademickými záležitostmi i nad různými prkotinami, které přinášel každodenní život fakulty. Oceňovala jsem, že jsi dokázal leckdy rozbředlé diskuse kolegů z kolegia vždy citlivě a včas ukončit tak, aby z nich vyvstal nějaký závěr, konkrétní postup, důsledek. Měla jsem pak tu trufalost, že jsem po Tobě kandidovala na funkci děkana, s Tvým doporučením a podporou. Chod fakulty jsem za těch šest let poznala docela dobře, takže jsem se neobávala, že bych nezvládla provozní záležitosti. Z čeho jsem však měla největší strach, byla vysoká laťka společenské úrovně, kterou jsi nasadil fakultnímu životu. Tvoje projevy na promócích, laudace na vědeckých radách, zamýšlení v úvodu koncertů, to byla pro mě noční můra, jak bych se s těmito záležitostmi vypořádala. Nakonec se to vyřešilo samo, děkankou jsem zvolena nebyla. Potvrdilo se pravidlo, že člověk má řešit problémy až tehdy, kdy nastanou. A tak nemusím vymýšlet laudace ani projevy, a i když bych u příležitosti Tvých narozenin ráda napsala nějakou oslavnou ódu, nebudu se pouštět na tenký led, když to prostě neumím. Doufám, že i bez květnatých slov dokážu vyjádřit, jak moc si Tě vážím.

Milý Peťo, přestože všichni obdivujeme, jak dokážeš mluvit, psát, používat citáty, byla by to prázdňá slova, kdyby za nimi nebyla Tvoje osobnost. Zformuloval to výstižně francouzský myslitel a esejista Michel de Montaigne: „Rádi říkáme: Tak praví Cicero, toto jsou zása-

dy Platonovy, jak prohlásil sám Aristoteles. Avšak co říkáme my sami? Jak my soudíme? Co my činíme? I kdybychom se z cizí učenosti učenějšími stáli mohli, moudrymi můžeme být jen svou vlastní moudrostí.“ A to na Tebe platí beze zbytku.

Ad multos annos!

Jiřina Bartůňková

Profesor RNDr. Václav Pelouch, CSc., emeritní vedoucí Ústavu lékařské chemie a biochemie, proděkan fakulty ve stejném období jako paní proděkanka Bartůňková, byl svým anglickým typem humoru jakousi solí kolegia. Báječný, spravedlivý, v nejlepším slova smyslu loajální muž a přítel panu profesorovi k osmdesátinám napsal krásný dopis. Jeho zveřejnění se však už nedočkal. Pro Petu zůstane vždy mužem na správném místě.

Vážený pane profesore, milý Petě,

když jsem byl vyzván, abych napsal pro tento sborník příspěvek – zarazil jsem se: myslím, že patřím do okruhu Tvých blízkých a nerad bych si tímto vše pokazil. Potkáváme se spolu dlouhá léta v prostorách naší fakulty a nemocnice. Jsou to setkání náhodná a já vím, že i tato krátká, zdánlivě nevýznamná událost mně udělá radost: Pozdravení a Tvoje otázky jasně svědčí, že to náhodné nebylo nic formálního, ale přátelské setkání dvou lidí, kteří jsou rádi, že se potkali.

Mnoho našich setkávání patřilo do kategorie pravidelných: Šest let mezi roky 2001 až 2006 každé pondělí bylo kolegium děkana. Všichni jsme věděli, že naše pondělní nepřítomnost musí mít opravdu závažné důvody. Na druhé straně Tvůj požadavek byl opodstatněný: očekával jsi, že projednávání každého bodu vyžaduje, aby byl proděkan přítomen, uměl rychle a výstižně popsat členům kolegia to, co mělo být předmětem jednání. Pokud dotyčný chyběl, potom se dlouho diskutovalo, a nakonec se stejně ukázalo, že bod se musí odložit na příště. My jsme sami často dlouho diskutovali a teprve Tvůj citlivý zásah do našeho bezbřehého povídání nás dokázal opět vracet do reality. Byly to především ony diskuse, které řešily, kolik který ústav či klinika má mít pedagogických pracovníků. Dávali jsme dohromady různá kritéria (často sice správná, ale jednostranná), a teprve Tvůj vstup do naší dlouhé a vášnivé debaty: Vážení, máte jistě pravdu, ale pravděpodobně netušíte, že s tím počtem pracovníků a počtem studentů to oni nejsou schopni přednášet. Musíme si proto zde na kolegiu jasně říci – zrušíme ten předmět? Takto formulovaná otázka nás rychle vracela opět do fakultní reality. Většina našich diskusí nebývala až takto vyhocena. Vzpomínám stále na tato pondělní milá setkávání se nad problémy fakulty jako na obrovskou školu. Dozvídali jsme se nepřímo, jak citlivě moderovat diskusi, přijímat názory druhých, které nemusely být vždy v plné shodě s názorem jiných. Na základě všech dostupných faktů však toto nejvíce odpovídalo složitému mechanismu lékařské fakulty. Tato vysoká škola má totiž svoje specifika: obsahuje různá teoretická a klinická pracoviště, která mají svoje potřeby; ty je nutno chápat a respektovat, jinak se dlouhodobě koordinovaná balance mezi požadavky obou typů pracovišť naruší – za tento Tvůj přístup a pohodu, která tam každé pondělí převažovala, bych proto chtěl znovu poděkovat.

Setkávání slavnostní probíhala v staroslavném Karolinu. Byly to především imatrikulace a promoce, ale i laudace na vědeckých radách, nebo na různých slavnostních setkáváních našich pedagogů a studentů v rámci přijímacího řízení, otevřených dveří na fakultě, návštěva nově přijatých studentů na táboře v Dobronicích či při různých sportovních aktivitách v areálu Hostivař. Co chci vyzdvihnout a zdůraznit: Tvoji, vždy pečlivou přípravu na všechny tyto aktivity. Pokud bylo pět promoci, potom ten, kdo navštívil všechny, slyšel pět naprosto odlišných proslovů – různá filozofie, různé citáty, vždy ale vše dovedeno do dokonalosti. Chtěl bych dále připomenout i Tvoje úvody k pravidelným koncertům. To nebyl jenom stručný popis skladeb či poznámky ke skladatelům, ale vždy nádherné filozofování, zamýšlení a meditování nad životem – velké umění: spojit hudbu a mluvené slovo přineslo posluchačům nádherný zážitek, který se, stejně jako roční doby, čtyřikrát ročně opakoval; bohužel, u čísla šedesát vše skončilo.

Milý Peťo, my všichni oceňujeme Tvoje zásluhy o rozvoj oboru – dětské onkologie, kterou jsi dokázal z ničeho na fakultě vybudovat a po mnoha létech předat pokračovatelům v podobě, kterou nám svět oprávněně závidí. Víme, jak dokážeš citlivě přistupovat k různým lidem, jak formuluješ myšlenky, hovoříš o umění, umíš vybrat z nepřeberné studnice poezie a citátů vždy ten správný. Proto Tě všichni obdivujeme, obracíme se na Tebe a jsme rádi, že nás přátelsky přijímáš.

Ad multos annos!

Václav Pelouch

Ilona Kyselová byla téměř po celé období akademického působení profesora Kouteckého na fakultě i na univerzitě jeho nepostradatelnou sekretářkou. Je asi jen málo lidí z páně profesorova okruhu, kteří by neznali její mnohorozměrnou perfektní práci. Byla dlouhá léta nejen pravou, ale i levou jeho rukou. Opravdu si navzájem „sedli“.

Mám-li přispět do publikace k významnému životnímu jubileu pana profesora Kouteckého, musím tak učinit formou poděkování. S panem profesorem jsem se poprvé osobně setkala v odpoledních hodinách jednoho květnového pondělí roku 1991 v děkanské pracovně 2. lékařské fakulty, kde byli přisedícími další úhlední pánové – proděkaní. Ucházela jsem se tenkrát zcela nesměle o zaměstnání v sekretariátu děkana. V té době jsem netušila, co znamená na děkanátu 2. lékařské fakulty pondělí odpoledne. Od 1. června 1991 jsem pak pondělí co pondělí odpoledne v téže pracovně sedávala jako sekretářka děkana na zasedáních kolegia až do roku 2006 s malou tříletou přestávkou, kterou jsem s panem profesorem strávila na rektorátu Univerzity Karlovy.

Panu profesoru Kouteckému upřímně děkuji za možnost pracovat v jeho sekretariátu jak děkanském, tak prorektorském, podílet se na organizaci Karolinských a Rudolfinských komorních koncertů s Kocianovým kvartetem a jeho hosty, spolupracovat na organizaci nejroznějších kulturních a společenských akcí, kterým pan profesor vtiskl vždy noblesu a dal jim nezapomenutelný lesk. A také děkuji za jeho důvěru, lidskost, laskavost, moudrost, spravedlnost, toleranci, uvážlivé rozhodování, a za vůni viržínka – za to, že byl mým báječným šéfem.

Vážený a milý pane profesore, dovoluji, abych se přidala k zástupu gratulantů a přála Vám:

- pevné zdraví a osobní pohodu a totéž i Vaší milé paní Jitce,
- aby Vás neopustila nálada sepisovat krásné a moudré texty,
- ještě dlouhý čas setkávání se studenty, kteří jsou pro Vás živou vodou,
- dlouhou řadu doteků s hudbou a krásou, která Vás posiluje,
- aby ve Vaší blízkosti stáli lidé, kteří Vás mají opravdu rádi.

Vřelé díky, pane profesore!

Ilona Kyselová

Spolu s kolegiem děkana formují činnost fakulty její dvě rozhodující součásti – Vědecká rada a její Akademický senát. Zasedání Vědecké rady, jejímž byl jubilant předsedou, se stala pověstnými nejen obsahem, ale i formou. Oceňovali ji jak její interní a externí členové, tak její četní hosté. Mnozí členové Vědecké rady byli jeho blízkými spolupracovníky na fakultě

i v nemocnici. Jejich příspěvky jsem proto zařadil na příslušná místa. Příspěvky několika dalších patří na toto místo. Seřadil jsem je podle abecedy.

Profesor MUDr. Jaroslav BLAHOŠ, DrSc. je v české i světové medicíně druhé poloviny 20. století a v začátku 21. století mimořádnou osobností. Byl přednostou Interní kliniky někdejší Fakultní nemocnice Pod Petřínem, která náležela k fakultě, následně i Interní kliniky Ústřední vojenské nemocnice v Praze-Střešovicích a vedoucím tamního Osteocentra, je řadu let předsedou České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně a byl i předsedou Světové asociace lékařských společností. Klobouk dolů! Podstatné je, že stejně dlouho je přítelem Peti, se kterým se setkává nejen na poli fakulty a medicíny, ale i při mnoha jiných příležitostech. Oni jsou totiž oba milovníky umění.

Jaroslav Blahoš příteli Josefu Kouteckému

Milý Peťo,

jsa si vědom Tvé obliby číslovaného řazení systémů, dovoluji si v souvislosti s oslavou Tvých osmdesátin vyjádřit tuto oslavu triádou:

Za prvé Ti gratuluji k tomu, co jsi do svého mužného jubilejního věku dokázal, čím jsi přispěl naší medicíně, kultuře a zejména pak literatuře, hudbě a rétorice. V naší lékařské profesi jsi v nesnadných poměrech založil českou dětskou onkologii s bohu libým praktickým dopadem – záchranou životů nemocných dětí. To vše se Ti podařilo díky Tvému umění, vědě a obdivuhodné píli a za vzácné podpory paní Jitky, kterou obdivuji.

Za druhé Ti děkuji, že jsi ideálním důkazem, jak se mýlí naši kolegové, kteří náš věk považují za fosilní s archetypálními rysy. Matriční věk se zdá být v Tvém případě zavádějící, ale na druhé straně je i záviděníhodnou chloubou, protože potvrzuje, že se výrazně odlišuje od věku biologického. Pro své věkové souputníky, k nimž patřím s rozdílem necelých dvou měsíců, jsi v tomto směru zářným i povzbudivým příkladem a vzorem. Ještě více ale děkuji za dlouholeté přátelství Tobě i milé paní Jitce.

A konečně za třetí Ti přeji, aby Ti dnes i trvale v příštích dobách zněly dnešní vroucí laudace a přání četných přátel, aby Tě provázely další cestou životem a byly útěchou tam, kde mohou na člověka doléhat podivnosti okolního světa. Přeji Ti, Peťo, aby Tvá další životní pouť byla bez rušivých překážek a abys nadále věděl, že kolem cesty, kterou pújdeš, jsou Tvoji přátelé, kteří Ti tleskají. Já k nim patřím.

Tvůj
Jaroslav Blahoš

Docent MUDr. Martin Bojar, CSc., přednosta Neurologické kliniky dospělých fakulty a motolské nemocnice, prochází životem Peti ve více podobách. Kromě odborných a akademických (byl v jeho prorektorském období děkanem fakulty) i v podo-

bě osobního lékaře a lékaře jeho blízkých. Ve dnech, kdy Peťovi nebylo dobře a kdy vnímal medicínu „z druhého břehu“, stál u něho jako lékař i jako člověk. Peťa si ho velice váží.

Vážený a milý Josefe,

rád bych Tě poprosil o radu. Pár týdnů si marně lámou hlavu nad zdánlivě jednoduchou laudací, útvarrem, který jsi dovedl do dokonalosti.

Stále nevím, co popřát Nestorovi mnoha generací motolských mediček a mediků, rádců a průvodců nespočetných dětských pacientů a jejich rodičů neklidnými vodami dětské onkologie a pediatrie.

Co popřát služebníkovi bohyně Hygiei, který se zasloužil o druhdy pediatrickou, později motolskou lékařskou fakultu?

Milovníkovi a podporovateli Múz, zakladateli Karolinských koncertů, desetiletí trvající výjimečné Hudební obětiny, na níž jsme byli uváděni do hájemství komorní hudby v jedinečném podání mistrů z Kocianova kvarteta.

Co tedy, prosím, popřát „velebnému kmetu“, který překvapoval a překvapuje své o desetiletí mladší kolegyně a kolegy vitalitou, inspirativností svých úvah a obdivuhodně mladistvou kreativitou, připomínající impresionistickou paletu plnou líbezných motivů, barev, nápěvů vivace s mladistvou intonací?

Nezapomenu nikdy na to, jak jsi, milý Josefe, na jubilejním Karolinském koncertu potěšil užaslé publikum svým souzněním s černobílými klávesami a procítěným zpěvem.

Přeji Tobě i návštěvníkům Tvých hudebních ofěr, Tvým spřízněným duším, co nejvíce podobných radostí a další mnohá potěšení ze setkávání s krásným uměním.

Přeji Ti, aby Tě dlouho hýčkaly, ba přímo milovaly všechny Múzy, které máš rád a jimž věrně sloužíš.

Upřímně přeji Tobě a Tvé paní Jitce, abyste se svými blízkými spokojeně a dlouho užívali všechny krásy světa.

V úctě

Martin Bojar

Profesor MUDr. Jiří Hoch, CSc., přednosta Chirurgické kliniky v Motole, se vyzpovídal ze svého vztahu k Peťovi upřímným vyznáním. Jejich dotyky mají více faset. Odborný (Peťa je mu trvalým dodavatelem spokojených pacientů), akademický (ve Vědecké radě), kulturní (profesor Hoch byl osnovatelem vzniku Klubu přátel profesora Kouteckého a Rudolfských koncertů) i ryze osobní (ve chvílích, v nichž slovo je víc než lék).

Má setkávání s profesorem Kouteckým

Když jednou večer na podzim 2004 nabídli manželé Kouteckých při podvečerním setkání na Malé straně mně a mé ženě tykání, nevěděli jsme si s takovým projevem přízně rady. Naše rozpaky měly více důvodů – celý život je respektujeme a obdivujeme, vnímáme je jako autority, jako osobnosti, které jsou nezpochybnitelnou ozdobou společenských a akademických výšin, pan profesor byl naším učitelem a také – jsme mladší a mohli bychom být ve vší počestnosti jejich dětmi. Zvykli jsme si a uvědomili si, a to vědomí trvá, že ono tykání je nejen projevem přízně, ale veliký závazek, že je také známkou důvěry, letitého vztahu a přátelství. Mnohokrát mne to vedlo k zamyšlení, jak to v běhu času bylo.

V zimě 1970 už stál monoblok dětské nemocnice v Motole a postupně se do něj z Karlova stěhovala pracoviště a kliniky a také výuka studentů. Klinika dětské chirurgie, kde profesor Koutecký pracoval, se stěhovala podstatně později. Proto má prvá vzpomínka na setkání s profesorem Kouteckým je spojena s dětskou chirurgií na Karlově a „Nalezincem“. Další

setkání, úplně náhodné, mi utkvělo v paměti, psal se rok 1978. Z Vypichu do Motola se chodilo pěšky, chodců ale na odlehle a tmavé cestě nebylo mnoho a už vůbec ne po šesté ráno. V ranní tmě jsem pozdravil pana profesora, tehdy samozřejmě profesorem nebyl. Ačkoli si mne jako studenta sotva mohl pamatovat, oslovil mne a zajímal se, co v Motole dělám. Pak jsme

si povídali o jeho práci a společná cesta byla najednou krátká k pochopení, co rodící se dětská onkologie znamená, že to není jen obor léčící těžce a mnohdy beznadějně nemocné děti, že to je velká výzva a příležitost to všechno změnit, dětem dát naději a mnoha z nich vrátit zdraví a zachránit život. Uběhla léta, než jsem pochopil, že není na místě být z takového těžkého oboru smutný, ale že odhodlání, elán, pracovní úsilí a přesvědčení, že skoro všechno se dá změnit a mnohým pomoci, jsou tou silou, která dovoluje i vážné věci překonávat s optimismem. A dokonce s důvodným vědomím úspěchu.

V mnoha dalších letech nešlo přehlédnout, jak rychle roste dětská onkologie, ani přeslechnout, že má úspěch. Mé vnímání však nebylo nijak intenzivní; chirurgická práce mi nenechávala moc času. Dětská onkologie jako obor nám byla jako chirurgům trochu vzdálená, chirurgická část souvisela víc s dětskou chirurgií než s dětskou onkologií. Mluvil-li se o dětské onkologii, nikdy řeč neprošla bez zmínky o podmínkách a nárocích oboru. Diskutovali jsme i o tom, zda úkoly, kterými všechny pracovníky kliniky pověřuje její šéf, jsou splnitelné či nikoli, a také o názoru, že onkologická diagnóza u dítěte znamená akutní onemocnění, které je třeba diagnostikovat a léčit bezodkladně, stejně, jako chirurg řeší náhlou

příhodu břišní. Ne nadarmo byl profesor Koutecký původně chirurgem. Tento pohled na onkologický nález přijala za vlastní i naše „dospělá“ medicína a ve stejném duchu učíme i naše studenty. Až později jsme si uvědomili, jak moc jsme měli motolským dětským chirurgům závidět rozsah a možnosti spolupráce s onkologickým pracovištěm.

Osmdesátýdevátý rok rozšířil zásadně můj pohled na profesora Kouteckého. Nastalé uvolnění jej zastihlo na vrcholu odborných sil, dokonale připraveného profesně, s jasnými odbornými, pedagogickými, akademickými, kulturními a společenskými představami a umožnilo, aby je začal naplňovat. Vedle nároků na odbornou přípravu žádal stejnou pozornost pro etiku a morálku. S nevyčerpatelnou zásobou lékařských, historických, literárních a do všech oborů kultury zasahujících znalostí dokázal své představy předat studentům a akademické obci fakulty i univerzity a dalším, vytvořit podmínky a představy plnit. Stalo se.

Sotva lze spočítat, kolik projevů profesor Koutecký proslavil. Je jich mnoho, bezpočtu, k různým příležitostem, pravidelným i nepravidelným, na fakultě, na univerzitě, při imatrikulacích i promócích, při vědeckých radách, a také při slavnostech a jubileích, při laudacích, při zahajování výstav a při křtech knížek. A při Karolinských a Rudolfských koncertech. Jen proslavů, jimiž pan profesor uvedl koncerty, bylo právě šedesát. S jistotou všechny byly první, nikdy se neopakovaly, každá jeho řeč byla původní. Všechny dokonale připravené, s jasnou myšlenkou a vzkazem, aktuální, s odrazem toho, čím jsme právě žili s kritikou šlendriánu, který nás obtěžuje, s připomenutím, na co jsme nebo máme být hrdí, s příslibem dobrého budoucna. Očekával jsem je se zájmem, napětím a s nároky, které bych nejen já, ale ani další, na jiného řečníka nekladli. Je-li to obsah projevů, jež tak vysoko oceňuji, nemohu pominout jejich formu. V češtině i v latině je profesor Koutecký rétořem a Mistrem slova bez konkurence. I to je však zřetelnou součástí jeho vzkazu – je to řeč a všechny její výrazové prostředky, která spoluutváří naši kulturu a lidství.

V medicíně a při péči o pacienty jsme se s profesorem Kouteckým setkávali a setkáváme ve dvou situacích. Prvou je ošetřování nemocných, kteří jsou nebo byli pacienti dětské onkologie a kteří pro povahu onemocnění či proto, že dospěli, byli operováni na našem pracovišti. Druhou je péče o dospělé, kteří se z různých důvodů obrátili se žádostí o pomoc na pana profesora, zdaleka nejen s onkologickými problémy. Mělo-li jejich trápení chirurgickou příčinu, mnohé svěřil do mých rukou, jednou proto, že se jednalo o komplikované stavy, podruhé, že to byli jeho blízcí či slavní. Každého z nich pan profesor předal se znalostí problému, a to i tenkrát, když byl odstup od dřívější léčby značný nebo problém vzdálený dětské onkologii. I v současné medicíně platí, že předat nemocného do péče kolegovi znamená důvěru a čest. Velmi si toho vážím.

Pan profesor pro mne v každé situaci znamenal jistotu, že s noblesou, klidem, nadhledem a autoritou vyřeší i nesnadné situace, že komplikovaná jednání promění překvapivě v dobrá řešení. Těch skutečně obtížných, která jsem vedle něj pro-

žil, nebylo naštěstí mnoho. Tím spíš mi utkvělo v paměti zasedání, které se týkalo uspořádání chirurgické péče v nemocnici, záměry nebyly zcela jasné a jednání se vleklo a několikrát uvázlo v mrtvém bodě. Seděl jsem vedle pana profesora, obdivované autority a v tomto jednání ochránce zájmů našeho pracoviště. V napětí, které se dalo krájet, se ke mně pan profesor naklonil o radu. Tenkrát jsem si uvědomil, že ho mám ještě radši, také za to, že dokáže připustit, že ani on někdy neví.

Výjimečnou a zvláštní zmínku si žádají koncerty. Proč vznikly a co bylo jejich cílem, pan profesor víckrát zmínil, nejen slovy, ale i knižně. Karolinské koncerty se staly tradicí, nejen kvůli komorní hudbě, ale také pro úvodní slova, kterými pan profesor všechny koncerty zahajoval. Někteří z nás připustili, že jim až tyto koncerty přiblížily komorní hudbu, když profesor Koutecký poodhalil okolnosti vzniku uvedených skladeb, zajímavosti ze života skladatele, či napověděl, co chtěl autor říct a co bychom ve skladbě měli hledat. Jiní se Karolinských koncertů účastnili trochu s vědomím povinnosti k představenému a současně hostiteli, nevydrželi do konce a o přestávce odcházeli, pan profesor jim říkal půlkaři. Drtivá většina však nejen zůstávala do konce, těšila se na hudbu, na profesorova slova, ale také na společenská setkání, umocněná krásným prostředím. Když s koncem děkanské funkce profesora Kouteckého skončily Karolinské koncerty, zůstala již ničím nezatížená potřeba „krásných setkání“ a vedla k hledání, jak pokračovat. Výjimečnou příležitost poskytlo pražské Rudolfinum, kde se po další tři roky koncerty, tentokrát Rudolfínské, konaly.

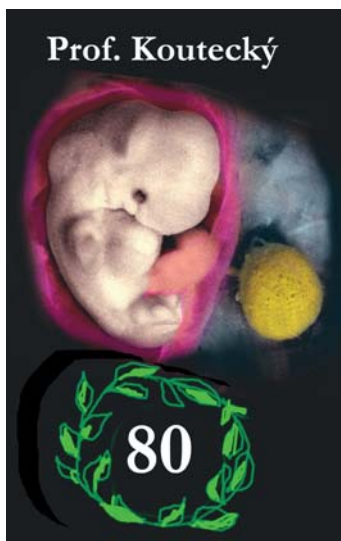
Za čtrnáct let se koncerty staly součástí našeho života. Čtyřikrát do roka jsme se mohli ujistit, že Svět má rád, že profesor Koutecký a Kocianovo kvarteto jsou s námi ve správném čase a na správném místě.

Jsem vděčný za všechny chvíle, v nichž profesor Koutecký zasáhl do mého života. Jemu i paní Jitce jsem vděčný za náklonnost a přátelství. K životnímu jubileu mu přeji, aby v plném zdraví a s dobrou myslí, obklopen láskou, přátelstvím a přáteli, byl věrný názvu své knížky – aby zůstal klukem!

Jiří Hoch

Profesor MUDr. Jan Evangelista Jirásek, DrSc., embryolog světového renomé a jakési infant terrible Vědecké rady, se zhostil výzvy po svém. Krátké slovní vyjádření k narozeninám doplnil vtipně dvěma ze svých mnoha fascinujících fotografií lidských embryí.

Milému příteli,
váženému panu profesorovi Kouteckému.

Milý Petě!

Posílám Ti ke Tvým narozeninám určitě nejmladšího gratulanta, který Ti přináší skromnou kytičku. Embryo, které jsem Ti k oslavě připravil, bylo dlouhé 27mm a bylo staré 8 týdnů.

Má Ti tlumočit moje přání do dalšího života. Přeju Ti mnoho štěstí.

Slovo štěstí vyjadřuje dobrý výsledek toho, co je náhodné a co neumíme předpovědět. Bůh náhod. Vztahuje se na zdraví, na dobrou pohodu, na výsledky pracovní činnosti i na veškeré požitky z krásných věcí, výtvarného umění a hudby.

Quod Tibi Felix Faustum Fortunatumque Sit!

Tvůj

Jan Evangelista Jirásek

Profesor MUDr. František Kölbel, DrSc., emeritní přednosta motolské Interní kliniky, přispěl gratulací zcela originální. Je vysvětlením principů myslivosti a reakcí na Peťovy pochybnosti o oprávněnosti střílet zvířata, která má tak rád.

Panu profesorovi Kouteckému k osmdesátinám.

Vážený pane profesore, vážený příteli, milý Peťo!

V roce 1993, při příležitosti mých šedesátin, jsi mne na schůzi Vědecké rady 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy pozdravil krásnou laudací. Výstižně jsi shrnul moje curriculum, vysoko jsi ocenil mou odbornou činnost, a při zmínce o koníčcích jsi jen zlehka, jemně, ale zřetelně, způsobem, který je Ti vlastní, zapochyboval o tom, jak je možné, že mezi ně patří i myslivost. Dovol mi, prosím, abych se při této slavnostní příležitosti pokusil o vysvětlení.

Vím, že o myslivosti a o myslivcích se občas leccos píše. Zejména podzimní začátek lovecké sezony drobné zvěře je příležitostí pro senzacechtivé novináře, aby varovali laiky před nebezpečím ze strany myslivců jako držitelů a uživatelů střelných zbraní. Samozřejmě zcela ignorují fakt, že podle počtu pravděpodobnosti se při stotisícovém počtu myslivců i při největší opatrnosti nějaká nehoda přihodí s vysokou pravděpodobností. A také, a to hlavně, zcela ignorují skutečnost, že hlavním smyslem a krásou myslivosti není lov, ale těsný kontakt s přírodou a pomoc přírodě. Ta pomoc je velmi praktická, protože především v době zimní nouze má každý myslivce povinnost se starat o přikrmování zvěře, a na jaře, když sejde sních, a je vidět, co všechno lidé nanosili a navozili do lesů, pomáháme přírodu zase vyčistit a očistit tak, aby pobyt v ní byl všestranně příjemný. Vždyť myslivost přivede myslivce do míst, která mu připomínají mystiku lesa Julia Mařáka, a krásu skalnatých svahů Otakara Lebedy, či krásu měsíční noci Adolfa Kosárka. Ale myslivost se zdaleka neomezuje jen na zážitky vizuální, optické. Sledovat, jak se příroda s večerem postupně ukládá ke spánku, či, jak se ráno probouzí, znamená skutečně hudební hody. Naplno zpívající les je nádherný, a vždy lituji, že třeba Ottorino Respighi ve své suitě Ptáci cituje jen čtyři, a z toho jen tři volně žijící, protože slepici mezi ně jistě nelze počítat. To Olivier Messiaen rád pracuje s ptačí polyfonií, a jeho Probouzení ptáků je toho krásným příkladem. Ale stále, příroda vede, kdyby ničím jiným, tedy trvalou proměnlivostí ptačího zvukového projevu. Posloucháme-li pozorně, můžeme ovšem v přírodě slyšet i zajímavé sólisty. Každý zkušený myslivce zná významné volání kosa, který signalizuje pohyb zvěře, srnčí, daňčí, i třeba jelení. A zažil jsem velmi rozčilené volání kosa, které mne upozornilo na lišku, jež si vyšla na večerní lov. Nejvýraznějším sólistou mezi naší zvěří je jistě říjící jelen. Jeho troubení, které se rozléhá v mlžném ranním nebo večerním oparu nad pasekou nebo mezi stromy lesa, připomíná buď fagot, anebo trombon, a vždy vzbuzuje respekt. U lidí zanechává hluboký, nezapomenutelný dojem, u ostatních jelenů je důvodem k zamyšlení, zda do souboje s takovým sokem půjdou či ne. Sólově se svým zabekáním ozve i srnec, který nás zjistil dříve, než my jeho v okamžiku, kdy se obrátí vítr a zanese k němu pach člověčiny. Je zajímavé, že zvěř černá, jinak velice obezřetná, na pach člověčiny reaguje převážně jen „fouknutím“, asi jako když hráč na lesní roh v pauze profukuje nástroj. Jinak jsou její zvukové projevy spíše skromné, nepočítám-li vzájemné pošťuchování malých selátek. Výjimkou je ovšem opravdu silný kus, který přišel k obsazenému krmelišti. Upozorní na sebe krátce, úsečně, jakoby úderem kotle, a většinou svůj signál ještě jednou zopakuje. A pak jde vpřed, kdo se mu neuhne, proti tomu neúprosně uplatní své právo silnějšího. Moje ucho kardiologa jednou zachytilo v přírodě i cval. Zpočátku velmi tichý, vzdálený, který bohužel stále zesiloval. Pravý stav věci jsem zjistil, když mi přímo pod posedem doslova prolétl kůň s jezdcem v sedle. Pochopitelně, bylo to právě v době, kdy na nádhernou louku začala v letním podvečeru vycházet srnčí zvěř. Je samozřejmé, že kůň a jezdec moje čekání pro ten večer ukončili. Inu, cval je vždy závažný signál. Někde na pomezí nepřízně svatého Huberta je i pizzicato komára, který si velmi často přilétne pro svou kapičku člověčí krve právě v okamžiku nejnapínavějšího pozorování zvěře nablízku, kdy je každý pohyb spojen s nesmírným rizikem, že ji vyplašíme.

Myslivost s sebou nese i řadu tradic a obyčejů. Jedním z nich je oslava svátku svatého Huberta, patrona myslivců, což si lidé uvědomují, ale i všech ochránců přírody a všeho živého v ní, což už v obecném povědomí velmi často chybí. V minu-

losti se k jeho cti stavěly lesní kaple – kupř. jedna z nich je krásně dochovaná v lesích mezi Valticemi a Břeclaví, v prostorách někdejšího panství rodiny Liechtensteinů. V této kapli i v kostelech se konaly na začátku listopadu bohoslužby, při kterých kněz požehnal myslivcům zbraně, aby „lovili s rozmyslem a přírodě neškodili“, a teprve poté mohla začít lovecká sezóna. Je pochopitelné, že tato tradice byla v době budování lidové myslivosti v reálném socialismu zcela potlačena. A je pěkné a potěšitelné, že se v posledních letech znovu probudila a vrací se do povědomí myslivců, zejména její aspekt neškodit přírodě. Jsem rád, že myslivecké sdružení Svatý Jan, jehož jsem členem, bylo v celém příbramském regionu první, které již před osmi lety tuto tradici oživilo, a trvale ji udržuje. Kéž by něco podobného existovalo třeba ku cti svatého Kryštofa, patrona automobilistů! Myslím, že statistiky dopravních nehod by si to více než zasloužily.

Milý Peťo, znám Tě nejen jako velice vzdělaného a moudrého lékaře, ale i jako člověka s neuvěřitelnými znalostmi v oblasti hudby a umění. Šedesát koncertů Kocianova kvarteta, jejichž konání jsi inicioval a o které jsi trvale pečoval, i Tvoje promluvy před každým z nich o tom nepochybně svědčí. Jiní se Tě snažili napodobit, ale většinou velmi rychle skončili. Myslím, že hlavně proto, že jim chyběla vnitřní potřeba, touha po hudbě, která je Ti vlastní. Tvoje proslovy při zahájení Salonů Zentiva, i při mnoha jiných kulturních příležitostech vydávají svědectví o Tvé veliké znalosti faktů i mistrovství slova. Proto jsem se pokusil přiblížit Ti svůj zájem o myslivost ne jako prvotní zájem o lov a střelbu po všem, co se v přírodě pohne, ale jako zájem a zálibu v pozorování přírody, a v pomoci přírodě. Byl bych upřímně rád, kdybych Tě o tom svým krátkým exposé přesvědčil.

Ad multos annos, vážený příteli!

Upřímně Tvůj

28. 10. 2009 František Kölbel

Profesor MUDr. Bohuslav Ošťádal, DrSc., žák Peťou milovaného profesora Otakara Poupy, je reprezentantem slavné české školy vývojové kardiologie. Byl ředitelem Fyziologického ústavu Akademie věd ČR a je, kromě mnoha dalších aktivit, velmi uznávaným členem Vědecké rady fakulty. Oba pánové si vzácně rozumí.

Zamyšlení nad jedním jubileem

Jsem dávným absolventem někdejší Fakulty dětského lékařství Univerzity Karlovy a vždy jsem patřil k jejím až nekritickým obdivovatelům. Je proto logické, že jsem velkým příznivcem i její pokračovatelky, 2. lékařské fakulty. Jsem totiž hluboce přesvědčen o tom, že je vlastně jedinou medicínskou institucí v naší republice, která se programově hlásí k tradicím české vývojové medicíny, bezpochyby jedné z mezinárodně úspěšných oblastí české lékařské vědy. Vychází z tradice Babákovy školy a našla své vynikající protagonisty i v letech poválečných, a to jak v experimentální, tak klinické medicíně. Fakulta dětského lékařství těmito vývojovými koryfeji přímo oplývala a je jejich velkou zásluhou, že vychovali množství následovníků, šířících slávu české vývojové medicíny ve světě.

Profesor Koutecký je nepochybně jedním z protagonistů tohoto směru české lékařské vědy a to v oblasti, která jednoznačně dokazuje, že motorem pokroku je úzká spolupráce teoretických a klinických pracovníků; vždyť medicína je tvořena nepřetržitým řetězcem poznatků od molekuly až k lůžku pacienta. Vybudování dětské onkologie v českých zemích by nebylo možné bez důsledného uplatnění tohoto principu; k tomu je však bezpodmínečně nutná přítomnost osvědčené, široce vzdělané vůdčí osobnosti. Nepřísluší mně odborné hodnocení

přínosu prof. Kouteckého české onkologii, chtěl bych se však zamyslet nad jeho ovlivněním obecné medicínské kultury na pražské vysoké škole. Měl jsem možnost sledovat působení pana profesora v akademické obci fakulty a univerzity posledních dvacet let a to nezaujatým pohledem zvenku. Do funkce děkana fakulty vnesl nevídanou noblesu a gentlemanské vystupování. Představoval novou tvář fakulty, která si jeho zásluhou vytvořila nezastupitelné místo v pražské univerzitní komunitě. Jeho přístup k členům fakultní akademické obce vyvolával v nezaujatém pozorovateli vždy pocit vzácné korektnosti a úcty. Zasedání, která řídil, a kterých jsem měl možnost se zúčastnit, probíhala v důstojné, kultivované atmosféře, kterou si akademický svět zaslouží; bohužel, není to jevem obecným. Vskutku renesanční osobnost profesora Kouteckého kultivovala medicínský život fakulty i jinak. Výchova lékařů totiž neznamená jen hlubokou znalost odborné problematiky; k pochopení složitosti života patří široké všeobecné vzdělání a zájem o krásné umění, literaturu, hudbu a malířství. To však nejde poručit, zde musí nastoupit osobní příklad. A právě v této oblasti se působení prof. Kouteckého projevilo měrou nevídanou. Karolinské koncerty byly ojedinělou ukázkou hlubokých znalostí organizátora, výjimečných kvalit interpretů a nadšení přeplněného auditoria. Zasvěcené úvody, pronášené krásnou češtinou, vytvářely neopakovatelný rámec kulturního zážitku a podtrhávaly slavnostní atmosféru večera. Dlouhotrvající potlesk mohl být jen částečným vyjádřením vděčnosti; vždyť pozitivní důsledky těchto nevšedních zážitků si každý z nás odnášel domů.

Jubileum je vždy příležitostí k bilancování; to je někdy radostné, někdy zarmucující. Je však jen velmi málo těch, o kterých se dá říci, že svým dílem významně přispěli do světové vědecké pokladnice, ba co víc, že stáli u zrodu vědního oboru, že celý svůj život zasvětili kultivaci našeho akademického prostředí. To s klidným svědomím možno říci o našem jubilantovi, prof. Kouteckém. Vřelé díky!

Bohumil Ošťádal

Profesorka RNDr. Blanka Říhová, DrSc., která byla po dvě funkční období ředitelkou Mikrobiologického ústavu Akademie věd ČR, poznala profesora Kouteckého nejen jako členka jeho Vědecké rady, ale i z jeho působení v Učené společnosti ČR.

Profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc. – jak jsem ho kdysi poznala a nyní již dlouhá léta znám....

Profesora Kouteckého jsem kdysi znala jen teoreticky, prostě z odborné literatury. Byl uznávaným lékařem – pediatrem, onkologem a vysokoškolským učitelem. Byl tehdy ve svém prvním děkanském období (1991-1996) na 2. lékařské fakultě, když jsem tam, jako externista, začala přednášet některé kapitoly z imunologie. A stála před potřebou se habilitovat. A tak jsem ho poznala osobně. Ovšem setkání s neobyčejně laskavým a milým mužem, který každou ženu nutně zaujme už na první pohled, mi podstatně kazil fakt, že jsem současně stála před váženou a přísnou Vědeckou radou s úkolem přesvědčit ji o svých pedagogických schopnostech. Není příliš zábavné, je-li člověk v poměrně zralém věku zkoušen a vědomí, že kdokoliv se může ptát na cokoli v oboru, pro který se habilituje, je poměrně skličující. Jenže v čele Vědecké rady stál děkan – pan profesor Koutecký. Přednášku sledoval se zájmem, to byla první úleva. Odpovědi kvitoval souhlasným pokývnutím hlavou a to už byla přímo živá voda. A tak jsem se habilitovala. Pak už jsme se vídali poměrně často.

Na Učené společnosti České republiky, které předsedal, a o něco později, v jeho druhém děkanském období (2000-2006) na 2. lékařské fakultě, při zasedáních její Vědecké rady. Byla jsem tam členkou. A začala jsem s úžasem poznávat osobnost profesora Kouteckého nejenom jako děkana a profesora, ale také jako respektovaného znalce umění výtvarného, hudebního a dramatického, jako rétora, který s citem a vroucností pronáší své laudace. Nešlo a nejde mi mysl, jak mohl měsíc po měsíci sepsat oslavné příběhy o právě jubilujících osobnostech fakulty. Těšila jsem se na ně neskutečně a on mě nikdy nezklamal. Byly to osobní a profesní příběhy mimořádných lidí, zábavně psané a přednášené moudrým děkanem, na kterém bylo znát, jak si svých kolegů váží. O oslavenci snad řekl i to, co on sám o sobě ani nevěděl. Pan profesor také léta organizuje pro své spolupracovníky, přátele a známé koncerty milovaného Kocianova kvarteta. Jako děkan v Karolinu, později v Sukově síni Rudolfiny. Jsou nesmírně populární a zcela určitě výjimečné. Nejenom vysokou profesionální úrovní účinkujících a výběrem repertoáru, ale především svou přátelskou atmosférou. Tu ovšem pan profesor Koutecký navozuje hned na začátku. Přiblíží posluchačům skladby které uslyší, vysvětlí, za jakých okolností skladba vznikla a jaké city do ní skladatel uzamkl. A podává k nim klíč. To co říká, odráží nepochybně to, co on momentálně cítí nejvíc. Radost, naděje, že přichází něco nového a krásného, ale také obrovskou pokoru. Pokora k životu a pokora k umění je to, co lze vycítit z každého páně profesora projevu. A pozorní a vnímaví posluchači odcházejí citově obohaceni a z tohoto obohacení ještě řadu dní žijí.

Blanka Říhová

Profesor MUDr. Vratislav Schreiber, DrSc., světově uznávaný endokrinolog, žák a spolupracovník profesora Josefa Charvátka, je Peťou uctívanou osobností – nejen kvůli té endokrinologii. V mnohém ho ovlivnil, jen v jednom je to naopak. Profesor Koutecký naučil profesora Schreiberu poslouchat komorní hudbu.

Koutečtí – pevný bod v chaotickém vesmíru

Když, zdeprimován vývojem událostí ve své vlasti i venku, přemýšlím, co je vlastně jisté a neměně spolehlivé a od jistot obecných, jako jsou vzpomínky na skauting, profesora Charvátka a trvalá jistota vývoje endokrinologické vědy přeju k osob-

nostem, pak pevných bodů není mnoho: jedním z nich jsou manželé Koutečtí. Pan profesor Koutecký se svou chotí Jitkou jsou zkrátka jedním z mála mých pevných bodů – dokazují mi, že nic není ztraceno a že i v rozkolísaném vesmíru mohou být pevné jistoty.

Na Fakultě dětského lékařství jsem přednášel fyziologii vnitřní sekrece po dlouhá léta už před listopadem 1989 – ne tak na své domovské fakultě – a když jsem potom byl vyzván k jejich pokračování a rozšíření i pro zahraniční studenty, měl jsem radost. Někdy to nebylo snadné – to když bylo náledí nebo napadl sníh a nejezdila MHD, a tak jsem se jednou na ten Motolský kopec vůbec nedostal. Ale jinak to bylo krásné – studenti vstřícní a pilní, přímí nadřízení (prof. Herget) příjemní a vedení – v čele s děkanem profesorem Kouteckým imponující. Jak jsem to činil dlouho, jsem si uvědomil, když jsem jednou cestou do posluchárny na kopci potkal dámu v nejlepších letech a ona se mě ptala: „Kam jdete, pane profesore?“. Odvětil jsem, že přednášet medikům, a ona pravila, že to tedy je hrozné, jak ten čas utíká: kdysi byla sama mou posluchačkou a nyní má mezi mediky svou dceru. Skoro se mi to zdálo časově nemožné, ale snad to byla pravda.

V roce 1990 jsem byl děkanem Kouteckým požádán o členství ve Vědecké radě 2. lékařské fakulty, a jelikož jsem měl vyhovující lustrační osvědčení (to se tehdy vyžadovalo ve vědeckých radách všech tří fakult), s radostí jsem členství přijal. Tak jsem se seznámil s profesorem Kouteckým jako nekompromisním, vlídným, ale někdy sarkasticky kritickým děkanem a předsedou. Sedávali jsme s profesorem Janem Evangelistou Jiráskem a někdy jsme trochu vyrušovali, jen jednou jsme ale pana předsedu (vlastně jen ten Jan Evangelista) doopravdy rozzlobili – poznalo se to podle toho, že zbledl. Já sám jsem od něj byl pokárán snad jen jednou. To když jsem se po skončení zasedání Vědecké rady s někým zapovídal a opožděně jsem si šel pro kabát a ten můj tam nebyl. Vzal ho omylem profesor Němec (následující den mi ho přivezl). Stěžoval jsem si panu děkanovi, že mi vzali kabát a bylo mi řečeno s přátelským a šibalským sarkasmem, že on tam přece není od toho, aby hlídal můj kabát.

Podnětné byly i přednášky pro zahraniční studenty – tehdy hlavně Řeky. Konaly se v Hergetově ústavě na Plzeňské a to bylo jednak blíže, jednak anglicky, a hlavně výjimečně dobře placeno. Ti zahraniční studenti nebyli nijak lepší než ti naši a jejich docházka byla variabilní.

Pod vedením profesora Kouteckého jsem v dalších letech zasedal jako podpředseda „Učené společnosti ČR“, kterým se stal po profesoru Rudolfu Zahradníkovi, jinému to představiteli mých „vesmírných osobnostních jistot“. Kultivovanost, velký osobní rozhled po světě i doma, tolerance (i když někdy jemně kritická) názorových rozdílů a zejména schopnost empatie a vtipu – to byly charakteristiky pana předsedy.

Pak následovalo to hlavní: pozvánky na komorní koncerty zprvu do Karolina, a později do Sukovy síně v Rudolfinu (Kocianovo kvarteto a hosté). Pan profesor před každým koncertem má úvodní slovo, ve kterém vysvětlí osobnostní charakteristiky a životní příběhy hraných skladatelů i podstatu skladeb, které jsou na programu. Tam mě, hudebního analfabeta, poprvé někdo přivedl ke skutečné kultuře. Moji hudbymilovnou manželku si ovšem zcela získal. Tam jsme se o přestávkách seznámili i s paní Jitkou Kouteckou, manželkou pana profesora. Nastal mezi námi jistý soulad duší – ona například pochopila, když jsem něco udělal špatně a když se mě zeptala proč a já jí odpověděl, pravila: „Já jsem si to myslela“. To pan profesor byl trochu přísnější. Nicméně to vše probíhalo v tom nejpřátelštějším duchu.

Pan profesor Josef Koutecký je přední osobností české medicíny a kultury. Projevilo se to i v tom, že byl volen předsedou „Učené společnosti ČR“. Ale hlavně se zasloužil založením a úspěšným provozováním lékařského oboru, kterému je zapotřebí nejen znalostí odborných a charakteristik lidských, ale i osobního hrdinství – dětské onkologie. Když mi věnoval – k mým o šest let vyšším narozeninám – svou knihu „Život mezi beznadějí a úspěchem“ (Academia, Praha, 2008) dostalo se mi souhrnné informace o tom, co jsem vlastně již věděl: zasloužilý to vědec i muž. Kolik zachráněných dětských životů – takového pokroku se podařilo dosáhnout jen málokterým medicínským oborům. A tak nezbyvá než přát zdraví, sílu a setrvaní v tom, co celý život koná.

Vratislav Schreiber

Profesorka MUDr. Eva Syková, DrSc., vedoucí Ústavu neurověd 2. lékařské fakulty a ředitelka Ústavu experimentální medicíny Akademie věd ČR, je určitě nejuznávanější ženou české vědy. Cesty obou se po léta křížují, vždy v kladném smyslu.

Moje vzpomínky na profesora Kouteckého.

Pan profesor Koutecký byl děkanem 2. LF v době, kdy jsem na této fakultě zakládala Ústav neurověd. Od začátku myšlenku založení tohoto ústavu podporoval a za to mu dnes, kdy ústav publikuje řadu vědeckých prací a snaží se o zavedení tzv. „moderních metod“ do klinické praxe, patří můj velký dík. Byl nakloněn i rozšířené výuce neurověd, která byla několik let povinným předmětem.

Pan profesor mně vždy imponoval svým širokým rozhledem, dokázal podporovat i to, co nebylo jeho oborem, a chápal nutnost zavádění nových léčebných metod. Sám byl svědkem obrovského pokroku v onkologii, kde například prvním sku-

tečným a obrovským přínosem je u nádorů krevní řady transplantace kmenových buněk kostní dřeně. Právě děti s leukémií byly jeho pacienti a je i jeho zásluhou, že dnes je jejich léčba často velmi úspěšná. Pan profesor byl skutečně praktik, zachránce nemocných, který imponoval nejen svými rozsáhlými znalostmi, ale i důstojným chováním a vzhledem – to naše generace mediků a mediček u našich profesorů tak obdivovala. Někdy se tyto vlastnosti dnes spolu nekloubí, ke škodě důstojnosti a závažnosti lékařského stavu.

Osobnost formuje nejen práce, kterou člověk vykonává, ale i prostředí ve kterém žije, jeho zájmy, spolupracovníci a rodina. Pan profesor je jeden z mála, které jsem měla čest poznat, jehož mimopracovní zájmy jsou tak rozsáhlé, především v oblasti umění a hudby. Nenechával si tyto své znalosti a pocity jen pro sebe, ale sdílel je řadu let s námi na koncertech a různých společenských setkáních. Nejen, že to byly krásné zážitky a myšlenky, které nám dokázal předat, ale tato setkání stmelovala nás lékaře dohromady. V tom, že se pan profesor mohl věnovat nejen své práci ale i svým zálibám, dle mého názoru, hrála významnou úlohu podpora jeho ženy. Oběma proto patří náš dík.

Byla jsem proto velmi potěšena, že jsme letos mohli panu profesoru Kouteckému gratulovat na galavečeru České hlavy k udělení Ceny vlády za celoživotní dílo. Byla to dojemná chvíle, kdy cenu přebíral z rukou předsedy vlády Jana Fišera. Přeji panu profesorovi stále zdraví, hodně elánu v práci i radost z umění a hudby.

Eva Syková

I s Akademickým senátem vycházel děkan Koutecký dobře. Jeho předsedové se střídali, střídali se i jeho členové, cestu k vzájemnému porozumění však vždycky našel. Ostatně o tom svědčí, že Akademický senát, který děkana volí, mu důvěru vyjádřil opakovaně. V řadě senátních předsedů byl posledním docent Hrušák, který posléze profesora Kouteckého ve funkci děkana vystřídal.

Docenta MUDr. Ondřeje Hrušáka, PhD., děkana 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, zná pan profesor dobře už z jeho studentských let. 17. listopadu 1989 byl mezi studenty, které běsnící policie na Národní třídě poranila. Po promoci pracoval krátce na jeho klinice, po dlouhé americké stáži na Ústavu imunologie a pravidelně se potkávali na zasedáních Akademického senátu. 1. února 2006 mu pan profesor předal akademickou funkci děkana.

Profesor Josef Koutecký

Je mi jasné, že napsat cokoli originálního do této knihy není lehký úkol. Mnoho oslovených osobností zná profesora Kouteckého osobně.

Prof. Koutecký je pro širokou veřejnost symbolem dětské onkologie a v rovině obecné i symbolem noblesního vystupování, vytříbeného slovníku a dalších kladů. V případech, kdy prof. Koutecký vystupoval coby společenská celebrita, nenechal si ohledně dětské onkologie vnutit klišé, podle nějž se má jednat o zoufalý a beznadějný obor. Přestože měl prof. Koutecký vždy na paměti děti, které se opravdu nepodaří zachránit, zdůrazňoval hlavně tu většinu, která nad zákeřnými nemocemi nakonec zvítězí.

Prof. Koutecký stál opakovaně v čele fakulty jako děkan a také ve funkci prorektora v čele Karlovy Univerzity. Jeho zvučný hlas byl vždy ozdobou fakultních i univerzitních slavnostních akcí, které má velmi rád. Jako prorektor měl za úkol připravit oslavu 650. narozenin UK a tohoto úkolu se zhostil opravdu znamenitě.

Co neměl rád, byl sport. Mnohokrát jsem ho slyšel mluvit o tom, že od konce vysoké školy neudělal rychlejší pohyb

a že je s tímto stavem nadmíru spokojen. Nikdy jsem nezjistil, do jaké míry si v tomto bodě dělal legraci sám ze sebe a nakolik opravdu vzdoruje „diktátu pohybu“. Určitě má ale rád přírodu. Po celou dobu, co ho znám, tráví léto na své chalupě, kde píše knihy a jiné texty. Klinika, kterou pan profesor založil, ale pochopitelně fungovala výborně i v době jeho nepřítomnosti.

Nikdy jsem nezaregistroval, že by prof. Koutecký trpěl vyhořením. I v situacích, kdy nerozhodoval o většině medicínských otázek, hlídal otázky obecné a etické povahy – aby byla analgetika podána dřív, než se bolest rozvine, aby se rodina zásadní informace dozvídala včas a vhodnou formou, aby se adekvátní informování o možnostech další léčby nezměnilo v přenesení zodpovědnosti na rodiče a podobně.

Profesor Koutecký je studenty hodnocen jako velmi oblíbený pedagog. Stál dlouhou dobu ve vůdčích pozicích, a tak není divu, že si umí získat neformální autoritu. Z toho pohledu nebylo lehké nastupovat do funkce děkana po panu profesorovi. Jeho preference byla jiná, a tak předání funkce proběhlo během 5 minut den před zahájením mého funkčního období ve formě předání klíčů a příslibu, že pomůže, kdyby bylo potřeba. Ze zdi děkanské pracovny na nás hleděly bílé obdélníky, které zůstaly na místě obrazů a na mne padala úzkost i proto, že jsem věděl, že v některých ohledech se nemohu ani snažit se panu profesorovi vyrovnat. Moc rád jsem pak pozoroval, jak se profesor Koutecký upřímně těší z úspěchů fakulty. Pan profesor zůstává členem Vědecké rady fakulty a důležitým členem akademické obce, na kterého se může současné vedení fakulty spolehnout, což několikrát potvrdil. Jeho příspěvky při habilitačních a jmenovacích (profesorských) řízeních jsou vždy koncisé, jsou jasně formulovány a mají jednoznačný praktický význam. Má široký rozhled nejen v medicíně, což se do jeho příspěvků promítá. Jinými slovy, panu profesorovi to dnes – stejně jako před léty – „pálí“.

Ať to platí i nadále mu za celou jeho fakultu přeje
Ondřej Hrušák

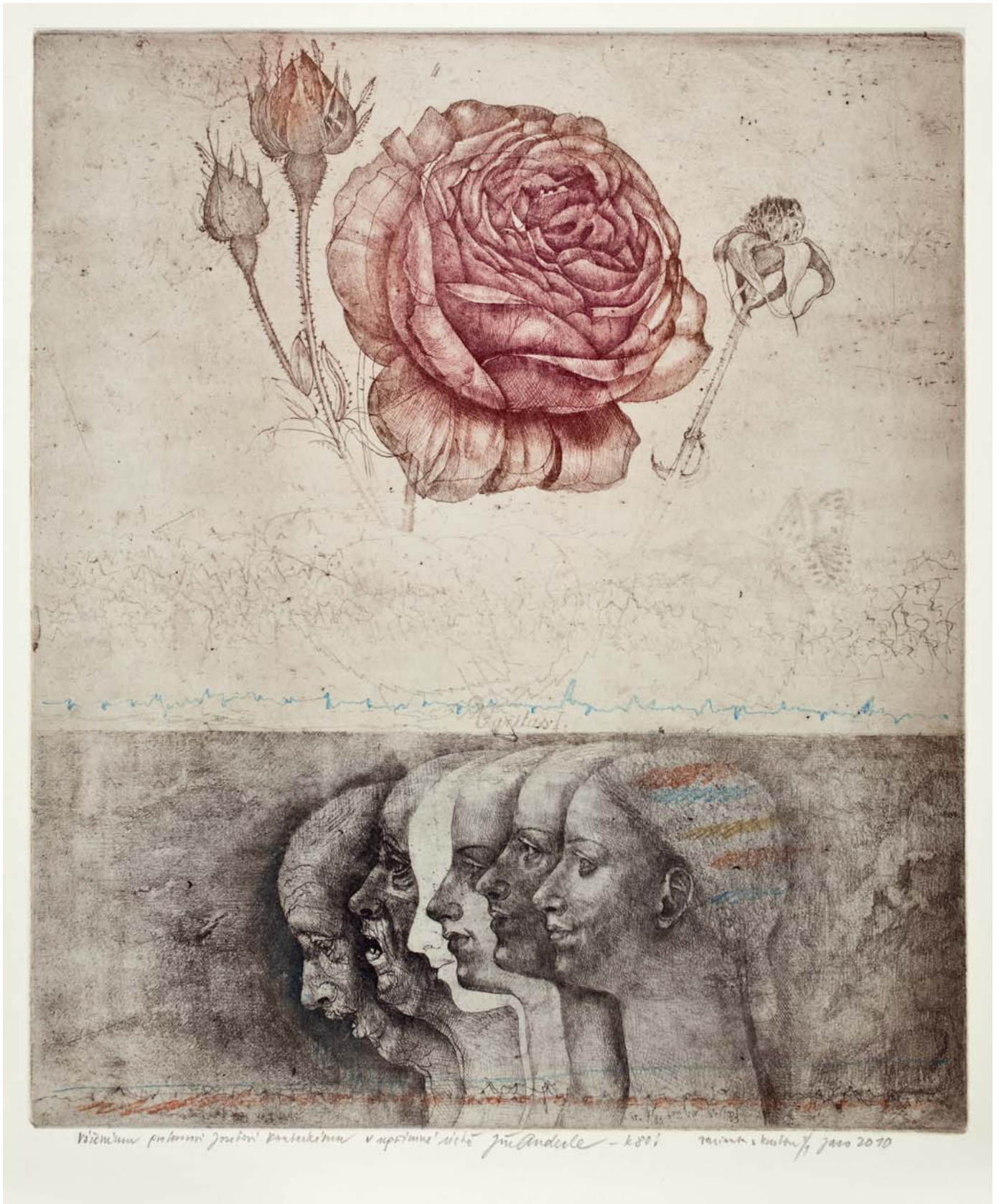
Přiblížit profesora Kouteckého jako pedagoga z pohledu studenta nebylo snadné. Ale přece jen se mi s pomocí paní Kyselové podařilo jednoho „čerstvého“ absolventa získat. Myslím, že názor **MUDr. Zuzany Provazníkové** svědčí za všechny ostatní.

Slova hýbou, příklady táhnou

Vzpomínám si, jak jsem jako 18ti letá gymnazistka seděla se svou nerozlučnou kamarádkou v pravém horním rohu velké motolské posluchárny. Obě jsme tehdy obcházely dny otevřených dveří pražských lékařských fakult a zjišťovaly atmosféru těchto institucí, na které jsme se v následujícím roce chystaly poslat přihlášky ke studiu. Pamatuji si, že tenkrát k nám promlouvalo mnoho lidí. Slova žádného z nich mi ale neutkvěla tak zřetelně, jako slova tehdejšího děkana 2. lékařské fakulty, kterého jsem ten den viděla poprvé v životě. Po skončení jeho projevu nám oběma, mně i kamarádce, bylo jasné, jakou fakultu bychom nejráději studovaly.

Existuje mnoho funkcí a těch, kdo je vykonávají, ale ne vždy jsou jejich výsledky stejné. O panu profesorovi Kouteckém si odvážím říct, že jsem ho vždy považovala za profesora s velkým P. Byl a je člověkem na svém místě. Tím, kdo umí

Wienchen polmoni Josten' Katsukawa v apotimo' Noto Jm Andule - k 88 i *maim i katon ff 1800 2070*

jít příkladem, oslovit nejen mluveným slovem, ale především činy. Každé ze setkání s panem profesorem Kouteckým pro mě bylo obohacující a příjemné. Vždy dokázal s moudrostí a lehkostí pro něho příznačnou vyjádřit nějakou pravdu, odlehčit tíživou situaci. Pamatuji se, jak nám na dni otevřených dveří s humorem, na příkladu „Karel IV. měl rád koně, koně rozlišujeme...“, vysvětloval, jak vybruslit z nepříjemných dotazů našich budoucích examinátorů. Před zahájením testů přijímacích zkoušek nás uklidňoval slovy, že se jedná o nejlehčí zkoušku, kterou kdy vykonáme. Což jsme mu samozřejmě tehdy vůbec nevěřili. Při výuce onkologie v 5. ročníku nezůstával pouze u výkladu odborné stránky problematiky, ale neváhal se s námi podělit o poznatky velice cenné mající obecně lidský rozměr, které, jak sám říkal, se v učebnici jen tak nedočteme.

Když jsme šli pana profesora v 6. ročníku žádat, zda by byl tak hodný a ujal se funkce promotora naší promoce, otevřel nám po zaklepaní na dveře milý člověk s otázkou, zda cítíme viržinko. Přátelský rozhovor ukončil slovy: „Ale přece jste si nemysleli, že bych vás odmítl.“ Na promoci dokázal oslovit svou noblesou a smyslem pro slavnostnost snoubeným se sobě vlastní vlídností a otevřeností. V přípravě se po promoci se studenty pouštěl do milého rozhovoru.

Od pana profesora Kouteckého je skutečně co se učit. Je totiž příkladem, že vysokou vědeckou odbornost lze (a také je potřeba to učinit) sloučit s moudrostí a lidskostí. Že nadšení pro práci neuzavírá člověka pouze v „úzkém“ rámci jeho oboru, ale dveře mu zůstávají otevřeny i pro zbytek světa, kulturu a umění. Že být Učitelem neznamená „pouze“ být odborně na výši, ale i mít rád své studenty, mít velkou odvahu a kreativitu a schopnost nadchnout pro práci sebe, a tím i své žáky. Že má smysl vydržet u své práce, i když nám občas může připadnout náročná a smutná. A za to vše a ještě za mnohé další patří panu profesoru Kouteckému dík.

Zuzana Provazníková

V Dětské fakultní nemocnici na Karlově a v její nástupkyni Fakultní nemocnici v Motole pracuje profesor Koutecký od roku 1957 nepřetržitě. Za třiapadesát let se v jejich vedení vystřídalo více ředitelů. V jeho odborném životě sehráli zásadní úlohu tři ředitelé. MUDr. Jan Jarolímek Kouteckého do nemocnice v roce 1957 přijímal. MUDr. Věra Kazimourová dala v roce 1964 souhlas autonomnímu postavení stanice dětské onkologie při Klinice dětské chirurgie a v roce 1978, po přestěhování do Motola, zřídila samostatné oddělení dětské onkologie. To bylo ustaveno v roce 1983 klinikou. Když se stal profesor Koutecký po roce 1990 děkanem fakulty, bylo potřeba řešit plynule vztahy mezi fakultou a nemocnicí. Nejlepší spolupráce vznikla po nástupu posledního z ředitelů **JUDr. Ing. Miloslava Ludvíka, MBA**. V hodnocení obou pánů to byla spolupráce na vysoké úrovni. Ono to totiž vůbec tak nemusí být, protože soužití fakulty a nemocnice přináší řadu ne vždy snadno řešitelných otázek. Ale bylo to tak a pan ředitel na ten čas vzpomíná takto:

Když si chcete vybavit nějakou vzpomínku na titána, nemůžete začít přízemně. Jméno profesora Kouteckého jsem poprvé zaregistroval v průběhu sametové revoluce, když se pořádaly sbírky na dětskou onkologii a i já jsem tenkrát přispěl ze svého platu 3tis. Kč hrubého na dobrou věc. Sám pro sebe jsem si tehdy říkal, že profesor musí být poloéterická, vznešená bytost, pro kterou je blaho dětí prvořadým cílem. Ani jsem netušil, že mé první fyzické setkání s prof. MUDr. Josefem Kouteckým bude téměř božského charakteru.

Krátce poté, co jsem nastoupil do Motola jako ředitel, jsem dostal pozvánku na oslavy 70tin pana profesora, podotýkám, že jsem do té doby žádné velké narozeninové oslavy tohoto typu nenavštívil. První co jsem spatřil, když jsem dorazil do Rudolfiny, tedy místa, kde se oslava konala, byl konec neuvěřitelně dlouhé fronty, ne nepodobné těm, které se před revolucí stály na banány. Vůbec jsem

nechápal. Teprve poté, co jsem se přiblížil, jsem zjistil, že na druhém konci této nekonečné řady, stoje na schodech se vznášejí páně profesorův majestát a přijímá ovace a holdy smrtelníků k němu přistupujících. Přistoupil jsem tedy i já, prostý ředitel nemocnice, a popřál panu profesorovi ještě jednou 70 let a přitom si s hrůzou uvědomil, že tohohle člověka, který byl děkanem a zároveň přednostou Dětské onkologické kliniky, bych měl vlastně řídit a do jisté míry mu šéfovat.

Jenže jak šéfovat Nejvyššímu? Po několika dnech jsem sebral odvalu a vydal se po schodech dolů o patro níže, kde sídlí děkanát UK 2. LF, abych s profesorem Kouteckým probral, jak to mezi námi bude. První, co jsem už v sekretariátu já, aktivní odpůrce kouření, který v životě nevykouřil jedinou cigaretu, začal vnímat, byl nepřehlédnutelný odér nikotinu, linoucí se z pracovny věhlasného onkologa. Poté, co se otevřely dveře, nebylo chvíli vidět nic, a až jsem se zorientoval, rozeznal jsem v oblacích doutníkového dýmu moudře pokyvuující, šedovlasé skráně pana profesora. Překotně jsem začal přemýšlet, jak navázat dialog a udělat dojem. Odmalička mám rád historii, takže jsem děkana lékařské fakulty Univerzity Karlovy s tímto faktem seznámil. Zajásal a odvedl mě k jednomu z mnoha půlmetrových portrétů, kterými byla jeho pracovna doslova obložena, a s nevinnou tváří se zeptal: „Víte, kdo to je?“ Nevěděl jsem. Šlo tuším o jakéhosi věhlasného neurologa. Nicméně jsem okamžitě pochopil, kde je moje místo, zařadil jsem se a už jsem se nepokoušel oslňovat. On mi to vrátil v tom, že jsme se stali takřka nerozlučným tandemem a troufám si tvrdit, že jednou z nejlépe spolupracujících dvojic ředitel – děkan v celé historii fakulty.

Každý měsíc se v nemocnici koná porada všech porad, velký lidový chural, zvaný porada přednostů. Když jsem začínal jako ředitel, tzn. ve věku 38 let a proti mně seděly slovně profesorské kapacity, doslova pilíře českého zdravotnictví, býval jsem značně nervózní. Abych si pomohl, snažil jsem se své proslovy oživit nějakou legrací. Jednou jsem tak zase učinil a v první řadě sedící profesor Koutecký se naklonil k jinému ctihodnému bělovlasému profesorovi se slovy „Starej se zase utvůpnul“. Tenkrát jsem byl pasován mezi elitu.

Pan děkan Koutecký je znám jako jeden z nejlepších českých rétorů ve dvacátém století. Jeho projevy na nejrůznějších setkáních byly mnohdy jediným důvodem, proč na těchto akcích neusnout. Byly milé, chytré, skvěle strukturované a vždy výtečně vypointované. Nezapomenutelným zážitkem pro mě bylo zahájení jakési mezinárodní konference, kde jsem vystoupil já, zástupce ministerstva, zástupce odborné společnosti a další řečníci. Všichni jsme anglicky říkali, jak nás těší, že je konference zde, jak jsme poctěni a bla bla bla ...samé originální fráze. Uspávání hadů bylo prostě zahájeno přesně tak, jak taková konference zahájena být má. I vystoupil prof. MUDr. Koutecký. Oslovení „amici carissimi“ jsem ještě pokládal za normální, ale následující půlhodinový projev, celý v latině, dostal do stavu blízkého šoku nejen mě, ale všechny ty další celebrity, ať politické nebo odborné, které seděly okolo. Všichni se samozřejmě tvářili, že rozumí, byť pravý opak byl pravdou. Ne nadarmo se říká, že latina je jazykem vzdělavců. Bohužel v té chvíli byl v celém sále takovým vzdělavcem jen jeden – profesor Koutecký.

Na závěr bych mohl připojit situaci, kdy pan profesor doslova „odboural“ můj sekretariát. Jednou jsme se oba dva zúčastnili zahájení každoroční akce, kterou v nemocnici pořádáme pro děti, nazvané „indiánské léto“. Každý z přítomných si tam musel vybrat nějakou indiánskou přezdívku. Mě nenapadlo lepší indiánské jméno než „Tančící puma“. Krátce poté, zrovna když jsme měli na ředitelství jednu vzrušenější poradu, volal pan děkan. Na dotaz, v jaké náladě je pan ředitel, mu sekretářka odpověděla, že je velmi nenaladěný. S panem profesorem to ani nehnulo a odvětil „Tak mi toho Rozvášněného jaguára spojte“. Od té doby mě náměstci, když mě chtějí lehce „pošťouchnout“, říkají „vzrušený dravec“.

Děkuji Vám, pane profesore.

Miloslav Ludvík

Mezi více, pochopitelně také se střídajícími náměstkyněmi ředitele nemocnice, má zvláštní postavení náměstkyně pro vědu a výzkum paní **profesorka MUDr. Anna Šedivá, CSc.** To postavení je zvláštní proto, že ona je naplno pracovnicí Ústavu imunologie a náměstkyní je pro své organizační schopnosti jaksí navíc. Je současně předsedkyní Vědecké rady nemocnice, jejímž je profesor Koutecký členem. Tak vznikla kromě jejich spolupráce na poli klinickém i spolupráce na úseku řízení vědecké práce v nemocnici.

Prof. Josef Koutecký – jubileum

Málokdy se člověk dostane tak zvláště do úzkých, jako v případě, kdy je požádán o příspěvek k jubileu pana profesora Kouteckého. Ihned a zcela přirozeně se ho zmocní pocit nemožnosti vyjádření v jakékoli umělecké formě, neboť ve všech podobách umění literárního, hudebního i výtvarného prokázal pan profesor tak vysokou a osobitou úroveň, že jakékoli pokusy uplatnit některou z těchto forem na zachycení osobnosti pana profesora prostě selhávají. Na druhou stranu je taková výzva vzrušující poctou. Hned první zamyšlení nad těžkým úkolem vyvolává celou mozaiku nejrůznějších vzpomínek na mnohá setkání s panem profesorem, která jsou pozoruhodně různorodá, a přesto skládají ucelený obraz.

V takové situaci je přirozené obrátit se k pramenům, z nichž první je životopis pana profesora. Nahlédnutí do archivů však hned přináší další prohloubení smíšených složitých pocitů nad možností jakkoli přispět k ocenění jubilanta, neboť hned v prvním pohledu na životopisná data vyčnívá rok 1955, kdy již pan profesor s jistotou nastoupil na svou pozoruhodnou dráhu ukončením svých studií přesně v roce mého narození. Zmocňuje se mne pocit, že s generačním odstupem pouze povlávám za jistě a pevně životem kráčejším panem profesorem, se kterým se občasně setkáváme; tato setkání vždy zanechají pozoruhodnou stopu. Mé první setkání bylo takové obyčejné, pracovní, v době studií na fakultě tehdy dětského lékařství, při stážích mediků, kdy jsme se seznamovali se vznikajícím oborem dětské onkologie. Těžký obor v těžké době, nejsmutnější z oborů dětského lékařství, přesto již tehdy s energií a entusiasmem pana profesora slibující lepší budoucnost. Osobně jsem potom dlouho neměla příležitost k dalším setkáním, která se obnovila až s mým dalším působením ve Fakultní nemocnici v Motole, kam jsme přišli v době jednoho z období, kdy pan profesor zastával funkci děkana 2. lékařské fakulty. Po dalších 15 let jsme se setkávali častěji a stále mě udivuje, jak přirozeně se podařilo překlenout úřední odstup mezi nastupujícím pracovníkem a váženým děkanem. Postupně jsem pana profesora potkávala na zasedáních Vědecké rady lékařské fakulty, aby se nakonec tyto funkce paradoxně obrátily a abych měla to privilegium využívat služeb pana profesora ve Vědecké radě Fakultní nemocnice v Motole, kterou vedu já. Od pracovních úředních jednání jsme postoupili k diskusím o umění a o životě, tak, jak to asi má být v případě výrazné osobnosti učitele a jeho žáka a jak tomu téměř nikdy nebývá.

Pan profesor mě vždy fascinoval svými projevy jubilantům, ve kterých přesně vystihoval jejich osobnost a jedinečnost. Nikdo to neumí jako on, tak i já posílám jenom krátký pozdrav.

Panu profesorovi s úctou a obdivem.

Anna Šedivá

Mezi několika institucemi, kterých si profesor Koutecký velice váží, zaujímá přední místo Univerzita Karlova. Po listopadu 1989 se začlenil s nadšením do akademického života na dlouhých šestnáct let. Třináct z nich byl děkanem 2. lékařské fakulty a mezi nimi tři roky prorektorem univerzity a deset let členem její Vědecké rady. Potkal se, spolupracoval a spřátelil se s mnoha osobnostmi její akademické obce, s některými z nich pak i mimo univerzitní rámec.

Ve zmíněném období se ve vedení univerzity vystřídal tři rektori. Pedagog a filozof profesor PhDr. Radim Palouš, právní historik profesor JUDr. Karel Malý, DrSc. a jaderný fyzik profesor Ing. Ivan Wilhelm, CSc. Vyjádření všech tří jsou výmluvným dokladem o době, o společném úsilí i o jejich vztazích k jubilantovi. **Profesor PhDr. Radim Palouš** napsal:

Panu profesorovi Josefu Kouteckému: O duši

Co to vlastně je duše, totiž to „niterné“, to, co se po sobě samém ptá, o sebe se stará, za sebe se stydí a hanbí, to „opravdové“ svědomí, co hřeje láskou a studí odporem, co múzicky bytuje s námi – a co je tou individuální jedinečnou osobní zod-

povědností dříve, než se to tělo, které je jejím domovem, pro zodpovědnost rozhodlo? Je svět jen či především kmitáním bezduchých částic a jejich uskupení? Scientistické pojetí vědy nemá žádný nástroj na pochopení a uchopení duše jakožto toho lidsky nejnaternějšího. V přísné „objektivní“ vědě jde totiž o zachycení živé skutečnosti do relativně stabilních objektů, jejich základní charakteristikou je extenzionalita, tj. vnějškovost – tedy jakápak niternost!

Přírodní vědy a medicína se bez výtvarnosti objektivistické vědy neobejdou, ale nevystačí s ní, protože nejen člověk, nýbrž celý svět má velevýznamnou oblast dostupnou jen některými vchody odevmykatelnými speciálními klíči: básní, hudbou, uměním výtvarným, ale též citlivým kantorským působením, které se skutečnosti dotýká s důvěrnou intimitou, byť třeba navenek nedemonstrovanou. Přirozené lidské srozumění vstupuje do přirozeného světa jen část v našich časech zapomínanou branou duchovního rozmachu: jako v pohádkových Letopisech Narnie C. S. Lewise se čtenář ocitá v oblasti modernou pozapomínané, záhadné, rozmanité, obrovské.

Nejenže Vesmír, Země a Život tvoří jeden nedělitelný, souvztažný a společně se vyvíjející systém, ale tento „systém“ je pro člověka nevyčerpatelným ostrovem pokladů, zemí zaslíbenou a „v dědictví nám danou“. Žít v ní a s ní znamená poznávat ji vždy znovu a nově. Nabízí se k průnikům a výpravám, zjišťujícím bohatost a pluralitu možných pohledů a zjištění – a i tato zjištění přísluší do života tohoto obydlí tak, že je proměňují. Tak rozhodnutí nalézat pravdu v této oblasti neznámá opustit „objektivní“ svět, nýbrž podílet se na jeho tvorbě!

Jsou lidé nadaní v exaktním bádání, jsou zdatní lékaři těl – a jsou i takoví, kteří propojují to vnější s vnitřním a to vnitřní s vnějším. Těm jest třeba zvlášť děkovat a vinšovat jim (byť by jim bylo už ctihodných osmdesát) a i jejich souputníkům přát společenství dalších let (ů).

Radim Palouš

Na univerzitní, ale i na všechna ostatní četná setkání vzpomíná **profesor JUDr. Karel Malý, DrSc.:**

Profesor Josef Koutecký na univerzitě

Před dvaceti léty, po listopadových událostech, které tak zásadním způsobem změny život celé naší společnosti, se začala rychle proměňovat stejně, jako ostatních vysokých škol, i podoba naší univerzity. Byl jsem tehdy jedním z těch, kterým se dostalo mimořádné příležitosti, aby se aktivně na procesu transformace vysokých škol podíleli – nejprve ve funkci prorektora a později, po dvě funkční období (do roku 2000), i rektora. Byla to tehdy doba plná entusiasmů, mimořádného pracovního nasazení a radosti z výsledků, kterých jsme dosáhli. Byla to ale také doba setkávání a poznávání mimořádných osobností, které se na univerzitě dostávaly do čela fakult a ústavů a které spolu s vedením univerzity vytvářely společné dílo, obnovovaly univerzitní tradice, vracely univerzitě její dobré jméno, obnovovaly svobodu vědeckého bádání a vtiskly celé početné univerzitní komunitě vědomí jednoty a společných cílů.

Profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc. patřil k těm, kteří mne upoutali od prvního setkání. Potkávali jsme se jak na vědeckých radách, tak i v každodenním životě univerzity – on jako děkan 2. lékařské fakulty a já jako prorektor pro vědu, řešili jsme spolu personální otázky fakulty, kvalifikační řízení a spoustu dalších otázek, které každodennost fakulty a univerzity přinášela. Vzpomínám si, jak mne upoutal jeho smysl pro humor, jeho schopnost řešit s ironickým nadhledem jak otázky zásadní, tak i takové, kterým teprve jeho humor dodával význam. Osvědčil to i při návštěvě tehdy anglického královského páru prince Charlese a princezny Diany na univerzitě. Stáli jsme tehdy, děkani a prorektoři, v předsálí Malé auly, kde nastoupené rektory rektor Palouš předsta-

voval vzácné návštěvě. Se závistí jsme pozorovali, jak princeznu zaujal rektor Knížák a jak obdivovala jeho krásné náušnice. Profesor Koutecký k tomu suše poznamenal: „Pane prorektore, takhle to dál nejde, abychom byli takhle znevýhodněni, rektorát by měl stanovit barvu náušnic pro jednotlivé kategorie univerzitních akademických hodnostářů a já, protože to umím, vám napíchám uši pro náušnice.“

Ne vždy jsme však hovořili jen o méně závažných otázkách. Vzpomínám si, jak se na mne obrátil s prosbou o právní radu, když mu bylo pro jeho rozhodné vystupování proti představitelům bývalého režimu vyhrožováno anonymy smrtí a řešili jsme otázku případného zásahu policie.

Nový vysokoškolský zákon a autonomní postavení fakult i univerzity přineslo nové problémy i do vztahu zdravotnických zařízení a lékařských fakult, vedení nemocnic a akademických orgánů fakult. Na pořad dne se dostala otázka univerzitních nemocnic a ve spolupráci všech českých lékařských fakult se formovaly představy o novém uspořádání působení univerzity ve fakulturních zdravotnických zařízeních. Profesor Koutecký byl jedním z děkanů, kteří tuto myšlenku s velkou energií podporovali a angažovali se pro její uskutečnění. Vše uvázlo při jednání v parlamentu, zejména pro neochotu vlády oddlužit nemocnice, které by se předaly univerzitám. Ostatně nebyla to jediná aktivita prof. Kouteckého pro zachování univerzitní autonomie v každodenním provozu fakulty a nemocnice.

Do univerzitního života však zasáhl profesor Koutecký i svými koncerty, které organizoval nejprve jako děkan 2. lékařské fakulty. Postupně se staly důležitým setkáváním členů naší univerzitní komunity, kteří milovali hudbu a Kocianovo kvarteto pak takřka stálou součástí univerzitního života. Koncerty, které tradičně uváděl prof. Koutecký svými proslulými projevy, nám připomínaly, že umění, stejně jako věda jsou součástí stejné kultury, usilují o stejné poznávání a vysvětlování světa, který nás obklopuje.

Mimořádnou událostí v životě univerzity se staly oslavy 650. výročí jejího založení, které jsme pojali jako oslavu celé české vědy a kultury, připomenutí významu Karlovy univerzity pro český národ a stát, pro evropskou kulturu. V rámci příprav oslav došlo i na léta odkládanou rekonstrukci historické budovy Karolina, která si sama o sobě vyžádala mimořádné úsilí nejen pracovníků rektorátu, ale celé univerzity. Vlastním oslavám předcházely volby rektora a nového vedení univerzity, do kterého jsem pozval jako prorektora tehdy již bývalého děkana, profesora Kouteckého. Při přípravě programu oslav, které připravovala pod mým vedením zvláštní komise, mu připadl úkol navázat kontakty zejména s obcí výtvarníků. Jak známo, univerzitě se podařilo uspořádat v Karolinu mimořádnou výstavu výtvarných děl, které přední čeští umělci věnovali univerzitnímu výročí. Prof. Koutecký, spolu s dalšími významnými osobnostmi, které připravovaly oslavy – s prof. Josefem Petráňem, dr. Miroslavem Trucem a dalšími, se podílel na přípravě řady koncertů, představení Libuše v Národním divadle, univerzitního plesu, přípravě filmů věnovaných dějinám univerzity, atd.

Avšak nejen v prostorách Karolina a v úředních záležitostech jsem poznával profesora Kouteckého. Měl jsem příležitost jej zažít i jako lékaře, obdivovat jeho mimořádně lidský vztah k pacientům, jeho vztah k dětem, tak často a tak nemilosrdně ohroženým nemocemi.

Naše kontakty nezmizely ani po skončení našich univerzitních funkcí. Stejně jako velká řada jeho přátel jsem měl možnost se ním setkávat při jeho Rudolfských koncertech, které nám přinášely a stále přinášejí dobrou pohodu a radost a jeho promluvy pak vyzývají k zamyšlení.

Pokud se mohu odvážit vyslovit nějaké přání, pak aby dále pokračovaly a aby naše setkávání bylo co nejčastější.

Karel Malý

Profesor Ing. Ivan Wilhelm, CSc. byl třetím Peřovým rektorem. Setkávají se spolu při všelijakých příležitostech více než dvacet let a setkávají se rádi.

Prof. J. Koutecký je nepřehlédnutelnou osobností lékařského, akademického, kulturního i veřejného života. Jeho přínos do každé z těchto oblastí má zásadní význam, a to přesto, že v každé ze zmíněných oblastí se jedná o přínos zcela rozdílného

typu. Případně-li komukoli souhrnně hodnotit dílo prof. J. Koučekého, bude stát před nelehkým úkolem, jak význam jeho vlivu vzájemně porovnat.

Sám jsem se s prof. J. Koučekým sešel ve velmi blízké spolupráci ve vedení Univerzity Karlovy v období 1997-2000. Pro každého z nás bylo a zůstává prostředí univerzity “posvátnou” půdou a příležitost toto prostředí ovlivňovat a reprezentovat představovala pro nás oba zcela jistě vrchol dosažitelného. Je obtížně představitelné, že jakékoli jiné prostředí by mohlo svojí důstojností překonat vážnost a důstojnost Velké auly univerzity Karlovy. Genius loci zakletý v jeho zdech je téměř hmatatelným předmětem, který nelze ani přehlédnout, ani pominout. Zeptáte-li se rodičů a příbuzných promovaných studentů na jejich dojmy při odchodu z promoce, pak zcela jednoznačně pění ódy na prostředí a imaginaci Velké auly, přitom mají povětšinou pouze velmi mlhavou představu o obsahu právě slyšených projevů. Důstojnost prostředí a šlechtnost atmosféry nemůže změnit ani mnohokrát opakovaná zkušenost univerzitních slavností, které v prostorách Karlovy probíhaly zejména v období našeho společného prorektorátu s prof. Koučekým.

Po dlouhém pústu absence oslav kulatých univerzitních výročí (1948, 1898, 1848, ...) bylo Univerzitě Karlově dopřáno slavit ve svobodném ovzduší 650. výročí jejího založení, takže slavnostní shromáždění bylo poměrně dost. Tak jak rutinně seřazovaly dámy organizačního odboru v šatně před Velkou aulou náhodně dvojice nastupujících hodnostářů, stejně obratně jsme nepozorovaně vytvořili jednu z nastupujících dvojic s panem profesorem. Na tom není nic zvláštního. Za zvuků nastupujících intrád, ať už v provedení univerzitních varhan anebo pražských pozounérů, jsme pak s plnou vážností ve tváři společně s panem profesorem pěli jejich „brumendo“ až do nastoupení všech účastníků. Obdobně jsme „spoluúčinkovali“ i při odchodu z auly zpěvem „Gaudemus igitur“ až po příchod do šatny. Tam jsme si oba uznale, skromně, pouze potřesením ruky, vzájemně poblahopřáli k výkonu. To byl náš projev uličnictví, který však nikterak nesnižoval důstojnost chvíle a vážnost situace před přítomným publikem.

Sám si dovoluji s touto historkou poprvé seznámit veřejnost.

Jsem si jist, že pan profesor mi to nebude mít za zlé a všichni ostatní budou mít argument dokazující, že přes všechny nesporné zásluhy, nadmíru seriózní výsledky jak v léčbě malých pacientů, tak i v ostatních oblastech jeho působení se našlo místo, aby v panu profesorovi zůstal i ten malý klučina, se kterým jeden nikdy neví.

U příležitosti jeho kulatých narozenin mu chci popřát, aby ten kluk vydržel ještě hodně dlouho. Milý Peťo – vše nejlepší do dalších let.

Srdečně

Tvůj
Ivan

Na onu šťastnou dobu úsilí vrátit univerzitě její honor a na podíl, který sehrál profesor Koučeký, vzpomíná i několik prorektorů. Služebně „nejstarší“ z nich, **profesor PhDr. Jaroslav Mihule, CSc.**, muzikolog a suverénní znalec díla Bohuslava Martinů použil téma, které je mu nejbližší a které bude určitě lahodit i Peťovi.

Pokus o návod jak poslouchat hudbu

Věnováno prof. MUDr. Josefu Kouteckému, DrSc., který ovšem takový návod nepotřebuje.

Pokus o návod jak hrát na příčnou flétnu, napsal v Berlíně roku 1752 Johann Joachim Quantz (Versuch einer Anweisung, die Flöte traversiere zu spielen). Z knihy bylo a je možno se přiučit i mnoha jiným věcem, než slibuje nadpis, což je její neocenitelná přednost, a proto se dodnes v rozmanitých dalších souvislostech cituje. Dozvíme se z ní totiž také, jak se to má s hudbou všeobecně. Kdo hraje na hudební nástroj, a to nejen na flétnu příčnou, vstupuje do tak bezprostředního kontaktu se skladbou, že mu může být ukradeno, jak se to má s hudbou všeobecně, i kdyby to jako přídavek ke hře na flétnu napsal slavný pan Quantz. Kdo na flétnu příčnou nehraje a koho hudba v životě vůbec minula, má o problém méně. S námi ostatními je to jinak.

Hudba se nám totiž celý život plete do cesty. Jestliže je kdo u nás nejvyšším živým představitelem programu “nihil humani a me alienum puto”, pak zcela jistě osobnost, na jejíž počest tento sborník rozmanitých vyznání vznikl – lékař a vědec, který si do portfolia zájmů a aktivit na čelné místo vedle medicíny přitáhl poezii, výtvarné umění i hudbu, fenomén tak nápadně lidský, protože samou podstatou překračuje rámec nezbytností a biologických nutností, příznačných pro živočišnou říši. Nepřispívá nijak k zachování rodu, není primární potřebou pro přežití a je zpravidla dosti daleka toho, aby usilovala reflektovat tvář světa na základě prožitků či zachycených zážitků, jak to činí výtvarná umění.

Produkty poezie, literatury či výtvarných umění mají obrazné napojení na přirozený svět.

Hudba je po této stránce poněkud výlučnější: tento druh podivuhodného konání si pohrává s akustickými vlnami. Utváří z nich struktury, jež jsou po mnoha stránkách analogické abstraktním tvarům geometrickým, stejně tak jsou však spřízněny s dynamikou reálného života kolem nás a bohatstvím jeho rytmů. Aby toho nebylo dost, vtiskuje těmto nehmotným substancím dokonce více či méně uchopitelný smysl. Illuminati, zasněžení, ho berou jako samozřejmou danost. Identifikují ho nejednou i co do původu – ať je to Haydn, Beethoven, Brahms, Stravinskij, Schönberg či Boulez, zatímco barbaři zůstanou na pochybách o hlubší smysluplnosti muzicírování tohoto druhu.

Od svého počátku se hudba vplétá do komplexnosti sociálního života, do jeho ritů. Kde je hudba, je vždy přítomen i ritus, protože tento druh umění má v sobě nezbytně cosi obřadního, svátečního i posvátného. Jak své akcenty na tyto společenské vazby hudba v historii neustále pozměňovala, dala vyrůst svéráznému řetězu výpovědí nejen o sobě, ale i o lidstvu. Hudba není myslitelná bez zcela intimního propojení se samou podstatou člověka. Je *humánní* v míře nejvyšší.

Také Josef Koutecký rezonuje s hudbou už od dětství, a zejména v bohaté životní periodě posledních desetiletí vyjevil mimořádně originálním způsobem svou vnitřní spřízněnost s tímto chimérickým uměním ničeho; prozradil onu tajuplnou *Wahlverwandschaft* zasvěcených, řečeno Goethovým slovem, když otvíral po desítky let komorní koncerty, převážně v organické spolupráci s jedinečnými interpety, jimiž je Kocianovo kvarteto. Jejich umělecké výkony se mu stávají podnětem k veřejnému zamyšlení nad stavem světa a kultury; velmi často v sobě obsahují i imperativní apel mravní: a co vy, přítomní cives academici i další posluchači?

A tu se znovu klade zásadní problém: má toho hudba vůbec zapotřebí? Při pomýšlení na knihy muzikologů, jimiž jsou nabitě regály v hudebním oddělení klementinské knihovny, by bylo možno říci, že muzikantovi jsou jejich komentáře ke skladbám užitečné asi tolik co entomologie sluněčku sedmitečnému (*Coccinella septempunctata*). Jako autor několika z nich vím dobře, o čem je řeč.

Profesoru Kouteckému se stává koncert, který má živým slovem uvést, hostinou ducha. Nabízí umělecké dílo provokativně ve volném a širokém kontextu živé historie. Jako Sókratés v Platónově dialogu *Symposion* otvírá téma, k němuž se na koncertě obrazně vyjadřují interpreti jako tvůrci nové krásy; auditorium ji může hledat v tichém dialogu se sebou samým a spatřovat ve spektru těch sebevzdálenějších souvislostí, neboť krása je prozářena jednotícím duchem. Protože panu pro-

fesorovi vždy šlo o věci, jež jsou skryty za povrchem a k jejichž nalezení je třeba určitého úsilí, chce na nás, abychom se jako další spoluhráči zúčastnili té nádherné komorní hry v odkrývání krásy a oduševnělosti tvorby. Po stopách tvořivého ducha, jenž kráčí s podivuhodnou jistotou, kudy se mu zachce.

Někteří muzikologové připomínají detektiva, který si zvolil jako kauzu hudební skladbu a svým úkolem učinil rozřešit ji, nalézt klíč k její záhadě, jinými slovy dekodovat její poselství. Tichým předpokladem je, že skladatel skutečně uložil do not nějaké takové poselství, skryté sdělení o čemsi, k čemu je třeba se dopracovat za pomoci berliček výkladu někoho druhého. Napadají mne dva skladatelé z mnoha, kteří si něco podobného výslovně nepřáli a zapovídali si to: Stravinskij a Martinů. Nekomponoval jsem svou symfonii jako rébus (puzzle), aby se s ní mělo takto zacházet a hledat nástup vedlejšího tématu apod.; nějak takto se Martinů vyjádřil při jedné příležitosti.

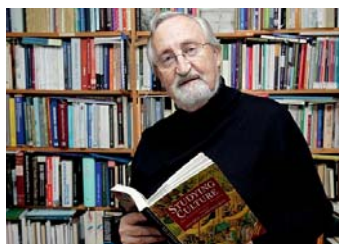
Na hudebních komentářích profesora Kouteckého je nejvýš sympatické, jak velmi jsou vzdáleny takovému přístupu. Aby se o hudbě mohlo kompetentně psát či mluvit, je nezbytné nejen uchovat ve vědomí snopec souvislostí kulturních a historických, ale zejména dovolit tomuto umění, aby si ponechalo své záhady; zdá se, že toho si je tento lékař a vědec dobře vědom.

Hudba – jak praví jeden vzdělaný humanista, *neboť kromě profesora Kouteckého jich je na světě ještě několik* – je v jistém smyslu sice druhem nesmyslu, jakému vlastně nikdo doopravdy nerozumí, ale přesto je schopna uchvátit lidské bytosti ochotné slyšet a dát jim prožít věci netušené. Nebude-li rozpitvána jako mrtvé tělo bez ducha a bez života.

Jaroslav Mihule

S následujícími dvěma prorektory se Peťa setkával týden co týden při zasedáních kolegia rektora, ovšem častokrát i mimo ně. S naším předním sociologem **profesorem PhDr. Miloslavem Petruskem, CSc.** představovali v kolegiu nerozlučnou dvojici. Oba milovníci umění si notovali s nadhledem v názorech na život.

Jak jsem se neseznámil s profesorem Kouteckým

Profesor Koutecký si dozajista nepamatuje, kdy jsme se poprvé viděli a setkali, nikoliv ovšem v pravém slova smyslu poznali a seznámili. Bylo to někdy koncem listopadu či začátkem prosince památného roku 1989, kdy se v pražských divadlech konala setkání významných (i méně významných) osobností s veřejností pod patronací pražských herců, jimž se ještě neříkalo celebrity, ale kteří celebritami tehdy ve skutečnosti byli.

V divadle nesoucím jména Jiřího Woltra, tedy v Dlouhé ulici, jsem v rámci takového setkání vystoupil a promluvil o událostech, jichž jsme byli svědky i aktéry „sub specie sociologicae“: byl jsem tehdy z tichého suterénu fakultní knihovny FF UK, kde jsem dělal pomocného knihovníka, vyvolán,

abych se obrátil k těm, kdo chtějí slyšet nejen výzvy a proklamace, ale taky cosi – řekněme – analytického. A tak jsem tehdy vstoupil – tuším – na Keplerově gymnáziu, na ČVUT (mimochodem – bylo tam více než tři sta studentů), v divadlech, ale především (a toho si považují velice) s Českou filharmonií v Obecním domě spolu s paní Janou Štěpánkovou a Miroslavem Zykmandem, kdy pod taktovkou Václava Neumanna Česká filharmonie symbolicky zahrála Dvořákův Slovanský tanec č. 1. Tedy v Dlouhé ulici jsem promluvil a po mně (dramaturgie byla zřejmě dobře vymyšlena) přišel svěže vyhlížející muž zralého již věku v tmavém obleku a s černým motýlkem – tehdy jsem ještě netušil, že motýlek je pro pana profesora příznačný a v lékařské profesi frekventovanější než v jiných vědeckých komunitách. Pan profesor, když byl publiku představen – ano, je to on, proslulý dětský onkolog! – byl uvítán bouřlivým potleskem. Jeho projev byl věcný, hluboký a nesmírně kultivovaný. Mluvil *ex abrupto*, leč bylo patrné (jako profesionál to přece poznám), že je dobře připraven a že každá věta je promyšlena, projev má pevnou stavbu a jeho úvahy o tom, že vstupujeme do éry demokracie, která není pouhou nezávaznou svobo-

dou, ale především občanskou odpovědností, jíž se nelze zříci, nechceme-li se zříci demokracie samotné, nezněly ani prázdným patosem (slovo demokracie tehdy ještě věru zdevalvováno nebylo), ale ani moralizátorstvím. Říkal to s hloubkou filozofa a s přesností a vybroušeností chirurga. A tak jsem pana profesora poznal, leč neseznámil se s ním ještě....

Nastala léta tvrdé práce – oba jsme se stali děkany, on na 2. lékařské fakultě, já na nové Fakultě sociálních věd. To jsme se již pravidelně měsíčně vídali na zasedání vědecké rady, u rektora Radima Palouše, při čestných doktorátech – a pomalu se poznávali. Zjistili jsme dosti brzy, že oba máme dvě společné lásky (kromě svých nejbližších a své profese) – hudbu, rozuměj vážnou, a výtvarné umění. Profesor Koutecký pořádal pravidelné koncerty – nejprve v Karolinu, které uváděl (jistě o tom budou mluvit a psát i jiní) vždycky nesmírně inspirativní úvahou, která uváděla skladby a autory, kteří měli vládnout oním večerem, do souvislostí někdy věru nečekaných. A často citoval Seiferta, zřejmě básníka mu z nejbližších. To, že se náš vztah postupně měnil v přátelství, se projevilo jednou zcela nečekaně – uváděl dvořákovský večer s Americkým kvartetem a dodal – na závěr vám naši milí „Kocianovci“ zahrají Dvořákovy Cypřiše, tentokrát pro profesora Petruska, který je má obzvláště rád. Pravda, zmínil jsem se kdysi o tom, jak mě fascinuje Dvořákova nápaditost melodická a pokora před textem poněkud archaickým (skladba je samozřejmě beze slov), před jeho náladou a poetikou... Byl jsem upřímně dojat, bylo to neobvyklé, nikdy to nedělal, cítil jsem se vyznamenán a opravdu poctěn.

A pak jsme se měli sejít v rolích profesně intimnějších, byli jsme prorektory – já jsem měl na starosti odbor studijní a profesor Koutecký (tehdy na jeho přání jsme mu říkali „Peťo“) měl odbor tzv. vnějších vztahů. To nebylo odkladiště ani univerzitně miniaturizovaná PR firma, byl to odbor tehdy mimořádně důležitý – připravovaly se oslavy 650. výročí založení univerzity a prorektor Koutecký měl jejich organizaci na starosti – od Libuše v Národním divadle po čestné doktoráty a rozmanité dárky, jež dlužno dáti čestným hostům (a že to nemohly být obvyklé propisky snad lze pochopit). Ale nebyl by to „Peťo“, kdyby nevykonal čin, jímž samotným by měl být zapsán do univerzitních análů. Na základě svých širokých a rozsáhlých známostí s českými výtvarníky získal pro univerzitu několik desítek, možná více než jednu stovku, původních a vysoce kvalitních výtvarných děl od umělců nejvýznamnějších i prostě „jen“ významných. Na všech fakultách univerzity od té doby visí na chodbách i v některých pracovnách vynikající obrazy českých umělců – a nikoliv tisíckrát okoukané reprodukce slavných sice, leč přece reprodukce a la van Goghovy Slunečnice. Nikdy neopomenou studenty upozornit na to, aby si všímali i zdi naší vstupní haly v Jinonicích – je tam několik vynikajících obrazů a grafik a vévodí jí sousoší Olbrama Zoubka.

A pak se naše cesty rozešly – pan profesor se vrátil důsledně a soustředěně ke své milované onkologii, k dětem, jimž věnoval tolik lásky a péče i ve chvílích pro ně tak těžkých (naštěstí to – chci věřit – nevěděly), já ke své fakultě a učení a psaní. Setkáváme se již jen na koncertech, popovídáme, ale ta stopa našeho přátelství je trvalá.

Tak na závěr jeden verš z pozdního Seiferta, jehož oba milujeme –

*Smrt s láskou –
ty tu dávno byly.
Ale i jaro každý rok se navrací
a proč mu vyčítat, že je vždycky stejný?*

Tak ještě mnoho, mnoho jar – a neptejme se, proč jsou vždycky stejné...jenom ať jsou nám dána.

Panu profesorovi s láskou
Milan Petrussek

Prorektorovat s **profesorem PhDr. Jaroslavem Pánkem, DrSc.**, vynikajícím historikem, byla pro Peťu radostná příležitost. Jak by ne, vždyť má rád dějiny a každé poučení v ní vítá. Stalo se dokonce, že se pánové stali spoluautory krásné fotografické monografie Ivana Krále Praha. Koutecký do ní napsal předmluvu a přesvědčil Pánka, aby ji doplnil obsáhlou statí o historii Prahy. Jaká jiná zdravice může následovat, než historická.

650 let s Josefem Kouteckým

Bylo pondělí 3. února 1997. V pracovně rektora Karla Malého se sešlo šest nově jmenovaných prorektorů Univerzity Karlovy. Vynikající právník a právní historik vstupoval do druhého třiletí, v němž vedl naši přední vysokou školu, a znovu při té příležitosti prokázal, že si své spolupracovníky umí vybírat. Větší polovinu prorektorů z prvního období si ponechal, ostatní vyměnil. Vznikla sestava dvou lékařů, v tomto případě našich předních onkologů (Pavel Klener a Josef Koutecký), jednoho geologa (Petr Čepek), nukleárního fyzika (Ivan Wilhelm), sociologa (Miloslav Petrušek) a historika (Jaroslav Pánek). V novém kolegiu se odrazila síla pětice lékařských fakult, stejně jako excelentních fakult matematicko-fyzikální a přírodovědecké, nové a dynamické fakulty sociálních věd, a konečně i mnohotvárné a na studenty velmi bohaté fakulty filozofické.

Profesor Malý nás vzájemně představil a hned navrhl, abychom si v kolegiu navzájem tykali. V uvolněném ovzduší každý z nás připomenul své křestní jméno. A tu se ozval sametově měkký hlas profesora Kouteckého: *Já jsem sice Josef, ale říkejte mi Peťa. Tak mě oslovují moji přátelé.* Zkušený děkan 2. lékařské fakulty promluvil tak trochu jako chlapec, který se jen jakoby náhodou ocitl ve vrcholné reprezentaci „staroslavného vysokého učení pražského“. Když jsme ho v každodenním kontaktu zblízka poznávali, už nás to nepřekvapovalo a nevysvětlovali jsme si nenapodobitelnou modulaci jeho hlasu pouze dlouholetým souzněním s dětskou klientelou. A když pak jsme se později začetli do jeho nově vydaného *Buližníčka*, poznali jsme rozpětí osobnosti, která sahá od přísného experimentálního výzkumu a klinické praxe přes lásku ke všem druhům umění až po beletristickou tvorbu pro děti.

Tenkrát jsme se však sešli v Karolinu proto, abychom se věnovali péči o svou univerzitu. Jak hned při prvním společném sezení zdůraznil rektor Malý, nebyli jsme zvoleni k tomu, abychom se stali úředníky, nýbrž abychom se jako volení „hodnostáři“ podíleli na řízení univerzity a na její reprezentaci. Zanedlouho jsme se přesvědčili, že i toho úřadování bude až nad hlavu, ale dost a dost bylo i povinností zajímavých a doslova zábavných. Když jsme si rozdělili svěřené „resorty“, ukázalo se, že pět z nás má k dispozici vybudované úřední zázemí v odborech pro vědu, studijní záležitosti, sociální záležitosti studentů, mezinárodní styky a rozvoj. Jedinou výjimku představoval právě prorektor Koutecký. Pro něho byl zřízen nový „resort“ – *vnější vztahy*. Takové rozšíření kolegia bylo plně na místě, neboť v té době se naplno rozjížděly přípravy oslav 650. výročí založení pražského vysokého učení, jež měly vyvrcholit 7. dubna 1998. Zbývalo čtrnáct měsíců, a zatímco rektor Malý vedl jednání na nejvyšší úrovni a mezi mé povinnosti patřilo navazování nových kontaktů v zahraničí, na Josefa Kouteckého připadalo rozšíření vztahů s českou kulturní veřejností.

Nebylo pochyb o tom, že je to člověk na svém místě. Ačkoli zpočátku neměl ani vymezené prostory a prorektorskou agendu vyřizoval převážně na své fakultě, pustil se do organizační práce s vervou a hlavně se zasvěceností, jakou by u profesora onkologie a doktora lékařských věd jen málokdo očekával.

Prorektor Koutecký vykazoval bezpečnou orientaci ve všech kulturních odvětvích, a protože měl všude dobré známé, mohl po necelých třech týdnech svého působení předložit jasnou koncepci oslav. Učinil tak se zřetelem k zapojení mnoha čelných domácích institucí, které měly u příležitosti kulatého jubilea vyjádřit svůj vztah k Univerzitě Karlově.

Na prvním výjezdním zasedání nového kolegia rektora, které se konalo na zámku v Lužanech 20. a 21. února 1997, předložil návrh, jak tyto oslavy pojmout. Jeho ústřední teze zněla: *Spojit vědu s uměním!* Josef Koutecký rozvinul velkorysou představu o zájmovém propojení Univerzity Karlovy s předními vědeckými institucemi, zejména Akademií věd České republiky, stejně jako s institucemi uměleckými – Národním divadlem, Českou filharmonií, Akademií múzických umění a mnoha dalšími, ale

také s Národním muzeem a Národní galerií. Zahájil jednání s jejich představiteli, aby je zapojil do přípravy jubilejních oslav. Věděl ovšem, že v mediálním světě by bylo marné cokoli podnikat bez informační podpory hromadných sdělovacích prostředků. Proto také podporoval smluvní partnerství s Českou televizí, Českým rozhlasem a hlavními českými deníky. Ovšem že do přípravy velkého jubilea podle potřeby vstupovali také rektor a další členové jeho kolegia, navíc byl ustaven početný čestný výbor oslav za účasti nejvyšších politických představitelů České republiky a velkých osobností evropské vědy, stejně jako přípravný výbor oslav vedený rektorem Karlem Malým. Přesto však se organizačním a ideovým centrem příprav stal sekretariát oslav řízený prorektorem Josefem Kouteckým.

Jubilejní vlak se již v únoru 1998 rozjel plnou parou. Bylo radostné sledovat, jak svůj kladný vztah k Univerzitě Karlově projevovaly takové osobnosti jako prezident Václav Havel a kardinál Miloslav Vlk, Otto Wichterle a Rudolf Zahradník, Petr Eben a Oldřich Kulháněk, pomineme-li četné představitele zahraniční vědy a kultury. Od 17. listopadu 1997 až do konce roku 1998 se vinul řetězec kulturních a vědeckých akcí od slavnostního zasedání ve Vladislavském sále Pražského hradu a ekumenické bohoslužby v chrámu sv. Víta přes udělování čestných doktorátů v Karolinu až po slavnostní koncert České filharmonie v Rudolfinu, představení Libuše v Národním divadle a reprezentační ples na Žofíně. Za mnohými z těchto kulturních počínů stála vytrvalá organizační práce profesora Kouteckého. Jeho autorita zapůsobila, když byli osloveni čeští výtvarní umělci, aby svými výtvarnými díly vyjádřili svůj vztah k Univerzitě Karlově. Jeho vynikající rozhled po dějinách hudby se projevil při organizaci nezapomenutelných koncertů. Respektovaný hlas Josefa Kouteckého zazněl také při výběru světoznámého ruského violoncellisty Mstislava Rostropoviče, jemuž Univerzita Karlova spolu s hlavním městem Prahou dne 12. listopadu 1998 udělila Cenu Karla IV. Byl to neuvěřitelně bohatý a mnohostranný seriál kulturních i společenských událostí na pozoruhodné úrovni, jejichž alespoň stručný výčet přinesla *Kronika oslav 650 let Univerzity Karlovy* z roku 1999. Kdo měl možnost prožívat celý tento maratón, nemohl jím zůstat nepoznamenaný na celý život.

Jelikož monumentální *Dějiny Univerzity Karlovy*, vydané ve čtyřech svazcích v letech 1995-1998, nemohly již zachytit přípravy a ohlas 650. výročí vzniku tohoto vysokého učení, musíme si počkat na příští zpracování, které zachytí také události ze samého konce druhého tisíciletí. Předpokládám, že příští historik bezpečně rozpozná význam tohoto jubilea, které nechtělo být a ani nebylo pouhou oslavou starobylé instituce, oslavou, která odezní a může být klidně zapomenuta. Tehdy šlo o mnohem víc, totiž o překročení rámce vědy a vysokoškolské výuky, neboli – řečeno slovy Josefa Kouteckého – o *spojení vědy s uměním*. Dnes, kdy se mladá generace vědců a umělců důrazně hlásí o slovo a volá po obraně vědy, kultury a veřejného prostoru, může být tehdejší činnost i pro ni podnětem a dlouhodobou inspirací.

Jaroslav Pánek

Za rektora Wilhelma byly jeho dvěma úctyhodnými prorektorkami farmakoložka paní **profesorka RNDr. Eva Kvasničková, CSc.** a mikrobioložka paní docentka RNDr. Jaroslava Svobodová, CSc. V té době už byl sice Peťa zase děkanem, ale na univerzitě byl dál jako doma, s oběma dámami se stýkal, a to nejen úředně – obě byly věrnými a nadšenými návštěvnicemi „jeho“ koncertů.

Profesorka RNDr. Eva Kvasničková

Před řadou let, krátce po listopadu 1989, kdy jsme znovu začali svobodný akademický život, jsem potkala pana profesora Kouteckého. Setkání s ním považuji za jeden z dáreků, kterého se občas člověku dostává. Zpočátku jsme se vídávali při akademických setkáváních, např. při promocích, kde jako děkan 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy měl mimořádně zajímavá zamyšlení nad důležitými otázkami života, medicíny zvláště. Později a v současné době jsou to přátelská setkání i mimo univerzitu na různých koncertech, výstavách, Salonech Zentivy i jinde. Osobnost pana profesora byla, je a bude hodnocena jeho nejbližšími přáteli, lékaři, výtvarníky i muzikanty, často mistry svého oboru a mistry slova. Můj příspěvek je

o pocitech, které mám ze setkávání s panem profesorem a jeho milou, laskavou a půvabnou paní. Tato setkání patří k těm, kdy člověk odhodí své starosti a problémy a využívá dobré chvíle, které jsou často násobeny krásnými uměleckými prožitky. Pan profesor patří mezi osobnosti, kterých si velmi vážím a které mám ráda. Podporuje naši víru, že dobré myšlenky, krásná povzbudivá slova i skutky ještě nevymizely z našeho uspěchaného života. Povzbuzuje nás ke čtení krásných knížek, k poslouchání dobré muziky a k radosti z dobrého výtvarného kumštu. V životním kolotoči na to někdy pozapomínáme.

Takže mnoho díky pane profesore!
Eva Kvasničková

Docentka RNDr. Jaroslava Svobodová, CSc. se vyznala ze svého vztahu k panu profesorovi takto:

S panem profesorem Kouteckým jsem se poprvé osobně setkala před deseti lety, v roce 2000 ve Vlasteneckém sále Karolina. Panu profesorovi tehdy končilo prorektorské funkční období, v jehož průběhu se mimo jiné brilantně a s vytříbeným vkusem sobě vlastním, zhostil pořádání rok trvajících oslav 650. výročí založení Univerzity Karlovy.

Na ono první setkání s panem profesorem se živě pamatuji dodnes. Z mé strany očekávání, mírná ostražitost a respekt, jaký je pan profesor Koutecký, zakladatel první dětské onkologické kliniky u nás, autorita v tomto oboru, ale i arbiter elegantiarum v jedné osobě. Na první pohled důstojný a vážný pán v dokonale padnoucím obleku, s motýlkem. Představení se a podání ruky – kontakt očí a dotek ze mne snímá napětí a navozuje důvěru. S touto schopností vzbudit klid a pocit bezpečí se člověk v životě setkává velmi vzácně; je dána lidem silným a dobrým.

V následujících letech při každém dalším setkání pan profesor něčím obohatil. Ať už šíří své vzdělanosti renesančních rozměrů, přiblížením dosud mě neznámých hudebních děl, či krásným a prostým vyznáním hlubokého vztahu k naší univerzitě při příležitosti svého posledního Karolinského koncertu. A navíc a vždycky, s panem profesorem Kouteckým je dobře.

Za Vaše neselhávající postavení pevného bodu v mém Vesmíru, za Vaše lidství, pane profesore, přijměte mé díky. Blahopřeji Vám k Vašemu pozeňnanému životnímu výročí a do dalších let přeji všechno dobré a nám ostatním potěšení z Vaší blízkosti.

S úctou
Jaroslava Svobodová

V rámci rozmanité spolupráce děkanů všech fakult univerzity samozřejmě dominovala spolupráce děkanů lékařských fakult, především pražských, zvláště na počátku 90. let, kdy se „rozkoukávali“. Děkanem 1. lékařské fakulty byl přednosta Neurologické kliniky **profesor MUDr. Jiří Tichý, DrSc.**, také šéf jejího lékařského Dixielandu.

Dostalo se mi cti napsat několik řádek o významné osobnosti české medicíny a společenského života – o panu profesorovi MUDr. Josefu Kouteckém, DrSc. k oslavě jeho osmdesátin, kterých se dožívá v záviděníhodné duševní i tělesné kondici.

Takovéto výzvě lze jen podlehnout a pokusit se napsat – byť jen několik řádek o „Peťovi“, jak mu řada přátel říká. Blíže jsme se poznali v r. 1990, kdy jsme zastávali funkce děkanů lékařských fakult: Prof. Koutecký na 2. lékařské fakultě Univerzity Karlovy a já na té historicky nejstarší.

Setkávali jsme se opakovaně na sezeních svolávaných p. prof. PhDr. Radimem Paloušem, Dr.h.c., a zejména p. prof. JUDr. Karlem Malým, DrSc., rektory Univerzity Karlovy.

Profesora Kouteckého jsem obdivoval pro jeho dokonalé společenské vystupování, kultivovanou řeč i rozsah znalostí a vědomostí nejen medicínských, ale i v oblasti klasické hudby.

Je výborným klavíristou a milovníkem hudby.

Do soudobé hudební historie se zapsal jako organizátor čtvrtletních setkání s Kocianovým kvartetem v prostorách Karolina a Rudolfiny, která uváděl vždy pozoruhodným úvodem zasvěceného znalce hudby.

Milý Peťo, hodně pohody a radosti z toho, co jsi v životě pro naši společnost vykonal jako zakladatel dětské onkologie u nás a jako člověk znalý kulturních hodnot tohoto světa

Tobě přeje
Jiří Tichý

Nejužší kontakty ovšem vznikly v té době mezi Peťou a psychiatrem **profesorem MUDr. Cyrilem Höschlem, DrSc., FRC Psych.**, děkanem 3. lékařské fakulty. Oba novopečení děkani cítili, že musí v mnoha ohledech čelit vehemenci 1. lékařské fakulty, která byla větší než fakulty jejich a která se považovala za tu „hlavní“ a rozhodující. Čelili úspěšně, posílení navíc mnoha společnými osobními zájmy a názory.

Josefa Kouteckého znám 40 let, z toho 20 let jsme byli soupeřící na Univerzitě Karlově. Poprvé jsem se s ním setkal někde na přelomu 60. a 70. let, když jsem jako student medicíny chodil za umírajícím desetiletým chlapčkem, synem mého přítele z Podještědí. Krásné, milé a zdravé vesnické dítě pojednou onemocnělo zákeřnou nemocí, zhoubným nádorem ledvin, a ocitlo se znenadání uprostřed neznámého velkého města na klinice poblíž Karlova náměstí. Zjistil jsem, že před horizontem té dětské duše se jako veliké tajné přání skví malý pásový traktor, který měli v hračkářství na Karlově náměstí. Běžel jsem tam tehdy a pásáček jsem koupil. Za několik dní chlapec zemřel. Přišel jsem na jeho pokoj, který už byl opuštěný a na nočním stolku stál ten malý traktor. Dodnes cítím tu krutou výčitku, tu nespravedlnost, tu věčnou otázku, proč si neštěstí nevybírám. Otočil jsem se ke dveřím a tam stál mladý asistent Koutecký s náznakem provinilosti za medicínu, která toto ještě nedokáže zvládnout a s chápavým pohledem. Možná tady někde se rodilo jeho rozhodnutí odejít z chirurgie a věnovat se oboru do té doby téměř neexistujícímu: dětské onkologii. Dlužno podotknout, že ji pozvedl na úroveň, která všem, kdož s ní musejí při-

čil jsem se ke dveřím a tam stál mladý asistent Koutecký s náznakem provinilosti za medicínu, která toto ještě nedokáže zvládnout a s chápavým pohledem. Možná tady někde se rodilo jeho rozhodnutí odejít z chirurgie a věnovat se oboru do té doby téměř neexistujícímu: dětské onkologii. Dlužno podotknout, že ji pozvedl na úroveň, která všem, kdož s ní musejí při-

jít do styku, dnes již přináší naději. Podruhé jsem se s ním setkal v revolučních dnech podzimu roku 1989, kdy jsme jako čerstvě zvolení děkani lékařských fakult Univerzity Karlovy v malém bistru na Pavlovově náměstí zvažovali, co dál. Jak uchopit příležitost, kterou nám přicházející doba, v níž bylo možné prakticky všechno, dává. Ve spolupráci s tehdejším rektorem UK Radimem Paloušem jsme spolu ladili noty pro transformaci lékařských fakult. První krok, který jsme oba učinili, byla změna zaměření našich fakult z pediatriké, resp. hygienické, na fakulty všeobecného lékařství. Druhá kladla důraz na dětskou a rodinnou péči, třetí na preventivní medicínu. Od té doby jsme po řadu let kráčeli pospolu. Jak milé bylo moje překvapení, že sdílíme mnoho zájmů mimoprofesionálních, zejména komorní klasickou hudbu. Zpočátku roku 1991 oslavovalo Psychiatrické centrum Praha 30 let své existence. Oslavy se konaly v Karolinu a hrálo tam Kocianovo kvarteto, které jsem cestou svého přítele Pavla Hůly požádal o tuto laskavost, neboť Kocianovci se již před tím ochotně zapojili do našich kulturních setkání se studenty na koleji Jednota. Vzpomínám, že to bylo právě na koncertě v Karolinu, kdy přišel Josef Koutecký s nesmělým dotazem, zda bych ho nepředstavil Pavlu Hůlovi, protože by rád Kocianovce pozval na koncert, který chce 2. lékařská fakulta v Karolinu spořádat. Co z toho nakonec bylo, všichni víme. Josef Koutecký se zasloužil o to, že se Kocianovci stali prakticky nedílnou součástí kulturního života Univerzity Karlovy a tato tradice trvá dodnes. Naše společné působení na univerzitě přineslo i mnohé další zážitky včetně neformálních setkání a společně strávených dní na dovolené s několika kolegy či přáteli a Peťovou (jak se Josefovi Kouteckému říká) laskavou ženou Jitkou. Patří k nim nezapomenutelný pobyt na jednom půvabném řeckém ostrově, kde jsem měl tu čest dělat Jitce řidiče na motocyklu a vozit ji po kouzelných zákoutích olivových hájů a zapomenutých plážích. Byly chvíle, kdy mi Peťa, smím-li to tak říci, ač o řadu let starší, připadal jako malé dítě. Jestliže někdo z nás šlápl na mořského ježka a propíchl si chodidlo, byl to on. Jestliže někomu z nás exotická strava nesedla, byl to Peťa. Zmiňuji to zde proto, že právě tyto zážitky daly v mých očích charismatické osobnosti Josefa Kouteckého lidský rozměr. Josef Koutecký je ovšem široce rozkročená renesanční osobnost, do jejíž duše lze nahlédnout mnohými okny. Je to především výtvarné umění, jehož je velkým znalcem a sběratelem, a také poezie, kterou, na rozdíl od mnohých představitelů naší generace, nejenom miluje, ale také zná a umí z paměti citovat. To se ostatně mnohokrát projevilo v jeho dnes již legendárních promluvách před tradičními kocianovskými koncerty. To, že mohu dnes Josefu Kouteckému z celého srdce poblahopřát k 80. narozeninám, je pro mne nejenom velká radost a čest, ale zároveň příležitost nahlédnout, co v trysku pomíjivých dní přichází a odchází, a co zůstává. Josef Koutecký je stejně mlád jako před 20 či 40 lety a já mu přeji, aby mu jeho dobrá mysl, pevné zdraví, pracovní elán a spolehliví přátelé vydrželi do 120. Q.B.F.F.F.

Cyril Höschl

Přátelské vztahy panovaly ovšem i mezi profesorem Kouteckým a děkany mimopražských lékařských fakult. Za všechny o tom svědčí jeden z dopisů děkana Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové, biochemika **profesora MUDr. Vladimíra Paličky, CSc., Dr. h. c.** Znali se spolu v rámci mezioborových styků již dlouho předtím. Pan děkan ho Peťovi napsal při příležitosti udělení národní ceny vlády Česká hlava.

V Hradci Králové dne 23. listopadu 2009

Vážený pane profesore,

S velkým potěšením a pocitem vnitřního uspokojení jsem sledoval, že Vám byla udělena cena „Česká hlava“ a moc Vám k tomu gratuluji.

Jsem si vědom, že pocit uspokojení bych neměl mít já, ale Vy – a jsem si jist, že ho máte. Přesto mi však dovolte, abych jej s Vámi alespoň částečně sdílel. Přinejmenším ze dvou důvodů.

Jedním z nich je to, že si Vás velmi vážím jako člověka, odborníka, lékaře, akademického pracovníka a akademického funkcionáře, jako člověka milujícího umění a obdařeného darem ho dále sdělovat druhým.

Druhým důvodem mého vnitřního uspokojení je skutečnost, že (přinejmenším ve Vašem případě) byla konečně oceněna osobnost, která si to zaslouží a které ocenění právem náleží. Občas mám pocit (který mne při ohlédnutí na některé udá-

losti posledních let někdy frustruje), že jsou „oceňováni“ a na různých žebříčcích a pseudožebříčcích vynášeni nahoru lidé, kteří si to nezaslouží, lidé, ve kterých nevitězí ani pravda ani láska. Jsem rád, že Vašem případě došla ocenění skutečnost, pravda, píle a poctivost.

Dovolte mi, abych Vám k ocenění velmi upřímně pogratoval jménem naší fakulty a abych se k tomu skromně připojil i gratulací osobní.

S hlubokou úctou
Vladimír Palička

Stejně upřímně přispěl do sborníku i Peťův přítel a bývalý proděkan hradecké fakulty, internista **profesor MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.** Připomíná pověstná vánoční a novoroční přání manželů Kouteckých, která si mnozí všechna – od prvního do posledního – schovávají.

Vzpomínka na profesora Josefa Kouteckého a jeho vánoční a novoroční přání

V souvislosti s přípravou oslav 650. výročí založení Univerzity Karlovy jsem byl děkanem fakulty požádán, abych jako proděkan pro zahraniční styky připravoval životopisy význačných představitelů fakulty, návrhy na čestné doktoráty a na medaile UK, které měly být při oslavách uděleny. Tím jsem se v letech 1997 a 1998 častěji setkával i hlouběji poznal s prof. J. Kouteckým, prorektorem univerzity pro vnější vztahy, který za přípravu některých akcí souvisejících s oslavami založení univerzity odpovídal. Necítím se dostatečně povoláním k tomu, abych mohl zhodnotit vědecké zásluhy profesora Kouteckého, zakladatele a budovatele nového oboru dětské onkologie. Oslovilo mne však jeho krédo, že spojením vědy a krásy (tj. vědy a umění – hudby a výtvarného umění) spolu s mravností lze dosáhnout základních principů humanistické kultury. Pravdivost tohoto svého filozofického názoru celým svým životem J. Koutecký dokazuje. Vladimír Vonka, člen Učené společnosti ČR, o něm u příležitosti oslav jeho 70. narozenin napsal, že je jedním z mála těch, kteří úspěšně usilují dosáhnout tří vrcholů lidského snažení, jakými jsou dobro, krásno a vědění. Pokud jde o hudbu, kterou jako výtečný klavírista osobně pěstuje, uvedme na podporu jeho životního kréda a filozofického názoru, že Anton Neumayer, vídeňský univerzitní profesor, internista a zároveň klavírista a hudební historik, nazval ve své knize „Musik und Medizin“ hudbu a medicínu dioskourskou dvojicí, neboť mu připomíná nerozlučnou dvojici sourozenců Kastora a Polydeukése z řecké mytologie. Svou vzpomínku chci věnovat jen vánočním a novoročním přáním prof. J. Kouteckého. Každé přání odesílané jménem manželů Kouteckých, Jitky a Josefa, je malým literárním dílem. Dílem nenapodobitelným jak pro své pojetí, tak i náplň a vytříbenou češtinu. Sestává ze dvou částí. Každá část je zpravidla uvedena verši našich předních básníků – Jaroslava Seiferta, Josefa

Hory, Josefa Svatopluka Machara či Jana Skácela, které dokládají, že i poezie je J. Kouteckému blízká. První část je vždy poděkování za uplynulý rok „za všechno, čím jsme je (J. a J. Kouteckých) v minulém roce potěšili“, „že jsme jim důvěřovali, nacházeli pro ně pochopení, sdíleli jejich radosti a stesky a byli k nim laskaví...“ (část poděkování z přání za rok 2004/2005). Některá poděkování jsou pak doplněna i obecnějším díkem – „že jsme v uplývajícím roku dokázali, že ze všech věd, které člověk může a musí znát, tou hlavní je umět žít tak, aby spáchal co nejméně zla a způsobil co nejvíce dobra“ (Tolstoj – z přání za rok 1996/1997). Následuje formulačně nikdy neopakované přání pozhnaných Vánoc. Druhá část je pak vlastním přáním do nadcházejícího nového roku, ve kterém se nám mimo jiné například přeje „abychom nacházeli kolem sebe převahu duchovních hodnot nad žádostivostí peněz,

morálky nad bezohlednými zájmy, idealismu, humanismu, nad ziskuchtivostí – a měli hodně radosti z krásných stromů, květů, čisté vody a průzračného povětří...“.

Přání k Vánocům a do nového roku si dlouhodobě neuchovááme. Tvá přání, Peťo, jsou výjimkou. Jsou všechna až do současnosti pečlivě opatrována a uložena ve zvláštní složce v mé knihovně, neboť nelze odložit trvale něco, co nám v době vánoční způsobilo radost a vedlo k hlubšímu zamýšlení.

Ladislav Chrobák

Profesoru Kouteckému poslali zdravici i další osobnosti lékařského akademického světa. Jeho zájem o dějiny zahrnuje přirozeně i zvláštní zájem o dějiny lékařství (několik let byl tajemníkem sekce pro dějiny lékařství při Společnosti pro dějiny vědy). Kdykoliv potřeboval historickou radu či pomoc, dostal ji ochotně od paní **docentky PhDr. Ludmily Hlaváčkové, CSc.**, která po léta řídila Ústav pro dějiny lékařství 1. lékařské fakulty UK a stále v něm aktivně pracuje.

Pan profesor Koutecký a dějiny lékařství

Výzvou napsat do sborníku k životnímu jubileu pana profesora Kouteckého jsem byla velmi poctěna. Mimořádné pracovní podmínky (naš ústav s cca 20 000 knihami a sbírkami se již týdny stěhuje do jiné budovy) mi bohužel nedovolily napsat více než několik osobních vzpomínek.

Do Ústavu dějin lékařství tehdy Fakulty všeobecného lékařství UK v Kateřinské ulici jsem nastoupila 1. 10. 1961 jako „řádná vědecká aspirantka“. Brzy jsem poznala, že lékaři zájímající se o dějiny lékařství, jsou v drtivé většině staří pánové, na sklonku nebo již po ukončení své medicínské kariéry, kteří vyzbrojeni středoškolskými vzpomínkami na hodiny dějepisu chodí k nám do ústavu, aby se blíže seznámili s historií medicíny a případně uveřejnili z této oblasti nějaký drobný časopisecký článek.

A pak jednou – někdy na konci šedesátých let – se objevil – myslím, že v bílém plášti – mladý, velice pohledný muž, řekl, že je ze sousedství – z dětské chirurgie Na Karlově – a že by se rád zorientoval v dějinách onkologie. Pak začal navštěvovat náš ústav poměrně často a brzy nám všem, co jsme tehdy v ústavu pracovali (tři vysokoškoláci a dvě středoškolačky) bylo jasné, že se v historii orientuje téměř profesionálně. Mně to vždycky působilo a dodnes působí pocity méněcennosti. Já se historií živím, a někdo, kdo se věnuje na špičkové úrovni jinému náročnému oboru, je schopen se jí zabývat na srovnatelné úrovni... Pravda, takových není v našem oboru mnoho a pan profesor Koutecký patří k nejlepším.

Když se pan profesor odstěhoval se svým pracovištěm do Motola, neobjevoval se v našem ústavu již příliš často, ale kdykoliv přišel, tak jsme vždy znovu obdivovali, jak to všechno může stačit, jak může být stále tak veselý a usměvavý, jak je stále stejně skromný a pozorný nehledě na stoupající kariéru a pocty, kterých se mu zaslouženě dostávalo po sametové revoluci.

Styky našeho ústavu s panem profesorem zintenzivněly v době příprav na oslavy velkého univerzitního jubilea v roce 1998. Tehdy jsme s kolegou Petrem Svobodným (nynějším ředitelem Archivu Univerzity Karlovy a Ústavu dějin Univerzity Karlovy) chodili za ním, na jeho motolskou kliniku. Byl prorektorem pro oslavy Univerzity Karlovy a nebylo opravdu vhodnější osoby, která by tuto náročnou funkci zvládala lépe než on. A opět jsme měli možnost zblízka pozorovat, s jakým klidem, přehledem a s vlídným úsměvem řídí kliniku, organizuje množství oslavných akcí a najde si čas na hudbu (pěstovanou aktivně i pasívně), výstavy, i přírodu.

Dějiny lékařství zaujímají v rozsáhlé publikační činnosti pana profesora nikoliv nevýznamné místo. Dvě slavnostní publikace k výročí 2. lékařské (dříve pediatrické) fakulty UK (Étos Hippokrates ke 40. výročí založení, Praha 1993 a Spondeo ad Polliceor k 50. výročí založení, Praha 2003) jím iniciované a redigované, v nichž má nemalý autorský podíl, zůstanou základní pomůckou pro každého, kdo se bude zabývat historií fakulty, s níž pan profesor spojil svoji profesní dráhu. Neméně cenné jsou z hlediska dějin lékařství jeho dvě biografické knihy (Zůstal jsem klukem, Praha 2005 a Život mezi beznadějí a úspěchem, Praha 2008). V takřka záplavě vzpomínkových publikací, které se vyrojily v posledních letech z pera autorů nejrůznějších profesí – mezi nimiž je i hodně lékařů – zaujímají knihy prof. Kouteckého mimořádné místo. S obdivuhodnou mírou taktu i humoru seznamuje čtenáře se svými životními osudy v širokém dobovém rámci. V jeho vzpomínkách se setkáme se stovkami osob z mnoha zemí, které provázely či protkly jeho životní dráhu. S nadhledem hovoří sám o sobě, bez falešné skromnosti, aniž by však vzbudil ve čtenáři dojem, že chce zdůraznit mimořádnost svých úspěchů. Dějiny naší dětské onkologie našly v jeho druhé biografické knize autora nad jiné povolaného. Stejně cenné jsou pro budoucí historiky Kouteckého vzpomínky na jeho studia všech stupňů – počínaje obecnou školou až Koutecký – historik se promítl i do jeho kouzelné dětské knížky Vodníček Buližníček, která se dočkala již druhého vydání (Praha 1997, 2005). V ní se zrcadlí i autorova láska k jeho rodnému městu Praze. Ale i v mnoha dalších publikacích poukazuje prof. Koutecký na historické, filozofické a etické souvislosti řešeného problému, čehož jsou v současné době schopni jen nemnozí vědečtí pracovníci.

V širokém rámci jeho vědeckých i kulturních aktivit se zmíním alespoň o jedné, která je mi obzvláště blízká. Jsou to jeho proslulé Karolinské – od roku 1991- později Rudolfské koncerty. Čtyřikrát ročně – jak se proměňují roční období – se díky úžasným organizačním schopnostem pana profesora setkává široká univerzitní a vůbec kulturní obec, aby strávila večer s komorní hudbou v podání Kocianova kvarteta a jeho hostů. Každý koncert – říjnový roku 2009 byl jubilejní šedesátý (bohužel – doufejme, že dočasně poslední) – uvádí pan profesor zasvěcenou promluvou (jejich soubory vyšly též tiskem). Absolvovala jsem několik semestrů přednášek na oboru hudební vědy na Filozofické fakultě UK, ale musím říci, že ani přednášky prof. Očadlíka, neřku-li prof. Sychry ve mně nezachovaly takový dojem jako ony „neprofesionála“ prof. Kouteckého. Jednu z nich si vybavuji obzvláště silně. Byla to ona, kterou pan profesor zahajoval akademický rok 2002/03, nedlouho po teroristickém útoku na americké cíle 11. září 2001. Všichni jsme ještě žili v šoku, váhali s dětmi vstoupit do metra, účastnit se nějaké masové akce, apod. Pamatuji se, že se nám s manželem poprvé ani na Karolinský koncert moc nechtělo – nebyla nálada. Z koncertu jsme odcházeli jako z očištné lázně. Projev pana profesora nám umožnil plně se ponořit do vnímání hudby, v což jsme tehdy v podstatě nedoufali. Tak jsme tehdy panu profesorovi poděkovali i písemně...

Co říci závěrem této stručné vzpomínky: jen málo historiků se stává historickými osobnostmi. Pan profesor Koutecký – lékař, vědec, ale i historik se jí po zásluze stal již za svého života. A pevně věřím, že dějiny lékařství se dočkají od pana profesora ještě hodně inspirujících textů.

Ludmila Hlaváčková

Na toto místo jsem zařadil s úctou i pozdrav devadesátiníka – mezinárodně známého internisty – gastroenterologa **profesora MUDr. Zdeňka Mařatky, DrSc.** Byl Petovým prvním učitelem klinické medicíny. V roce 1951 mu přednášel interní propedeutiku, učil ho, jak nemocné vyšetřovat. Setkali se spolu po dlouhých letech jako zakládající členové Společnosti klinické medicíny a sblížil je jejich zájem o umění.

Vážený pane profesore Koutecký, milý příteli,

u příležitosti Vašich osmdesátin vzpomínám, jak došlo k tomu, že jsem před lety navázal s Vámi osobní styk, ačkoli jsem k tomu neměl důvod odborný ani společenský. Bylo to proto, že jsem si uvědomil, že patříte k těm, kteří tvoří naše národní kulturní prostředí, a splňujete to, co pokládám za hlavní smysl úsilí tvůrčího pracovníka – přispět významně k odborné náplni svého oboru a nad touto základnou vytvořit kulturní nadstavbu, která doplní Váš profesionální přínos. U Vás byla tímto přínosem účast na uměleckých aktivitách v oblasti výtvarného a hudebního umění, organizace a realizace úsilí, jež doplnilo vědeckou stránku Vašeho životního přínosu. Měl jste šťastnou ruku, úspěchy v povolání se spojily s vřelým přijetím Vašich snah kulturních a přispěl jste významně ke kulturní úrovni naší současné společnosti. Vaše výsledky mi imponují o to více, že jsou zachovány i v písemné formě a tím zvěčněny. I když se naše styky omezují na vzájemnou výměnu literárních příspěvků, vzniká tím přátelské prostředí, které intensivně prožívám a jehož si velmi vážím. Děkuji Vám za vše, čím jste obohatil náš život odborně i kulturně a přeji Vám, abyste v této činnosti mohl i dále pokračovat.

Jako doklad úcty k Vašemu dílu a spolu s přáním přijměte, prosím, knížku, která právě vyšla – Zamyšlení nad medicínou, životem a světem, v níž jsem se též odvážil za hranice svého oboru.

Váš oddaný
Zdeněk Mařatka

S gratulací neotálel ani předseda právě zmíněné společnosti chirurg **profesor MUDr. Miloš Hájek, DrSc.**, dlouholetý Petův přítel.

Stalo se již tradicí, že se slavným lékařským osobnostem gratuluje veřejně nejen na podíích, ale i v odborném, denním a knižním tisku a že se při té příležitosti vzpomíná na jejich pracovní a společenské zásluhy. V případě prof. Josefa Kouteckého je ale třeba při příležitosti jeho 80. narozenin vzpomenout nejen na to obvyklé, co bude zcela jistě ve vzpomínkách mnoha jeho přátel zmíněno, ale je nutné vyzdvihnout i to, že byla dlouhá cesta Kouteckého přípravy k závěrečnému působení skvělého dětského onkologa, že byla dlážděna letitou zkušeností dětského chirurga, že obstál jako nestraník v zástupu tlačících se straníků, kteří mu jako mladému bránili v odborném rozletu, a později jako zralému odborníkovi záviděli vědomosti, kulturu ducha i osobní šarm. Profesor Koutecký žije ve spořádaném manželství, vychoval úspěšné dceru a dva syny a nikdy se nezaprodal trendům, které usilovaly o zvrát jeho morálních zásad a kulturních představ. Peťa Koutecký byl vždy svůj, žije spokojeným životem v nejisté době, která ovlivňovala i jeho medicínskou profesi a má vždy jasné představy o cílech, které chce dosáhnout. Jde životem se vzpřímenou hlavou tak, že lidem neubližuje, starší respektuje a mladší podporuje. Není v medicíně mnoho podobných oborů, v nichž můžeme vidět světlo naděje, sílu odhodlání a trpělivou vůli prosazovat novoty a nežádat vděk od svého okolí. On dovede prosazovat vědu i na místech, kde to druzí nedělají, protože to neumějí, nebo to tak ani necítí.

Vzpomenou-li Tvoji přátelé, milý Peťo, na všechny Tvé hodnosti a úřady, které jsi během požehnaného života zastával, zbývá zcela jistě připomenout ještě Tvoji lásku ke kultuře, k hudbě a k umění brilantního slova, a také to, že jsi všech poct

dosáhl jako čestný a nezkompromitovaný muž, jako věrný manžel a dobrý otec, a to je pro dnešní dobu maximum, pro které si Tě musíme vážit a obdivovat se Ti.

Srdečné díky za Tvé přátelství
Miloš Hájek

Příspěvky významných českých lékařů uzavírá ten, který poslal předseda Rady vědeckých společností ČR – imunolog **profesor MUDr. Ivo Hána, DrSc.**

Ale co ta hlava?

Bylo hezké jarní dopoledne, když jsem musel za profesorem Kouteckým do motolské nemocnice projednat jakousi úřední záležitost. Mluvil jsem s profesorem Kouteckým už mnohokrát předtím a vždy jsme si velice dobře rozuměli a popovídali, takže jsem očekával příjemný a jistě konstruktivní dohovor. Malý háček byl však v tom, že jsem tentokrát šel za ním do jeho klinické pracovny, ale nevěděl jsem dobře, kde ta pracovna je. Nicméně jsem se v nemocnici na chodbě přeptal a dorazil na správné určení.

Vešel jsem, Peťa – to je přezdívka pana profesora mezi dobrými přáteli – mne uvítal a dali jsme se do projednání nějakého tehdy k řešení zralého a dnes už dávno zvládnutého a pochopitelně zapomenutého problému. Po přátelském posezení jsme se zvedli a já jsem se trochu porozhlédl po pracovně, příjemně osvětlené dopoledním sluncem. Právě jsme si podávali ruce, když můj zrak poněkud zabloudiv do výšky a já si najednou všiml jakéhosi výrazného černohnědého útvaru, který jsem předtím vůbec nepostřehl, zřejmě gorilí hlavy, upevněné na stěně, která – jak se mně zdálo – se na mně výsměšně šklebila. (Říká se často, že se někdo šklebí jako opice, většinou tehdy, když se někdo někomu nelíbí.)

S něčím takovým jsem se dosud v pracovnách svých kolegů nesetkal a tak první, co mne napadlo, byla otázka „Ale co ta hlava? To byl pacient?“ Jak je vidno, snažil jsem se být tak zvaně vtipný (takové marné snahy občas člověka napadají), aniž jsem si uvědomil, že na podobně idiotské otázky už zřejmě musel pan profesor odpovídat mnohokrát. Nicméně Peťa zachoval své perfektní profesorské dekorum a šokoval mne s naprosto vážnou tváří, i když lehkým zábleskem pobavení v očích: „Ano, operoval jsem ho!“

Nyní mně ovšem nezbylo, než se s přirozeným údivem zeptat, zda šlo skutečně o zvířecího pacienta nebo jen o Peťův kanadský vtip. A dozvěděl jsem se od pobaveného šéfa kliniky, že šlo skutečně o mladou gorilu, kterou z důvodů diagnostických bylo nutno operovat, aby se vyšetřilo, zda určitý útvar není zhoubným nádorem, který by se musel odstranit, a že bylo zjištěno, že nešlo o nádor, ale o zástřel, zřejmě ze zbraně nějakého pytláka v Kongu. Operace dopadla dobře, pacient přežil a hlava na stěně je jen sádrový model jako upomínka na to, jak se v minulosti profesor Koutecký úspěšně uplatnil i ve veterinářské onkologické chirurgii. Takové „odskoky“ do jiných oblastí u seriózních vědeckých pracovníků nejsou běžné, ale u profesora Kouteckého jsme si zvykli dívat se na to jinak. Takže se nemůžeme divit jeho neméně skvělému působení i při organizování vyhlášených komorních koncertů, jako rétora, prozaika nebo univerzitního hodnostáře.

Ivo Hána

K přátelům profesora Kouteckého se více než ostatní děkani – nelékaři řadí matematik **profesor RNDr. Ivan Netuka DrSc.** Nic na tom nemění, že z matematiky měl a má Peťa hrůzu.

Setkávání s panem profesorem

Za setkávání s panem profesorem vděčím Univerzitě Karlově. V roce 1993 jsem byl zvolen proděkanem a jmenován zástupcem děkana Matematicko-fyzikální fakulty a v té době byl pan profesor čtvrtým rokem děkanem 2. lékařské fakulty. Možností k setkávání tak byla celá řada. Pracovní zasedání, při nichž se tehdy stále ještě formovala nová tvář Univerzity, slavnosti, které navazovaly na nejlepší historické tradice Univerzity, různá přijetí významných domácích i zahraničních vědců, pedagogů i umělců. Tak jsem při oficiálních i méně formálních příležitostech poznával výjimečného člověka, vzácnou osobnost profesora Josefa Kouteckého. Nebylo možné přehlédnout jeho vytříbené způsoby chování, vystupování, jeho vskutku džentlmenské jednání i milý a přátelský přístup ke kolegům bez rozdílu věku. Měl jsem možnost sledovat jeho osobitou cestu k jasnému prezentování vlastních myšlenek, názorů i postřehů. Uměl po zásluze pochválit, ale i se vši důrazností pojmenovávat a kritizovat nešvary, které ani nová společenská situace nedovedla eliminovat. Pan profesor se vždy těšil přirozené autoritě, která jeho řečnickými mistrným a logicky srovnaným projevům i vystoupením dodávala ještě větší vážnost. Nebyla to nikdy slova pro slova, spíše podnět k dalším úvahám a zamyšlením. Velice sympatické mi byly etické zásady pana profesora, soulad slov a činů, a především jeho

nepředstíraná oddanost idejím univerzity, akademickým tradicím, lidské slušnosti a morálním hodnotám. Postupně jsem se seznamoval s jeho celoživotní hlubokou láskou k hudbě, výtvarnému umění i literatuře, ale také k českému jazyku, který neobvykle bohatým a mimořádným způsobem užíval k vyjádření myšlenek a pohledů i k předávání vlastních zkušeností. Měl jsem tak možnost vyskytovat se nedaleko člověka, který učil svým příkladem, který sloužil vzorem, který obohacoval a také kultivoval, bez jakéhokoli zdůrazňování, své okolí. Pobýval jsem v blízkosti člověka vzbuzujícího přirozený respekt a, popravdě řečeno, v blízkosti naprosto ojedinělé renesanční osobnosti.

Obzvláště unikátním místem našeho setkávání byly koncerty, které dokonale pan profesor připravoval a organizoval. Na koncerty jsme s mojí paní chodili moc rádi. Sice jsme nemohli navštívit úplně všech šedesát koncertů, ale měli jsme štěstí těšit se z většiny z nich. Atmosféra koncertů byla neobyčejná. Skvěle komponované úvodní slovo pana profesora navozovalo ladění celého večera. Bylo to mnohem více než zasvěcené vystoupení průvodce hudebním programem. Úvodní proslovy přinášely poučení, látku k přemýšlení a nezapřely řečníka jako skutečného znalce odborných publikací i krásné literatury. Byly myšlenkově hluboké a často do zajímavých souvislostí stavěly věci zdánlivě vzdálené. S vážností nejednou reagovaly na znepokojující okolnosti, které nás obklopují. Zaznívala však také slova dodávající naději, sílu i optimismus, přinášející duchovní obohacení. Těšili jsme se z vtipných pasáží pronášených s jemným humorem pro pana profesora tak typickým. Úvodní slovo ke koncertu bývalo koncertem rozvinuté bohaté krásné češtiny vyjadřující četné moudrosti. Na setkávání na koncertech s panem profesorem a jeho paní Jitkou, na setkávání se znamenitými členy Kocianova kvarteta, s přáteli a známými jsme se opravdu těšili. Bývala to oáza pohody, těžko popsitelná duchovní spřízněnost s lidmi vyznávajícími v zásadě stejné hodnoty. Postupem času se vytvářela zcela výjimečná, takřka rodinná atmosféra.

V letech 1997 – 1999, kdy pan profesor byl prorektorem pro vnější vztahy, se naše setkávání stalo ještě častějším. Byl jsem členem komise pro přípravu oslav 650. výročí založení Univerzity Karlovy a na společnou práci s panem profesorem, jeho obětavou spolupracovnicí paní Ilonou Kyselovou a samozřejmě s mnoha dalšími kolegy, rád vzpomínám. V průběhu roku oslav se uskutečnila celá série událostí, na nichž byl patrný rukopis pana profesora. Snad za všechny zmíním originální ideu a ztvárnění výstavy Čeští výtvarníci k 650. výročí UK. S odstupem deseti let jsem si připomněl úvodní slovo pana profesora v katalogu výstavy. I dnes můžeme ocenit jeho moudrá slova adresovaná nejen Univerzitě Karlově: *Ideje a činy Karla IV., princip vzdělanosti a princip vnímání krásy, vznik univerzity a rozvoj umění té doby, jsou dvěma ze tří sloupů, na kterých stojí a rozvíjí se kultura člověka a společnosti. Od obou uvedených principů, které si tak dobře uvědomoval Karel IV., se pak po mém soudu zcela přirozeně, logicky a jaksí sám od sebe odvíjí princip třetí, princip vzájemně dobrých vztahů, snášenlivosti, sounáležitosti, radosti z úspěchu druhého, důvěry i sebedůvěry, které dohromady dávají životu jeho pravou hodnotu, dokáží stát tvář v tvář velikosti, odvaze, ale i zlu a zbabělosti. V úhrnu takovému stavu říkáme slušnost a jen ona je*

zdrojem krásné laskavosti otevřených srdcí a rukou připravených pomoci každému, kdo pomoc potřebuje, kdo o to – a za to – stojí. Takové má být skutečné člověčenství, které nezahrnuje jenom vztahy mezilidské, ale právě tak vztah k přírodě, krajině, ke zvířatům, stromům a květinám, ovzduší a vodám i vztah ke krásným věcem. Kdykoliv se ve vývoji lidstva jen jediný z těchto principů zhroutil, ať se kultury jednotlivých epoch jakkoli různily, zhroutily se i ostatní a společnost přestala být společností kulturní, byť sama svoji pseudokulturu halasně proklamovala.

Oslavami naše setkávání nekončilo. Po šest let, do roku 2005, nás provázel společný osud dvou děkanských období. Sbližovalo nás, myslím, příbuzné pojetí, jak posláním v čele fakulty naplňovat. Rád vzpomínám na oslavy 50. výročí vzniku našich fakult, které se konaly v nevelkém časovém odstupu. A když se lidé častěji setkávají, nezřídka dochází k nečekaným odhalením. Ukázalo se, že nás oba spojuje neobvyklá citová náklonnost k jednomu zákoutí Prahy vyznačujícím se, alespoň pro nás, zvláštním kouzlem, totiž ke Karlovu, kde jsme oba studovali a pracovali. O této „čtvrti ve čtvrti“, jak říká pan profesor, jsme si nejednou spolu povídali. Hezká poetická slova věnoval Karlovu pan profesor v knize *Spondeo ac policeor: ... Všichni, kteří jsme na Karlově prožili část svých životů, nostalgicky vzpomínáme na jeho podmanivou atmosféru, na pohodový klid, který tu panoval, na jeho ulice, večer a v noci spoře osvětlené starými plynovými lampami, které den po dni postupně rozsvěcel a zase zhasínal dlouhou tyčí lampář. Byla to „doba her a malin nezralých“.*

Dlouhé období mých setkávání s panem profesorem vyvolává další vzpomínky, ale to by bylo na delší vyprávění. Těmito řádky jsem chtěl především sám sobě připomenout, že jsem měl možnost a štěstí poznat zcela mimořádného člověka.

Vím, pane profesore, že šedesátý koncert byl ohlášen jako poslední. Ale určitě není všem dnům konec. Za všechna dosa-
vadní setkání s Vámi Vám moc děkuji – a těším se na další. A hlavně, abych nezapomněl, *ad multos annos!*

říjen 2009

Ivan Netuka

Gratulace z nelékařské akademické společnosti zaslali tři její významní představitelé. Peťovi zvláště milá bude jistě ta, která pochází z pera **profesora JUDr. Václava Pavlíčka CSc.**, profesora ústavního práva pražské Právnické fakulty a předsedy Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových. Zvláště milá proto, že Peťa je velkým ctitelem Josefa Hlávky a v Lužanech, ve kterých architekt Hlávka ve svém zrekonstruovaném zámku léta žil a v němž hostil významné představitele české vědy a českého umění, strávili Koutečtí s dětmi v 60. letech několikery šťastné prázdniny. V posledních dvaceti letech se do zámku při různých příležitostech často vracejí.

Prof. MUDr. Josef Koutecký a ideový odkaz Josefa Hlávky

Po svém návratu na právnickou fakultu v roce 1990 jsem se s prof. Kouteckým nejprve setkával v souvislosti s výkonem jeho akademických funkcí. Blíže jsem se s ním seznámil až v únoru 1996. Tehdy zahajoval výstavu na Senovážném náměstí „Grafiky Oldřicha Kulhánka a plastiky Olbrama Zoubka“. Můj přítel Olbram Zoubek nás tehdy představil. Zaujalo mě vystoupení prof. Kouteckého, které bylo věnováno nejen vystavným dílům a duchovnímu rozměru umění, ale i věcem veřejným. Vyjadřoval tehdy i mé pocity. Jeho myšlenky jsou aktuální i v současné době. Rád bych připomněl alespoň jeho závěrečnou úvahu: „Je totiž zarážející, jak eslepi mohou být lidé pro věc, pokud je dosti veliká (Gilbert Keith Chesterton), a ta nevnímavost a lhostejnost k utrpení mi vadí. Někdy mě bolí a trýzní tato doba, která se honosí svobodou a vším možným pokrokem a jejíž modlou se stal trh. Tíží mě lidské vztahy, nepochopení, faleš-

ná škála životních hodnot i skutečnost, že „jakmile se někdo dostane k moci, zapomene na moudrost světa“ (Dieter Sinn). A ono se nestačí jen dívat, ale je třeba vidět, protože jinak „necháváme mnoho věcí na stěnách, stromech, dlažbě, všude, kudy chodíme, nepovšimnutých“.

Od té doby jsem měl mnoho příležitostí poslechnout si jeho myšlenky o české kultuře, zejména o výtvarném umění a hudbě. Jeho kritická slova o stavu společnosti často souzněla i s mými názory. Poznával jsem, že co říká o potřebě obnovy skutečných lidských vztahů, uskutečňuje v každodenním životě.

Již při našem prvním setkání mi prof. Koutecký vyprávěl o svém vztahu k odkazu Josefa Hlávky od svého mládí a o svých setkáních s jedním z nejvýznamnějších uskutečňovatelů Hlávkových idejí prof. dr. Bohumilem Němcem. Navštěvoval ho i na Hlávkově zámku v Lužanech. Tam se v dobách pro takové ideály ne právě příznivých udržovala tradice Hlávkovy odkazu, svobody vědeckého myšlení a připomínaly osobnosti s těmito ideály spojené. Kontakty s prof. Kouteckým inspirovaly k tomu, že ho vedení Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových požádalo, aby svým vystoupením obnovil tradici přednášek o Hlávkově odkazu při příležitosti každoročního setkávání v době určené Hlávkovou poslední vůlí. Jeho přednáška se uskutečnila v září 1999 na Hlávkově zámku za přítomnosti bývalých studentů Hlávkovy koleje z doby předválečné i pozdější, ale také nových kolejáků, kteří se mohli těšit z Hlávkovy odkazu, určeného v této době především pro doktorandy a další české intelektuály. Návštěva prof. Kouteckého a jeho manželky Jitky na zámku v Lužanech nebyla poslední a jeho účast vždy přispívala k výborné atmosféře na tomto tradičním místě setkávání české inteligence. V dalších letech si příznivci Hlávkových idejí mohli vyslechnout přednášky dalších předních představitelů české vědy a vzdělanosti o různých aspektech jejich uskutečňování v současné době nebo o Hlávkových přátelích z řad hudebníků, spisovatelů a výtvarných umělců, kteří lužanský zámek za jeho života navštěvovali.

Josef Koutecký se k významu Hlávkovy osobnosti vracel i ve svých dalších vystoupeních. Při vernisáži výstavy Jiřího Vydry v roce 2001 připomněl „neuvěřitelné zásluhy“ Josefa Hlávky pro rozvoj kultury českého národa jako mecenáše i organizátora vědeckého a kulturního života a dodal: „Uvědomuji si, jak snadno se zapomíná, jak snadno lze dojít k nevděku“. Zásluhy o rozvoj vzdělanosti a kultury by se neměly ztrácet v historické paměti. Bylo přirozené, že se Josef Koutecký jako propagátor Hlávkovy odkazu stal členem výboru pro organizování světového kulturního výročí UNESCO věnovaného Josefu Hlávkově v roce 2008.

Josef Hlávka jako zakladatel České akademie pro vědu, slovesnost a umění byl nazýván *Musis amicus*. Přítelem několika múz je také prof. Josef Koutecký. Při podpoře múz je jeho postavení jiné a patrně těžší než Hlávkovy. Často totiž nezáleží jen na něm, neboť musí získávat k tomuto ušlechtilému účelu sponzory a hledat mecenáše.

I po odchodu jubilanta z akademických funkcí máme možnost se s ním setkávat při mnoha příležitostech, zejména při koncertech. Pokračuje v organizování hudebních vystoupení, kterým se věnoval v době svých akademických funkcí, nejprve v Karolinu, později v různých prostorách včetně církevních, a do nedávné doby v Sukově síni Rudolfiny. Široký okruh přátel prof. Kouteckého se již mnoho let může při těchto mimořádných uměleckých příležitostech také těšit z moudrých slov této integrující osobnosti neformálního společenství četných jeho přátel, vnímat hudbu v podání Kocianova kvarteta a vyměňovat si názory na problémy akademického a veřejného života. Snad nám bude dopřáno, aby ani nemilosrdná „neviditelná ruka trhu“ nám v budoucnosti nezabránila se i nadále těšit z možností těchto setkávání plných mimořádných kulturních zážitků, při nichž se spojují rozpravy o umění s diskusemi o aktuálních otázkách vědy.

Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových oceňuje každoročně na zámku v Lužanech v předvečer 17. listopadu také zakladatelské osobnosti a zasloužilé nestory české vědy udělením medailí Josefa Hlávky. V roce 2006 byla tato medaile udělena i prof. MUDr. Josefu Kouteckému, DrSc. na návrh Univerzity Karlovy. V odůvodnění Hlávkovy nadání uvádělo, že se medaile uděluje vynikajícímu představiteli českého dětského lékařství, zakladateli oboru dětské onkologie, moudrému člověku a laskavému lékaři, úspěšnému akademickému funkcionáři, autorovi stovek vědeckých publikací, desítky monografií a vysokoškolských učebnic, náročnému pedagogovi a kultivovanému propagátorovi české lékařské vědy a českého umění. S velkým potěšením jsem tuto medaili prof. Kouteckému na zámku v Lužanech předával.

Prof. Kouteckému mohu přát do dalších let především pevné zdraví a neumdlévající energii, díky které k tomuto sdílení kulturních hodnot může docházet.

Václav Pavlíček

Když přebíral profesor Koutecký Hlávkovu medaili, pronesl **profesor MUDr. Pavel Kalvach, CSc.** následující laudaci:

Medaile Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových. Lužany, 16. 11. 2006
Prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc.

Když jsem byl pověřen úkolem pronést laudatio na našeho laureáta, zmocnila se mě zlá předtucha. Hodnotit dílo vznešeného člověka? Vybavily se mně doslovy k některým zdařilým knihám, kde se často opakuje poměrně podobná konstalace: Autor napíše veledílo, plné originálních nápadů, dílo vřele vztažené k životu a uchvátí čtenáře. Pak přijde diletant, pověřený nějakým literárním fondem nebo nakladatelstvím, literární kritik, a fušuje doslov. Seshbírání různá rádobí dovysvětlení, zváží, jak k některým pasážím autor došel a simplifikuje vtipné a svým způsobem tajuplné úseky původního autorova díla. Takové – jsem pochopil – bude i zadání pro mne. Profesor Koutecký odevzdal nenapodobitelný originál svého nádherného životního projevu, a já mám dodat nyní summary, v rámci svých sil snaživé, ale nesrovnatelné. Pomohu si tedy raději citáty ze samotného Kouteckého, abych Vám provoněl vzduch jeho vlastními idejemi.

A začněme jeho láskou k Praze:

„Já Prahu nejen vidím a slyším, já ji také cítím, dotýkám se jí, dokonce ji chutnám. Vnímám ji vším, čím mohu... Pohlížím na ni v její sličné vznešenosti i v jejích křehkých důvěrnostech. Uchvacují mě křivky jejích jednotlivostí i malebná seskupení, okouzlují mě znovu a znovu její nečekané, měnící se podoby, je pro mne stále žádoucí. Naslouchám jí a nechávám se konejšit jejími hlasy a poselstvími, šuměním řeky, šepotem dešťových kapek dopadajících na střechy starých domů a vyšlapané dlažební kostky. Oslovuje mě ticho pražských nocí, hudba varhan jejích kostelů a koncertních sálů. Cítím mámiivé vůně jejích zákoutí, tlejících zahrad, kadidlem provoněných chrámů, svěžích květinářství, vzrušujících knihoven a antikvariátů i dráždivou vůni ateliérů, galerií a starožitnictví. Některé z těch vůní dotírají na chuťové buňky a násobí chuť aperitivů a kávy jejích kaváren i dráždivou čpějící chuť staropražských hospůdek. Cítím a chutnám pražská jara, léta, podzimy i zimy, každý ten čas voní a chutná jinak, ale všechny voní a chutnají opojně a nenapodobitelně. Dotýkám se rád zdí starých pražských domů, paláců a kostelů, rád hladím omšelé kameny ohlazené nesčetnými dotyky dlaní a dešťů. I ony v sobě mají duši dávného města.“

Vraťme se však do každodenního života. Bez ohledu na krásné ideje, ba dokonce dříve, než mohly vůbec vzniknout, zvoní telefony, nebo nastávají termíny odborných porad: zlověstná bolestivost v pravém podžebří u pětileté holčičky je nejen provázena již 3-týdenním nechutenstvím, ale dostavuje se nezvladatelné zvracení a žloutenka. Dosud sporné pochybnosti o přítomnosti nádoru, nejspíše v játrech, končí. Je jasno; nádor, nejspíše zhoubný. Zoufalství děvčátka, děs rodiny. Ta tam pohoda pražských zákoutí a harmonie klavírních akordů. Vzepětí racionální úvahy, vycházející z balíků knih a celoživotních zkušeností! Plné soustředění: značí již přidružená horečka cholangoitidu? Ukáže denzita zvětšených jater povahu zhoubné tkáně? Bude bolestivé biopsie zapotřebí nutně, nebo je její přínos jen dílčí a diagnóza se zajistí z biochemických výsledků? Soustředění, soustředění, raději znovu nahlédnout do výkladu podobného případu v „Pediatric oncology“? Které cytostatikum? Zda operaci? Symptomatické ošetření – co dříve? Nutno to rozmyslet! Ale kdy? Není prostoru! Čemu dát přednost? Devět telefonů tohoto dopoledne je naprosto neodkladných, čtyři další zodpoví sekretářka. Stres a chvat běžného pracovního dne, který končí jen výčitkami a bolestí nešťastných nemocných. Den přednosta Dětské onkologie, plný soubojů a mnohých zklamání.

Ze soubojů každého dne vychází prof. Koutecký s hrdými vítězstvími:

Od sedmi hrál na housle, od osmi na klavír, ve 14 se pokoušel skládat sonatiny

Studoval Akademické gymnázium v Praze, studoval s výbornými výsledky FDLKU – promoce 1955

Dětské odd. Nový Bydžov, Dětské obrny v Janských Lázních, od května 1957 Klinika dětské chirurgie na Karlově, od 1964 se zaměřením na dětskou onkologii

1964 založil oddělení v nyní již zbořené Dětské nemocnici na Karlově,

1978 přeneseno do Motola, primář dětské onkologie, od 1983 klinika, přednostou.

1987 prvním československým onkologickým profesorem
1990, 91, 94, 2000 a 2003 děkanem 2. LF
1997-2000 prorektorem UK pro vnější vztahy
1998-2002 předsedou Učené společnosti ČR
Kliniku dětské onkologie vedl do 2004
300 publikací, 8 monografií, 2 učebnice, 2 skripta
Koncerty ve velké aule Karolina pořádá od r. 1991
První polistopadový děkan 2. lékařské fakulty
1996 Medaile za zásluhy, II. stupeň
Medaile J. E. Purkyně, Zlatá medaile 2. LF UK a Zlatá medaile UK
Člen Rady Národního divadla a Nadace Národní galerie

Recenzent o něm píše: Mimořádný rozhled po celé kultuře, znám humanistickými idejemi, které v životě uplatňuje svou lidskostí, mravností a neutuchající snahou sloužit všemu dobrému a krásnému.

Zcela originálním úkazem v díle prof. Kouteckého, muže, jenž celoživotně je vázán racionálním hledáním východisek pro těžce nemocné děti, je jeho příspěvek pro děti – pohádkou. Sháněl jsem jeho „Vodníčka Buližníčka“, vydaného před dvěma roky, nakladatelství Brio, leč marně. Je beznadějně vyprodán, objednat jej můžete, nikoli však do termínu 16. 11. v Lužanech. Alespoň tedy z recenze:

„Jak už bylo naznačeno a jak lze ostatně očekávat, pokud se do psaní pohádky pustí osobnost vzdělaná, originální a pozitivně nakloněná vnímání okolní krásy, je jasné, že z knihy bude možno vyčíst více, než že si vodnický šikula poradil se záškodnickým rybářem, skřítky i jinými diverzanty.“

Autorův pokorný pohled na přírodu a obdiv k jejímu bohatství, vyplývající z vlastního textu: „Pod vymletým břehem se usadili raci a vodu tůň propojovaly se souší dlouhé chodby vyvrtané buclatými ondatrami... Byly mezi nimi i perlorodky, které kolem zrnka písku, jež se jim dostalo pod ulitu do měkkého tělíčka, dovedly vykouzlit duhovou perlu. ...ve Vltavských mlýnech. Tehdy, když vše bylo jiskřivé, průzračné a zdravé. ...Strašidelnými obyvateli malostranských zákoutí a uliček byly např. Shánčlivá vetešnice ze Staré uličky, nebo Lakotná koláčnice z Mostecké věže.“

A tak je pestrý a fantazií prodchnutý příběh pana profesora Kouteckého holdem jazyku, jímž lze vyprávět o kráse, je pocitou architektury i řemeslu, šikovnosti a odvaze, a především doznáním obdivu, lásky a souznění. Závěrem snad může být jen přání, kéž by se i skutečnost mohla stávat podobnou pohádkám.

Kombinace tak rozmanitých polí v duši jednoho člověka mně připomíná nabádavá slova anglického filosofa, jehož kniha „The Power of Positive Thinking“ byla poprvé publikována v Londýně v roce 1953. Dr Norman Vincent Peale, myslitel, vyznavač křesťanské víry i pragmatický rádce, který se s touto knihou dočkal více než 2 milionů kopií, v ní říká: „To become a happy person have a clean soul, eyes that see romance in the commonplace, a child's heart and spiritual simplicity.“ Tak mysl správně motivovaná dosahuje úspěchů a překonává překážky. Platí i v pojetí, které celoživotně praktikuje náš oslavenec. Není však divu, že kromě triumfálních okamžiků mezi vzdělanci a lidmi, kteří dovedou ocenit hodnoty ušlechtilého života, prožívá i on okamžiky zklamání nad nevydařenými projevy naší společnosti:

„Jednou z nezbytných podmínek slušného života jsou dobré vztahy. Nejen mezilidské, vztahy ke všemu – k přírodě, k rostlinám, ke zvířatům, k věcem. A podívejte se, jak se zhoršují: vládne neslušnost, brutalita a ničení. Rostoucí kriminalita mládeže, rozvrácené rodiny. Rodina už dnes není základem společnosti, lidé se neradi vdávají a žení, spousta dětí nežíje s oběma rodiči. Ubývá vztahů k minulosti, k dobrým tradicím a úcty k prastarým a ověřeným mravním hodnotám.

... u počítačů si hrají tak, že zabíjejí virtuální protivníky. Později užívají drogy, ohlušují se na diskotékách a technoparty. Já z toho všeho nevidím nadějně východisko, mám dokonce pocit, že se naše civilizace dostává do krize. Jako kdysi Řím v době Neronově, taky už nemohl dál. ...Pak se začnou vybíjet mezi sebou. A možná vznikne nová civilizace. Jenže jaká?“

Já sám tak vidím profesora Kouteckého v boji za kultivaci celého našeho společenského prostředí. Táhne za lano, jímž se přetahují společenské proudy, táhne mocně na stranu dobra a gentlemanství. Svou silou kulturní, svou silou vědeckou a hlavně svým duchem štědré lidskosti přetáhne hordu rozpustilých grázlů na druhé straně provazu; tam, kde nás jiní táh-

nou do žumpy. Přetáhne nejméně 20 „Vyvolených“ a jejich ostudných tvůrců, přetáhne 30 redaktorů „Blesků“ a „Šípů“, kteří se na druhé straně odevzdávají vymyšlení, jak koho zostudit, jak koho obnažit a jak naši jalovou scénu z vulgarizovat.

Pane profesore, vyvíjejte všechnu sílu, ať to vyrovnáte, ať se nepropadneme, ať se vzájemně podpoříme a můžeme si vzájemně sloužit dobrotou, důvtipem, obětí a příkladem. Těšíme se a děkujeme Vám!

Pavel Kalvach

Jedním z několika velkých životních vzorů profesor Kouteckého byl vynikající český chirurg profesor MUDr. Bohuslav Niederle, DrSc. V polistopadovém období, kdy profesor Koutecký zastával funkci děkana 2. lékařské fakulty se vyvinulo mezi oběma pány přátelství, dokumentované mimo jiné páně profesorovými dopisy. Přeneslo se pak i na vztahy se synem pana profesora, částicovým a matematickým fyzikem panem **profesorem Ing. Jiřím Niederlem, DrSc.**

„Živijo i mnoga ljeta“ profesoru Kouteckému

31. srpna 2010 uplynulo 80 let od narození prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc., vynikajícího pražského lékaře, zakladatele české dětské onkologie a proslulého vysokoškolského učitele, jehož přednášky by mohly nést nápis: *Léčebna duše – Psýché's Iiatreion* – název, který měla v Egyptě nejstarší knihovna na světě. Pro profesora Kouteckého je charakteristické, že svoji všestrannou odbornost a oddanost k vědě spojuje s mravností. Navíc profesor Koutecký je také vynikajícím hudebníkem – milovníkem obzvláště Rudolfínské hudby a zasvěceným znalcem a sběratelem starožitností. Proto nás nepřekvapí, že vedle dlouhé řady poct lékařských a vědeckých byl jedním ze zakladatelů Učené společnosti ČR (1994) a řadu let (od 1997) i jejím předsedou, je členem Rady Národního divadla, předsedou nadace Národní galerie v Praze (od 1997), členem Správní rady akademie výtvarných umění (1999 – 2003) a členem nadace Hollar (od 2004).

Profesora Kouteckého jsem poznal prostřednictvím svého otce, který byl jeho přítel a jehož chirurgické a vysokoškolské aktivity profesor Koutecký, původně též chirurg, nejzasvěceněji a nejrozsáhleji několikrát hodnotil při různých příležitostech.

Velice si vážím a je mně ctí, že já, částicový a matematický fyzik, tedy nelékař, jsem byl vyzván organizátory publika na počest

osmdesátin profesora Kouteckého k příspěvku do tohoto sborníku. Vysvětlení patrně spočívá v tom, že jsem byl naší vládou jmenován zodpovědným za odbornou spolupráci České republiky s CERN (francouzská zkratka pro evropskou vládní organizaci pro fyziku částic, která má sídlo v Ženevě ve Švýcarsku). Svými detektory, urychlovači a metodami zpracování informací přispěla a přispívá tato organizace obecně k pokroku v řadě oborů a speciálně např. v onkologii. Byly to totiž především detektory fyziky částic, které způsobily doslova revoluce v diagnostice nádorových onemocnění a v možnosti zjišťování nádorových onemocnění již v nejranějších obdobích a pak urychlovače částic, které zjištěné nádory umožnily účinně ozařovat a likvidovat svými urychlenými svazky částic (např. protonů a iontů). Tak onkologická klinika vedená profesorem Kouteckým zvýšila úspěšnost léčby nádorových onemocnění u dětí z původních necelých 30%, když v roce 1983 začínala, na dnešních 80 %, tedy úroveň, jež je dosahována na nejlepších onkologických pracovištích na světě. A vše nasvěd-

čuje tomu, že máme ještě další možnosti. Tak např. nový onkologický léčebný postup, jakým je brachyterapie, využívá vedle nových objevů o vlivu záření na nádorové buňky zase především nedávných výsledků z jaderné a subjaderné fyziky. Rovněž při ozařování, kdy potřebujeme záření do těla pacienta „zahnout“ pomocí velmi silného magnetického pole, asi 100 000krát většího než je magnetické pole Země, je to zase fyzika částic, jenž umí taková pole vytvořit a ozaření pacienta pak provést v poloze, která je pro něj nejhodnější.

Můžeme říci, že nové diagnostické a terapeutické techniky způsobily obrovské změny v medicíně s dalekosáhlými důsledky a staly se symboly propojení fyzikálních a lékařských věd. Dva nejznámější příklady této úspěšné spolupráce fyziky s medicínou jsou patrně magnetická rezonance a neutronová terapie. Magnetická rezonance, jak známo, je založena na principech jaderné magnetické rezonance – technice, kterou vyvinuli vědci, aby získali fyzikální a chemické mikroskopické informace o molekulách. Srdcem magnetické rezonance je vysoce výkonný magnet vytvořený pomocí supravodivých vodičů. První takový magnet vyvinuli v 70. letech fyzici a technici ve Spojených státech ke konstrukci Tevatronu – super urychlovače ve Fermiho laboratoři k odhalení tajemství, jak vznikl a funguje Vesmír. Výkonných supravodivých magnetů má Tevatron 1020 a délka jejich supravodivých vodičů by stačila obtočit naši zeměkouli skoro 2,5krát. Robert Wilson, zakladatel Fermiho laboratoře, v roce 1946 první navrhl, abychom k ozaření nádorů použili svazky urychlených protonů.

Ale byl to až průkopník oboru o urychlovačích Ernest O. Lawrence, který tuto myšlenku zrealizoval. V roce 1930 postavil kýžený kruhový urychlovač (cyklotron), a to v Berkley v Kalifornii. První úspěšně vyléčenou pacientkou s rakovinou pomocí svazků částic z cyklotronu se stala Lawrencova matka v roce 1938. Ale jsou tu i další příklady. Kumulační prstence elektronů, původně vyvinuté pro fyziku částic, dnes slouží jako zdroje synchrotronního záření v lékařském výzkumu. Další hojně využití v medicíně představují lasery, přístroje původně vyvinuté pro fyzikální výzkum. Užití rentgenu v medicíně, které do lékařství také zavedli fyzikové, je dnes zcela rutinní. Je prvním zařízením, které umožnilo zviditelnit, jak pracují vnitřní části těla nemocných pacientů. K němu nyní přibýly další diagnostické metody využívající ultrazvuku či elektronové-pozitronové tomografie nebo tomografie vybavené a řízené počítači. Připomeňme, že Lawrencův cyklotron kromě ozařování ve dne, v noci navíc připravoval nové typy izotopů vhodné pro výzkum a léčbu nádorových onemocnění. Můžeme tedy konstatovat, že studium struktur biologických molekul a lékařský a biologický výzkum vůbec podstatně využívá rozličných urychlovačů částic. Tak například k zjišťování struktury proteinů, které je klíčové pro biologické procesy a k cílenému uzdravování pacientů se využívá sychrotronní záření, které vzniká rozptylem urychlených svazků částic na proteinových krystalech do různých detektorů. Z velikosti těchto rozptylů pomocí počítačů umíme vypočítat polohy atomů v proteinové molekule a získat třírozměrný obraz molekul. Budoucí urychlovače umožní připravit svazky částic s ještě vyšší energií a pomocí nich pak možnost studovat strukturu a funkci genů.

Fyzika částic umí také připravit svazky neutronů a to tím, že beryliový terč ostřelujeme protonovým svazkem. Srážkami protonů s atomy terče vznikají neutrony, které se pohybují v původním směru nalétávajících protonů. Tak vzniklé neutronové svazky jsou vyvedeny do léčebných místností. Tam pomocí kolimátorů a otvorů v nich ozařují nádory s minimálním ozařením obklopujících je zdravých tkání. Pacienti léčení tímto způsobem potřebují k vyléčení, na rozdíl od ozařování pomocí protonů či vysokoenergetických fotonů, pouze asi třetinový čas ozařování. První pacient byl léčen pomocí neutronových svazků v roce 1976. Dnes je jimi léčeno přes několik tisíc pacientů ročně. Neutronové svazky používáme k léčení hlavně velkých nádorů, které jsou prakticky neodstranitelné chirurgicky a pomocí chemoterapie. Léčbu nádorových onemocnění provádíme také pomocí svazků protonů. Tato metoda byla nejdříve vyvinuta v Loma Linda v Kalifornii. První úspěšně léčený pacient tam byl v roce 1990 a dnes je jich přes 20 tis. Jsou to hlavně pacientky s nádorovým onemocněním prsu.

Profesora Kouteckého jsem osobně poznal nejen jako špičkového, velice vzdělaného odborníka oddaného svému oboru, ale, jak jsem již dříve zmínil, i jako znalce a interpreta hudby, dějin výtvarného umění a zasvěceného sběratele a znalce starožitností. V této souvislosti jsou pro něj zcela typické tři základní principy, které spojují vědu a umění s mravností.

Profesor Koutecký je autorem pěti rozsáhlých knih. Nesou název Krásná setkání. Z nich I. je věnována jeho vystoupením na vernisážích, II. Karolínským koncertům s Kocianovým kvartetem, III. setkáním se studenty, IV. tématice „nejen s uměním a vědou“ a konečně V. setkáním nejen s lidmi.

Zmíním se jen o knize věnované Karolínským koncertům s Kocianovým kvartetem, neboť koncertů jsem měl možnost se osobně účastnit. První koncert se konal 9. října 1991, po něm pak následovaly další, celkem 46 (po nich ještě několik let

koncerty v Sukově síni Rudolfiny). Program všech koncertů navrhoval a vybíral profesor Koutecký, přáteli nazývaný Peťa. Všechny tyto koncerty byly hojně navštěvované ze dvou důvodů. Jednak díky špičkovým výkonům Kocianova kvarteta a nezapomenutelným a krásným úvodním projevům k nim od profesora Kouteckého. V nich seznámil účastníky s mnoha zajímavými informacemi o hraných skladbách i o jejich skladatelích, a to svojí ryzí a bohatou češtinou.

Na závěr bych se chtěl ještě zmínit o knize, kterou prof. Koutecký napsal, když mu došla zásoba knižních pohádek, vlastním dětem. Má krásný název: Vodníček Buližníček. Kniha začíná v jedné vltavské tůni, ve které žil vodník Stulíček. Pak se dovíme o jeho slavné svatbě a stěhování z Lhotákova do vltavské tůně, a o narození jeho synka Buližníčka. Z něho se nakonec stane hlavní vodník v Čechách se sídlem v Praze pod Karlovým mostem. Moje malé vnučky, které knížku o vodníkovi Buližníčkovi milují, vyžadovaly od nás, rodičů, abychom jim Buližníčkovu tůni pod Karlovým mostem ukázali a rády ji navštěvují. Z knížky číší láska prof. Kouteckého k řece Vltavě a milované Praze. Povídání půvabně provází ilustrace Mariny Richterové. Hlavním motivem knížky je autorův pohled na krásu přírody a život v ní, který je nepřetržitým řetězcem zázraků. Jako ve správné pohádce v knížce vítězí vždy dobro nad zlem. Jsou v ní zachyceny příhody vorařů, raků, perlorodek i ondatek, tedy líčení půvabů dob minulých. Povzdychneme si jen, že bohužel tyto příhody nejsou typické pro současnou dobu. Celkově můžeme říci, že knížka vyniká bohatou fantazií a je i holdem vzácnému a nezapomenutelnému českému jazyku typickému pro profesora Kouteckého.

Vážený pane profesore, na závěr bych Vám chtěl popřát do dalších let hlavně hodně zdraví, radosti a spokojenosti ve Vaší práci i ve Vaší milé rodině a mnoho dalších úspěchů. Na ně se již se všemi Vašimi ctiteli a obdivovateli nedočkavě těším.

Jiří Niederle

Soubor příspěvků členů akademického společenství uzavírá vzpomínka emeritního rektora Českého vysokého učení technického **profesora Ing. Jiřího Witzanyho, DrSc.** I on poznal Peťu před mnoha lety, v době kdy ještě netušili, že se spolu budou setkávat na akademické půdě dvou největších pražských vysokých škol.

Prof. J. Koutecký, Karolinské a Rudolfské koncerty

Jméno pana profesora Kouteckého se vrylo do mé paměti ještě dříve, než jsem měl možnost se s ním osobně setkat. Bylo to v polovině sedmdesátých let, kdy u ročního chlapečka našich blízkých přátel byl zjištěn zhoubný nádor. Díky panu prof.

Kouteckému došlo k jeho úspěšnému vyléčení a dnes je z tohoto chlapce již zdatný mladý muž a nadějný hudební umělec.

Neměl jsem to štěstí, abych se, ať již pracovně nebo osobně, mohl často potkávat s panem profesorem a mohl tak nyní přispět nějakou úsměvnou společně prožitou příhodou. Měl jsem však to štěstí, že jsem se mohl s panem profesorem Kouteckým vždy několikrát v roce setkat a pohovořit při příležitosti různých akademických a univerzitních událostech a akcích, především pak na koncertech v Karolinu, Rudolfinu a v Betlémské kapli. Během těchto setkání se vždy našla příležitost, abychom s panem profesorem alespoň krátce probrali dění kolem nás, i to, co nám oběma dělalo starosti. Každé setkání s prof. Kouteckým bylo pro mne vždy setkáním s mimořádnou a vzácnou osobností a vzdělavcem. K nezapomenutelným zážitkům patří nádherné komorní Karolinské a později Rudolfské koncerty, pořádané v Sukově síni Rudolfiny, uváděné proslovem a zamyšlením pana profesora Kouteckého. Při vši úctě ke skladatelům a jejich vynikajícím skladbám i jejich nádhernému pro-

vedení Kocianovým kvartetem se musím přiznat, že to byly právě zasvěcené proslovy profesora Kouteckého o hudbě a skladatelích, jeho filozofické úvahy o stavu společnosti, mravnosti a morálce, které na mě vždy hluboce zapůsobily a vryly se do mé paměti a přispěly tak mimořádným způsobem k nádherným prožitkům těchto nezapomenutelných koncertů profesora Kouteckého, jak jsme je s přáteli nazývali.

V osobnosti prof. J. Kouteckého spatřuji harmonické spojení univerzitního profesora, našeho předního lékaře a představitele české dětské onkologie, a současně velkého znalce hudby, umění a literatury.

Jiří Witzany

Významnou institucí, která vstoupila v 90. letech minulého století do života profesora Kouteckého, se stala Učená společnost České republiky. Při jeho vztahu k historii ho uchvacuje její minulost. Stala se totiž pokračovatelkou v roce 1784 založené České společnosti nauk, později Královské české společnosti nauk, jejímiž členy byly velké osobnosti české vědy až do roku 1951, ve kterém komunisté tak slovnou institucí zlikvidovali. Z podnětu několika vědců, především profesora Otty Wichterleho a profesora Rudolfa Zahradníka vznikla v roce 1992 Nadace pro obnovení činnosti Učené společnosti, která byla znovuobnovena v roce 1994. Profesor Koutecký považuje za velkou čest, že patří k jejím zakládajícím členům. Jejím prvním předsedou byl zvolen tehdejší předseda Akademie věd České republiky profesor Rudolf Zahradník, profesor Koutecký jejím místopředsedou. V následujících čtyřech letech vystřídal ve funkci předsedy profesora Zahradníka a po jejich uplynutí, za předsednictví profesora Františka Šmahela byl znovu místopředsedou. V Učené společnosti se seznámil s plynule narůstajícím počtem významných představitelů české vědy mnoha oborů. S některými navázal vzájemné přátelství, o kterém svědčí několik následujících příspěvků do tohoto sborníku. Příspěvky některých byly zařazeny v příslušných souvislostech už na minulé stránky. Nejvěrnější vztah vznikl mezi jubilantem a profesorem Zahradníkem. Rozšířil se do jejich soukromí.

Profesor Ing. Rudolf Zahradník, DrSc., Dr. h. c., fyzikální a kvantový chemik z nejpřednějších, gratuluje Peťovi takto:

K osmdesátinám prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc.

Náš oslavenec je bytost mimořádná a nevšední. Pochopitelně a právem uslyšíme a budeme číst mnoho obdivných slov a díky za vše, co vykonal pro medicínu, pro vědu a pro umění. Tudíž snad nebude na škodu, pokusím-li se tuto homogenost názorů narušit. Nepůjde o nikterak vážnou či sžíravou kritiku; půjde spíše o povzdech, či o náznak určitého znepokojení. Abyste mi rozuměli, musím začít poněkud ze široka, totiž reprodukováním jakési mikroanekdoty, kterou mi vyprávěl vynikající lékař českého původu, prof. MUDr. Miloš Chvapil v Tucsonu, AZ. V té anekdotě se praví: na lavičce sedí dva starší muži. Jeden říká tomu druhému „sometimes I am sitting and thinking“ a po chvíli dodá „but sometimes I am just sitting“. A to je právě ono. Abyste mi správně rozuměli: prvá část mikropříběhu se týká vždy a bez výjimky mého přítele, zatímco část druhá hrává v poslední době u mne významnou úlohu. Konkrétně: přijdu z ústavu domů a natáhnu se na gauč s tím, že si na chvíli odpočinu. Za chvíli se přistihnu, že prostě ležím a nemyslím na nic. Když se to stane potřetí, tak – a to je ten malér – mi bleskne hlavou myšlenka na mého vzácného přítele Kouteckého. No

a je konec ležení, zahanbeně vstanu a jdu psát třeba recenzi, kterou musím brzo odeslat. Kdyby nebylo výčitek svědomí (on sedí a soustředěně pracuje, kdežto já jsem „just lying“) ležel bych dál a, kdo ví, třeba bych na půlhodinku i zapomněl na

vili s manžely Kouteckými. Konečně Jitka Koutecká je ta, které oslavenec vděčí, a nejen on, za mnohé.

Mnoga ljéta, mnoga ljéta, živijó, živijó, živijo,...

Rudolf Zahradník

Kdo jen trochu znal náročnou situaci v Akademii věd ČR v době předsednictví profesora Zahradníka, věděl dobře, že jeho nepostradatelnou, dokonalou sekretářkou byla paní **Mgr. Božena Šléglová**. Byla ovšem po mnoho let nepostradatelnou pomocnicí Učené společnosti a také tedy profesora Kouteckého. Mají se rádi. Do sborníku přispěla s radostí.

Nejsem si jista, zda si zasloužím té cti, abych se mohla svěřit s obdivem k takové osobnosti, jakou je pan profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc.

Přiznám se, že děkuji Bohu za to, že jsem měla možnost pana prof. Kouteckého osobně poznat a být občas v jeho blízkosti. Poprvé jsem se s panem profesorem setkala v roce 1993, kdy jako jeden ze zakládajících členů Učené společnosti ČR přicházel na schůzky k panu profesoru Zahradníkovi. Již jeho příchod byl vždy příjemným zpestřením dne, neboť vstupoval On, milý pán, vždy v tmavém obleku s neodmyslitelným motýlkem, na tváři s plachým úsměvem vyznařujícím pohodu do svého okolí. Za celé ty roky, kdy pana profesora znám, jsem ho neslyšela zvýšit hlas, jeho projev byl vždy ukázkovým přednesem spisovné češtiny. Bylo tomu tak i tehdy, kdy při jakémsi jednání nesouhlasil s kritikou na malou publikační činnost jednoho z jeho kolegů – lékařů. Přesně si již nepamatuji jeho slova, ale myslím, že bychom si je měli vždy připomínat,

když k lékaři přicházíme. Hovořil o tom, že je velká škoda, když si neuvědomujeme, že pro lékaře je každý pacient ve skutečnosti novým experimentem. Co člověk, to jiný případ. Léčba, která je úspěšná u jednoho, nemusí vůbec zabírat a být ku prospěchu pacienta druhého. Dobrý lékař proto musí ke každému pacientovi přistupovat jako k novému případu. Lékař nemůže být vynikající ve své specializaci, pokud není dobrým odborníkem i v ostatních oborech medicíny, neboť lidské tělo je „spojená nádoba“. Navíc musí být dobrým psychologem a v dnešní době i ekonomem. Kdyby takový lékař měl o každém svém pacientovi – tedy experimentu, vydávat publikaci, měl by sice dostatečnou publikační činnost, ale na úkor pacientů. Navíc žádný lékař není ani tak popisování svých léčebných postupů ušetřen, neboť na každého pacienta lékařskou zprávou sepisuje. Vědeckí pracovníci v ostatních vědních oborech jsou tedy v tomto směru v obrovské výhodě. Velmi dobře si pamatuji, jaké ticho v sále bylo při tomto jeho vystoupení a jaký potlesk pak sklidil.

Slyšet pana profesora Kouteckého při jeho projevech je vždy neopakovatelným zážitkem, ať již hovoří na jakémkoliv téma – umění, hudba, příroda, mezilidské vztahy.... V květnu roku 1997 byl pan profesor zvolen do čela Učené společnosti ČR. Tento sbor vynikajících osobností české vědy pak mohl na svých shromážděních slyšet oslavnou řeč na každého jubilanta, který v tom daném období slavil své výročí. Musím podotknout, že v této pěkné tradici pokračují i další předsedové této Společnosti. V této souvislosti nemohu zapomenout na jeden kouzelný Adventní večer, kdy si pan profesor připravil pro jednotlivé členy krátké „rýmovačky“ na melodie lidových písní. Ty pak sám hrál na piano a zpíval. Byl to opravdu neopakovatelný večer pro nás všechny. A což potom pravidelné koncerty, které pan profesor Koutecký připravuje pro své přátele. Jím připravený koncert, ať se již konal ve starobylé aule Karolina či nyní v Sukově síni Rudolfiny, je neopakovatelným zážitkem, z něhož návštěvník odchází pln pohody a radosti ze života. Koncert zahajuje pan profesor „zamyšlením“, které se vztahuje nejen k připravenému hudebnímu programu, ale je zaměřeno i na další libovolně zvolené téma. Hosté se tak samozřejmě doví nejen o autorech skladeb, které jsou na programu, ale také o právě uváděných dílech. A tuto atmosféru umí vykouzlit opravdu jen osobnost velkého formátu, jakou pan profesor Koutecký je.

Pokaždé, když jsem slyšela projev pana profesora ať již při zmíněných koncertech, vernisážích, setkáních Učené společnosti apod., jsem si moc přála, aby tyto projevy byly vydány tiskem a mohly tak potěšit i ty, kteří neměli to štěstí slyšet je osobně. Moje přání se splnilo. Pan profesor je autorem mnoha knih, které jsou dokladem jeho jedinečnosti. Jsou to především *Krásná setkání – Se studenty, Nejen s uměním a vědou, Karolinské koncerty s Kocianovým kvartetem, Slavnostně slibuji, Zůstal jsem klukem* a v neposlední řadě *Život mezi beznadějí a úspěchem*. A což teprve novoroční přání, která pan profesor se svojí ženou Jitkou rozesílá svým blízkým. Čiší z nich neuvěřitelná skromnost, lidská moudrost a láska k bližnímu – prostě pohlazení na duši pro každého. V této souvislosti nemohu opominout kouzelnou knížku pro děti *Vodníček Buližníček*. Pan profesor Koutecký miluje lidi a cele se jim po celý svůj život oddával. Navzdory náročnému povolání, které zastával a všem mnoha dalším aktivitám, zůstal milujícím manželem, dobrým otcem – pohádky, které svým dětem vyprávěl, jsou shrnuty právě v knížce *Vodníček Buližníček* – a celoživotní oporou pro svoji manželku Jitku. Náš pan profesor nemiluje jenom lidi, ale stejně něžně přistupuje i ke své čtyřnohé lásce Agátě.

A že pan profesor neumí vyměnit žárovku je přece úplná banalita. On, jako lékař, dostal do vínku pomáhat lidem v jejich utrpení a jako člověk šířit kolem sebe pohodu a radost ze života. Za to mu jsme všichni moc a moc vděční.

Chtěla bych našemu milému panu profesorovi popřát do dalších let pevné zdraví, radost z práce, kterou vykonal i v budoucnu ještě vykoná, stále lehké pero na psaní dalších vystoupení a knih a především, aby vždy zůstal tím dobrosrdečným a milujícím „klukem“.

Božena Šlégllová

Po profesoru Kouteckém se ujal předsednictví Učené společnosti báječný gentleman a vynikající historik středověku a renesance **profesor PhDr. František Šmahel, DrSc.** Napsal Peřovi adresu vpravdě historickou.

Pozvání na krátkou exkurzi do dávnověku pražské lékařské fakulty

Náležím k velkému kruhu posluchačů, které vážený pan profesor a můj vzácný přítel Josef Koutecký po dvě desetiletí zna-
lecky a poutavě na koncertech Kocianova kvarteta zasvěcoval do krás a tajů komorní hudby. Sotva kdy se mu budu moci za
tyto zážitky i za mnohé další odvděčit. Jestliže si ho nyní dovoluji pozvat na malou exkurzi do počátků jeho lékařské fakul-
ty, pak to není proto, že by nenašel jiného průvodce. Jen jsem nechtěl opakovat, co jsem již napsal a co jiní v tomto sborní-
ku vysloví lépe a přesvědčivěji. Ostatně toto putování zpátky proti proudu času nebude dlouho trvat.

Když mladý král Karel IV. zval do Prahy učence k prostřenému stolu vědění, nezapomněl ani na lékaře a profesory medi-
cíny. Stůl, který jim z počátku mohl nabídnout, byl však opravdu chudičkový. Poslyšme si nejprve svědectví jedné listiny z for-
muláře Karlovy kanceláře adresované „honorabili magistro Walthero, arcium liberalium professori, artis philosophice bacca-
lario, familiari, phisico et fideli domestico nostro dilecto.“ Latinou budu dále šetřit, zde však byla na místě vzhledem
k nezvyklému titulu „bakalář filozofického umění“, k němuž se záhy vrátíme. Karel IV., tehdy pouze král římský a český,
touto listinou ustanovil svého dvořana, lékaře a rodinného přítele mistra Waltra do konce jeho života správcem farní školy
Matky Boží před Týnem. Učinil tak výjimečně, aby povznesl zanedbanou školu, neboť toto právo mu jinak nenáleželo. K pro-
spěchu nově založeného generálního studia dále řečeného mistra Waltra pověřil, aby zde přednášel, vyučoval a vedl zkouš-
ky nejen v medicíně a fyzice, ale i v jakémkoli jiném „umění“. Týnská škola nebyla jen ve špatném stavu. Podobně jako vět-
šina farních škol se nalézala v domku na hřbitově a teprve počátkem 15. století byla přenesena do domu stojícího před
kostelem.

Co jinak víme o mistru Waltrovi? Jeho nejstarší stopy vedou na dvůr opavského a ratibořského knížete Mikuláše II., kte-
rý mu k doživotnímu užívání daroval v září 1341 statek v Kylešovicích. Walter musel jako lékař získat značnou proslulost,
neboť jinak by se nemohl stát osobním lékařem Karlova otce, krále Jana Lucemburského. Po Janově skonu v bitvě u Kresča-
ku 26. srpna 1436 se Walter do Opavy již nevrátil a do doby, než ho Karel IV. pověřil správou Týnské školy, zřejmě působil
jako lékař na jeho pražském dvoře. Poslední zmínka o něm je z roku 1352, kdy již na Týnské škole působil jeho nástupce
Jan. Zbývá vysvětlit neobvyklé znění výše uvedeného titulu, nad nímž si již řada historiků lámala hlavu.

Při jiné příležitosti jsem vyslovil domněnku, že šlo chybu písaře formuláře, který mohl zaměnit výraz „artis medicine“
za „artis philosophice“. Nikde jinde se totiž nezvyklý titul „bakalář filozofického umění“ nevyskytuje, zatímco významové
spojení „ars medicinae“ bylo v soudobých pramenech velmi běžné. Časově nejbližší doklad pochází z roku 1353, kdy jistý
mistr Jan, klerik pražské diecéze a „doctor artis medicine“ vystupuje jako lékař královny Anny Falcké. V apelaci rektora praž-
ské třířádkové univerzity ze 13. června 1382 jsou uvedeni hned dva doktoři s příslušným označením.

Zatímco Luderus Rennen byl „artis medicine magister et professor“, Petrus Massen z Chotěbuze měl
titul „artis medicine et arcium liberalium professor et magister“. Jelikož i Mařík z Bučiny, doložený
v letech 1411 – 1414 byl současně mistrem svobodných umění a doktorem „artis medicine“, odva-
žuji se Waltrovu titulaturu upravit podle pražského modu: „magister et arcium liberalium professor,
artis medicine baccalarius“.

Zůstaňme ještě na chvíli u označení vyučujících na pražské lékařské fakultě. V pramenech se setká-
váme se třemi názvy: lector ordinarius, professor či doktor artis medicinae a magister actu regens
medicinae. Rozdíl mezi nimi byly zanedbatelné, protože na rozdíl od mistra Waltera, který byl jen
bakalářem lékařství, byl v následující době již vyšší titul mistra či doktora lékařství nezbytný pro zís-
kání řádné profesury. Nositelé tohoto titulu byli zpravidla lékaři královské rodiny a jako takoví byli
zajištěni zvláštními platy z královské komory. Například proslulý ordinář Albík z Uničova dostával
na počátku 15. století z kutnohorské mincovny dvě až tři kopy pražských grošů týdně a navíc ještě
32 kop ročně z berní města Čáslavi, ať si své fakultní povinnosti jako „actu regens“ plnil, či neplnil.

Ani jiní královští lékaři si ovšem nemohli stěžovat, neboť od nepaměti patřili vedle právníků k nejlépe placeným univerzitním vzdělavcům.

Lector ordinarius měl pověření k řádným přednáškám, jejichž vyslechnutí bylo nezbytným předpokladem pro připuštění ke zkouškám. Soubor těchto přednášek se skládal z výkladů latinských překladů spisů proslulých lékařů řeckého a arabského původu. V prvním až třetím roce studia to byly hlavně encyklopedické spisy Galény, Hippokratovy a Avicennovy. Mimořádné přednášky byly zpravidla odpoledne, stejně tak jako praktická cvičení ve špitálech a v botanické zahradě lékárníka Angela z Florencie na Novém Městě pražském. Kdo chtěl obstát při bakalářských zkouškách musel dále vyslechnout výklady o moči, pulsu, horečkách i jiných chorobách. Pokud po

třech, výjimečně dvou letech studia posluchač lékařství dosáhl bakalářského gradu, čekal ho druhý, zpravidla čtyřletý cyklus studia včetně výkladů z anatomie a přípravy léčiv proti běžným chorobám i moru. Pokud jde o zhoubné pandemie, velké proslulosti mimo jiné dosáhly traktáty zmíněného již Albíka z Uničova, jinak autora velice oceňovaného, na praxi zaměřeného díla „Compendium medicinae“. Přes všemožné prostředky proti moru bylo podle rady jednoho ze soudobých lékařů nejlépe přebývat, kde moru nebylo.

Jelikož až do poloviny 14. století mohli studenti lékařství z českých zemí získat potřebné tituly jen v cizině, byli prvními profesory v Praze buď cizinci anebo absolventi zahraničních, zejména italských nebo francouzských univerzit. Po mistru Walterovi výuku medicíny převzal italský mistr Baltazar de Marcellinis, který byl v letech 1353-1357 rovněž lékařem na dvoře Karla IV. Mistrovský titul v Paříži získal encyklopedik Havel ze Strahova, který pro císaře Karla sestavil latinsky psanou životosprávu, první původní spis tohoto druhu vzniklý na naší půdě. Mistr Havel se také nejspíše podílel na latinsko-českých slovnících botanického, zoologického a lékařského názvosloví. Z devatenácti jmenovitě zjištěných profesorů lékařské fakulty do vypuknutí husitských válek si zasluhují zmínky ještě dva, a to Jan Ondřejův, alias Šindel, jehož recepty se i později objevovaly v řadě zdravotních příruček, a Křišťan z Prachatic, autor vyhledávaných zdravotnických rad, tzv. jader, v latině i v češtině.

Zatímco dříve se soudilo, že pražská lékařská fakulta ve srovnání s dalšími dvěma fakultami a samostatnou právnickou univerzitou Karlova učení jen živořila, novější bádání dospělo k mnohem příznivějšímu soudu. Ve srovnání s okolními univerzitami, jmenovitě ve Vídni a Kolíně nad Rýnem, v Praze graduoval dvojnásobný až trojnásobný počet bakalářů a mistrů „artis medicinae“. V osmdesátých letech 14. století současně studovalo na pražské fakultě dvacet až třicet mediků ročně, mnohem více, než tomu bylo na kterémkoli vysokém učení na sever od Alp a na západ od Rýna.

Celkem se mi podařilo jmenovitě doložit 99 mediků, o nichž lze tvrdit či alespoň předpokládat, že v Praze studovali, graduovali a vyučovali veškeré lékařství, s výjimkou chirurgie. V soudobém pojetí totiž praktické ranhojičství patřilo k přezíraným, byť výnosným živnostem, které se často provozovaly v lázeňských domech. Jelikož ordináři byli většinou dobře honorovanými královskými lékaři, mohli výuku snadno zajistit ve svých výstavných domech. Nicméně i lékařská fakulta potřebovala pro své úřední výkony vlastní dům. Také v tomto případě lze důvodně předpokládat, že se jejím dobrodincem stal krátce před smrtí sám císař Karel IV. Pozastavením u domu čp. 43 v Kaprově ulici, kdysi sídla první lékařské koleje, můžeme naši krátkou exkurzi ukončit.

František Šmahel

A jak jinak než astronomicky by mohl přát v pořadí čtvrtý předseda Učené společnosti ČR, astronom a astrofyzik a nepochybně náš nejnámější popularizátor vědy **RNDr. Jiří Grygar, CSc.**

Josef Koutecký oběhl Slunce osmdesátkrát

Možná, že tohle pan profesor neví, i když jinak ví skoro všechno, hlavně o leukémii a o tom, jak ji léčit u dětí. Skutečně je to tak: jelikož pan profesor žije na Zemi, která obíhá kolem Slunce jednou za rok, tak za dobu svého plodného života urazil prostorem vzdálenost zhruba jedné třetiny vzdálenosti k druhé nejbližší hvězdě po Slunci, což je Proxima Centauri.

Poznal jsem pana profesora osobně teprve před 15 lety, když se zakládala Učená společnost České republiky ve Vlasteneckém sále Univerzity Karlovy. Brzy jsem si uvědomil, že to vše jsou pro pana profesora hodnoty, za které ručí svým životem. Je profesorem naší nejstarší univerzity, je velký český vlastenec a je opravdu učený, ne jenom výtečný specialista v medicíně. Jeho rozhled a charakter ho předurčily k tomu, že byl hned po prof. Rudolfovi Zahradníkovi zvolen předsedou Učené společnosti a v této funkci sloužil zatím nejdéle ze všech dosavadních předsedů.

Nemohu zapomenout na jeho noblesu, s níž řídil schůze Rady Učené společnosti, ale zejména plenární a slavnostní výroční zasedání se svým charakteristickým elegantním motýlkem, jenž mu propůjčoval vzhled filmového herce. Nejvíce jsem si však během jeho předsednictví oblíbil společenská zasedání členů Učené společnosti s jejich životními partnery v akademické vile Lanna v Praze-Bubenči. Podle tradice se ta zasedání konají vždy v květnu, kdy v Praze všechno kvete a můžeme se scházet na terase vily, a pak před vánoci v Adventu. Právě tehdy byl pan profesor ve svém živlu. Jako výborný pianista sedl ke klavíru, aby zahrál skladby vhodné pro předvánoční čas, ale navíc sám složil popěvky, v nichž připomínal šprýmovnou formou životní jubilea jednotlivých členů a obory, v nichž pracují. Myslím, že všichni, kdo v době jeho předsedování do Lanny přicházeli, byli jeho šarmem přímo uhranuti a dodnes cítím, jak nás ty šťastné chvíle navzájem sblížovaly.

Pan profesor Koutecký má ovšem spoustu přátel i mimo Učenou společnost. To jsem nejlíp poznal, když slavil předešlé životní jubileum na koncertě v Rudolfinu. Sál byl plný, hudba skvostně slavnostní, a když jsem pak šel po koncertu do přílehlé dvorany panu profesorovi blahopřát, vystál jsem téměř hodinovou frontu. Vůbec mne však nebolely nohy – určitě to pan profesor jako velký lékař dokázal nějak zařídit i bez vkládání rukou.

Nyní, když se dožívá dalšího životního jubilea, může zajisté pohlížet na uplynulý život s uspokojením, že kolem sebe rozséval dobro a laskavě naslouchal každému, kdo se na něho obrátil se svými starostmi. Patří k těm mužům, o nichž se říká, že jejich štěstí spočívá v tom, že nejsou ženy – jinak by totiž stále byli v jiném stavu.

Není ovšem nijak lehké přijít při té příležitosti k panu profesorovi s dostatečně původním přáním, ale ja hvězdář to zkusím takhle: přeji mu, aby při svém pozemském putování kolem Slunce urazil vzdálenost na půl cesty k Proximě Centauri. Odtamtud je to totiž zpět na Zem stejně daleko jako do nebe.

Jiří Grygar

Na řadu přichází Dáma, současná předsedkyně společnosti, emeritní předsedkyně Akademie věd České republiky, Peťovi tak milá fyzioložka se zaměřením na chronobiologii paní **profesorka RNDr. Helena Illnerová, DrSc.**

Profesorovi MUDr. Josefovi Kouteckému, milému Peťovi, k 80. narozeninám

Poprvé jsem potkala prof. Josefa Kouteckého roku 1992 v Nadaci pro obnovení Učené společnosti České republiky, u jejíhož zrodu stál prof. Otto Wichterle a prof. Rudolf Zahradník. A setkávala jsem se s ním pak nadále na půdě Učené společ-

nosti, o jejíž založení se i on významnou měrou zasloužil, a které v letech 1998-2002 předsedal.

A měla jsem tu čest a potěšení ho potkávat i jinde: na 2. lékařské fakultě UK, kam mě jako děkan pozval do vědecké rady, či na krásných koncertech, které pro českou akademickou obec pořádal. A počala jsem si ho hluboce vážit jako lékaře i člověka. Připomínal mi mého oblíbeného hrdinu z románu Aloise Jiráska F.L. Věk, který jsem v dětství ráda četla, a to MUDr. Jana Theobalda Helda. Z postavy dr. Helda jsem si do života odnesla ideál laskavého, lidského, renesančně vzdělaného lékaře, výborného praktika a vlastence. S ideály se v dospělosti málokdy setkáme. Já jsem však měla štěstí, že se mi to v osobě prof. Kouteckého podařilo.

Vždy jsem si prof. Kouteckého hluboce vážila jako lékaře-odborníka, zakladatele dětské onkologie v českých zemích, po více než dvacet let přednosty Kliniky dětské onkologie 2. LF UK a FN Motol, děkana 2. lékařské fakulty po pět období. Prof. Koutecký byl a je právem lékařskou komunitou vysoce oceňován – za svou práci, za všechnu péči o pacienty, za stovky odborných přednášek a článků i za výchovu mladých lékařů. Je čestným členem České lékařské společnosti J. E. Purkyně, České onkologické společnosti, České lékařské akademie, byla mu udělena cena International Society of Pediatric Oncology. Vážím si však prof. Kouteckého i jako vysoce laskavého, moudrého a lidského člověka. Zasvětil svůj život dětem, které to nejvíce potřebují, svým malým onkologickým pacientům, a ani při této těžké službě v něm nevyhasl hluboký cit právě k těmto pacientům. Podařilo se mu i úspěšně shánět prostředky od donátorů pro jeho kliniku a malé pacienty.

Ale prof. Koutecký není jen vynikající lékař, ale i renesanční člověk s vysokou mravní integritou. Je znalcem a milovníkem hudebního a výtvarného umění. Kdo zažil nezapomenutelné Karolinské koncerty na Univerzitě Karlově či večery prof. Kouteckého v Sukově síni Rudolfiny, tak si je navždy ponese v duši. Koncerty byly prosyceny nejen krásnou hudbou hranou mistrovsky Kocianovým kvartetem, ale i ovzduším vzájemného porozumění a harmonie, navozeného oduševnělými projevy prof. Kouteckého. Prof. Koutecký vnášel do svých řečí nejen citlivý prožitek umění, ale i svůj mravní postoj, své nadšení, svůj étos. Proto byly zážitky z jeho koncertů tak neopakovatelné, proto každý odcházel duševně povznesen. A tak bych nakonec ráda poděkovala prof. MUDr. Josefovi Kouteckému, DrSc., milému Peťovi, nejen za to, čím obohatil české lékařství, ale i za to, čím obohatil naše duše na svých večerech. Dovolím si to říci slovy Reinera Maria Rilkeho z básně Lidová píseň:

*I po letech
za horami a lesy
každý z nás vzpomene si
a ztají dech.*

Helena Illnerová

Nejenom v Učené společnosti, ale při různých akcích Akademie věd, na koncertech i v ateliéru Mistra Rudolfa Riedlbauha se setkává profesor Koutecký také s budoucím polistopadovým předsedou Akademie věd ČR – genomikem **profesorem RNDr. Václavem Pačesem, DrSc.**

Renesanční člověk – Profesor Josef Koutecký

S profesorem MUDr. Josefem Kouteckým, DrSc., jsem se seznámil až po politických změnách v roce 1989. Myslím, že nás oba doba dohnala k tomu, že jsme se zapojili do aktivit mimovědeckých, v jeho případě i mimolékařských. Začali jsme být voleni do různých funkcí a právě v této souvislosti jsme spolu občas někde zasedali a jednali. Takových lidí bylo víc, ale jen u několika, a zejména u Josefa Kouteckého, jsem cítil, jak moc mu jde o to, aby nová doba přinesla to, po čem většina z nás tak toužila. Byla to totiž nejenom svoboda, ale bylo to i slušné, korektní a dokonce laskavé jednání mezi lidmi, bylo to zvýšení morálky a kulturní úrovně národa. Národa, kde tyto hodnoty byly za půl století strašně zdevastovány. A i když, jak vím, je profesor Koutecký vývojem naší společnosti zklamán, vím také, že je optimistou. Jak by také nebyl optimistou člověk, který se celý život věnuje léčbě dětí s nádorovými chorobami.

Tak to máme: Josef Koutecký – lékař, Josef Koutecký – administrátor vědy, Josef Koutecký – vysokoškolský pedagog, Josef Kou-

tecký – funkcionář Univerzity Karlovy. To by ovšem k pojmenování „renesanční člověk“, který používám v nadpisu tohoto pojednání, nestačilo.

Josef Koutecký je znalec výtvarného umění. Často jsem na vernisážích výstav obrazů pozoroval s kolika umělci se nejenom důvěrně zná, ale i zasvěceně debatuje. Vzpomínám na krásné chvíle v ateliéru malíře Rudolfa Riedelbaucha. A když už padá jméno Riedelbauch mohu hned přejít k další zálibě Josefa Kouteckého – k hudbě. Mezi jeho důvěrné přátele patří totiž i Václav Riedelbauch, hudební skladatel, bývalý ředitel České filharmonie a dnes ministr kultury. Myslím, že hudba patří k největším Kouteckého zálibám. Jeho úvodní proslovy na Karolinských koncertech Kocianova kvarteta pak ukazují, že hudba pro něj není jen uměleckým zážitkem, ale též předmětem vážného muzikologického a historickovědního studia. A samozřejmě že je i aktivním hudebníkem.

A mohu rovnou navázat na výše uvedené proslovy u příležitosti koncertů Kocianova kvarteta. Mnohé z nich byly publikovány: a máme zde Josefa Kouteckého – spisovatele. Nevím kolik knih napsal, sám mám čtyři. Udivuje mne různorodost jeho spisovatelské činnosti. Publikoval knihy s tématy hudebními, životopisné črty, dokonce i pohádky pro děti. Kruh se uzavírá: podstatnou část spisů tvoří jednak odborné publikace časopisecké a také odborné monografie onkologické.

Možná, že profesor Josef Koutecký má i jiné záliby. Pokud ano, jsem si jist, že i o nich má hluboké znalosti. Ale to samo, co jsem uvedl výše, ukazuje: ano, Josef Koutecký je renesanční člověk.

Václav Pačes

Jaké poutavější přání by mohlo být, než přání profesorem Kouteckým uctívaného imunologa, člověka pro něho z nejmoudřejších – **profesora MUDr. Ctirada Johna, DrSc.**

Neúplný portrét z mé galerie

Vagant v devátém životním deceniu si pokorně uvědomuje, že jeho život byl řetězem podivuhodných setkání. Medicínská setkání (ta milá především) ve mně vězí nejhrouběji. Rád si vybavuji lidskou i profesionální „barvu“ řady ústavů a klinik.

Dobře mi bývalo v posluchárně Purkyňova ústavu na Albertově, kde jsem se vmiloval do Bělehrádkovy celostní biologie. Když jsem byl v roce 2006 „pasován rytířem lékařského stavu“, řekl jsem v poděkování, že pro mne skutečným rytířem byl pan profesor Prusík. Očarován jsem sedával v posluchárně třetí interní kliniky, u Charvátů. Tam chodil medik, který chtěl mít „glanc“, a uměl ocenit přednášky, jejichž podtextem byla moudrá zkušenost a zralé humanitní cítění. Mnohé z nás okouzloval pan profesor Kamil Henner, představitel neurologie, „nešpinavého oboru, který se dal provozovat jen s kladívkem a špendlíkem“, jak napsal profesor Vondráček. U Jirásků jsme poznávali, že pan profesor neodděluje svůj život od chvíle, kdy vyučuje. A že vyučuje celým svým počínáním. Nejvýraznější vtisky mi přichystali u Patočků. U pana profesora jsem mohl často ocenit jeho nepatetické gesto, které činil ve správnou dobu na správném místě.

Do galerie lékařů a vědců, jejichž charakter je pro mne jedním ze směřovníků „na cestě“, pomocníkem při hledání a nalézání, vstoupil v posledních letech profesor Josef Koutecký. Při příležitosti čtyřicátého výročí vzniku 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy zredigoval, inspiroval a vydal (v roce 1993) víceautorský soubor „Étos Hippokrates“. Motolští vybudovali druhou lékařskou fakultu s velkým osobním nasazením. Spíš než za svoji „mater“ ji mohou považovat za dceru. Po sametové revoluci ji děkan profesor Koutecký zformoval v univerzitní útvar, v němž jsou doma vedle medicíny i principy etiky, mravnosti a ohleduplnosti. V „Hippokratovi“ si často a rád listuji. A vždycky končím u vět závěru studie „o molekulové biologii a medicíně“, kterou svému příteli pro radost napsal profesor Vladimír Vonka: Esence lidství je jinde než v realizaci genetické informace, a člověk je něčím vyšším než konglomerátem molekul.“

Profesor Koutecký má mnoho lásek. Zmíním se o jedné. Mladistvé, pak mužné, doživotní a také naší společné. Je to láska k Praze. Prahou se můžete toulat s Nezvalovým „pražským chodcem“ a být oblouzněn magickým šerosvitem jejich uliček a zákoutí. Anebo usednete na lavičku v některém z parků či na Petříně a ponoříte se do drahých Seifertových veršů. Věčný jinoch Koutecký je Seifertovec rodem. Se svou Prahou dýchá, objímá ji a také se s ní trápí v jejích úzkostech.

*A ve slunečné perspektivě
třpytí se město. V čase zlém
volali jsme ji úpěnlivě,
přimknutí úzce k jeho zdem.*

V mládí pan profesor spojil svůj život s albertovským univerzitním campusem. Od Šiklova ústavu pro patologickou anatomii, kde jako studentský demonstrátor mohl intimně nahlížet do nitra člověčiny, i dnes nostalgicky vystoupá na Karlov. Stoupá tam po špičkách, tichounce, aby nerozfokl oblak vzpomínek. Na učňovská a tovaryšská léta na Klinice dětské chirurgie a především na svého učitele profesora Václava Kafku. Mnohokrát vděčně vyznal, že byl „jeho největším učitelem a posléze přítelem, protože ho učil o veškerenství života – o jeho mravnosti občanské i odborné, o jeho krásách a bolestech“.

Neúplný pokus o portrét pana profesora skončím přáním.

Pane profesore, i já jsem věčný jinoch (vy rád říkáte kluk), který s velkou radostí sedává v posluchárnách, v nichž promlouvají moudří. Na jedné z konferencí Fóra 2000 jsem vyslechl nakažlivá slova Václava Havla. Pokusím se je volně reprodukovat.

Tajemství života se dotýkáme na různých hladinách poznávání. Zázrak bytí se nám vyjevuje stále zřetelněji a strukturovaněji. Čím hlouběji moderní badatel proniká do tajemství světa, tím je pokornější. Protipólem pokory je pýcha, kdy si vědec myslí, že dobyl svět, protože učinil objev a popsal jej „tak zvaně objektivně“.

Tradice pokory a úcty k tajemství světa má důsledky i v morální oblasti. V „pokorném vztahu k zázraku bytí“ Václav Havel vidí pružinu „elementární odpovědnosti za svět“. Naším dnešním úkolem je „najít morální minimum, na němž se mohou shodnout různé kultury či civilizační okruhy.“

Milý pane profesore, přeji Vám z celého srdce, abyste se takového světa dožil a mohl v něm pracovat a přemýšlet ještě dlouho, dlouho....

Váš
Ctirad John

Byla to Učená společnost či přesněji profesor Zahradník, který seznámil jejím prostřednictvím profesora Kouteckého s generálním ředitelem Zentivy Ing. Jiřím Michalem (a se mnou). Potkání se změnilo v setkání a setkání v přátelství. Při jednom setkání obou pánů si Peťa stýskal na to, že v současné uspěchané době vzaly za své, kdysi tak pověstné společenské salony – od legendárního salonu paní Laury Lauermannové-Mikschové, přes salony vlastence Jana Borna, až po salony pořádané ve Vídni a později v Praze architektem a největším mecenášem české vědy a českého umění Josefem Hlávkou. Panu generálnímu to nedalo spát, a protože on nikdy nemá daleko od myšlenky k činu, a je právě tak velkým mecenášem, netrvalo dlouho, a první Salon Zentivy byl na světě (20. prosince 2001). Od té doby jich uspořádal pětatřicet a Peťa byl nejen jejich pravidelným hostem, ale několikrát i jejich aktivním aktérem.

Ale nedosti na tom. Jiří Michal se stal zakladatelem už několik let trvajících setkávání pětice mužů, kterým sice léta nahlodávají těla, ale v jejich myslích jsou zakotvené stále ideály a ideje mládí. Pětici tvoří její osnovatel, Peťa, profesori Zahradník a Spížek a já. Pevná názorová sounáležitost naší pětky vnukla profesorovi Zahradníkovi nápad vytvořit z ní malou soukromou společnost a pověřil Peťu jejím pojmenováním. Tak obohatila svět úctyhodná Societas Honorabilis Vespertina Pragensis. Komentář jejího nestora k Peťovým narozeninám našel své místo už dříve. Já jsem v této knize komentátorem průběžným. Dva zbývající z naší společnosti dostali místo zde.

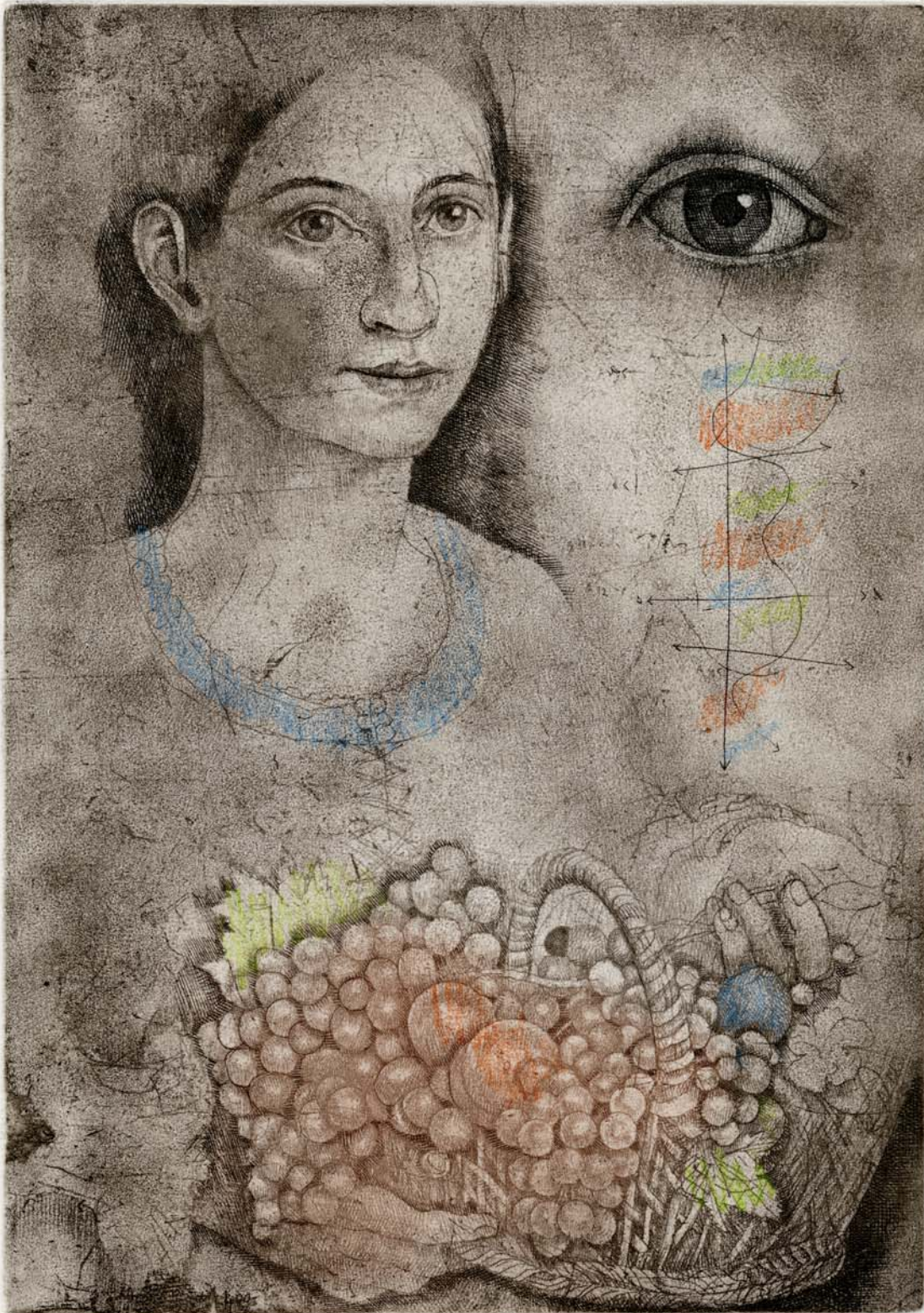
Úradky Osudu jsou nevyzpytatelné. Jednou zaranžuje jaksi náhodně setkání dvou lidí a to setkání stojí za to. Podruhé to nechá plavat a setkání se ke škodě obou nekoná. Tentokrát to Osud zařídil dokonale, když dal dohromady generálního ředitele **Ing. Jiřího Michala** s Peťou Kouteckým. Dvojici, která naplňuje starou moudrost, že protivy se přitahují. V tomto případě jsou to ovšem protivy spíše podružné – jen příkladem první rád cestuje, sportuje, pije labužnický víno a jí vybraná jídla a nekouří. Druhý je pecivál, nesportuje, pije s gustem pivo a meruňkovici a opájí se kouřem doutníků. Ale všechno ostatní je jedním hlubokým, přátelským souzněním.

Jak jsem pil víno s panem profesorem

Dostalo se mi té cti, že jsem byl onehdá přizván připojit se k velmi vybrané části „Učené společnosti“ pánů Zahradníka, Kouteckého, Spížka a Rejholce, která se schází již mnoho let s železnou pravidelností. Během těch několika let, co je mi dáno sdílet tuto výjimečnou společnost, již jenom neposlouchám, ale začínám se mísit do hovoru, což je zmíněnými pány právě s onou otcovskou velkorysostí tolerováno.

Na těchto setkáních mě zaujala jedna věc. Zatím co přání ostatních stolujících pánů sledovala více méně speciální nabídky té které kuchyně, přání pana profesora Kouteckého byla velmi strohá a mnohdy vyvolávala i údiv u obsluhujícího

Vzročným príklom Jacksona pita katekích Ju Andrele 13.10.2010
vi. s. k. 9/7

personálu. Polévka, pokud možno hovězí vývar, svíčková s knedlíkem a nejlépe nudle s mákem. A k tomu pivo.

Zprvu mi to připadalo divné, jak je možné, že takový osvícený, vpravdě renesanční člověk, neholduje exotickým jídlům a vybraným vínům, jak to žádá dnešní doba. Pochopil jsem však, jak tento zdánlivě malý detail krásně vykresluje osobnost pana profesora Kouteckého. Hovoří o jeho vnitřní síle, vyrovnanosti a schopnosti setrvat na hodnotách, jimž věří a o kterých je přesvědčen.

On totiž není, ani nemůže být u vytržení z nových, zhusta módních proudů, přicházejících bůhví odkud, a také mizejících bez výrazné stopy.

Nicméně mi to nedalo a během několika dalších krásných setkání jsem přesvědčil pana profesora, aby se mnou alespoň ochutnal objednané víno. S noblesou jemu vlastní neodmítl, ochutnal, dokonce i skleničku vypil. Nakonec jsme stejně skončili u piva. Osobnost pana profesora Kouteckého je neotřesitelná, stejně tak jako hodnoty, které vyznává.

Jiří Michal

Představuji pátého člena naší ctihodné společnosti – pana **profesora RNDr. Jaroslava Spížka, DrSc.** Je mikrobiologem, a ne jen „jakýmsi“. Po dvě statutem povolená funkční období byl ředitelem Mikrobiologického ústavu Akademie věd ČR. O mikrobiologii toho zná moc, ale s nadhledem komentuje i makrosvět, který nás obklopuje.

Myslím, že netrpím nedostatkem sebevědomí, kromě jiného také podle úsudku jiných.

Mezi svými nejbávanějšími přáteli, a není jich příliš mnoho, je však několik, před kterými se cítím poněkud méněcenný. Jedním z nich je Josef Koutecký, svými přáteli zvaný Peťa. Nemíním a ani nemohu a nechci posuzovat Peťu jako lékaře. Jeho zásluhy jsou nepochybně velké, ale k tomu se jistě v této knížce vyjádří jiní a povolanější. Rád bych jen zmínil jeho vědecké dílo; je autorem více než tří set vědeckých prací. Knižně kupříkladu vyšly Nádory dětského věku (1978), Klinická onkologie (1988) či Nádorová onemocnění dětí a mladistvých (1996) ale i další díla. Je to tedy vědecké dílo úctyhodné. Peťa je ale také autorem mnoha dalších knížek beletristických; jmenovat je třeba Ediční řadu Krásná setkání (2005) s tituly Se studenty (2006), Nejen s Múzami (2008), Nejen s uměním a vědou (2008) a tuším, že kniha s titulem Nejen s lidmi se připravuje. Mimo tuto ediční řadu vyšly knihy Zůstal jsem klukem (2005), Karolinské koncerty s Kocianových kvartetem (2005), Život mezi beznadějí a úspěchem (2009) a v neposlední řadě Vodníček Buližníček (2005). Na mnohé jsem určitě ještě zapomněl. Většinu knížek včetně Buližníčka jsem četl, Buližníčka navíc četla i moje vnučka, což pokládám za vůbec nejdůležitější. Zdá se mi, že skutečně vytvořil „Dílo“, které mu mohou leckteří renomovaní spisovatelé závidět.

Seznámili jsme se poprvé u Zahradníků před mnoha lety a stali jsme se nejlepšími přáteli. Z mé strany převládal pocit úcty k mimořádné lékařské autoritě, ale zejména k osobnosti vpravdě renesanční s naprosto mimořádnými znalostmi v mnoha oborech, ale hlavně v literatuře, hudbě a ve výtvarném umění. Před Peťou jsem se často za své neznalosti zastyděl a jenom velmi obtížně jsem v duchu sám sebe přesvědčoval, že možná alespoň v jednom oboru jsem snad srovnatelný, ne-li lepší, a to v mikrobiologii.

Od samého začátku našeho přátelství jsme já a moje paní dostávali pozvánky na mnohá setkání s hudbou, především na Karolinské a později Rudolfinské koncerty. Tyto koncerty patřily k našim trvalým radostem. Kromě své skvělé umělecké úrovně také proto, že nám umožňovaly setkávat se s přáteli, jejichž intelektuální úroveň a charakter jsou mimořádné a vymykají se z průměru českého národa. Velká škoda, že 60. Rudolfinským koncertem tato setkání končí.

Na obálkách s pozvánkami se již od samého počátku objevovalo moje jméno s titulem před jménem a také za jménem, ale nikoli CSc., který jsem tehdy měl, ale jako DrSc., pro vědeckou obec tzv. „doktor zezadu“. Peťa mě nevědomky vědecky povýšil a já, kromě toho, že jsem věci uvedl na pravou míru, jsem se zastyděl a rychle dokončil svou doktorskou práci, aby bylo vše v pořádku. Nebylo to prosím ale tak, jak se snad stávalo u rychlokvašek na Právnické fakultě v Plzni. Měl jsem totiž výsledků dost, měl jsem o čem psát a na rozdíl od některých absolventů výše zmíněné školy je má doktorská disertační práce v knihovně ještě pořád k dispozici a já si i pamatuji, že předsedou komise byl Václav Pačes.

Peťa je člověk nejen nadmíru talentovaný, ale také neuvěřitelně důkladný a pilný. Všechny jeho předmluvy ke Karolinským a později Rudolfským koncertům, ale i jeho zahajovací projevy na vernisážích byly a jsou vždy připraveny dokonale a on jim určitě musel vždy věnovat velkou péči. Naštěstí pro nás byly tyto projevy publikovány. Jsou totiž moc krásné, Peťovy výklady hluboké a zasvěcené a byl by hřích, kdyby publikovány nebyly. Nádherné jsou i jeho novoroční gratulace. Moje paní i já jsme si nechali několik z nich zarámovat. Vždycky jsem se sám sebe tázal, kde najde na všechnu tuto svou činnost dostatek času. Nemyslím si, že jsem líný, a někteří mě pokládají i za docela pracovitého, ale občas musím také spát, hlavně v noci, ale přiznám se, že v sobotu a v neděli někdy také po obědě. Peťa zřejmě spát nepotřebuje nebo mu stačí jenom pár hodin, jinak by to totiž nemohl všechno stihnout.

Peťova čeština je báječná, prostá jakýchkoli nynějších častých zpotvoření, které nás teď všechny moc zlobí. Poslouchat jej je pro mě velká radost a trochu závidím studentům, kterým přednáší. Upřímně doufám, že jim je vzorem a že se pokusí

přijmout češtinu svého profesora. Bylo by to moc dobře, protože úpadek tohoto jazyka je zřejmý a smutný. Nemyslím tím jen časté vulgarismy, ale také pokrouceniny, anglikanismy lidí, kteří angličtinou ve skutečnosti ani dobře nevládnou, častý logický nesoulad typu „já osobně si myslím“ (nevím totiž, jak si někdo myslí neosobně) a také rádoby noblesní formulace typu „došlo k přerušení zahoření“, což ve skutečnosti znamená „uhasili jsme“ a já to ještě chápu u hasičů, ale výrazu „došlo k nepodepsání“ několikrát použitého Václavem Klausem už ale doopravdy, doopravdy nerozumím.

Peťa je hluboce věřící člověk a liší se tak výrazně od většiny českého, převážně ateistického národa, a i těch z nás, jejichž vztah ke křesťanské víře je spíše tápavý. S tím určitě souvisí také jeho vysoké morální kvality. Je jedním z mála, kteří se řídí těžko definovatelným „vyšším principem“. Neumím si představit, že by porušil dané slovo, nebo že by se důrazně neohradil proti lži. Jak se v tom liší od našich politiků, ale bohužel také od většiny tohoto národa!!

Miluje svou laskavou ženu Jitku a pro ni i pro celou svou rodinu je oporou. Pomůže ale i svým přátelům i známým, kteří jsou v nouzi a jeho pomoc nebo přímluvu, např. v lékařské péči potřebují. Mohl bych o tom dlouze vyprávět.

Je nedotčen tělovýchovou a sportem a snad i proto chodí vzpřímeně a pružně, netrápí jej artróza a nemá žádné náhradní díly. Možná i díky tomu a jistě také díky dobrému genetickému základu a znamenitému Jitčinu zacházení se jeví jako docela slušně zdravý a fyzicky i psychicky odolný. Je to pro nás pro všechny moc dobrá zpráva. A při tom příliš nedbá na nyní často proklamované moderní zásady životosprávy. Z našich „pánských jízd“ ve složení Josef Koutecký, Jiří Michal, Václav Rejholec, Rudolf Zahradník a já, vím, že má rád tradiční českou kuchyni a dává přednost klasické svíčkové a vepřové s knedlíkem a zelím před ústřicemi, lososem, halibutem a škeblemi a ve skutečnosti nemá ryby včetně českého kapra vůbec rád. Dává přednost plzeňskému pivu před vybranými víny červenými, bílými, moravskými, francouzskými, německými, italskými, novými, starými, archivními, a já nevím jakými ještě. Kouří viržinka a tímto svým zlovykem se řadí trochu do éry prvorepublikové. K tomu snad patří i to, že zásadně nosí motýlky, kterých musí mít už velkou sbírku a já si jej ani bez motýlka nedovedu představit. Pití kořalky mu není cizí, má rád slivovici, ale také, a v tom je jeho vkus výjimečně také mezinárodní, skotskou whisky. Tuším, ale nejsem si jistý, že koňak nemá moc rád. Umí hrát na klavír a moc pěkně zpívá.

Nemá řidičák. Auto neřídí, počítač možná používá, ale spíše si myslím, že píše rukou a své texty si nechá prepisovat. Nehraje golf ani tenis a nebývá vidět v přítomnosti „celebrit“. Není tedy „in“ a v jedné ze svých předmluv k Rudolfinským koncertům dokonce řekl, že při pozorování našeho veřejného a společenského života se mu zdá, že se mu to tak vlastně líbí a že si raději přeje zůstat „out“. Zaplať Pán Bůh za takové lidi!!

Milý Peťo, já a určitě my všichni, kteří Tě obdivujeme a máme rádi, Ti přejeme pevné zdraví, hodně dalších úspěchů, štěstí ve společnosti Jitky a rodiny, moc legrace a pohody s kamarády a hlavně hodně něhy a lásky. Chtěli bychom si ještě dlouho užívat Tvého „humorného moudra“. Sám vím, že ve velmi dospělém věku už člověk nepotřebuje být moc oslavován, ale spíše opatrován a hýčkán svými nejbližšími.

Všechno nejlepší Peťo!!

V Praze dne 19. října 2009

Jaroslav Spížek

Umělci jsou, a je to dobře, jakousi vyčleněnou skupinou lidské populace. Pán Bůh je obdařil schopností vnímat, vytvářet a nám všem ostatním sdělovat krásy, které by nám bez jejich přičinění unikaly. Peťu obdařil Pán Bůh požehnáním jejich sdělení vnímat. Víím, jak umění miluje, všechno, ovšem jen to pravé. Svěřil mi, že pro něho není kompenzací jeho náročné, psychicky a emocionálně vypjaté práce. Potřebuje je k dobrému životu právě tak jako vzduch, vodu a živiny. Den bez umění je pro něho dnem ochuzeným. Ale takových dnů není moc. Za dlouhá léta dotyků s uměním se seznámil s mnoha umělci (zdravice některých už odezněly na minulých stránkách). Cítí se mezi nimi „jako ryba ve vodě“. Má mezi nimi mnoho přátel. Proto jsem si dovolil oslovit několik umělců několika různých oblastí umění, kteří ho znají zblízka a dobře a ví, že jim rozumí.

Dobře vím, co pro Peťu a jeho paní Jitku znamená hudba. Právě tak dobře vím, kolik hudebníků vstoupilo v posledních dvaceti letech do jejich života. Kdybych požádal o příspěvek do této knihy všechny, měla by neúnosný počet stránek. Pro-

to mi nezbylo nic jiného, než k muzikantským gratulacím zařazeným již dříve přidat jen několik málo dalších, zato těch zásadních.

Mohu tvrdit, že jakýmisi osudovými Peťovými interprety jsou členové **Kocianova kvarteta**.

Mimo veškerou pochybnost proto patří na první místo výpověď **profesora Václava Bernáška**, violoncellisty Kocianova kvarteta. Napsal ji jménem všech jeho členů. Proč, to jednoznačně vyplývá ze vzpomínek mnoha spoluautorů tohoto gratulačního spisu. Karolinské a Rudolfské koncerty Kocianova kvarteta a profesor Koutecký jedno jsou.

Jménem kolegů z Kocianova kvarteta.

Dovoluji si dodat jen něco malého k naší dlouholeté spolupráci a z ní plynoucího přátelství s panem profesorem MUDr. Josefem Kouteckým.

Život každého z nás je neopakovatelný, často těžko uchopitelný, nebývá věcí snadnou. Stát se oporou druhým v osudných chvílích, kdy není dopřáno to nejcennější, v případě dětí obzvláště – v okamžicích, kdy se ono povědomí „nemoci“ zobecní a vnímá v širších společenských souvislostech a činí-li se pokusy o nápravu, byť jen prostým slovem s pomocí hudební výpovědi mistrů, stojí za zamýšlení a vyslovení obdivu.

Karolinské a později Rudolfské koncerty prosluly nejen hudební náplní, ale i v šedesáti variacích úvodních proslovů na téma vedoucí ke šťastnému bytí, schopnosti pokory, lásky a porozumění nás všech. Myslí, že jsme všichni zúčastnění oněch památných koncertů pociťovali nevšední uspokojení z našeho vzájemného setkávání a že nás příliš nerozesmutní, když se nějaký čas nevidíme. Ale to je život.

Pane profesore Koutecký,

přijměte k Vašemu životnímu jubileu přání mnoha šťastných dnů s paní Jitkou, ve variacích na jediné téma „pevného zdraví“...

Václav Bernášek

Hudba se nejen hraje a poslouchá, on ji před tím musí někdo „slyšet v mysli a v srdci a zaznamenat“. Jedním z nich je vzácný přítel Kouteckých, skladatel **Mistr Jan Klusák**.

Dívám se na fotografii z jakési oslavy. Jsou na ní manželé Koutečtí, moje žena a já. Držíme skleničky a má Milena září štěstím. I na nás ostatních je vidět, že jsme v dobrém rozmaru. S Kouteckými to nikdy nebylo a není jinak.

Seznámili jsme se až po převratu, poznenáhlu. Potkával jsem v devadesátých letech pana profesora při různých společenských příležitostech, nejdřív zřídka, ale pak jsme se oba ocitli v Radě Národního divadla a vídali jsme se tudíž pravidelně a častěji. Vždycky jsem se na něho těšil. Vzniklo takové přátelství, o jakém se právem říká, že je vzácné. Láska pana profesora k umění, jeho hluboké znalosti a porozumění pro výtvarné artefakty i pro hudbu musí vzbudit odezvu a úctu u každého, kdo v těch oborech pracuje. Pro koho to všechno děláme, ne-li pro toho, kdo dovede tak přesvědčivě dokázat, že umění je pro něho přirozená a nezbytná součást života? Stačí přečíst si úvodní slova profesora Kouteckého ke koncertům či vernisážím výstav.

Byl jsem nakonec poctěn dokonce provedením své zhudebněné podoby Apollinairovy *Sličné rusovlásky* na koncertech pana profesora v Rudolfinu. Pokládám to za velké vyznamenání, stejně jako jeho patronát nad prezenta-

cí mého kompaktního disku *Luna v zenitu* v prosinci 2008.

Čas nestojí, kdo to má lépe vědět než hudebník, neustále čas měřící! Ať tento proud času naplňuje vždy s tak mladým elánem a vitalitou, jak to umí Josef Koutecký. Ad multos annos, pane profesore!

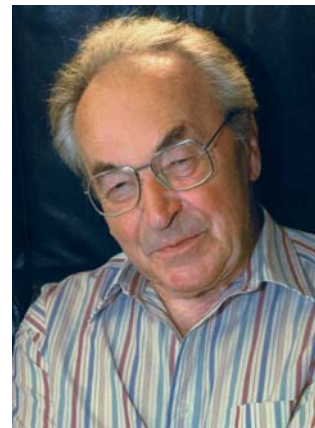
6. října 2009

Jan Klusák

Na koncertech České filharmonie vídávali Koutečtí dlouhá léta na místě prvního violisty pana **profesora Jaroslava Motlíka**. Byl pro ně jednou z oněch jistot, z těch „pevných bodů“, které vytváří jedinečnost orchestru. S Místrem a jeho vzácnou paní je seznámili Kocianovci. Udělali dobře. Pak nesouzněla už jenom hudba, ale i názory a slova.

S orchestrem České filharmonie, v které jsem působil 42 roků, jsem absolvoval stovky koncertů na podiích domácích i zahraničních. Na mnohé koncerty, díky vynikajícím dirigentům a sólistům, velmi často vzpomínám. Již několik let vzpomínám téměř na všechny Karolinské komorní večery a jsem šťastný, že tyto koncerty, nyní Rudolfské v Sukově síni Rudolfinu mohou navštěvovat. Tyto čtyři roční koncerty pro mne znamenají totéž, jako Čtyři roční období Antonia Vivaldiho, zásluhou Kocianova kvarteta a jeho hostů. Především však je to osobnost pana profesora MUDr. Josefa Kouteckého, který nezastupitelným způsobem pro každý večer vytvářel zcela mimořádnou atmosféru koncertů. Obsah jeho Esejí znásobuje vnímání hudby večera, jakoby otevřel srdce a duši všech přítomných. Přiznávám, že mnohdy se více těším na vystoupení pana profesora a je jeho zásluhou, že vždy umocní i požitek z hudby. Milý pane profesore, děkujeme Vám z celého srdce za všechno, čím nás obohacujete a v první řadě zachraňujete.

Přejeme Vám dobré zdraví a věřte, že Vás obdivujeme.

Vaši

Jaroslav a Milada Motlíkovi

Představovat první dámu českého cembala – paní **profesorku Zuzanu Růžičkovou** nemusím. Potkávají se na koncertech, vernisážích a Radě českého spolku pro komorní hudbu, ale nejlepší to je při družných večerech v ateliéru Mistra Rudolfa Riedlbaucha.

Pan profesor Koutecký je bezesporu velká osobnost, a to osobnost po všech stránkách tvůrčí. Jako takový v sobě spojuje řadu rozporů, a protože toto laudatio bude obsahovat mnoho odborných i jiných superlativů, omezím se na některé z nich, a to co nejstručněji:

Je člověkem povytce vážným a seriózním – a přitom dokáže sršet vtipem a humorem.

Ve společnosti je spíše zdrženlivý a málomluvný – a přitom všichni, kdo ho kdy slyšeli uvádět koncerty či přednášet vědí, že je brilantním rétorem. Je nesmírně vlídný a empatický – a přitom neústupný, pokud jde o kvalitu práce a rozzlobený nad každým lajdáctvím či lhostejností.

Jeho srdečnost je vyvážena nekompromisností, šíře a hloubka jeho vzdělanosti odporem k jakékoli povrchnosti.

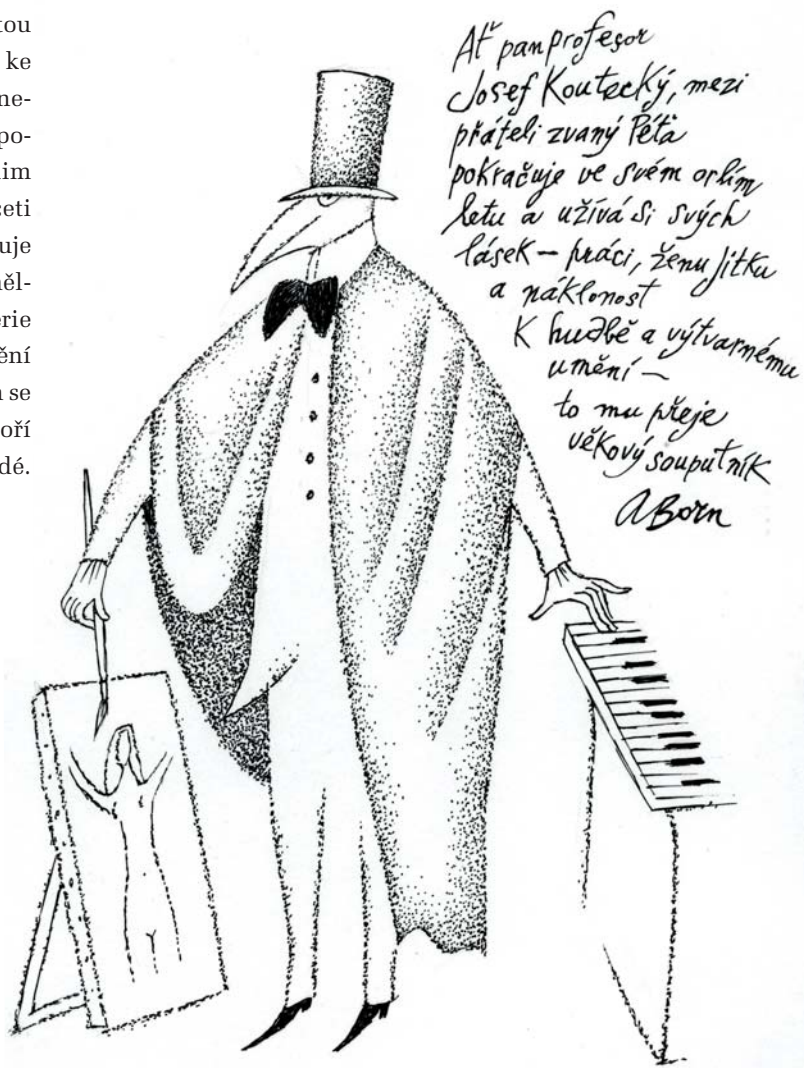
A už v okamžiku, kdy toto píšu, si uvědomuji, že nejde o rozpory, ale o dvě strany jedné mince – mince vzácnější než zlato – o dobrého člověka prodchnutého humanismem – o „našeho“ (s dovolením) pana profesora Kouteckého.

Pane profesore, buďte nám ještě dlouho oporou!

Zuzana Růžičková

Ačkoliv Peťova láska k výtvarnému umění vedla cestou „starého“ umění, našel cestu i k tomu „novému“. Ne ke každému. Umělce minulých období osobně poznat nemohl. Těch současných poznal mnoho a jich mnoho poznávalo jeho. Protože dobře vnímali jeho vztah k nim i k jejich tvorbě, vzali ho brzy – v posledních dvaceti letech – mezi sebe. Jemu je mezi nimi dobře. Zahajuje jim výstavy, je členem Nadace Sdružení českých umělců grafiků Hollar, je předsedou Nadace Národní galerie a byl členem správní rady Akademie výtvarných umění v Praze. Oni ho ale nejen „používají“, ale mnozí z nich se stali jeho milými přáteli. Chápu, že daleko raději tvoří svá díla, než píší. Proto jsou jejich zdravotní různé.

Po svém to vyjádřil slovatný **Mistr Adolf Born**.

Dávným Peťovým přítelem je i **Mistr Vladimír Suchánek**. Setkávají se spolu nejen na výstavách, ale i při všech možných hudebních a divadelních produkcích a v jeho rozkošném domku na Novém světě.

Je ode mne poněkud bláhové připojit několik slov k jubileu Josefa Kouteckého – živě si totiž dokážu představit, že vše pozoruhodné a obdivuhodné na této osobnosti bylo zde jistě a nejednou zmíněno: zásluhy medicínské, kvality lidské, talent hudební, široké zájmy kulturní, Karolinské a později Rudolfské koncerty s jeho pečlivě připravenými proslovy, obdivuhodně časně nástupy na pracoviště, proslulé motýlky, pověstné doutníky atd. atd... Přiznávám se, že prachobyčejná ctižádost být na těchto stránkách ve společnosti jeho ušlechtilých přátel, kteří jsou nezdárka i mými přáteli, mě přivádí k tomu, abych se pochlubil, že tento renesanční muž je mým přítelem, že mu říkám Peťo a že se v jeho společnosti cítím dobře. Jeho životní optimismus a mravní postoje vzbuzují naději, že naše dnešní bezohled-

ná společnost se jednou v budoucnu vrátí k nobilese a kultuře životního stylu, kterou v mých očích tenhle čerstvý osmdesátník reprezentuje. Proto mu přeji ještě dlouhá léta plná životní pohody, umění, přátelství a lásky!

Vladimír Suchánek

Akademická malířka **Marina Richterová** obohacuje pana profesora nejen svým půvabným grafickým dílem, ale stala se jeho osobní výtvarnicí, když ilustrovala jeho *Vodníčka Buližníčka*.

S panem profesorem Kouteckým jsme se seznámili díky jeho pohádce *Vodníček Buližníček*. Ilustrovala jsem ji v roce 1997. Nechal mi volnou ruku a byl spokojen s konečným výsledkem. Poznala jsem ho jako člověka s velkým egem a proto jsem byla překvapená, s jakou vlídností přijal moji verzi knížky.

Zval mne na pravidelné koncerty Kocianova kvarteta do Karolina, zahájil mi dvě výstavy a potkávali jsme se na mnohých kulturních akcích. Překvapilo mne, jaký rozsah má jeho kulturní sběratelství, o čem všem dokázal dlouhé hodiny mluvit a rozsáhle psát.

Nepatřím k jeho oblíbencům, protože moje ego je také nadprůměrné a někdy těžko snesitelné. Při našich osobních setkáních však vždy pan profesor zůstal vůči mně navýsost korektním mužem.

Všechna naše mělká nedorozumění a určitá opatrnost v jednání okamžitě padla, když do mé rodiny přišla tragedie. Pomoc pana profesora – onkologa – byla okamžitá, jeho psychická podpora i bez vyslovení byla stálá a pro mne zásadní po celé vlekloucí se měsíce. Zůstal se mnou ve spojení de facto do posledních minut umírání mého manžela. Za nějakou dobu mi napsal dopis, opět zásadní. Myslím si, že v těch měsících roku 2000 jsme se vzájemně viděli naprosto obnaženými očima. Bylo to stvrzení určitého morálního spojení napořád, i kdybychom se v budoucnu v civilizační nadstavbě už na ničem neshodli.

Však i tak se naše cesty rozešly. Nezachovala jsem se společensky korektně. Na prohlídku své zahrady jsem pozvala pana

profesora s chotí Jitkou, ale bez pejska Agáty. Nepřišli. Toto úsměvné faux pas beru jako důkaz pohody v našich životech.

A tak si posíláme každý rok PF, rádi se chvíli vidíme ve společnosti, uchováváme si zdvořilý odstup. Pořád mám jeho dopis z roku 2000 a v paměti vše podstatné.

Vzdávám hold tomuto složitému, talentovanému a na výsost humánnímu člověku – Josefu Kouteckému.

Zbraslav, 22. 10. 2009

Marina Richterová

Mistr Ladislav Kuklík si přizval ke gratulaci i svoji ženu Míšu a Peťovi poslali jako přípitek i jednu z jejích mnoha podob, které vytvořil.

Milý Peťo,

S díkem za všechna milá slova co jsi nám věnoval, Tobě hlavně přejeme vše nejlepší do dalších let. Hlavně děti z onkologie jsou vděčné za Tvoji obětavost v práci, tak hodně síly do dalších let, Tobě i Jitce.

Michaela a Ladislav Kuklíkovi

Mistr Jiří Slíva vyjádřil Peťovi přání stručně a lapidárně.

Pan profesor Koutecký, milý Peťa, má daleko víc než pět P.

Profesor, Přednosta, Prorektor, Průkopník ve svém oboru,
člověk úspěšný, Pracovitý, Prospěšný. Pozitivní Povaha.
Pianista, Poeta, Prozaik. Pisatel Pamětí. Pohádkář.
Pořadatel komorních koncertů.
Předčítač Pečlivě Přípravených Proslovů na vernisážích.
Především však Přítel. Poctivý, Pozorný a Pokorný Přítel.

K osmdesátinám vše nejlepší přeje

Jiří Slíva

Z šesti sourozenců rodiny Riedlbauchů jsou čtyři hudebníky. Nejstarší z nich se z této řady vymknul – je malířem. Setkávání Jitky a Peti v ateliéru **Mistra Rudolfa Riedlbaucha** ve společnosti dalších přátel, to je pohoda.

Poprvé jsme se potkali v roce 1986 na dětské onkologii v Motole. Podílel jsem se na výtvarné výzdobě kliniky drobnou nástěnnou malbou a prof. Koutecký byl pro mne tehdy „pouze“ známým lékařem a vysokoškolským pedagogem.

O několik let později jsem již o něm věděl mnohem víc. O jeho hlubokém zájmu o hudbu, literaturu, divadlo, výtvarné umění i o mimořádné schopnosti se písemně vyjadřovat. Že je členem několika důležitých vědeckých a kulturních institucí, že sám organizuje koncerty mne už časem ani nepřekvapovalo. Prostě člověk, jehož široký záběr je hodný obdivu.

A to, že své výjimečné řečnické nadání uplatňoval a stále ještě využívá při vernisážích i jiných slavnostních příležitostech je všeobecně známo.

V roce 2004 zahajoval několik výstav mých obrazů a soch Milana Váchy. Pro společný katalog vybral název „Setkávání“. A slovo „setkávání“ se náramně hodí pro nepravidelná posezení ve vinohradském ateliéru se čle-

ny naší rozvětvené rodiny, někdy s hudebníky, výtvarníky a herci, občas lékaři a jindy i s významnými vědci. Kromě gastronomických požitků se pokaždé těším, že kvalita účastníků přispěje také ke kvalitě diskusí. Častým aktivním hostem bývá i Josef Koutecký s nepřehlédnutelným motýlkem na krku, vždy doprovázen svojí ženou Jitkou.

Od našeho prvního letného setkání uplynula řada let, již ho neoslovuji ani profesore, ani Josefe, ale Peťo – tak, jak se mu říká mezi nejbližšími.

A poněvadž se blíží další sezení v atelieru, je třeba se postarat nejen o víno pro většinu návštěvníků, ale i o dobré české pivo pro menšinu, do které patří i Peťa Koutecký. Doufám jen, že tato schůzka nebude poslední a že se můžeme společně těšit na následující, pokud nám to zdraví a okolnosti dovolí.

Vinohrady, 28. října 2009

Rudolf Riedlbauch

Mistr Karel Zeman patří k „Peťovým výtvarníkům“, ale i do okruhu hostů salonů ve Sklepe, na které teprve přijde řada. Je vynikajícím medailérem (z Peťova podnětu vytvořil překrásnou medaili k 50. výročí vzniku 2. lékařské fakulty), grafikem něžných listů a známek, zasvěceným znalcem historie a kunsthistorie zvláště a navíc kamarádem Jitky a Peti se srdcem na dlani.

Motto:

“Krásní mladí lidé jsou hříčkou přírody, ale krásní staří lidé jsou umělecké dílo”. J. W. Goethe

Z uvedeného citátu mi “nesedí” pouze jedno slovo ... staří ... To mi na prof. Kouteckého, mezi přáteli nazývaného Peťa, nepasuje. Prof. Koutecký je nesporně umělecké dílo. Zde bych si dovolil citovat ještě lidovou moudrost “Svůj ke svému”. A podle toho se pan profesor – sám umělecké dílo – druží s jinými uměleckými díly – hudebními, literárními, výtvarnými.

Vím, že když prof. Koutecký dostane dopis z věčného města od kardinála Giovanniho Coppy, je na místě pro adresáta uvedeno – pan prof. Koutecký a Jitka. I já vnímám oba manžele, že patří k sobě a vytvářejí jedinou bytost. Takovou, jakou jsem spatřoval ve šťastných dobách svého dětství ve svých rodičích. Podobně jako s rodiči, tak se i s manželi Kouteckými cítím hezky a zažívám s nimi chvíle pohody.

Mám pana profesora rád, protože ctí DOBRO a KRÁSU, hodnoty dnes nepříliš moderní. Ctitelé těchto hodnot to nemají v současnosti příliš lehké. DOBRO a KRÁSA to vědí – a proto se snaží své ctitele nějak odškodnit a odměnit. Dobro se odměňuje lékaři Kouteckému ústy šťastných rodičů vyléčených dětí a KRÁSA tím, že se s ním stále druží a objímá jej.

Karel Zeman

Když byl profesor Koutecký vyznamenán cenou Nadace Universitas Masarykiana, předal mu ji ve formě jedné ze svých soch osobně **Mistr Olbram Zoubek**. Od té doby se setkávají a notují si.

Pan profesor Koutecký je osobnost renesanční. Kromě své profese, svého poslání, zasahuje i do oblasti kultury. Uvádí koncerty, zahajuje výstavy. To víme. Sám jsem slyšel uvedení desítek koncertů v Karolinu, vystavoval jsem na několika výstavách, které pan profesor zahajoval. Koncertů byly desítky, spíše stovky, výstav mnoho. Ale jedna aktivita je zatím, tuším, jediná. Jsem hrdý na to, že se týká mé osoby, spíš mého díla.

Pan profesor je také kmotrem a to ne ledajakým. Umí pokřtít i dílo z oblasti úplně jiné, z oblasti měření času. Ano, jedná se o kalendář složený z několika mých reliéfních tisků.

Jako na hlavní křtící projev namíchal pan profesor koktejl z nejlepších ingrediencí. Něco z filozofie, z dějin umění, ze všeobecné vzdělanosti, z osobního moudra a laskavé dobroty, okořeněný jeho jemným humorem. Jen jsem měl pocit, že bylo namícháno trochu moc chvály na mou osobu.

Zapamatoval jsem si hlavně exkursi do oblasti filozofie a tělovědy. Způsobem sobě vlastním zavedl řeč na toto téma. Aristotelovi přiřknul hlavu a logické myšlení, Kristovi srdce, lásku a city, Marxovi žaludek a trávicí trakt, Freudovi něco trochu níže – raději nemluvit a Einsteinovi to všechno promíchat, zrelativizovat a zpochybnit.

Všichni přítomní byli nadšení a doteď vzpomínají. I Marek Eben, který křest uváděl, byl na moment trochu vyveden z kolejí.

A já panu profesorovi děkuji za výlet do této oblasti.

V Litomyšli, Vánoce 2009

Olbram Zoubek

Mezi výtvarnými umělci požívá nezměrné úcty ne-umělec, zato obdivuhodný a všemi milovaný nestor v oboru kunsthistorie – pan **profesor PhDr. František Dvořák, DrSc.** Nebylo možné, aby se oba pánové nepotkávali, až z toho vzniklo setkání. Nejen na vernisážích, ale i při kulinářských posezeních, při kterých se to vzpomínkami pana profesora Dvořáka doslova hemží.

O panu profesorovi z trochu jiné strany

Kdyby se někdo pokusil dát lidskou podobu encyklopedickým údajům pojmím se ke jménu profesora Josefa Kouteckého, s určitostí by se mu vynořila bytost jednostranně do sebe uzavřená, a to výhradně k lidskému utrpení a bolesti, a také k prostředkům, jak s tím vším bojovat.

Ale i naopak, kdo se s profesorem Kouteckým vídává ve víru současného společenského života, například při setkáních po premiérách Národního Divadla či při nejrůznějších vernisážích uměleckých výstav, mohl by docela snadno usoudit, že když každou takovou příležitost nevynechá, že jeho zápal pro umění bude nejspíš jen nutným projevem družnosti k vytvoření protikladu ke světu jeho povolání, nebo také kompenzací pocitů vyvolávaných břemenem jeho denní odpovědnosti i náročnými funkcemi. Kdo se však zúčastní vernisáže výstavy zahajované projevem profesora Kouteckého, vždy s pečlivě napsaným textem, musí usoudit, že tu nejde o pouhá doprovodná slova a charakteristiku vystavených prací, ale vždy o výpověď osobnosti vrostlé do naší kultury hlubokou účastí na vytváření jejích hodnot. Profesora Kouteckého si zde objevíme naopak otevřeného světu, a tím si ověřujeme, že i jeho okrajová činnost má své poslání. Takový natrvalo platný význam si získaly právě příčiněním profesora Kouteckého výstavy, které proběhly v letech 2003 až 2008 v galerii La Femme v Praze pod názvem Domácí úkoly. Staly se ojedinělou přehlídkou tvorby pokaždé více než padesáti výtvarníků, vyzvaných ke konfrontaci nejen mezi sebou, ale i ke stále pronikavějším tendencím vyloučit z umění konkrétnost, a také k porovnání s klasiky v tématech, která nepozbyla aktuálnosti.

Rozmanitost takových zájmů profesora Kouteckého prolíná však obdivuhodná jednota, již lze ale redukovat na něco niternějšího, než je jejich pojmenování. Je to totiž jednota reálné existence a účinné zkušenosti, jež jej celého pohlcuje, které se říká hlas srdce...

K tomu Vám, pane profesore, gratuluje kunsthistorik
František Dvořák

Vytvořit výtvarné dílo je jedna věc, druhá věc je představit je veřejnosti. Tu vzniká otázka kde. A tak se stávají důležitými galeristé a jejich galerie. Jednou z nejčilejších pražských galerií je Galerie La femme a jedním z nejúspěšnějších galeristů pan **Miroslav Lipina**. Troufám si tvrdit, že pan profesor Koutecký je jejich trvalým externím spolupracovníkem.

S panem profesorem Kouteckým jsem se poprvé setkal asi v roce 1993, když mě oslovil na doporučení ak. mal. Oldřicha Kulhánka s žádostí instalace výstavy pořádané k výročí „jeho“ fakulty v Karolinu. Tam jsem poprvé poznal jeho úžasný entuziasmus k výtvarnému umění a k muzice.

Později jsem ho slyšel několikrát zahajovat různé výstavy a jeho projevy mě naprosto uchvátily. Jsou vtipné i poučné zároveň, odráží totiž obrovské znalosti z různých oborů, jež se vzájemně prolínají. Při jeho slovech se zkrátka zasmějete i vzděláte zároveň. A to je obrovský dar.

Při slavnostním otevření Galerie La Femme v roce 2000 jsem profesora Kouteckého poprosil o zahajovací řeč, která byla jedním slovem fantastická. A proto ho beru jako takového kmotra Galerie La Femme.

Za krátko na to zase pan profesor oslovil mě, jestli bych neuspořádal výstavu jeho oblíbených výtvarných umělců, jako jsou Josef Liesler, Olbram Zoubek, Oldřich Kulhánek, Jan Souček, Vladimír Komárek, Adolf Born, Ladislav Kuklík, Vladimír Suchánek a mnoho dalších. Celá výstava byla pojata jako pocta k jeho sedmdesátým narozeninám, které oslavil v Rudolfinu, kde byly také vystaveny obrazy větších rozměrů.

V roce 2003 naše galerie udělala první výstavu tzv. Domácího úkolu, která se jmenovala Pocta jedné fotografii a které se tenkrát zúčastnilo asi 70 umělců. Pan profesor nám výstavu zahájil a tím odstartoval tradici vernisáží Domácích úkolů, na kterých z větší části zazněly jeho báječné projevy. Domácí úkoly se staly mezi výtvarníky i mezi návštěvníky velmi oblíbenými výstavami a nemalou zásluhu na tom nesou i báječné projevy pana profesora. Mám radost, že díky těmto vernisážím mohlo pana profesora poznat i mnoho mých přátel.

Pane profesore, přeji Vám za celou Galerii La Femme mimo jiné nekonečnou inspiraci pro Vaše další projevy. Nasadil jste laťku opravdu hodně vysoko a všichni, kteří u mě zahajují vernisáže, to mají hodně těžké. Věřím, že bude ještě mnoho příležitostí k tomu, abyste nám některé naše další výstavy zahájil. Kdybyste se nevěnoval medicíně, což by bylo ovšem pro všechny Vaše minulé, současné i budoucí pacienty velká smůla, dovedu si Vás představit na nějakém postu jako je Ministr kultury nebo ředitel Národní Galerie. Bylo by to krásné a pro českou kulturu jistě velmi přínosné. Ale když to tak kolem sebe pozoruji, raději pryč od politiky.

Miroslav Lipina

Národní divadlo! Poprvé do něho vkročil sedmiletý Peťa, navštěvoval ho celý život, obdivoval se slavné „staré gardě“ jeho pěvců a herců a posledních patnáct let je v něm jako doma. Jeho členství v Radě Národního divadlo, které trvá v celém ob-

dobí jeho tří posledních ředitelů Jiřího Srstky, Daniela Dvořáka a Ondřeje Černého mu dává nahlédnout i za oponu a sdílet jeho radosti i strasti a vyjadřovat se k některým z pohledu amatérských milovníků. Ovšem nejen to. Díky Národnímu divadlu mohl poznat více vynikajících osobností, kterých si váží. První slovo samozřejmě patří **panu řediteli PhDr. Ondřeji Černému**.

Před několika dny jsem dostal PF od Jitky a Josefa Kouteckých – moudré, chytré a promyšlené tak jako každý rok. To PF není ovšem jen přáním do nového roku, ale je i poděkováním za rok právě uplynulý. Vyjadřuje pokornou vděčnost za všechno, co se v něm událo.

To, co bylo, je stejně důležité jako to, co bude. Pan profesor to ví. To jen my ostatní v honbě za budoucností na to občas zapomínáme.

Pan profesor je moudrá celistvá osobnost. Patří k těm autoritám, které se neprosazují autoritářsky a jejichž sílu si uvědomíte až po čase. O to však intenzivněji.

Je věrným divákem všech premiér Národního divadla, a to s obdivuhodnou pamětí. Jeho divadelní reflexe jsou reflexemi poučeného diváka, schopného vnímat divadlo takříkajíc nezatíženě divadelním vzděláním, citlivě, spontánně, a přitom kontextuálně. Jeho dlouholeté členství v Radě ND je vzorovým příkladem pro všechny podobné rady v oblasti kultury – reprezentuje pohled vzdělaného, kultivovaného občana této země s velkou lidskou zkušeností a s obrovskou erudicí a prestiží ve svém oboru. Jeho soudům o Národním divadle a jeho umělecké tvorbě to dodává váhu a přesvědčivost.

Lze si jen toužebně přát, aby nám ho Pánbůh ještě dlouho při zdraví zachovati ráčil!

Ondřej Černý

Laskavou vzpomínku napsal zanícený šéf „public relations“ baletu Národního divadla pan **Mgr. Tomáš Engel**:

„Zanedbané pití“

Profesor Koutecký je spojen s Národním divadlem dlouho. Pro ND jej objevil v roce 1996 ředitel Srstka, když jej požádal o členství v Radě Národního divadla.

Ve stejné funkci člena Rady ND spolupracoval s ředitelem Dvořákem a členem Rady je i nyní, na základě žádosti současného ředitele ND Ondřeje Černého.

Výše zmínění pánové vybrali profesora Kouteckého do svých poradních orgánů především pro jeho poučený, divácky zkušený a inspirativní pohled na divadlo.

Proto je i členem Rady generálního ředitele Komerční banky, který každoročně uděluje svoji cenu KOBANADI nejlepším umělcům v oboru činohra, opera a balet.

To vše připomínám proto, že jsme si zvykli vídat profesora Kouteckého pravidelně na našich premiérách. Jednou ale přišel, a já viděl, že není ve své kůži.

„Dobrý večer, pane profesore, vypadáte trochu unaveně“, řekl jsem rozverně.

„To víte, jsem unaven. V práci mě přepadla slabost a kolegové čtyři dny na JIPu zkoumali, co se děje.“

„Tady to ví každý, co se děje.“
„Opravdu“?, zeptal se nevěřičně.
„My tomu říkáme *Zanedbané pití*“,

plácl jsem větu, kterou léčíme v divadle vše. Od splínu duše, po těžké choroby těla.
Tvář pana profesora zůstala nadále vážná, když odvětil:

„Ano, máte pravdu. Zanedbal jsem pitný režim.
Byl jsem dehydrován.“
„Tak vidíte!
Příště volejte nám.
My Vám hned řekneme, co Vám je.“

Následující chvíle napětí byla nesnesitelná.

Nakonec se usmál, tvář se mu rozjasnila a pomalu odcházel do hlediště.

V té chvíli jsme definitivně věděli, že patří mezi nás, divadelníky.

Vzal to tak, jak to v divadle cítíme my. Chceme být vtipní, i když je situace vážná, protože si myslíme, že humorem lze překonat všechno. Jsme v tom trochu naivní, ale bývá nám odpuštěno. Právě tak, jak nám odpustil profesor Koutecký.

Tak tedy, správný pitný režim, pane profesore, abyste nám nikdy nemusel volat o radu. Ale pokud zavoláte, rádi Vám ji poskytneme.

Za všechno může „*Zanedbané pití*“.

S pozdravem a přáním všeho dobrého
Praha 29. 9. 2009 Tomáš Engel

Vzácný vztah vzájemné úcty a respektu vyjádřil v několika větách světoznámý režisér **Petr Weigl**:

Setkal jsem se ve své práci, i společensky, z mnoha lidmi, kteří byli mimořádnými osobnostmi nebo byli obdarováni velkým talentem, přesto však nebylo mnoho těch, kteří mne zaujali a přesvědčili svou lidskostí.

Je to vlastnost, které si u profesora Kouteckého, mimo všech jeho nevšedních zásluh, cením nejvíce. Spontánně mohu říci, že pro mne vždy byl synonymem ušlechtilosti, laskavosti a noblesy.

Petr Weigl

Pan **profesor PhDr. Martin Hliský, CSc., MBE** a William Shakespeare jedno jsou. Sledovat Shakespearova dramata a číst jejich dokonalé překlady v jejich kompletním a bravurně komentovaném vydání, právě tak jako rozhovory s jejich noblesním autorem a jeho vzácnou paní jsou pro Petu Kouteckého svátkem.

Vážený pane profesore,

dovolte mi, abychom blahopřáli k Vašemu významnému jubileu. Myslíme na děti, jimž jste zachránil život, na radost jejich rodičů i na všechny krásné chvíle, které jsme ve Vaší společnosti a ve společnosti Vaší vzácné paní zažili.

Číníte svět lepším, pane profesore, a to v míře zcela mimořádné. Vyzařuje z Vás laskavost, vlídnost, pokora i jemný humor. To, že Vás známe, je pro nás dar, který nám prosvětлил vnímání světa a lidí a vnesl do často disharmonické přítomnosti tóny vzácné harmonie – nejen té hudební.

V úctě a s přáním všeho dobrého

Vaši

Martin Hilský a Kateřina Hilská

Věrnou duší Národního divadla je **paní Marie Hradecká**, sekretářka bývalého pana ředitele Jiřího Srstky a pracovnice divadelního archivu.

Moje drobné vzpomínky

Při vyslovení jména takové osobnosti, jakou je pan profesor Josef Koutecký, vytane mi na mysli několik vzpomínek na setkání s ním.

Uvědomím si, že tohoto chodícího gentlemana s motýlkem znám opravdu hezkou řádku let.

První setkání bylo letmé, věděla jsem, že členem subskripce v naší Lyře Pragensis v 80. letech minulého století je jakýsi skvělý dětský lékař Koutecký. Kolega – vedoucí subskripce mi ho při jednom z památných Večerů Lyry věnovaném životnímu jubileu malíře Kamila Lhotáka představil a bylo to milé setkání.

Šla léta, opět jsem se potkala s panem profesorem Kouteckým v době, kdy byl jmenován členem poradního orgánu ředitele Národního divadla dr. Jiřího Srstky, v divadelní sezóně 1996/97. Jeho příchod do Rady ředitele byl svým způsobem oživením celého společenství převážně lidí z branže – tedy tzv. od divadla. Jednou bylo zasedání bouřlivější než kdy jindy. Bylo to na konci divadelní sezóny a jednotliví umělečtí šéfové obhajovali sezónu právě uplynulou a nastiňovali své plány do budoucna. I přes zavřené dveře byl slyšet jasný hlas pana profesora, který velmi důrazně řekl: „Kdybych se, pane umělecký šéfe, vymlouval – stejně, jak to právě činíte – ve své profesi na to, že mi zřizovatel nedal tolik peněz, kolik jsem požadoval, tak by tu nikdy nebyla klinika, která léčí dětské pacienty s nádory...“ Tehdejší zasedání rady po tomto památném výroku bylo dost brzy ukončeno.

Z pana profesora Kouteckého se lety stal pro mne člověk blízký. Je až neuvěřitelné, co vše během dne dokáže stihnout. Potkáte ho na mimořádných, ale i běžných koncertech České filharmonie, mnoho vernisáží se bez něho neobejde, protože je dobře znám mezi výtvarníky, jím organizované „Karolinské koncerty“ byly po mnoho let krásným zastavením v běžném dni. A to se vůbec nezmiňuji o jeho profesní činnosti. Každý rok netrpělivě očekávám novoroční přání od pana profesora. Má vždy dvě strany: na té levé ve verších děkuje za rok právě končící a na té pravé straně očekává a přeje vše nej... do roku právě přicházejícího.

A ještě jedno setkání s panem profesorem, bylo to jedno z posledních zasedání Rady ředitele ND dr. Jiřího Srstky a pan profesor přišel celý rozradostněný, že se mu podařil úžasný „úlovek“. Všichni čekali, co z těch mnoha obalů a papírů vyba-

lí – byla to vycpanina drobného žraloka. Jednalo se o další exponát do jeho sbírky kuriozit. Tak šťastného sběratele jsem viděla málokdy.

Pan profesor Koutecký je totiž velmi renesanční člověk, kterého na jeho pouti životem věrně doprovází a všechny jeho aktivity a vášně pro vše krásné snáší jeho žena Jitka. Jsou nerozlučná dvojice.

Praha, září 2009

Vzpomínky zapsala Marie Hradecká, archivářka ND

Obsah souboru přání, vzpomínek, úvah a dopisů jsem sestavoval jednak v souvislosti s časem, kterým plynulo osmdesát let profesora Kouteckého, jednak podle „řemesel“ přispívajících. Zůstalo několik zdravic „nezařaditelných“. Dostaly místo až na konci knížky, což ovšem nikterak nesnižuje jejich hodnotu. Spíše naopak završují jeden ze základních osobních principů, které vytváří v mínění jubilanta hodnotný život jedince i společnosti – princip vzájemných vztahů. Takovým vztahem je přátelství. Proto ve smyslu přísloví „finis coronat opus“ završuje knihu vyznání několika důvěrných přátel pana profesora.

Uvádí ho pozdrav pana **Mons. Mgr. Michaela Pojezdného**, opata krásné, starobylé královské kanonie premonstrátského řádu na Strahově.

Chceme-li vystihnout velikost člověka, říkáme, že je to člověk s velkým Č. Mluví-li se o panu profesorovi Kouteckém, všechna písmena by měla být velká. Nevím, kdy jsme se s panem profesorem poprvé potkali, ale zdá se, že se známe „od vždycky“. Občas se podobná věc stane.

Pane profesore, moc si vážím práce lékařů, je náročná. A být denně s dětmi, které postihla tak těžká nemoc, jako je rakovina, musí být vyčerpávající. Ale zdá se mi, že zhoubný nádor nepostihuje jen lidská těla, ale také ducha a mezilidské vztahy. Obojí je třeba léčit. A Vy to umíte. Pán Bůh Vám dal i dar umění a lásku k němu a skrze tento dar dává jistě i sílu k naplňování životního poslání. Je radostné potkat člověka pokorného, laskavého, noblesního – dobrého. Na každé takové setkání se těšíme, protože je obšťastňující a proměňuje podobně, jako když nasloucháme krásné hudbě, nebo si prohlížíme umělecké dílo, či obdivujeme přírodu.

Pane profesore, k Vaší mladosti přeji další dorůstání do plnosti krásy a hojně Boží požehnání, které obsahuje vše, čeho je třeba k naplnění života. A přeji sobě i mnoha jiným další krásná setkání s Vámi s díkem za vše. A pěkné pozdravení Vaší paní Jitce.

Opat Michael Pojezdný ze Strahova

PhDr. Petr Fejk napsal panu profesorovi sice až z New Yorku, kde zastává funkci ředitele Bohemian National Hall, ale jejich setkávání vzalo počátek v době jeho neobyčejně úspěšné dvanáctileté éry ředitelování v Pražské zoologické zahradě. Láska pana profesora ke zvířatům a k zoologické zahradě nabyla přátelstvím s Dr. Fejkem dalších rozměrů – kvalitativně i kvantitou.

S panem profesorem Kouteckým jsem se poznal v roce 2003. Pozval jsem ho tehdy jako čestného hosta na slavnostní vítání nového slona Nagathana v pražské zoo. Do té doby jsme se osobně neznali, ale hodně jsme o sobě věděli. Já samozřejmě víc.

Za svého ředitelování v Zoo Praha jsem se mimo jiné snažil vtáhnout do jejího dění osobnosti z nejrůznějších oblastí lidské činnosti. Aby nebyla jen věcí odborníků na zvířata, ale aby v sobě měla i nadhled autorit z jiných oborů. Jejich přízeň zahradě pomáhala jít vstříc svému poslání – otevírat lidem srdce, spojovat je navzájem láskou k životu a přírodě.

Pana profesora jsem oslovil rok po povodni, v přetěžké době obnovy zdevastovaného areálu, jsa si svým pozváním zcela jist. Chtěl jsem, aby lidem kolem zoo

dodal sílu. Kdo jiný by toho byl více s to než člověk, který se celou svou kariéru potýká s odvrácenou stranou lidského života, a přesto si dokázal zachovat a šířit pozitivní životní energii a radost.

Ani tváří v tvář slonům pan profesor svou pověst nezapřel. Přišel a mluvil jako renesanční, noblesní a úctu budící člověk, který je plný zájmu a obdivu ke všemu, co ho obklopuje. Slonům vystříhl tak brilantní vítací řeč, jako by přijel indický maharadža. Mně pak umožnil zážitek z osobního setkání. K tomu všemu totiž přidal přátelské, empatické chování, přirozený vypravěčský talent a skromnost. A také doprovod své ženy Jitky, bez které by zjevně nebyl tím, kým je.

Díky tomu nedošlo jen k přivítání slona, ale k mnoha dalším rozhovorům, společně stráveným večerům a procházkám po zoo, které mě ještě víc ubezpečily v obdivu a úctě k tomuto muži, který ač jiné generace a životních zkušeností, přesto ve mně budí důvěrný pocit. Ten znám jen mezi přáteli. Neodvažuji se tak pana profesora nazvat, ale dám ruku do ohně za to, že je to jedna z největších a mému srdci nejmilejších osobností, které jsem ve svém životě potkal. Přeji Vám, milý pane profesore, abyste si krás tohoto světa a svých zálib užíval i nadále ve zdraví a spokojenosti!

Petr Fejk

Některá přátelství vznikla za v současné době ojedinělé okolnosti. Ušlechtilé dámy, sestry **Mája Victorinová** a **Jana Engellová** zrekonstruovaly ve svém činžovním domě sklep. Stal se z něho Sklep (s velkým S), ve kterém pořádají pravidelné salony, takové, jaké byly typické pro 19. století. Setkává se na nich různorodá společnost krásných lidí, kteří „probírají svět“ a nachází jeho krásu. Je mezi nimi několik šlechticů rodem, ale všichni zvaní jsou šlechtici ducha. Někteří z pravidelných hostů se schází i při jiných příležitostech. Z nich několik přispělo do této knihy. Přednost dávám dámám, jejichž zásluhou tato přátelství vznikla.

Poprvé jsem viděla prof. Kouteckého – Peťu těsně po revoluci na vánočním koncertu v Národním divadle. Seděly jsme se sestrou na balkóně. Ve chvíli, kdy začali hrát překrásnou českou koledu „Narodil se Kristus Pán“, povstal dole pod námi

jeden ušlechtilě vypadající pán. Někdo vedle nás zašeptal: „To je profesor Koutecký“. Pak po jeho vzoru začali vstávat i ostatní a já jsem si řekla: tento muž asi často udává tón.

Později, když jsme se poznali blíže, ještě více jsem si uvědomila, že Peťa je hoden následování. Je člověkem nesmírně pravým a poctivým. V tomto ohledu spadá do téměř již vyhynulého druhu lidí. Je osobností renesanční a renesanci milující. Je ušlechtilý a jiné zušlechťující. Je zanícen pro komorní hudbu a výtvarné umění. Je spisovatel a milovník starožitností. Pro mne a mou sestru je upřímné přátelství s Peťou a jeho výjimečnou ženou Jitkou velkým darem, za který děkujeme.

Jana Engelová a Mája Victorinová

Hrabě Hugo Mensdorff-Pouilly

Mám napsat několik slov o osobě, která je pro mne a pro mé pojetí člověčenství na vysokém piedestalu.

Prof. Koutecký si vybral lékařský obor velice těžký nejen odborně, ale také značně působící na psychiku. Je obdivuhodné, jakým způsobem tuto zátěž prožil a je při všem stále dobré mysli. O odborné stránce si jen mohu domyslet, jak ji zvládal z postoje jeho kolegů lékařů.

Ačkoliv znám pana profesora a jeho manželku jen několik let, poznal jsem v něm člověka vysoce kulturně postaveného. Nejen, že muziku miluje, on jí také velice rozumí a má velikou odbornou znalost. Vždyť jeho úvodní slova ke koncertům byla vždy plná vědomostí a znalosti o jednotlivých skladbách. A k tomu jeho zanícení v projevu, který umí doprovodit člověčím humorem. Jeho zájem je však mnohem širší. Co všechno ví o výtvarném umění, jak tyto znalosti umí podat. Je skutečně radostí mu naslouchat. Naslouchat i tehdy, když sedne ke klavíru a hraje mnohdy i rozverně písně a s radostí si k tomu prozpěvuje. Málokdy se dnes najde osoba, která zná svůj rodný jazyk v té šíři a detailech a současně je umí kultivovaně použít. Proto je taková radost mu naslouchat a s ním mluvit. V dnešním světě, který český jazyk ničí a vulgarizuje, je projev pana profesora potěšením a balzámem pro uši i duši. A přitom se umí krásně radovat ze života a užívat jeho dary. Ať se jedná o kouření doutníku nebo skleničku whisky, kterou konečně i já sám mám rád, proto to také dobře chápu. Profesor Koutecký má ovšem veliké štěstí v rodinném zázemí. Jeho žena Jitka je pro něj velice důležitá nejen v domácnosti, nejen v tom, že mají společné zájmy, ale i jako řidička je neocenitelná.

Mohu proto Pánu Bohu poděkovat, že jsem měl to štěstí, tuto skutečně renesanční osobnost poznat, ale i nadále znát a získat i jeho přátelství. A tak musím těchto pár vět ukončit naprosto nekulturně, ničit češtinu, což profesor Kouteckému rve uši i jeho smysl pro krásu češtiny a říct mu, že je prostě “ S U P R “.

Hugo Mensdorff- Pouilly

Hrabě Antonín Bořek-Dohalský o profesoru Josefu Kouteckém

Někdo je 80 let stár, jiný zase 80 let mlád

S panem profesorem Kouteckým jsem se seznámil ve sklepech u děvčat Victorinových, v domě v Seifertově ulici na Žižkově, kde byl svého času v nájmu malíř Kristofori. Po jeho úmrtí dala děvčata sklep dohromady a konají se zde různá společenská setkání s kulturním programem. Prvně jsem tam zavítal při příležitosti výstavy fotografií, kterou pořádal můj zesnulý bratr Václav. Když bratr zemřel, ozvala se mi děvčata, zda nechci přijít na večírek. A právě při té příležitosti jsem se setkal i s manželi Kouteckými. Padli jsme si hned do oka a je z toho, myslím, krásné přátelství. Později během večera pan profesor zasedl k piánu a zpívaly se různé písně. Byl to neopakovatelný zážitek. V těchto setkáních se dále pokračovalo. K tomu přibýly koncerty komorní hudby, které pan profesor pořádal v Karolinu. Před každým z nich pronesl vždy velice zasvěcenou řeč o hraných skladbách, muzikantech a skladatelích. Pro člověka, který není v této oblasti příliš zběhlý, to bylo velmi přínosné. Poté, když pan profesor skončil jako děkan na fakultě, se cykly přestěhovaly z Karolína do Rudolfiny. Každý rok proběhnou čtyři nádherné koncerty: jaro, léto, podzim, zima. Bohužel podzimního se nezúčastňuji, protože v tu dobu bývám v lázních.

Před jedním z mých pravidelných podzimních lázeňských pobytů v Luhačovicích se lékaři něco nezdálo na rentgenovém snímku. Nesnadná vyšetření objevila nádor na plicích. Když jsem měl dokumentaci pohromadě a bylo jasné, že úvar, který v sobě mám, je rakovinový nádor, rozhodl jsem se zavolat panu profesorovi Kouteckému, neboli „Peťovi“, jak se mu mezi přáteli říká. Vše jsem mu pověděl a zeptal se ho, zda pro mne může něco udělat. Odpověděl: samozřejmě, bez debat. To bylo v úterý večer. Ve středu jsem jel do Prahy na kontrolu do IKEMu s diabetem a vrátím se domů a na záznamníku objevím vzkaz od pana profesora: Tondo, okamžitě volej, je to urgentní. Pomyslel jsem si, co se děje, co je tak důležitého, abych okamžitě volal. Zatelefonoval jsem tedy zpět panu profesorovi, který mi nakázal: Heleď, věci se mají takto, vezmeš si všechny výsledky a zítra ráno v 7 hodin se budeš hlásit u pana profesora Pafka, už tam o tobě vědí. Máš to „pohlazené“ ode mne. Navíc paní sekretářka, když slyšela jméno, říkala, že znala tvého bratra Václava. Takže jsem druhý den ráno naklusal do Motola, kde jsem byl přijat panem profesorem Pafkem. Vzal si veškerou dokumentaci a sdělil mi, ať přijdu asi za hodinu, že mi poví, co a jak dál. Mezitím jsme si s paní sekretářkou povídali o bratrovi. Na to se dostavil pan profesor Pafko, aby mě poslal dolů na příjem – na objednání na operaci. Bylo to začátkem prosince 2007 a do nemocnice jsem měl nastoupit 10. ledna 2008, což se stalo. Operace proběhla úspěšně hned druhý den po příjmu. Zajímavé bylo, že na pokoji jsme byli tři a všichni se stejnou diagnózou: nádor na pravém plicním laloku.

V průběhu mé hospitalizace mě pan profesor Koutecký navštěvoval. Jednou jsme seděli na chodbě a povídali si. Zastavil se u nás místní primář, který měl toto lůžkové oddělení na starost. Pan profesor Koutecký mu říkal, že je jeho bývalý kolega, neboť dělal chirurgii na Karláku, a jmenoval jméno jednoho profesora. Primář zareagoval nevěřičně. Ale pan profesor Koutecký mu odpověděl: já už také nejsem nejmladší, mně je 78 let. V tu chvíli jsem si uvědomil, jak je někdo 78 stár a jiný zase 78 let mlád, protože aktivita pan profesora je neskutečná, když si člověk vezme, co všechno stihne. Přednáší na fakul-

tě, denně je v Motole na dětské onkologii, píše nejen odbornou literaturu, ale i beletrii nebo též pohádky. Neustále je plný energie a laskavosti, prostě je to vzácný člověk.

Na onom lůžkovém oddělení jsem byl od neděle. V úterý za mnou přišel pan profesor Pafko a chtěl vidět pooperační jizvu. Ukázal jsem mu ji. Zeptal se, zda mě to někde bolí či šponuje. Odvětil jsem, že nikoliv. Načež mi nařídil, že se mám zítra sebrat a mazat domů, tady nemám co dělat. Zrovna probíhala debata mezi primářem oddělení a panem profesorem Kouteckým o tom, kdo jak by nechal lidi dlouho po operaci v nemocnici. Pan primář to viděl na 10dní. Pan profesor Koutecký spíše podle okolností. Oba se ale shodli, že největším radikálem je v tomto pan profesor Pafko, který se drží zásady, že jakmile člověka už nic nebolí, tak do nemocnice nepatří.

Co říci závěrem mého malého, poněkud osobnějšího vzpomínání na pana profesora Kouteckého? Vždyť mu – vedle profesora Pafka – vděčím za to, že zde stále jsem. Pan profesor je ryzí charakter, zlatý člověk, který, i když má svých starostí a povinností dost, nikdy neodmítne pomoc druhému. Navíc to dělá takovým způsobem, že člověk má v daný moment pocit, že je pro něj tím nejdůležitějším na světě. Vyzařuje z něho určité fluidum. Svůj život bere jako poslání. Neustále něčím překvapuje. Těším se s přáteli na další jeho aktivity a překvapení. Přeji jemu i sobě, aby jich bylo co nejvíce. Jsou obecně prospěšné.

Antonín Dohalský

MUDr. Hana Lobkowiczová

Cítím se poctěna, že jsem byla vyzvána, abych přispěla do knihy o našem příteli, panu profesorovi Josefu Kouteckém, mistru slova a krásné češtiny. Říkám příteli, přesto že tohle slovo je používáno, bohužel, v jiném pokrouceném smyslu. Přítel totiž je někdo, koho máme rádi, koho obdivujeme, koho si vážíme pro jeho krásné vlastnosti a názory, pro jeho nezištnou obětavost, ochotu pomoci v každé těžkosti. Ne každému se těchto vlastností dostává. Peťovi v hojně míře, proto si ho vážíme, obdivujeme a máme rádi. Nebudu dále vyjmenovávat všechna nej..., která si Peťa zaslouží a která budou jistě v této knize hojně vyjmenována. Ke všem se s radostí připojuji.

Povím jen malou příhodu, která mne stále těší a rozveseluje. Na jednom setkání u přátel jsme debatovali o zážitcích a zkušenostech na studiích, o motivech, které nás vedly ke studiu medicíny. Peťa zajímavě vykládal o své touze po vědeckém bádání, výzkumech a objevech. Když jsem já vyprávěla o mých romantických snech o léčení a pomáhání trpícím pacientům inspirována krásnou knihou Axela Muntheho (Kniha o životě a smrti), Peťa se krátce odmlčel a pak vážně řekl: ty jsi asi studovala ve středověku. Vypukl rozjařený smích přátel.

V podstatě nám ale oběma šlo o totéž – léčit a pomáhat nemocným. A Peťa to dodnes dělá úspěšně a lépe než já.

Hodně štěstí v novověku, milý Peťo.

Hana Lobkowiczová

Hraběnka Mathilda Nostitz

Sono particolarmente grata al Prof. Josef Koutecky ed alla di lui consorte Jitka, dei quali condivido l'amore per la musica, perche nel lungo tempo in cui ho beneficiato della loro amicizia e della loro ospitalita essi mi hanno dato modo di comprendere meglio le radici culturali del mio paese da cui ero stata molti anni lontana!
Zdravim srdecne

Mathilda Nostitzova

Zuzana a Jan Wienerovi

Jan 2007

Draci přátelé,

o duševním světě, groidním
mlascevnosti, násilím, netoleranci,
nedostatkem civilizovaného
chování a přirozeným respektem
k autoritě, čas naplněný melikem,
chrasem, ostahy sládkovci z-
vísti a hrubosti, jsou okamžiky
ve společnosti drabých přátel,
vzácným darem!

A řady je vřavůka na
krásný okamžik hospodnosti,
kde k úplné blaženosti přispěl
přítomnost "Božské Husičky Emý",
umělgne pani Jitky.

Těšme se velmi na
brske! sledání ches Jana a
Vaši Zuzana
a Jan W.

Milý a vzácný příteli Peťo,

jeden z Tvých mnohých novinových rozhovorů jsi ukončil slovy:
„jsem vlastně šťastný člověk...“

Ano, jsi šťastný člověk, protože jsi ve svém životě dal štěstí mnoha lidem.

K Tvému životnímu jubileu Ti přejeme, aby Tě tento pocit štěstí provázel v dobrém zdraví, s láskou Tvé rodiny a přátel ještě pár desetiletí...

Upřímně Tvoji
Jan a Zuzana Wienerovi

Legendy k obrázkům

- 8_J.K. s Ing.Václavem Rejholcem
8_J.K. s akademickým malířem Mistrem Jiřím Anderlem
10_Pamětní plaketa J.K. v hale nového pavilonu dětské onkologie
(FN Motol 1997)
12_Jiří Anderle, Simonetta pro Josefa Kouteckého k osmdesátinám
14_Svatební fotografie Peťových rodičů
15_Přibližně dvouletý Peťa s počítadlem
16_Peťa na konci předškolního věku
16_Na rozloučenou s 1. třídou obecné školy [x]
17_S kamarády koloběžkáři ve 3.třídě obecné školy [x]
18_Třináctiletý Peťa s králíky v Novém Městě na Moravě
19_František Ronovský, přání k Novému roku 1996
20_Jiří Anderle, beze jména
22_S kamarádem před branou Pražské zoologické zahrady
v době protektorátu
23_V kvintě [x]
24_Peťa maturant [x]
26_Třináctiletý Peťa s králíky v Novém Městě na Moravě
27_Jiří Anderle, beze jména
28_Osmnáctiletý „badatel“ s vlastním mikroskopem
30_Jiří Anderle, beze jména
32_Profesor Heřman Šíkl
32_Předání emeritní profesury prof. Václavu Tošovskému
34_J.K. s ochrnutou pacientkou v Janských Lázních
34_Profesor Václav Kafka
35_Jiří Anderle, beze jména
40_Profesor Jiří Kraml [x] s J.K., rektorem U.K. Karlem Malým
a spoluobjevitelem DNA Jamesem Watsonem
47_Profesor Otto Hrodek a docent Václav Bek
49_Profesoři Josef Dvořák a Jaroslav Masopust
65_Michaela Lesařová_Roubíčková s manželem a primářem
Karlem Fahounem
66_J.K. s Mistrem Josefem Lieslerem a jeho paní
67_Jiří Liesler, beze jména
69_Jiří Anderle, beze jména
74_Jiří Anderle, beze jména
75_Kmotrem monografie Dětská chirurgie a jejím autorem profesorem
Jiřím Šnajdaufem (s profesorem Richardem Škábou v pozadí)
82_Oldřich Kulhánek, Portrét (kresba) J.K. k pětasedmdesátinám
83_Domek manželů Kouteckých v Mezhoří
84_Jiří Anderle, Beatrice a Vergilius
100_Profesor Bohuslav Ošťádal v rozhovoru s profesorem Karlem Horkým
106_Jiří Anderle, beze jména
122_Profesor Ladislav Chrobák, první zleva
129_Jiří Anderle, beze jména
132_J.K.s chirurgem profesorem Bohuslavem Niederlem
142_J.K. s profesorem Václavem Pačesem a jeho chotí
145_Jiří Anderle, beze jména
147_Societas Honorabilis Vespertina Pragensis_profesor Jaroslav Spížek
vpravo při setkání v restauraci U Vladaře (p. Vladař vlevo od prof.
Spížka)
149_Jiří Anderle, Beatrice a Dante
152_J.K. s Mistrem Adolfem Bornem (uprostřed) a pianistou
Mistrem Viklickým
153_J.K. s Mistrem Vladimírem Suchánkem a hercem
Vlastimilem Brodským
178_Profesor Pavel Pafko s manželí Jiřím a Ivanou Hochovými
194_Jiří Anderle, Daidalos, Ikaros a slunce

Dopisy přátel

Když jsem shromažďoval příspěvky do knihy a vybíral z rozsáhlé osobní dokumentace profesora Kouteckého vhodné obrázky, dostal se mi do rukou také velký soubor dopisů. Usoudil jsem, že alespoň několika z nich by šlo využít k dokreslení profilu osobnosti pana profesora. Nebylo snadné rozhodnout, které dopisy vybrat a následující výběr je tedy naprosto subjektivní.

Pro lékaře nemůže být většího zadostiučinění než hodnocení těch, kterým pomohl v nejtěžších situacích jejich životů. Dopisy, které od svých bývalých pacientů dostává po dlouhých letech hovoří za všechno. Vybral jsem takové tři.

V Jablonci nad Nisou dne 20. května 1998

Milý a velmi vážený pane primáři Koutecký,

tento osobní dopis jsem chtěla napsat rukou, ale po dlouhém rozmýšlení jsem zvolila strojovou formu. Přála jsem si, aby se Vám tento list dobře četl, a tak ho, prosím, přijměte tak, jak je.

Děkuji Vám za svůj život. Už je to pětadvacet let, co jste mi vyoperoval pravou ledvinu (v roce 1973). V té době mi bylo teprve sedm měsíců a dostala jsem se k Vám díky jabloneckým doktorům, kteří mi nedávali žádnou naději na přežití.

Vždycky mě velmi příjemně překvapilo, že jste si mě a mé rodiče Jedlánkovi při každé půlroční kontrole v Motole tak dobře pamatoval. Vždyť jste léčil tolik dětských pacientů a i přesto jste většinu oslovoval jménem, aniž byste se musel podívat do jejich karty. Pravidelné kontroly v Praze skončily, když jsem dovršila věk plnoletosti a nyní mě sledují lékaři v Jablonci n. Nisou.

A proč Vám vlastně píši?

Dnes mi je 25 let, letošní první jarní den byl pro mě den svatební a v září čekáme své první dítě. Je úplně jedno, jestli to bude holčička nebo

chlapeček. S manželem si jen vroucně přejeme, aby dítětko bylo zdravé.

V květnu jsme podnikli cestu do Hradce Králové, kde mě pro jistotu prohlédli v genetické poradně. Děťátko se vyvíjí normálně a bez genetických vad. Vše vypadá v pořádku a těhotenství probíhá bez komplikací. Své manželské a mateřské štěstí můžu prožívat díky Vaším šikovným rukám a Vašemu lékařskému umění, které jste kdysi na mně úspěšně uplatnil.

Své těhotenství prožívám s láskou, protože jsem měla dřív pochybnosti, zda můžu po operačním zákroku otěhotnět. Proto ráda vzpomínám na Vaše ujištění, že ze zdravotního hlediska mi nic nebrání počít dítě. Pevně věřím, že má jizva po celé délce břicha vydrží ten nápor. I to mám od Vás potvrzené.

Moc Vám děkuji za všechno, co jste udělal pro jednu malou holku, které život teprve začínal a neměla růžové vyhlídky do budoucna.

Z celého srdce Vám přeji hodně zdraví (bez něj jde vše hůř), vsudypřítomného štěstí a upřímné lásky.

Šárka Ch.

Jablonec nad Nisou

Bělá pod Bezdězem dne 17. února 2010

Vážený pane profesore,

již velmi dlouho se Vám chystám napsat a seznámit Vás s pokračováním mého, tehdy velmi bolestného příběhu, kterého jste se i Vy účastnil. Nejprve bych se měla představit a srdečně Vás pozdravit. Jmenuji se Marta Tomová a bydlím v Bělé pod Bezdězem. Na fotografii, která Vám při otevření dopisu vypadla z obálky, je můj pravnuček, pětiletý Martin, který do mého příběhu též patří. Ale nyní již k věci. Před 36 lety 18. ledna 1974 byla na Vaše pracoviště přivezena 3,5letá holčička z nemocnice v Mladé Boleslavi, kde byla již týden na pozorování s bolením břicha, potom otevřená a v narkóze poslána k Vám. Byla to moje tehdy první vnučka Martina Müllerová z Mladé Boleslavi. Po jejím vyšetření jste nám dal 50% naději na vyléčení s tím, že při její diagnóze (Wilmsův nádor ledviny) je to hodně.

V té době jsem měla již nemocného manžela, po těžkém infarktu v invalidním důchodu a dvě bezradné děti, sice již manžele, ale již s osmi-

měsíční další holčičkou, takže veškerá tíha očekávaných událostí se položila na mě. A tak jsem se při častých telefonátech seznámila s Vámi, který jste měl vždy čas i trpělivost vysvětlovat a dávat naději. Nikdy jsem na to nezapomněla a velmi si toho dodnes vážím.

Malá Martina u Vás ležela do 29. března a za tři měsíce překonala i různé komplikace, jako byl zápal plic, zarděnky atd. Důležité však bylo, že se celá situace v lepším obrátila a 29. března pro ni rodiče jeli.

Cesta domů byla též s komplikací, protože na křižovatce „Švábky“ do nich najel trambus. Štěstí bylo, že se jim nic nestalo, odneslo to jen auto. Tím pro nás skončila ta nejhorší etapa. Potom pokračovalo každé dva měsíce dojíždění na týden, ve kterém Martina podstoupila další vyšetření a aplikaci injekcí, což trvalo dva roky.

Pak již přišla škola a také různé radosti v podobě sportování, jako byly lyže, jízda na kole, plavání atd. Rovněž absolvovala taneční, vyučila se a také později i zamilovala. Dnes je provdaná, bydlí v Bělé pod Bezdězem v rodin-

ném domku u lesa, ve velmi hezkém prostředí, a ke mně to má 200 m.

To, co jsem v té nejhorší době vůbec nepředpokládala, že bude jednou vdaná a mít rodinu, se stalo a Martina 15. prosince 2004 porodila v Motole císařským řezem syna, který se jmenuje po mamince. Abychom však neměli něco moc jednoduché, při porodu byla u Marty zjištěna vrozená srdeční vada, takže po šestinedělí musela podstoupit operaci srdce.

Nyní je v částečném invalidním důchodu, pracuje na pět hodin v Mladé Boleslavi v hodinářství, kam dojíždí autem, a Martin chodí do školky.

Tak jsem Vám stručně popsala 36 let života jednoho z velkého množství Vašich dětských pacientů. Ještě dodám, že Martina není mou jedinou vnučkou, ani Martin pravnukem. Martina má dvě mladší sestry a já ještě další dvě dcery od syna, takže mám pět vnuček a od tří z nich pět pravnoučat, čtyři kluky a jednu holčičku.

Protože žiji už 31 let sama, manžel zemřel v roce 1979, věnovala jsem svůj volný čas převážně svým vnučkám. Tak byly každý rok o prázdnin-

Vážený pane profesore,

Jmenuji se Petra Pisková a setkala jsem se s Vámi před 24 lety. Byl mi jeden rok. Mí rodiče mě přivezli z Vysočiny, kde si se mnou lékaři nevěděli rady. Měla jsem nádor na ledvině. Dostala jsem se do péče na Vaše oddělení. Ráda bych Vám a Vaším kolegům poděkovala za čas, který jste věnovali mému léčení, a tím mi dovolili žít naprosto plnohodnotný život. Tento týden oslavím své pětadvacáté narozeniny, přesto je příběh mé nemoci v naší rodině stále živý. Kusé historky z nemocničního prostředí, které mi předali jak rodiče, tak prarodiče, většinou končí vděkem k Vašemu lékařskému týmu a Vaší osobě. Nedovedu si vysvětlit, proč mně samotné trvalo tak dlouho vyjádřit svou vděčnost, přestože se příběhy točí kolem mého zdraví. Leckdy to není lehké poslouchání. O tom, jak rodiče opouštějí své umírající dítě, o tom, jakou radost dokáže udělat jediné slovo dítěte vytržené z apatie. Mí rodiče a prarodiče se do těchto situací – ať už jako aktéři nebo svědci – dostávali jen velmi krátkou chvíli. Nedovedu si představit moc těžších věcí, než toto utrpení sledovat denně po dlouhá léta. Moje díky tedy patří

Profesor Koutecký pomohl za dlouhá léta své klinické praxe i mnoha dospělým pacientům, zdaleka ne jenom svým známým. Obraceli se na něho a obrazejí stále lidé, kteří ho znají z rozhlasových či televizních pořadů, kteří o něm četli, nebo jen slyšeli od známých. Nikdy pomoc neodmítne. Vybral jsem jedno poděkování jako příklad za všechna ostatní.

Vážený pane profesore,

jen několikrát v životě můžeme potkat tak moudrého a šlechetného člověka jako jste Vy. Před čtyřmi lety jsem vážně onemocněl a Vy jste mi nezištně pomohl. Dlouho jsem marně přemýšlel jak se Vám revanšovat. Nic rozumného mě nenapadlo, tak se

nách všechny u mě. Odešly ale z domova a mě postihla samota. Sice mě navštěvují a já chápu, že mi nemůžou sedět za zády. Pro sebe potřebuji již velmi málo, mým potěšením je to, že se mají oni, ale i jejich děti velmi rády.

V letošním roce 31. srpna bude Martina slavit své 40. narozeniny, a pokud vím, je toto datum i Vaším slavným dnem, kdy oslavíte kulaté narozeniny.

Využívám proto této příležitosti, kdy Vám píši, abych Vám za všechna malá pacienty, kterým jste jak svou odborností, obětavostí a svým vřelým přístupem k dětem a jejich rodičům umožnil žít jejich život, byť i s překážkami. Zároveň Vám přeji zdraví a sílu, abyste ještě dlouho pomáhal těm, kteří to nejvíce potřebují.

Ještě Vás prosím, abyste omluvil kvalitu mého dopisního papíru, bála jsem se, že bych psala příliš neuspořádaně. Budete-li mít možnost zavítat do kraje pod Bezdězem, vždy Vás ráda přivítám.

S mnoha díky a srdečným pozdravem

Marta T

nejenom péči, kterou jste mi Vy a Vaši kolegové věnovali, ale také obrovské síle, kterou v sobě člověk na Vašem místě musí mít.

Možná by Vás mohlo zajímat, jak se mi nyní vede. Přestěhovala jsem se z Vysočiny do Prahy – za školou a prací. Vystudovala jsem bakalářský obor žurnalistiky v Olomouci a nyní dodělávám magisterské studium na Univerzitě Karlově. Našla jsem si přítele, který je mi skutečnou oporou, a nyní plánujeme natrvalo se usadit v Praze. Pracuji v jednom on-line médiu a přivydělávám si ještě jako recepční ve velkém pražském hotelu. To proto, že mám s přítelem velké cestovatelské plány. Rádi bychom letos viděli Čínu a příští rok Tanzánii. Moje zkušenost z nemocnice mi dala jiný náhled na život, než má hodně mých vrstevníků. Vážím si svého zdraví a pravděpodobně mám i trochu jiný hodnotový žebříček. Díky Vám žiju bez zdravotního omezení. Vlíli jste mi do žil nejen nový život, ale také optimismus. Formovali jste mi nejen tělo, ale i mysl. Ještě jednou díky!

Chtěla bych Vám popřát minimálně tolik štěstí, kolik jste sám rozdál.

Vaše Petra

za Vás pouze modlím k Hospodinu. Děkuji též za Vaše knihy a moudrá slova v pořadu „Jak to vidí“ na ČR 2.

Veselé Vánoce, hodně štěstí, zdraví a lásky v Novém roce

Vám přeje **Josef H.**

Z mnoha dopisů páně profesorových kolegů –lékařů jsem vybral čtyři. Každý z nich je charakteristikou sui generis.

Dopis přednosta 3.chirurgické kliniky 1.lékařské fakulty prof. Pavla Pafka mě zaujal zejména výstižnou definicí pojmu gentleman.

Vážený pane profesore.

Omlouvám svou neúčast na včerejší slavnosti.
Přeji Vám pevné zdraví a radost ze života. Bohužel svým životem škodíte lékařskému stavu, který neustále zdůrazňuje náročnost a stres, jenž naše povolání představuje. Pohled na Vás to totiž vylučuje.

Váš

Pavel Pafko

V Praze dne 8.9.2005

P.S. Přemýšlím, jak málo objemný by byl výkladový slovník, kdyby třeba u hesla gentleman, bylo prostě napsáno Prof.Koutecký.

Dalším významným lékařem spojujícím medicínu s uměleckými zájmy je profesor Zdeněk Mařatka, jehož dopis hodnotící Kouteckého knihu Krásná setkání je zároveň stručným, ale výstižným hodnocením této publikace.

Praha, 17.června 2007

Vážený pane profesore,

Právě jsem dočetl Vaší knihu Krásná setkání a nemohu se zdržet, abych Vám nevyjádřil svůj obdiv a blahopřání k tomuto dílu. Věděl jsem o Vašich kulturních zájmech a akcích, ale netušil jsem, že jsou tak rozsáhlé a zasvěcené. Obdivuhodný je Váš literární sloh a jazyk, který se liší od vyumělkovaných a leckdy násilnických literárních projevů, jež jsou typické pro profesionální kunsthistoriky. Váš sloh a jazyk je přirozený a srozumitelný a obdivuhodné jsou Vaše exkurse do ostatních kulturních oblastí, které svědčí o šíři Vašich kulturních zájmů a znalostí. Uváží-li se vše ostatní, co jste vykonal pro lékařskou vědu a praktickou medicínu, člověk se s úžasem ptá, kde jste na to vše vzal čas a energii.

Sám mám k umění blízko jednak jako syn sochaře a otec hudebního skladatele a divím se a lituji, že jsme se v této oblasti umění dosud nesetkali.

Ještě jednou díky za požitek, který jste nám svou knihou způsobil.

S pozdravem

Prof. MUDr. Zdeněk Mařatka, DrSc
Emeritní profesor vnitřního lékařství

Dopis docenta Strmeně zařazují nejen proto, že je pěkně napsán, ale též proto, že staví pana profesora do řady s velkými postavami medicíny, profesorem Charvátem a profesorem Vondráčkem.

University Children's Hospital
Department of Pediatric Surgery, Orthopaedics and Trauma Surgery
Černopolská 9
625 00 BRNO
CZECH REPUBLIC

h. Doc. MUDr. Juraj STRMEŇ, PhD., FAOI

Associate Professor & Trauma Surgeon

E-mail addresses: jurajstrmen@seznam.cz
jurajstrmen@zoznam.sk

18. júna 2007

Prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc.
Universita Karlova v Praze – 2. lékařská fakulta
V Úvalu 84
Praha 5
150 06

Vážený pán profesor!

Prepáčte mi prosím, že si dovoľujem Vás obťažovať. Práve som dočítal Vaše dve publikácie *Krásná setkání I a III*. Chcem sa Vám poďakovať za toľkú excelentnosť a extraordinaritu a súčasne Vám chcem vyjadriť môj obdiv, rešpekt a uznanie. Vôbec som netušil, že by som sa mohol ešte niekedy stretnúť s textom, aké som voľakedy čítaval, ktorý by ma mohol tak zaujať. Proste ste hoc tempore „PRINCEPS MEDICORUM TERRAE BOHAEMICAE“, ste výnimočná osobnosť. Keďže som chirurg, nemal som doteraz možnosť sa bližšie oboznámiť s Vašimi aktivitami a Vaším odborným zameraním, pričom v Brne pôsobím len od 1.1.2007.

Obdivoval som a miloval ešte dvoch veľikánov československej medicíny, boli to nezabudnuteľní prof. Vondráček a prof. Charvát. Ich prudencia, intelekt a nesmierny rozhľad boli nekonečné. Korešpondoval som s nimi, všetko som od nich prečítal. V dobách temna to bol okrem iného aj úžasný balzam na moju dušu. Ich knihy majú privilegované miesto v mojej knižnici, rád a opakovane sa k nim vraciam. A teraz vďaka Vám, pribudli k nim i dve vyššie spomenuté, ktoré sa tiež automaticky stali pre mňa posvätné. Prepáčte mi prosím moju impertinenciu, ste tretí do mariášu . . ., s týmito úžasnými, nazvem ich – supermentálnymi guru.

Napokon mi dovoľte, aby som Vám v rámci svojej vlastnej profesionálnej deformácie poprial i naďalej výbornú koronárnu a cerebrálnu cirkuláciu a samozrejme perfektnú neurohumorálnu reguláciu. A ako hovoril prof. Charvát, aby ste ešte dlhé roky vzdoroval zákonom II. termodynamickej vety.

S úctou Vás,

Vztah mladších kolegů k panu profesorovi dokumentuje dopis MUDr. Jiřího Stehlíka, primáře ortopedického a traumatologického pracoviště krajské nemocnice v Českých Budějovicích, který začínal u pana profesora jako nemocniční zřízenec.

**2. Lékařská fakulta UK Praha
V Úvalu 84
Praha 5 – Motol
150 00**

**Prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc.
Děkan**

Vážený pane profesore,

velmi děkuji za Váš milý dopis a krásnou publikaci k výročí 2. Lékařské fakulty. Je mi velkou ctí, že Jste si vybral pro léčení Vašeho přítele naše oddělení i Vaše uznání po ukončení léčby. Vše je o to cennější, když uvážím Vaše neomezené možnosti a kontakty na řadu renomovaných pracovišť.

Rád bych Vám napsal, že se vždy budu považovat za Vašeho žáka a svého vůbec prvního učitele v medicíně. Nikdy zapomenou na to, že Jste Vy, jako asistent, věnoval čas mě, jako zřízenci a vysvětlil a nakreslil postup odstranění ledviny u dítěte s tumorem. Až dnes mohu posoudit, jaká to z Vaší strany byla výjimečná vstřícnost a laskavost.

Jako poděkování si Vám dovoluji poslat monografii, v kterou jsem již ani nedoufal, a v které jsou shrnuty více jak 10-ti leté zkušenosti s léčbou zlomenin patní kostí. Jsem moc rád, že se navržená metoda používá, má velmi slušné výsledky a především to, že při jejím zavádění nebylo nikomu z pacientů uškozeno. Zároveň si Vám dovoluji k Vašemu životnímu jubileu srdečně poblahopřát, popřát pevné zdraví a ještě jednou za vše poděkovat.

V úctě Váš žák - zřízenec

Jirka Stehlík

České Budějovice 31.8.2005

Není divu, při mnohaletém působení profesora Kouteckého v akademických funkcích Karlovy university, že dostal mnoho dopisů od jejích členů. V jeho korespondenci jsem objevil milý dopis bývalého rektora profesora Karla Malého, jemuž jubilant „prorektoroval“, který panu profesorovi poslal k 75. narozeninám.

Vážený pan
Univerzitní profesor
MUDr. Josef K o u t e c k ý , DrSc.

Děkan 2. Lékařské fakulty UK

Praha 5 Motol

Vážený a milý kolego, vzácný příteli,

přiblížil se opět čas, kdy chtě nechtě musíme začít přemýšlet o neúprosném běhu času, bilancovat a vážit „co život dal a zase vzal.“ a zejména zastavit se a potěšit s přáteli. Ten plurál používám záměrně, milý Pétó, neboť, jak dobře víš, budu Tě v tak kulatém výročí v krátké době následovat.

A právě Tvé výročí je pro mne dobrým důvodem k tomu, abych si uvědomil, co mi minulé roky a zvláště rektorování daly. Z těch dobrých darů to na prvním místě byla nepochybně možnost poznat řadu vynikajících osobností univerzitního vědeckého a společenského života. Mezi nimi jsi to byl především Ty, kterého jsem měl možnost poznat nejen jako skvělého děkana, vynikajícího člena univerzitní vědecké rady, prorektora univerzitního kolegia, který se tak mimořádně zasloužil o univerzitu, člena Komise pro vědecké hodnosti, ale také jako skvělého člověka s mimořádným a příkladným vztahem ke všem lidským bolestem a potřebám. Celá moje rodina, od nejmladších až po jejího seniora Ti vděčí za láskyplnou pomoc ve chvílích, kdy to bylo nanejvýš zapotřebí.

Rád bych Ti popřál další dobré a plodné roky věnované Tvé milované medicíně, umění a především hudbě, dobrou pohodu v rodině po boku Tvé milé pani. Těším se na naše další setkávání a Tvé karolinské koncerty, které byly a jsou vždy laskavým pohlazením našich duší.

S upřímnou úctou, za sebe, mou pani a celou rodinu vše dobré přeje Tvůj

Karel M a l ý

V Praze, dne 25. srpna 2005

V roce 2006 dostal pan profesor jedno z nejvyšších vyznamenání za vědu – Hlávkovu cenu. Mezi gratulanty byl i současný rektor Karlovy university profesor Václav Hampl.

UNIVERZITA KARLOVA
V PRAZE

Rektor

V Praze dne 24. 11. 2006

Vážený pane profesore,

vskutku mimořádnou radost mi učinila zpráva, že se správa Nadání Josefa, Marie a Zdenky Hlávkových rozhodla Vám udělit Hlávkovu cenu za celoživotní vědecké dílo. Jako zakladatel oboru dětské onkologie u nás, vynikající představitel lékařské praxe i vědy, autor stovek vědeckých publikací i významný organizátor výzkumu a akademického života jste přímo ztělesněním těch vynikajících lidských hodnot, jejichž ocenění je smyslem udílení Hlávkovy ceny. Zároveň jste vždy byl a zůstáváte i nyní osobností mimořádného rozpětí zájmů a hlubokého pochopení kulturních a uměleckých dimenzí člověka a jeho světa. V tomto smyslu jste pokračovatelem oné vynikající tradice humanity, která má své kořeny již v antickém Řecku a pokračování v dalších velkých epochách evropských dějin.

Chtěl bych Vám vyjádřit dík jak za Vaší vědeckou práci, tak za ostatní obory Vašeho působení, které jsou mimo jiné i znamenitou reprezentací Univerzity Karlovy. Přeji Vám mnoho radosti a úspěchů v profesním i soukromém životě.

Se srdečnými pozdravy

Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.

Vážený pan
Prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc.
Klinika dětské hematologie a onkologie 2.LF UK

Ovocný trh 3/5, 116 36 Praha 1
telefon: (+420 2) 2449 1313-5
e-mail: rektor@cuni.cz
<http://www.cuni.cz>

K universitě i k fakultě patří ovšem nejen rektori, prorektori, děkani, proděkani a významní členové jejich akademických obcí. Její složitý běh vytváří i mnoho dalších pracovníků, ke kterým měl profesor Koutecký vždy přátelský vztah. Dokladem toho je dopis pana Frolíka, šoféra pana profesora v době jeho děkanování, který zastává navíc po dlouhá léta funkci pedela při všech významných a slavnostních událostech fakulty a university.

Vážený pane profesore,

Dovolte mi, abych se i já připojil do řady gratulantů k Vašemu kulatému životnímu jubileu. V současné době pobývám na rehabilitaci se svým kolenem na Slapech a tak mám dostatek času na přemýšlení a na vlastní oči vidím, jak je ta lidská schránka křehká, lehce zranitelná a kolik úsilí vlastního i ostatních stojí dát jí znovu do pořádku. Rovněž tak si sám uvědomuji jak ten čas ubíhá a že je to již patnáct let co jste byl zvolen děkanem a začal budovat lékařskou fakultu podle svých představ a přitom rozdával klid a pohodu. Při této příležitosti považuji za svou povinnost upřímně Vám poděkovat za to, co jste udělal pro mě i celou moji rodinu. Do dalších let Vám i Vaší paní přeji vše nejlepší, abyste i nadále rozdával optimismus a pohodu, tak jak jste to krásně popsal ve své promoční promluvě k novým lékařům „...o životním stylu“, která i mně silně ovlivnila.

Váš řidič

Jaroslav Frolík

Častými návštěvníky University Karlovy, zvláště ale Karolinských koncertů byli církevní představitelé. Proto jsem zařadil dopisy pražského arcibiskupa kardinála Miloslava Vlka a dřívějšího představitele Apoštolské nunciatury v Praze kardinála Giovanniho Coppy

V Praze dne 12. prosince 2005

Milý pane profesore,

děkuji srdečně za Vaše osobní pozvání na „Vánoční koncert na rozloučenou.“

Je mi velmi líto, že se nemohu v této souvislosti koncertu také osobně zúčastnit.

Přijměte, prosím, moji omluvu.

Opravdu rád bych se připojil k těm, kdo Vám budou při této příležitosti děkovat nejen za pořádání koncertů a přát do dalších let... Přijměte, prosím, i mé upřímné přání, aby se Vám ve Vaší práci stále dařilo přinášet ono „navíc“, co pramení z opravdové ušlechtilosti a noblesy ducha, ale i z jejich křesťanského základu. A dovolím si k tomu ještě připojit přání, abyste se mohl radovat nejen z velkého počtu profesně zdatných žáků, ale i těch, kteří budou právě tohoto ducha následovat a rozvíjet.

Díky za vše, co konáte pro nemocné a trpící.

Ať Vám Bůh žehná.

kardinál Miloslav Vlk
arcibiskup pražský

Prof. MUDr. Josef Koutecký DrSc.
2. lékařská fakulta
V Úvalu 84
150 00 Praha 5 - Motol

APOŠTOLSKÁ NUNCIATURA

PRAHA

110 00 PRAHA ..... 26. května 1994.
Voršílská č. 12

Vážený pane profesore,

chci Vám co nejsrdečněji poděkovat za pozvání, které jste mi osobně zaslal Vaším laskavým dopisem z 12. května, na včerejší koncert.

Musím Vám ale také poděkovat i za všechna ostatní pozvání na předcházející koncerty Kocianova Quarteta. Umožnily mi strávit překrásné hodiny poslechem nádherných děl, zvláště českého hudebního umění, v příjemném akademickém prostředí Karolina.

Vy pak jste tyto koncerty nejen organizoval spolu s 2. lékařskou fakultou, ale vždy bravurně uvedl svými úvody s výtečnou kulturní a hudební kompetencí. Dovolte mi říci, že včera jsem obdivoval a vychutnával Vaše znalosti o Florenci a jejích památek. Vy znáte to město lépe než já! A to mě velice potěšilo.

Ještě jednou Vám děkuji za Vaši ochotu a s přáním všeho příjemného v nastávajícím létě, Vás zdravím s upřímnou úctou.

+ *Josef Kouřil*
A.N.

Vážený pan
Prof.MUDr. Josef Kouřil DrSc.
Děkan
2.lék.fakulta UK
PRAHA 5

Shledávám jistou podobnost mezi profesorem Kouteckým a profesorem Zahradníkem, zejména pokud jde o šíři zájmů, kulturu ducha i jazyka a konečně i o jistou (spíše typovou) fyzickou podobnost. Není divu, že oba spojuje přátelství, o čemž vypovídá i dopis k narozeninám z roku 2006.

Rudolf a Milena Zahradníkoví
Heřmanova 37
170 00 Praha 7

Petři Kouteckému k narozeninám

Praha, 28. srpna 2006

Milý Petře,

Kamarside z nejuzávanějších, už dva týdny se hrdě up, abychom nepropášli Tvůj den. Ačkoli ten před rokem byl výrazněji, my dospěli všude, že každý den má hodnotu archivu svého života.

Necht' Ti Troje tělo a Tvůj duch slouží ochotně a vřelě a Troje mysl necht' odhodlaně zachováš Troje klukovství.

At' se Ti v Praze i v raji (!) Mexikoně dobře píše. Oněm něčemu se čtyři, ale dvě knihy ročně stač' mišna jiné proto, aby měl čas na svou rodinu v čele se (Platon) Jitřem, Kamarsidy, muziku, poezii, balet, starší tvůrčí a, oněm, i kliniku.

K tomu Ti formálně Bůh
(dělá to, oněm, teď pro nás)

Tvoji

Milena a Rudolf

Velmi rád zařazuji i dopis generálního ředitele Zentivy pana Jiřího Michala k 75.narozeninám pana profesora. Oba pány spojují nejen kulturní zájmy, ale též přátelství datující se od doby, kdy se pan profesor stal jedním ze zakladatelů Salonů Zentivy

JM

V Praze 7. září 2005

Vážený pane profesore,

dovoďte mi, abych Vám, kromě obvyklého blahopřání, poděkoval za to, že jste takový, jaký jste.

Hluboce si Vás vážím a obdivuji Vaši moudrost, která vyznačuje z Vaší osobnosti, obohacena nesmírně širokým a hlubokým vzděláním a obrovskou životní zkušeností.

Děkuji Vám, vážený pane profesore, za krásná setkání, která pro mě byla vždy neobvyklým zážitkem.

Díky Vám snad chápu některé věci a děje jinak, díky Vám snad chápu některé věci a děje v širších souvislostech. Děkuji Vám, vážený pane profesore za to, co jsem od Vás až dosud mohl načerpat.

Zcela sobecky se těším na naše další setkání, zcela sobecky se těším , že Vás ještě dlouho budu moci potkávat v plné životní síle.

Přeji Vám, vážený pane profesore, vše nejlepší.

V dokonalé úctě

Prof. MUDr. Josef KOUŘECKÝ, DrSc.

V listopadu roku 2009 byl profesor Koutecký vyznamenán za svou celoživotní práci cenou Česká hlava. K tomu dostal řadu gratulací, mimo jiné od astronoma a fyzika RNDr. Jiřího Grygara a anglikanisty prof. Martina Hilského.

Praha, 17. listopadu 2009

Milý pane profesore,

jsm asi poslední z gratulantů k získání státní ceny Česká hlava. Mám z toho velikou radost, protože jak víte, podávali jsme návrh na Vaše ocenění již dříve a neměli jsme štěstí. Podle mého soudu to, co jste udělal pro české děti a medicínu obecně, má naprosto výjimečný význam a měl jste za to získat uznání již dávno. Kromě toho si myslím, že by tuto nejvyšší cenu, která se u nás za vědu dává, měly dostávat osobnosti mravně integrované, což je ve Vašem případě doslova příkladně splněno.

Těším se, že se uvidíme buď na příštím plénu Učené společnosti, nebo na Salonu Zentivy.

S pozdravem

Jiří Grygar

Vážený pan
Profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc

V Praze, 30. 11. 2009

Vážený a milý pane profesore,

dovoďte mi, abychom Vám, já i moje žena, blahopřáli k významnému ocenění, kterého se Vám v těchto dnech dostalo. Máme z toho upřímnou a velikou radost. Myslíme na děti, jimž jste zachránil život, na radost jejich rodičů i na všechny krásné chvíle, které jsme ve Vaší společnosti a ve společnosti Vaší vzácné paní zažili.

Činíte svět lepším, pane profesore, a to v míře zcela mimořádné. Vyzářuje z Vás laskavost, vlídnost, pokora i jemný humor. To, že Vás známe, je pro nás dar, který nám prosvětлил vnímání světa a lidí a vnesl do často disharmonické přítomnosti tóny vzácné harmonie – nejen té hudební.

V úctě a lásce

Vaši

Antonia Hložek
Markéta

K příspěvkům a dopisům umělců zařazeným na předchozí stránky sborníku jsem neodolal přiřadit i dva další – vynikajícího českého pianisty Mistra Jana Panenky a světoznámého českého skladatele Petra Ebena. Doplnil jsem je dopisem pana Čenka Sováka, který se v době persekuce minulým režimem staral o chátrající Bertramku, v jejíchž prostorách slavil pan profesor své padesátiny.

Prague, 19.12.96

Vážený pane doktore,

oddechné díky za kráse, posilující
a povznášející předky.

Koncert, ke kterému jste mi dal
příležitost a způsob, jakým jste ho
přijal patří k nejmilejším událostem
které jsme prožili v tomto roce.

Dovolte mi, abych Vám i Vaš^u
paní i choti popřál do příst^{ho}
roku pevné zdraví a radost z práce.

Váš
Jan Panenka

Brno, 13. IV. 1955

Vážený a milý příteli,

čas, který se neuvěřitelnou rychlostí
valí přes mou sedmdesátiletou hlavu,
způsobil, že už je najednou duben a
já jsem dovedl nedělat to, co jsem
chtěl neodvratně udělat už v lednu.
Totiž poděkovat Vám za nejkrásnější
a nejobrábělejší Landatio, jakého se
mi v životě dostalo. Vzhledem k Vám
jsem si to nicím nezasloužil a patří to
tedy do oblasti darů s velkým D.

A protože já ve svých rukou mám jen
tu svou muziku, rád bych Vás pozval
na koncert Pražské komorní filharmonie,
který se koná 28. května v Rudolfinu.
Bude tam provedeno moje Pražské Nocturno
v rámci Pražského jara. Udeřte Vám
tentu termín vyhovoval, rád bych Vám
přidal vstupenky (mojí tel. 558441).

Na domácí bych Vám chtěl pojetit svůj
obdiv nad jedinečnou kombinací vědy
a poezie, která je ve Vaší osobnosti
tak jedinečně spojená.

S upřímnými díky

Váš

Petr Eben

Praha, 26. srpna 2001

Vážený pane profesore,

velice se Vám omlouvám, že Vám píši tento osobní dopis na stroji - ale mám prsty právě ruky bez citu a můj rukopis byste po mně nepřečetl.

Dnes jsem šťastnou náhodou sledoval v TV pořad Domáci štěstí. S pohnutím jsem se z něj dozvěděl, že jste oslavil již své sedmdesátiny. Bože - jak ten čas letí! Už je tomu plných dvacet let, co Vám na Bertramce /kde jsem byl tehdy oficiálně topičem/ vyhrával k Vaším padesátinám kvartet složený z lékařů a zaznívala slova úcty a obdivu z úst lékařských kapacit k Vašemu dílu, jež jste konal pro lidstvo. Mám ten den dosud živě v paměti.

Vážený pane profesore, dovoluji mi, abych i já - jako jeden z mnoha - Vám vyjádřil svou bezmeznou úctu nejen k Vašemu celoživotnímu dílu, ale především k Vaší hluboké lidskosti a k hodnotám, které uznáváte. Vážím si Vás také pro Vaši lásku ke klasické hudbě i k výtvarnému umění a také k rodnému jazyku, který je nyní tolik utiskován. Sledoval jsem dnes každé Vaše slovo s pohnutím i souhlasem. Ano, jak bylo v pořadu řečeno, jste člověk vpravdě renesanční.

A také mi dovoluji, prosím, abych se připojil - i když se zpožděním - k té jistě nekonečné řadě gratulantů a popřál Vám i Vaší rodině především hodně zdraví a ještě mnoho let, během nichž nechť Vás v životě potkávají jenom samé radosti a všechny strážně ať se Vám a celé rodině na hony vyhýbají!

Upřímně Váš

Čeněk Sovák

Když jsem oslovil potenciální přispěvatele s žádostí o příspěvek, tak jedním z prvních, kteří odpověděli byl mistr Josef Suk, jehož dopis se mi líbí zejména kvůli metafoře o panu profesorovi jako andělovi přinášejícímu dobro svým pacientům.

Josef Suk
Karlovo náměstí 5
12000 Praha 2

Paní
Kone Kyselová
ústav imunologie
Dale - hotel

Praha, 21. září 2009

Křivá paní Kyselová, dovoluji si
poslat několik slov;

KDYKOLI SI VZPOMENU NA PANA PROF. KOUTECKÉHO, VYBAVÍ SE MI JEDEN Z NEJUZAČNĚJŠÍCH MUŽŮ, KTERÉ MÁME. SEZNAĚILI JSME SE SAMOZŘEJMĚ DÍKY HUDBĚ. OBDIVOVAL JSEM JEHO VEČERY KOMORNÍ HUDBY NA KARLOVĚ UNIVERZITĚ, JEHO VYTRŽEBNÝ VKUS VE VÝBĚRU PROGRAMU, ALE HLAVNĚ JEHO SKUOITNÉ A ZASVĚCENÉ ÚVODY KE KONCERTŮM. NESMÍRNĚ SI VAŽÍM JEHO HUDEBNÍHO VZDĚLÁNÍ A JEHO VZAČNĚ INTELIGENCE. DĚKUJI MU Z CELEHO SRDCE ZA VŠE, CO UČTIL PRO HUDBU.

JAKO LÉKAŘ MI PŘIPADÁ JAKO ANDĚL, KTERÝ PŘINAŠÍ DOBRO SVÝM MALÝM PACIENTŮM.

PŘEJI PANU PROFESORŮVI STAŘĚ A PEVNĚ ZDRAVÍ. JE TO PRO MNE VELIKÁ ČEST A VYZNAMENÁNÍ, ŽE SE MOHU POČÍTAT K JEHO OBDIVUJÍCÍM PŘÁTELŮM.

S láskou sdromí
Aniž dám jednu fotografii.
Josef Suk

Stejně tak nemohu přejít reakce na knihu Život mezi beznadějí a úspěchem, jakousi profesionální historií a zповěď pana profesora. O jejím přijetí svědčí například dopis paní Jarmily Diblíkové.

Profesor MuDr. J.Koutecký, DrSc.
Janovského 987/19
Praha 7

Praha 23.3.2009

Vážený pane profesore,

minulý měsíc jsem měla narozeniny a od své dcerky jsem dostala Vaši knihu „Život mezi beznadějí a úspěchem“. V knize bylo věnování: „Aby Ti vzpomínky na setkání s výjimečným člověkem přivedly na veselé myšlenky“.

Poznala jsem Vás na jaře 1958, kdy jsem byla poslána dětským lékařem s roční holčičkou na operaci pupeční kýly. Protože Štěpínka byla tenoučká jako proutek, hrozně jsem se o ni bála. Vaše vlídné přijetí mě trochu uklidnilo. Když jsem Vám druhý den po přijetí volala, jak se jí daří, tak jste řekl, že holčička pláče, když od postýlky odcházíte a ostatní děti pláčou, když k nim přicházíte. Samozřejmě operace dobře dopadla a já byla tak troufalá, že jsem Vás obtěžovala, když děti potřebovaly nějakou menší lékařskou pomoc.

Ještě nikdy jsem za tak krátkou dobu nepřečetla žádnou knihu. V řadě odborných pasáží jsem tápala, ale trochu na pomoc mi byla dvacetiletá návštěva přednášek University 3.věku na Lékařské fakultě a dlouholeté zaměstnání v kongresovém oddělení Lékařské společnosti.

Ve Vaší knize bylo pro mne milé setkání se jmény odborníků, se kterými se dobře spolupracovalo, jako např. sympatický profesor Mazánek nebo profesor Beneš, který byl generálním sekretářem nezapomenutelného neurochirurgického kongresu. Lituji, že jsem v „Purkyňce“ nezažila Váš úspěšný kongres v roce 1989; to už jsem byla v penzi.

Vaše kniha je psána opravdu vědecky a populárně, jak jste byl o to požádán, takže i laikovi přináší úžasný zážitek.

Přeji Vám do budoucnosti hlavně hodně zdraví, abyste se mohl ještě dlouho radovat z Vaší tolik záslužné práce, kterou jste pro dětskou onkologii vykonal.

Se srdečným pozdravem

Jarmila Diblíková

Nemohl jsem opominout ani dopisy k pohádkové knížce o vodníčkovi Buližníčkovi. Jeden za všechny – dopis paní Mildové je zároveň výmluvnou recenzí.

Vážený pane profesore,

chtěla bych Vám poděkovat za krásnou knížku jak pro děti, tak pro dospělé.

V naší rozbouřené době je tato knížka pohlazení po duši. Je jemná, krásná a ukazuje život Prahy. Kéž by lidé jednali tak, jako Vaši milí vodníčci. Bylo by na světě lépe.

Vyřídte prosím poděkování paní Richterové za krásnou ilustraci.

Hana Mildová

Praha, 9. 12. 1997

V roce 2006 ukončil pan profesor své působení ve funkci děkana 2.lékařské fakulty a k této příležitosti napsal jeden z jeho přátel a kolegů profesor Otto Hrodek velmi pěkný článek do akademického bulletinu, který hodnotí a sumarizuje mimořádně úspěšné působení pana profesora v této funkci.

Rozloučení s děkanem 2. lékařské fakulty s prof. MUDr. Josefem Kouteckým, DrSc při ukončení jeho funkce

Prof. MUDr. Otto Hrodek, DrSc

Člen vědecké rady 2.LF

Přišla chvíle, kdy nezbývá než přijmout usnesení zákona o délce funkčního období pro děkany fakult našich vysokých škol. Tak se stalo také dnem 31.1.2006 na naší fakultě. Po 13 let vedl naši fakultu v nových podmínkách pro vysoké školy její děkan profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc. Svou nezměrnou tvůrčí energií, intuicí, osobním příkladem a přístupem k řešení problémů dokázal stále přinášet nové a nové hodnoty. Bylo to šťastné období v rozvoji naší fakulty, sice mladé věkem, ale plné mladistvého úsilí dosáhnout co nejvyššího uznání mezi ostatními lékařskými fakultami, ústavy a fakultami vůbec a přispět tak k vynikajícímu jménu Karlovy university v národním i mezinárodním měřítku. V takové době potřebovala škola mít v čele mimořádnou osobnost. Profesor Koutecký byl takovou osobností, vědom si svých úkolů a zodpovědnosti za školu, kterou řídil. Neustále překvapoval svým myšlenkovým bohatstvím, svými činy trvalé hodnoty, povznášejícími lidské vztahy, harmonií slov a činů a opravdovým humanismem. Při všech příležitostech v rámci vedení školy zněla jeho slova dokonalostí ve vyjádření myšlenek, širokým rozhledem a chápáním vztahů mezi historií národa, tradicí školy, přítomností a výhledem do úspěšné budoucnosti. Zájmy školy, university, svého oboru a široké oblasti péče o zdraví naší populace povýšil na smysl svého života. Cílevědomě přenášel své návrhy a doporučení na své spolupracovníky jak při řízení fakulty, tak v praktické každodenní činnosti odborné, pedagogické a vědecko-výzkumné. Dokázal plnou měrou a silou své osobnosti vytvářet nejlepší možné podmínky pro vznik nových laboratoří, pro rozvoj činností ústavů a klinik, pro poskytování příležitostí schopným mladým vědeckým adeptům. Věnoval se cílevědomě činnostem již zkušených pedagogických a vědeckých pracovníků, posiloval týmy v zájmu vytvoření tvůrčích kolektivů a umožňoval dosažení vědeckých a vědecko-pedagogických hodností. Jeho zásluhou vznikalo užší propojení s pracovišti a ústavu Akademie věd České republiky, s jinými fakultami a institucemi. Podporoval vždy společná řešení a hledání dokonalejších cesty k dosažení vysokého stupně teore-

tických a praktických výstupů získaných vědeckých poznatků. Vždy se snažil o zvyšování obecné vzdělanosti našeho národa. Ti, kteří se zasloužili o dobré jméno fakulty, nikdy nezůstávali zapomenuti. Jeho laudace byly dokladem jeho laskavosti a uznání. Zněly opravdovostí a upřímností.

Nad celou osobností profesora Kouteckého zářilo obrovské nadání a zcela mimořádná znalost umění v celé šíři. Dokázal vnímat a šířit lásku k umění slova, obrazu a hudby jako neodmyslitelné součásti harmonické lidské bytosti. Proto jsme cítili jeho zaujetí k těmto hodnotám při všech jeho projevech ať při výročích či akcích školy nebo university, při výstavách krásného umění a nezapomenutelných koncertech v Karolinu. Obdiv a uznání, kterého se dostalo prof. Kouteckému při posledním koncertu v Karolinu byl pro každého přítomného celoživotním zážitkem.

Věřím, že tak plodný život přinesl prof. Kouteckému pocit osobního štěstí a zadostiučinění. My, kteří jsme cítili jeho osobnost a dílo jako velký dar, chceme za něj velmi opravdu upřímně poděkovat. Poděkovat za vše, co pro naši fakultu vykonal a vyjádřit vděčnost za laskavost a otevřené srdce, které jsme u něho nalézali při našich starostech.

Vážený pane profesore, buďte hodně zdravý a zůstaňte nám nablízku v dalším běhu naší fakulty a našich životních cest. Nechť se Vám daří rozvíjet dál vše, co Vám přináší potěšení. Dovolujeme si popřát vše dobré též Vaší paní, která byla vždy Vaší velkou oporou i ve starostech a úskalích, které život přináší.

Otto Hrodek

Na závěr této části jsem zařadil obsáhlejší, ale skvěle napsanou laudaci k 75.narozeninám pana profesora z roku 2005, jejíž autorkou je tehdejší předsedkyně Akademie věd ČR profesorka Helena Illnerová.

Laudato přednesené na zasedání vědecké rady

2. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy dne“

15. září 2005.

U příležitosti 75. narozenin

Prof. MUDr. Josefa Kouteckého. CrSc.

Každý si neseme v sobě zážitky z dětství – někdo či něco nás hluboce ovlivnilo. Já jsem byla vášnivou čtenářkou a ráda jsem četla i knihy dnes tak opomíjeného Aloise Jiráska. Z nich k mým nejmilejším patřl F. L. Věk. Mým hrdinou však nebyl sám, ani herec Václav Thám, ale dr. Held. Ten byl ze tří hlavních postav románu pro mne nejpřesvědčivější, nejsilnější a nejušlechtilější. Jan Theobald Held se narodil roku 1770 v Třebohovicích pod Orebem. Již od dětství měl mnoho zájmů, byl vynikajícím hudebníkem ale současně jeho myšlenky ubíhaly k vědám lékařským. Ale protože „muzika chléb nedá“, tak se přece jenom rozhodl pro medicinu. Po 30 let byl v nemocnici u Milosrdných bratří v Praze primářem. V dobách napoleonských válek sháněl sám prostředky na topení pro svou nemocnici. V roce 1813 pobitvě u Lipska ošetřoval u Uršulinek stovky raněných vojáků. Léčil i ve filiálce Milosrdných bratří pro choromyslné zřízené ve Všeobecné nemocnici v Praze, jeho pacientem byl i moudrý abbé Josef Dobrovský. Dr. Held byl lékařem chudých i bohatých. Byl skutečným lidumilem a přitom výborným praktikem, Byl však i vynikajícím organizátorem požívajícím důvěru lékařské obce: v letech 1818 – 1825 byl pětikrát děkanem Lékařské Fakulty Univerzity Karlo-Ferdinandovi v Praze. A v nitru zůstal i umělcem. Uchovaly se jeho drobné črty, historické práce, ale i hudební skladby jako např. Šestero selských písní, které vydal pod jménem Jan Orebský,

Z románu F. L. Věka jsem si tedy do života odnesla ideál člověka-lékaře, laskavého, lidského, vzdělaného renesančního muže, výborného praktika a vlastence. S ideály se však v dospělosti většinou nesetkáváme. Mně se to však podařilo, a to v osobě Josefa Kouteckého. Potkala jsem ho poprvé roku 1992 v Nadaci pro obnovení Učené společnosti České republiky, u jejíhož zrodu stál prof. Otto Wichterle a prof. Rudolf Zahradník. A setkávala jsem se s ním pak nadále na půdě Učené

společnosti, o jejíž založení v roce 1994 se prof. Koutecký významnou měrou zasložil, a které v letech 1998 – 2002 i předsedal. Po bližší poznání Josefa Kouteckého mi bylo zřejmé, že jsem se potkala s mnou od dětství uctívaným dr. Heldem, pouze narozeným o 160 let později.

Vždy jsem si vážila a vážím dr. Kouteckého jako lékaře-odborníka, původně dětského chirurga, pak zakladatele dětské onkologie v českých zemích a přednosty Kliniky dětské onkologie 2. LF UK a FN Motol po více jak 20 let. Prof. Koutecký nejen byl a je vynikajícím lékařem ve svém oboru, ale podařilo se mu i úspěšně shánět prostředky od donátorů pro své mladé pacienty a svou kliniku. I v tom mi připomíná dr. Helda.

Vážila jsem si a vážím Josefa Kouteckého i jako vědce. Prof. Koutecký napsal 7 monografií, 3 učebnice, je autorem více jak 300 odborných článků a přednesl téměř 700 odborných přednášek. Tato téměř astronomická čísla vzbuzují velikou úctu: co může jeden člověk dokázat! Všaktaké prof. Koutecký byl a je lékařskou komunitou vysoce oceňován. Je čtým členem České lékařské společnosti J. A. Purkyně, České onkologické společnosti, České lékařské akademie, byla mu udělena cena International Society of Pediatric Oncology.

Vážím si Josefa Kouteckého i jako vysoce lidského a laskavého člověka. zasvětil svůj život dětem, kteří to nejvíce potřebují, svým malým onkologickým pacientům, a ani při této velmi těžké službě v něm nevyhasl hluboký cit právě k těmto pacientům. A cit k dětem. Jak jinak by mohl napsat knížku pro děti životní příběhy vodníčka Buližníčka, plnou pochopení pro mladé čtenáře.

A to již přicházím k tomu, že jsem si vždy vážila a vážím Josefa Kouteckého jako vpravdě renesančního muže. Již ve své dětské knížce projevil humor i poetiku, skrytou i za pouhými jmény jeho postav a postaviček: Buližníček, Stulíček, Břehulka. Prof. Koutecký je však především milovníkem a znalcem hudebního a výtvarného umění. Přednesl přes 50 zasvěcených proslavů při vernisážích uměleckých výstav, přednesl však i přes 50 proslavů při svých proslavených Karolínských koncertech. Vzpomínku na projevy prof. Kouteckého, na krásnou hru Kociánova kvarteta a na přátelskou atmosféru těchto večerů si ponese v duši po celý život. Jan Theobald Held komponoval pod jménem Jan Orebský, neboť se narodil pod Orebem. Možná, že jednou naši potomci objeví skladby Josefa Petřínského či Bělohorského, další nám dosud utajovaný přínos pražského rodáka Josefa Kouteckého hudebnímu životu.

Velmi si vážím profesora Kouteckého i jako vysoce konstruktivního člověka a organizátora vědeckého, lékařského a společenského světa. Prof. Josef Koutecký sloužil po čtyři funkční období jako děkan 2. LF UK. V této funkci se svými spolupracovníky tvořil podobu fakulty po sametové revoluci v roce 1989. Opakované zvolení děkanem ukázalo a ukazuje velikou důvěru, které se Josef Koutecký vždy těšil. Josef Koutecký však spoluvytvářel i Univerzitu Karlovu po roce 1989 a právem dostal za svou činnost zlatou medaili své Alma Mater.

Ale především jsem si vždy vážila a vážím prof. Kouteckého pro jeho mravní integritu, pro jeho etické postoje. Prof. Koutecký se i sám zabývá etikou v medicíně, etikou v pediatrické onkologii, ale nejen tam. Josef Koutecký vnáší svůj mravní postoj, své nadšení, svůj étos do všech možných univerzitních projevů, kterých jen při imatrikulacích a promócích bylo více jak sto. Etický přínos Josefa Kouteckého se projevuje nejen v lékařství, ale i v celospolečenské atmosféře. Prof. Koutecký požívá v celé české společnosti velký morální kredit a všichni jsme se těšili, když z rukou prezidenta Václava Havla přijal státní ocenění, medaili Za zásluhy.

Jan Theobald Held žil v době českého obrozenectví duchovního i mravního. Josef Koutecký žil a žije v dobách složitých: za totalitního režimu pod nadvládou komunistické strany, v době společenského vzepětí po roce 1989 i v době materiálního vzestupu, ale i určitého mravního úpadku v současné době. Ve všech těchto časech stál Josef Koutecký jako mravní skála a platilo pro něj vždy to nerudovské „Pracuj každý s chutí usilovnou na národa roli dědičné.“ Profesor Zahradník předseda věd České republiky v letech 1993 – 2001, ocenil zásluhy Josefa Kouteckého nejvyšším vyznamenáním, které Akademie uděluje: medaili De Scientia et Humanitate Optime Meritis. Já jako předsedkyně Akademie věd v letech 2001 – 2005 jsem již nic podobného nemohla prof. Kouteckému předat. A tak přicházím alespoň s velikým poděkováním člověka Heleny Illnerové člověku Josefu Kouteckému.

Vážený pane profesore, milý Pěto, ať se Vám stále daří a ať jste ještě dlouho krystalizačním jádrem duchovního života české společnosti.

Helena Illnerová

Curriculum vitae

Profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc.

narozen 31.8.1930 v Praze, profesor Kliniky dětské hematologie a onkologie 2. lékařské fakulty UK v Praze a Fakultní nemocnice v Motole.

Odborný životopis

1945 maturita na Akademickém gymnáziu
1949 promoce s vyznamenáním na Fakultě dětského lékařství UK v Praze
1955 dětské oddělení nemocnice v Novém Bydžově

1955 léčebna pro děti postižené dětskou obrnou v Janských Lázních
1957 Klinika dětské chirurgie Fakulty dětského lékařství UK v Praze
1971 ordinář dětské onkologie
1974 vedoucí lékař stanice dětské onkologie při Klinice dětské chirurgie
1978 primář oddělení dětské onkologie FN Motol
1983 – 2004 přednosta Kliniky dětské onkologie 2. lékařské fakulty UK a FN Motol

1957 atestace I. stupně z pediatrie
1962 atestace I. stupně z chirurgie
1962 nadstavbová atestace z dětské chirurgie
1981 nadstavbová atestace z klinické onkologie

1975 kandidát lékařských věd
1981 externí asistent Fakulty dětského lékařství
1983 řádný asistent Fakulty dětského lékařství
1984 docent chirurgie
1985 doktor lékařských věd
1987 profesor onkologie

1990 – 1997 děkan 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
1997 – 2000 prorektor Univerzity Karlovy
2000 – 2006 děkan 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy

1994 zakládající člen Učené společnosti České republiky
1998 – 2002 předseda Učené společnosti České republiky
2002 – 2004 místopředseda Učené společnosti České republiky

1995 dosud předseda Nadace Národní galerie v Praze
1997 dosud člen Rady Národního divadla
1999 2003 člen Správní rady Akademie výtvarných umění
2001 dosud člen Nadace Hollar
2004 dosud člen České lékařské akademie
2009 dosud člen Rady Českého spolku pro komorní hudbu

Publikační a přednášková činnost

7 monografií, 3 učebnice, 2 skripta, 316 publikací, 695 odborných přednášek, na 60 proslovů při vernisážích, na 60 proslovů na Karolinských a Rudolfských koncertech, kolem 90 promočních a imatrikulačních proslovů. Slavnostní publikace Ětos Hippokrates ke 40. výročí založení 2. lékařské fakulty UK (1993), Spondeo ac Polliceor k 50. výročí založení 2. lékařské fakulty UK (2003) a autor pohádkové knihy pro děti Vodníček Buližníček (1997, 2005).

Krásná setkání I – Vernisáže (2005), Krásná setkání II – Karolinské koncerty s Kocianovým kvartetem (2005), Krásná setkání III – Se studenty (2006), Krásná setkání IV – Nejen s uměním a vědou, Krásná setkání VI – Nejen s Múzami (2008), biografie Zůstal jsem klukem (2005, red. Veronika Sailerová-Tomášová). Život mezi beznadějí a úspěchem (2008).

Členství v domácích vědeckých orgánech

čestný člen České lékařské společnosti JEP
čestný člen České onkologické společnosti
člen České pediatrické společnosti
člen Společnosti klinické medicíny
člen Učené společnosti České republiky
člen České lékařské akademie
čestný člen České společnosti dětské chirurgie

Členství a funkce v mezinárodních organizacích a společnostech:

- 1970 Deutsche Gesellschaft für Kinderchirurgie
- 1972 International Society of Pediatric Oncology
- 1984 American Society of Pediatric Hematology/Oncology
- 1992 American Society for Advancement of the Science
- 1993 New York Academy of Sciences

Ocenění

- 1973 cena České onkologické společnosti za nejlepší práci roku
- 1975 čestné uznání ILF
- 1978 cena České onkologické společnosti za nejlepší práci roku
- 1979 cena presidia Čs. lékařské společnosti
- 1979 cena nakladatelství Avicenum za nejlepší monografii roku
- 1984 cena rektora UK za nejlepší skriptum roku
- 1985 cena rektora UK za nejlepší skriptum roku
- 1985 stříbrná medaile Fakulty dětského lékařství UK
- 1985 čestné členství Československé onkologické společnosti
- 1989 čestné členství Čs. lékařské společnosti J.E. Purkyně
- 1990 medaile Univerzity Karlovy
- 1990 medaile Jana Evangelisty Purkyně
- 1993 zlatá medaile 2. lékařské fakulty UK
- 1993 zlatá medaile Univerzity Karlovy v Praze
- 1993 medaile Textilní fakulty v Liberci
- 1993 medaile University Bologna

- 1993 medaile Albany Medical College
- 1995 pamětní medaile Jiřího Trapla
- 1995 čestný pamětní list 2. lékařské fakulty UK
- 1995 cena Nadace Universitas Masarykiana
- 1996 prezidentem republiky udělené státní vyznamenání Medaile za zásluhy
- 1996 cena ministra zdravotnictví
- 1998 jubilejní medaile Univerzity Karlovy k 650. výročí jejího založení
- 1998 Medaile profesora Václava Kafky
- 2000 Plaketa za zásluhy o český lékařský výzkum a spolupráci s IGA MZ ČR
- 2001 Čestná medaile Akademie věd ČR „DE SCIENTIA ET HUMANITATE OPTIME MERITIS“
- 2002 medaile Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR
- 2003 Historická medaile Univerzity Karlovy v Praze
- 2004 Medaile Učené společnosti za zásluhy o rozvoj vědy
- 2005 Medaile za zásluhy o spolupráci a vědní rozvoj Ústavu experimentální medicíny AV ČR
- 2005 Velká medaile 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze
- 2005 Čestná plaketa za dlouholetou úspěšnou spolupráci s Národním divadlem
- 2005 Zvláštní uznání ministra zdravotnictví ČR za mimořádný přínos pro české zdravotnictví
- 2006 Čestné uznání rektora Univerzity Karlovy
- 2006 Medaile Josefa Hlávky
- 2006 Cena cti kolegia Nadačního fondu Kapka naděje
- 2007 Cena Etického fóra ČR
- 2008 Záslužná medaile městské části Praha 5
- 2008 Čestné občanství městské části Praha 7
- 2009 Národní cena vlády ČR Česká hlava
- 2010 Cena Československé společnosti pro vědu a umění
- 2010 Čestné občanství obce Soběhrdy

1985 DAVID 25
1980
Winnipeg / prof. kentalain & apomina '80' J. K. S. (1980) 1980 1985, 1980, 1980 1980, 1980, 1980

Závěr

Shrnout 80 let krásného, smysluplného a ušlechtilého života pana profesora není snadné. Je zjevné, že za svůj život mnohem více rozdal než dostal. Nepochybuji ani na vteřinu o tom, že je s tímto svým údělem spokojen a že by si jiný nevybral. Je s ním spokojený proto, že je člověkem intelektu, mravní síly, pevných zásad a víry a že v rozdávání vidí smysl svého života. Je velkou osobností naší současnosti a já jsem šťasten, že mě s ním osud svedl dohromady a že jsem dostal možnost podílet se na vzniku tohoto sborníku. Věřím, že upřímná přání jeho přátel, jejich vzpomínky na společně prožité chvíle i slova plná obdivu a respektu jsou tím nejlepším dárkem, který pan profesor může ke svému jubileu dostat. Děkuji panu profesorovi Kouteckému za vše, čím nás obohacuje, a přeji mu mnoho dalších a šťastných let života.

Václav Rejholec

*...Však dodat nutno: Nepřichází stáří
tam, kde se život moudře zařídí.
Modlitby k Bohu – ty jsou v breviáři,
to ostatní Bůh stvořil pro lidi.
A ještě dodnes zázraky se dějí
tak jako kdysi v staré Galileji.*

Josef
koutecký
osmdesátníkem

Editor: Václav Rejholec

Odpovědný redaktor: Miroslav Moravec

Obálka, vazba, grafická úprava: Vladimír Nevosad – TYPO-N

Fotografie: Jaroslav Kučera a archív

Litografie: Jaroslav Kučera

Vydalo: nakladatelství Argentum jako svoji 2. publikaci

Vytiskla tiskárna Europrint, a. s.

200 stran

Vydání: první 2010, Kutná Hora

ISBN: 978-80-904717-1-9

